

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar
Nyelvtudományi Doktori Iskola
Alkalmazott Nyelvészeti Doktori Program

**A magyar és az angol rendőrségi szakterület írott
kommunikációjának korpusz alapú vizsgálata**

PhD értekezés

Tolnainé Kabók Zsuzsa

Témavezető:

Mátételkiné Dr. habil. Holló Magdolna

Pécs, 2009.

Nyilatkozat

Témavezetőként a Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara Nyelvtudományi Doktori Iskolájának Alkalmazott Nyelvészeti Programjának doktorjelöltje Tolnai Lászlóné „**A magyar és az angol rendőrségi szakterület írott kommunikációjának korpusz alapú vizsgálata**” című PhD értekezésének végleges formáját láttam, azt beadásra alkalmasnak tartom, és egyben javaslom a bírálati eljárás megindítását.

.....
Mátételkiné Dr. habil. Holló Magdolna
intézetvezető főiskolai tanár

Budapest, 2009. október

„Hogy a dologhoz értők előtt méltólag felléphess, hogy ismereteid mind magadra, mind másokra jóltevőleg hassanak: hosszú, fáradalmas munkára kell elszánva lenned. Mert alapos s egyszersmind sokoldalú tudományt szerezni felette nehéz. Sok olvasás, még több gondolkodás, sok egybehasonlítás, még több gyakorlás, s fogyhatatlan béketűrés és állandóság az, ami itt megkívántatik.”

Kölcsey Ferenc: Parainesis Kölcsey Kálmánhoz

Tartalom

	Előszó	7
	Köszönetnyilvánítás	
	Az értekezés felépítése	8
1.	A rendészeti szakterület	
1.1.	A rendőrtudományok fogalmának értelmezése	10
1.2.	A rendészettudomány mint önálló tudomány	14
1.3.	A rendészettudomány felosztása	16
1.4.	A rendészet kutatási módszerei	21
1.5.	A rendőrtudomány és a nyelvtudomány kapcsolata: igazságügyi nyelvészet, törvényszéki fonetika	22
2.	A kutatás tárgya	27
2.1.	A témaválasztás indoklása	27
2.2.	A kutatás célja, hipotézisei	28
2.3.	Az alkalmazott kutatási módszerek	29
2.3.1.	Kérdőíves felmérések, szükségélelmzések	29
2.3.2.	Személyes interjúk	31
2.3.3.	Különböző statisztikai korpuszelemző programok	31
2.3.4.	A dokumentált források elemzése	32
3.	Szaknyelv, szakmai nyelvhasználat	33
3..1.	A szaknyelvek fejlődése	33
3..2.	A terminológia és a szaknyelv kapcsolata	35
3..3.	A szaknyelvek alapvető jellemvonásai	35
3.4.	Szakmai beszélőközösség, szakmai kultúra, szakmai kommunikáció	36
3.5.	Szaknyelvi normák	37
3.6.	A szaknyelvek osztályozása	38
4.	Az angol és magyar nyelvű rendőri és kontroll korpuszok összehasonlító vizsgálata	42
4.1.	Előzmények	42
4.1.1.	A társadalomtudományi kutatásokról	42
4.1.2.	Szövegelemzés	44

4.1.3.	Tartalomelemzés	47
4.1.3.1.	A tartalomelemzés fogalma	47
4.1.3.2.	A tartalomelemzés szakaszai	52
4.1.4.	Kvantitatív és kvalitatív stratégiák	54
4.1.5.	A nyelvészeti kutatások informatikai megközelítése	59
4.1.5.1.	Matematikai nyelvészet	60
4.1.5.2.	Statisztikai nyelvészet	61
4.1.5.3.	Korpusznyelvészet	63
4.1.5.3.1.	Korpusz-definíciók	64
4.1.5.3.2.	Nyelvtechnológiai kutatások Magyarországon	65
4.2.	A magyar írott rendőri kommunikációban használt specifikus műfajok	68
4.2.1.	Műfajok, műfajelemzés	70
4.2.2.	A magyar rendőri írott kommunikáció 23 tipikus műfaja	71
4.2.3.	A magyar írott rendőri kommunikáció műfajainak tipizálása	81
4.2.4.	A tipikus műfajok közös szemiotikai ismérvei	82
4.3.	Összehasonlító korpuszvizsgálatok	83
4.3.1.	A korpuszok jellemzése	
4.4.	A korpusz-összehasonlító vizsgálatok leírása	85
4.4.1.	Előzmények	86
4.4.2.	Az értekezésben vizsgált négy korpusz összehasonlító vizsgálatai	96
4.4.2.1.	Vizsgálatok a magyar nyelvű korpuszon	98
4.4.2.1.1.	Hagyományos módszer	98
4.4.2.1.2.	A magyar köznyelv és a rendőri szaknyelv képzőrendszerének összehasonlítása a Tau modell segítségével	101
4.4.2.1.3..	Az „Unknown” kategória vizsgálata a Magyar Rendőri Korpuszban	108
4.4.2.1.4.	Az „Unknown” kategória vizsgálata a Magyar Kontroll Korpuszban	111
4.4.2.2.	A magyar és az angol korpuszokon elvégzett korpusz-összehasonlító korpusz-elemző vizsgálatok	112
4.4.2.2.1.	A szövegfeldolgozás lépései	112
4.4.2.2.2.	A korpuszok elemzéséhez felhasznált kvantitatív jellemzők ismertetése	117

4.4.2.2.3.	Két különleges statisztikai elemzési technika: a perplexitás-vizsgálat és a log-likelihood vizsgálat	126
4.4.2.2.4.	A tokenek gyakoriságának összehasonlító elemzése a magyar nyelvű korpuszokban	134
4.4.2.2.5.	A tokenek gyakoriságának összehasonlító elemzése az angol nyelvű korpuszokban	140
4.4.2.2.6.	A magyar és az angol nyelvű korpuszokban előforduló első száz token szófaji összetétele	143
4.4.2.2.7.	A digramok gyakoriságának összehasonlítása a magyar nyelvű korpuszokban	147
4.4.2.2.8.	A digramok gyakoriságának összehasonlítása az angol nyelvű korpuszokban	148
4.5	A négy korpusz összehasonlító vizsgálatából levonható következtetések	151
5.	Összefoglalás – Az értekezés célkitűzésének, hipotéziseinek, módszereinek és eredményeinek összegzése	153
6.	Kitekintés - Az értekezés eredményeinek jövőbeli hasznosítása és a hozzájuk kapcsolódó kutatási tervek	157
	Az értekezés angol nyelvű kivonata	164
	Irodalomjegyzék	175
	Az értekezésben előforduló hivatkozások	175
	Az értekezés témájához kapcsolódó szakirodalmi művek	189
	Glosszárium: Az értekezésben szereplő 122 legfontosabb nyelvészeti fogalom	203
	Ábrák jegyzéke (1-9)	206
	Táblázatok jegyzéke (1-17)	207
	CD melléklet	208
	Függelékek jegyzéke (1-6)	208
	Függelékek	210

Előszó

1. Köszönetnyilvánítás

Témavezetőm, Mátételkiné Dr. Holló Magdolna mellett, köszönetet szeretnék mondani Dr. Váradi Tamásnak, Oravecz Csabának (MTA, Nyelvtudományi Intézet, Nyelvtechnológiai Osztály), Dr. Kassai Ilonának, Dr. Szépe Györgynek, és Dr. Huszár Ágnesnek (Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Nyelvtudományi Doktori Iskola), akik doktori tanulmányaim során sok jó tanáccsal láttak el, magas szintű előadásaikkal tudományos gondolkodásom fejlesztették, valamint Deák Péternének, aki az első pillanattól kezdve bátorított és egyengette utamat a szigorlattal, a doktori értekezés megírásával és a védelemmel kapcsolatos tudnivalók közlésével.

Értekezésemben beszámolok négy kérdőíves szükségletfelmérésről és elemzésről is. Összesen 1612 kérdőívet dolgoztam fel. Ehhez segítséget nyújtottak az országos és fővárosi rendészeti szervek vezetői és dolgozói, a Rendőrtiszti Főiskola nappali és levelező hallgatói a kitöltött kérdőívek visszaküldésével.

Megköszönöm Dr. Virányi Gergelynek, a Rendőrtiszti Főiskola oktatási rektorának a rendészettudományokról szóló fejezet megírásához nyújtott segítségét. Köszönet illeti az I., a XII. és a XVI. kerületi rendőr-főkapitányság vezetőit is, amiért rendelkezésemre bocsátották a 80.295 szóból álló Magyar Rendőri Korpusz anyagát.

Természetesen férjem, Tolnai László türelme és megértése is szükséges volt értekezésem megírásához. Köszönet érte.

2. Az értekezés felépítése

Az értekezés hat fejezetből áll. Az első fejezet **„A rendészeti szakterület”** címet viseli, amelyben a rendészettudomány (rendőrtudomány) bemutatására került a fő hangsúly. A rendészettudomány önálló szaktudomány. Ennek megfelelően nyelvi alrendszerként kapcsolódik hozzá a rendőrség specifikus szókinccsel és műfajokkal is jellemezhető tudományos szaknyelve. A rendészet fogalmának, törvényi hátterének, kutatási területének és felosztásának ismertetése után kitérek a rendészet, ezen belül a rendőrség és a nyelvtudományok kapcsolatának részletes kifejtésére.

„A kutatás tárgya” című második fejezetben a kutatás tárgyának ismertetése mellett, a témaválasztás indoklását, a kutatás célját, a hipotéziseimet és a felhasznált módszerek ismertetését olvashatjuk.

A harmadik fejezet címe: **„Szaknyelv, szakmai nyelvhasználat”**. A szaknyelvek fejlődésének rövid áttekintése után a szaknyelvek alapvető tulajdonságairól, a szakmai beszélőközösségről, a szakmai kultúráról és a szakmai kommunikáció formáiról esik szó.

A negyedik fejezetben számolok be **saját kutatásaimról: „Az angol és magyar rendőri és kontroll korpuszok összehasonlítása” címmel.** Bemutatom a kutatás előzményeit, a rendőri írott kommunikáció 23 specifikus műfaját, a kutatás alapjául szolgáló négy hasonlóan 80.000 szövegszóból álló korpuszt (két magyar és két angol nyelvű korpusz), a korpuszokkal elvégzett sokféle vizsgálatot (hagyományos, Tau modell, változatos statisztikai és korpuszelemző módszerek felhasználása). Ezt a fejezetet a vizsgálatokból levonható következtetések összegzése zárja.

Az **„Összefoglalás”** című ötödik fejezetben, összefoglalom **az értekezés célkitűzésének, hipotéziseinek, módszereinek és eredményeinek** ismertetését. A **„Kitekintés”** az értekezés eredményeinek jövőbeli hasznosítását és a hozzájuk kapcsolódó kutatási terveket vázolja fel.

Ezt követi az **„Az értekezés angol nyelvű kivonata”,** majd az **„Irodalomjegyzék”**. Ez két részre oszlik: az értekezésben előforduló 184

hivatkozás, és az értekezés témájához kapcsolódó 189 szakirodalmi művek jegyzéke.

A disszertációban megtalálható kilenc ábra és tizenhét táblázat jegyzékét követi a „**Függelék**”, amelyben a három szükségletelemzéshez felhasznált kérdőív, és a korpusznyelvészeti vizsgálat során összeállított táblázatok kaptak helyet.

A „**Glossáriumban**” összegyűjtöttem az értekezésben előforduló **122** legfontosabb fogalmat.

Az értekezéshez mellékeltem **CD-n** az értekezésem és a függelékem kívül megtalálható a Magyar Rendőrségi Korpusz, az Angol Rendőrségi Korpusz, a Magyar Kontroll Korpusz és az Angol Kontroll korpusz teljes anyaga, valamint a statisztikai vizsgálat során készült több ezer oldalas adatsor is.

1.

A rendészeti szakterület

1.1. A rendőrtudományok fogalmának értelmezése

Az értekezés az önálló rendőri szaknyelv bemutatását, a köznyelvtől való elkülönülésének vizsgálatát tűzte ki fő céljaként. A kutatás menetének és eredményeinek ismertetése előtt szükséges az annak a szakterületnek az ismertetése, amelynek az írott nyelvi kommunikációját vizsgálom, hiszen egy tudomány szaknyelvének ismertetése előtt mindenképpen magának a tudománynak a jellemzése szükséges.

A rendészettudomány, vagy más nyelveken rendőrtudomány (Police Science, Polizeiwissenschaft, полицейская наука) viszonylag fiatal ága a társadalomtudományoknak. Magyarországon nem a rendőrtudományok, hanem a 'rendészeti tudományok' vagy 'rendészettudományok' elnevezés honosodott meg. Mivel azonban a külföldi szakirodalomban rendőrtudományként emlegetik, indokolható, hogy az értekezésben mind a három elnevezés használok, hiszen ugyanarra a diszciplinára vonatkoznak.

A rendőrtudomány bizonyos értelemben már a 18. századtól létező tudománynak tekinthető. Akkor a kormányzás tudománya volt a német Polizeiwissenschaft, mely tág értelmezésben átfogta az összes kormányzati feladatot. A francia Police és a német Polizei kifejezés előbb létezett, mint az e feladatok végrehajtására létrehozott szervezetek, melyeket általában a 18. században alapítottak. A szó eredeti jelentése a 15. században keletkezett, és a kormányzat és a közigazgatás feladataira, illetve a polgári viszályok megelőzésével összefüggő tevékenység megnevezésére alkalmazták. Egyes európai országokban a 19. században váltak akadémiailag elismert tudományággá, amelynek művelése az egyetemeken folyt. A 20. században kormányzati jelentése kezdett eltűnni, és azt a kriminológiai és kriminalisztikai jelentése váltotta fel. Az empirikus rendészeti kutatás Európában az 1970-es évek óta két úton fejlődik: a főiskolai/egyetemi oktatók a rendőrséggel kapcsolatos kutatásai, és maga a rendőrség által kezdeményezett kutatások (Jaschke et al.2006).

A rendészettudomány olyan tudomány, amely azzal foglalkozik, hogy, milyen és milyennek kell lennie a rendőrségnek. A rendőrséggel, mint funkcióval, mint intézménnyel, és mint tevékenységgel is foglalkozik. Célja a rendészet mint jelenség és kérdésfelvetés szisztematikus tanulmányozása. A rendőrség funkcionálisan alapvető feladatait a belső biztonság, a közbiztonság és különösen a veszélyelhárítás, illetve a megelőzés és a bűnözés kontrollja területén teljesíti.

A rendészettudomány fejlődése a mai értelemben elválaszthatatlan a professzionalitástól és a rendőri munka tudományos megalapozásától. „A rendőri tudomány alapja a különböző rendészeti tudományterületek integrációján nyugszik. Lényegét tekintve a rendőrtudomány egyfelől analitikus-empirikus jellegű, s ennek megfelelően meg kell ragadnia, megértenie és megvilágítania a rendőrség minden aspektusát és összefüggését, másfelől normatív jellegű, és el kell jutnia különböző etikai, jogi és más értéktartalmakon keresztül a jó rendőrség koncepciójáig és munkájának optimalizációjáig, hogy meg tudja fogalmazni, milyennek kell lennie a rendőrségnek, milyen lehet, és milyennek nem szabad lennie”(Bodonyi 2008:46).

A rendőrtudomány (police science) fogalma két különböző értelemben ismeretes a nemzetközi irodalomban. Egyfelől tágabb értelemben a rendőri céloknak megfelelő tudományterületeket tartalmazza, melyeket a rendőrség feladatai teljesítéséhez használ. Másfelől, szűkebb értelemben a rendőrségre, mint intézményre koncentrálnak és a tevékenységére mint a társadalmi kontroll megvalósítója. Az első esetben a tudomány szükségességéről a rendőrség számára van szó (professzionalitás); a második esetben a tudományt a rendőrségre alkalmazzák, hogy azt tudományos alapokon továbbfejlesszék.

A teoretikus és empirikus rendőrtudomány a rendőrség és tevékenysége tárgyában elvégzi az elengedhetetlen vizsgálatokat. A tágabb értelemben vett rendőrtudományban olyan tudományterületek összefoglalása és felhasználása történik a rendőri célok érdekében, mint pl. a kriminalisztika, a kriminológia és a bűnügyi orvostan. A szűkebb értelemben vett rendőrtudomány a rendőrségre mint intézményre, a rendőri munkára (policing) pedig mint társadalmat kontrolláló tevékenységre vonatkozik. Ennek alaptudományai, mint pl. a rendőr-

szociológia, a rendőr-pszichológia, a rendőrség története, a jog- és politika tudomány, az utóbbi harminc évben jelentős tudományos státuszt vívtak ki, így egyesülésük egy interdiszciplináris rendőrtudományban lehetségessé és szükségessé vált.

Ez a tudomány nem csupán a rendőri tevékenységgel (mint a tevékenység tanításával), nem csupán a rendőri szempontból fontos eseményekkel, nem csupán a technikai, természettudományos és társadalomtudományos eredményeknek a rendőri tevékenység számára történő hasznosításával foglalkozik (Schneider 2000). „A rendészetnek maga a rendészet elmélete kínálhat eredményesen működő laboratóriumot.” A rendészettudomány számára a társadalomtudományi megközelítést az jelenti, ha nemcsak empirikus kutatásokat végez, és azokkal igazolja és segíti az intézmények működésének hatékonyságát, de feltárja azok történeti gyökereit is, és alternatívákat dolgoz ki a gazdaságosabb és célszerűbb működésre” (Szigeti 2001:153).

A rendőrtudomány szűkebb értelmezése azt jelenti, hogy el kell határolni a többi, hozzá közel álló diszciplínától. Meghatározott kritériumok, elsősorban tárgya, feladata és módszerei alapján elkülönül például a kriminalisztikától, mely „a bűncselekmények nyomozásának, felderítésének tudománya. (...) Ismeretanyaga egységes, összefüggő egészet alkot, amelynek alkalmazása a bűncselekmények felderítésének eredményesebbé tételével szolgálja a bűnözés elleni küzdelem céljait” (Adler et al 2005). Elhatárolható a kriminológiától is, mely a bűnügyi tudományok rendszerébe mint társadalmi és magatartástudomány illeszkedik. A kriminológia a bűnügyi tudományok azon ága, mely a bűnözéssel mint társadalmi jelenséggel foglalkozik, másrészt a bűnözővé válás folyamatával foglalkozik. Egymásra talál benne a bűnözés elmélete és a bűnüldözés gyakorlata.

A rendészettudomány a társadalomtudományok önálló és interdiszciplináris tudományága, amely a belső biztonság, a köznyugalom, a közrend, a közbiztonság megőrzése és szükség esetén védelme, valamint a bűnmegelőzés és a bűnüldözés érdekében önálló rendszerbe foglalja:

- az általános rendészettudományok körében a rendészet általános elméletét, a bűnügyi tudományok általános részét, a releváns

tudományágak rendészettudományi vonatkozásait, a rendészettörténetet és a rendészettudomány-történetet,

- a rendészeti szaktudományok körében a bűnügyi tudományok különös részét, továbbá a rendészet valamennyi ágának specifikumait, tartalmát, módszertanát és kutatási eredményeit, és mindezekkel kiteljesíti a tárgyat képező rendészetet (Virányi 2005).

A rendészettudomány tárgya azon ismeretek összessége, amelyekre a rendőri vezetőknek szükségük van feladatuk ellátásához. Mindezek alapján a rendészettudomány tárgyául szolgálhatnak az alábbi igen átfogó és lényeges kérdések:

- a rendőrség mint intézmény, annak szervezete, feladata, szerepe a társadalmi struktúrán belül, viszonya és magatartása a közösséghez és azok viszonya hozzá, viszonya és magatartása az egyes társadalmi csoportokhoz, pl. kisebbségekhez, illetve, a különböző társadalmi csoportok viszonya a rendőrséghez. Különösen fontos probléma lehet a rendőrség felelőssége, privatizálása, képe a tömegmédiákban, személyisége, struktúrája, ön- és világképe (rendőr-kultúra), kiválasztódása, képzése és továbbképzése.
- a rendőri tevékenység (policing) mint társadalmi kontroll, annak legalitása, hatékonysága, a rendőrség munkastílusa, mérlegelési jogának gyakorlása, hatalommal való élése és visszaélése, a rendőri munka sajátosságai a városokban és vidéken, konfliktus- és veszélyhelyzet kezelése, valamint hatalomgyakorlás a rendőrségen keresztül és vele szemben. Természetesen mindezek alapján még pontosabban tudjuk definiálni a rendészettudományt:

A rendészettudomány a rendőrséget tudományos módszerekkel elméletileg (police theory), szisztematikusan és empirikusan (police research) azzal a céllal kutatja, hogy a rendőri szervezetet és a jogalkalmazást, ugyanúgy, mint a rendőri tevékenységet feltárja, és reformok segítségével javítsa, és a rendőri stratégiákat a tervezésen keresztül a társadalmi változásokhoz igazítsa. A rendőrtudomány egy interdiszciplináris, empirikus és normatív tudomány.

A rendészet első átfogó összegzésével a Magyar Közigazgatás című tankönyvben találkozhatunk először. Ebben a tankönyvben Magyary Zoltán (1942:23) leírja, hogy „a rendészet a közigazgatás egyik ága, amelynek hatásköre a közigazgatás minden más ágába belenyúlik, ezért tartozik az általános igazgatáshoz, amelynek a célja azonban határozottan körül van írva: az általános nyugalom, biztonság és rend biztosítása”.

Az 1980-as évek második felétől a rendőrség helyét, szerepét, társadalmi, hatalmi integrációját illetően négy nézet kikristályosodását lehet megfigyelni (Finszter 2007a):

- Az első a tradicionális állam- és jogbölcseleti felfogás, amely szerint a rendőrség a hatalomban elfoglalt helye alapján végrehajtás-integrált, abszolút és feltétlen része a végrehajtó hatalomnak.
- A másik végtel a modern, kriminológiai indíttatású felfogás, amely a rendőrséget az igazságszolgáltatás részeként vizsgálja, abból kiindulva, hogy a rendőrség bünt üldöz.
- A harmadik felfogás középutas, általában az elmúlt több mint négy évtized „termékeként” aposztrofáljuk. E nézet a rendészeti szerveket (és nemcsak a rendőrséget!) nem sorolja egyik államszervezeti alrendszerbe sem, hanem külön államhatalmi ágként kezeli.
- A negyedik, napjainkban meghonosodó nézet, amely a rendőrséget is a szolgáltató közigazgatás részeként aposztrofálja.

1.2. A rendészettudomány mint önálló tudomány

A rendészettel foglalkozó tudomány önálló tudomány. Ezt a tényt a következő tények is bizonyítják:

- A Magyar Tudományos Akadémia IX. osztályán belül 2004. május 24-én megalakult a 18 tagú Magyar Rendészettudományi Bizottság.
- A rendészettudományok önálló tudományi besorolása folyamatban van.
- A Rendőrtiszti Főiskolán MSc. képzés indul (Rendészettudományi elmélet).
- 2010-től beindítják a doktori képzést a Rendőrtiszti Főiskolán.
- Kialakították a kutatás módszertani, statisztikai elemzési módszereit.

- Az elméleti ismereteket a gyakorlatban is alkalmazzák.
- Van tudományos szakmai periodikája: Magyar Rendészet (a Belügyi Szemle jogutódja).
- 2003-tól a Magyar Tudományos Akadémia IX. osztálya befogadta a rendészeti tárgyú doktori értekezéseket Szabó András akadémikus, a Jogtudományi Bizottság elnökének előterjesztése nyomán.
- 2007 júliusában a Rendőrtiszti Főiskola kiváló tanára, Finszter Géza a Rendészettudományok Akadémiai Doktora lett, aki a rendészet történeti áttekintésére is vállalkozott (2003).
- Az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium Rendészeti Szakállamtitkár megbízására elkészült a „Rendészeti Stratégia” alágazati stratégiai dokumentuma, amely a rendészettudomány további fejlődésének egyik legfontosabb biztosítója.
- Egy tudomány önállóságát az is biztosítja, hogy saját szaknyelve van. Jelen disszertáció fő hipotézise éppen az az állítás, hogy a rendőrségi szakterületet jellemezni lehet egy önálló szaknyelvhasználattal.
- A magyar felsőoktatás egyetlen rendészeti főiskoláján, a Rendőrtiszti Főiskolán, előkészületek folynak a rendészettudományoknak tantárgyként, fakultatív tantárgyként történő bevezetésére. A főiskola vezetői a közeljövőben intézményesített oktatási egység (Rendészettudományi Tanszék) megalakítását tervezik. A legfontosabb oktatási célok közé tartozik egy, már az alapképzés során bevezetett „Bevezetés a rendészettudományi elmélet” című tantárgy oktatása, amelyre szervesen épülő tanegységként épül a mesteri illetve később a doktori képzésben a „Rendészettudomány elmélete és gyakorlata” című tanegység.
- A rendészettudomány már rendelkezik megfelelő infrastruktúrával. Szervezetileg a Rendőrtiszti Főiskola, a Rendőrtiszti Főiskola – Rendészeti Vezetőképző, Továbbképző és Kutatóintézet, a Magyar Rendvédelmi Tudományos Társaság, Oktatási Főigazgatóság, a Minisztérium Tudományos Tanácsa, a PhD. Kollégium, az Országos Rendőr Fő-kapitányság (ORFK) Tudományos Tanácsa, a Határőrség

Országos Parancsnoksága (HÖR OPK) Tudományos Tanácsa, a Katasztrófavédelem Tudományos Tanácsa, a Rendőrtiszti Főiskola (RTF) Tudományos Tanácsa, mind a rendészettudomány szervezeti bázisát alkotják.

A rendészettudománnyal foglalkozó szakemberek közül ki kell emelni Virányi Gergely (2004, 2005), Finszter Géza (1998, 2002a, 2003, 2007, 2007a), Katona Géza (1993), Kántás Péter (1997, 1998), Szintay István (2002) elméleti tevékenységét. A rendészettudományok bemutatásakor az irodalomjegyzékben feltüntetett szerzők közül elsősorban az ő publikációikra támaszkodtam.

1. 3. A rendészettudományok felosztása

A rendészettudományok két nagy csoportja különböztethető meg: az általános rendészettudományok és a rendészeti szaktudomány (1. táblázat).

- az általános rendészettudományok a rendészetet a maga egészében, és mint társadalmi, jogi, közigazgatási jelenséget vizsgálják.
- a rendészeti szaktudományok viszont a rendészet adott ágának adott helyen és adott időben való állapotát tekintik tárgyuknak.

Általános rendészettudományok	Rendészeti szaktudományok
a rendészet általános elmélete	bizonyos bűnügyi tudományok (pl. kriminalisztika, kriminálstatisztika)
általános bűnügyi tudományok (pl. büntetőjog, kriminológia)	a rendészet ágazat ágai
bizonyos releváns tudományágak segédtudományként: közigazgatási jog, szociológia, testnevelés, orvostudomány, pszichológia, informatika, pedagógia, hadtudományok, a nyelvtudomány, a kommunikáció és a leginkább használatos idegen nyelvek rendészettudományi aspektusai.	
a rendészet-történet és a rendészettudomány-történet	

1. táblázat

A rendészettudományok felosztása (Virányi 2005)

Az *általános rendészettudományok* körébe sorolhatók:

- a) a rendészet általános elmélete: a rendészet meghatározása, értelmezése, tárgya, felosztása, a rendészet egészében egységesen ható törvények (elvek, szabályszerűségek).
- b) a bűnügyi tudományok köréből:
  - a büntetőjog, a büntetőeljárás-jog és a büntetés-végrehajtási jog egésze, vagy azok rendészettudományi aspektusai;
  - a kriminológia.
- c) a releváns tudományágak köréből:
  - a közigazgatási jog és a szabálysértési jog rendészettudományi aspektusai;
  - az idegenjog (idegenrendészet) és a menedékjog (menekültügy) rendészettudományi aspektusai;
  - a szociológia, az etika rendészettudományi aspektusai (rendészeti szociológia, rendészeti etika);
  - a vezetéstudomány rendészettudományi aspektusai (rendészeti vezetés), szoros összefüggésben az emberi erőforrás-gazdálkodással (rendészeti humán-menedzsment) és a rendészet költségvetési, műszaki, technikai vonatkozásaival (rendészeti gazdálkodás, rendészeti logisztika);
  - az orvostudományok rendészettudományi aspektusai (rendőr-orvostan, illetve – és nem keverendő a kettő – rendészeti orvostan);
  - a testnevelés, a fizikai-kondicionális felkészítés rendészettudományi aspektusai (rendészeti testnevelés);
  - a pszichológia rendészettudományi aspektusai (kriminál-pszichológia és a rendészeti pszichológia);
  - a pedagógia rendészettudományi aspektusai (rendészeti pedagógia: rendészeti didaktika és rendészeti metodika);
  - a hadtudomány rendészettudományi aspektusai;

- a matematika, a biológia, a kémia, a fizika, az informatika rendészettudományi aspektusai (pl. rendészeti informatika);
  - **a nyelvtudomány, a kommunikáció és a leginkább használatos idegen nyelvek rendészettudományi aspektusai.**
- d) a rendészet-történet és a rendészettudomány-történet.

A *rendészeti szaktudományok* sorába tartoznak:

- a) a bűnügyi tudományok köréből:
- kriminalisztika;
  - igazságügyi orvos- és elmekórtan;
  - kriminál-statisztika.
- b) a rendészeti ágazatból:
- bűnüldözés (rendészeti felderítés, bűnügyi felderítés, nyomozás);
  - közrendvédelem;
  - közlekedés-rendészet;
  - igazgatásrendészet;
  - határrendészet;
  - tűzvédelem, polgári védelem, katasztrófa-elhárítás;
  - büntetés-végrehajtás;
  - vámnyomozás (pénzügyi nyomozás);
  - vám- és jövedéki igazgatás;
  - a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok titkosszolgálati tevékenységének meghatározása, elvei, tartalma, módszertana és kutatási eredményei;
  - végül, a civil- és magánbiztonsági szféra (a polgárőrség tevékenysége, a személy- és vagyonvédelem, a magánnyomozás).

Az egyes rendészeti ágazatok működésével kapcsolatos tudományos ismereteket szükségszerűen az ott végzett tevékenység jellege és tartalma határozza meg, amelyek közül kiemelhetjük:

- az igazgatásrendészetet, ahol az államigazgatási jog (állampolgársági jog, útlevélügy), a pénzügyi jog, a vámjog, az adójog, jövedéki jog stb. szabályait kell érvényesíteni;

- a tűzrendészetet, ahol alapvető kémiai és fizikai, technikai és technológiai ismereteket nyújtó diszciplínákkal kell tisztában lenni; a bűnügyi rendészetet, ahol büntetőjogi, büntető eljárásjogi, kriminalisztikai ismeretek kellenek az igazságszolgáltatási differenciálás jogszerű megvalósításához;
- a közterületek rendészetét, ahol egyebek között a gyülekezési jog alkotmányos rendelkezéseinek, e rendelkezések megsértésével szervezett rendezvények hatékony és törvényes felszámolásához szükséges jogi és karhatalmi ismereteket kell alkalmazni.

A rendészet bonyolult tevékenységi és szervezeti rendszer, amelynek létrehozása és működtetése megfelelő tudományos háttérrel igényel. Éppen ezért fontos egy, a rendészeti ágazatok egészét átfogó, olyan rendészettudomány kialakítása, amely a rendészet általános és sajátos, az ágazatonként eltérő ismereteit megfelelő kapcsolatban álló rendszerbe fogja össze. A rendészet tevékenység-irányultsága szerinti fontosabb kategóriák:

- terület /közterület, nyilvános helyek/ rendészete;
- igazgatási rendészet, ezen belül pénzügyi igazgatás /vám-, illeték-, jövedék-, adóigazgatás/;
- közlekedés-rendészet;
- katasztrófavédelem és tűzrendészet;
- külföldiek rendészete;
- környezet /épített- és természetes környezet/ rendészete;
- bűnügyi rendészet;
- fogyasztóvédelem, piacrendészet;
- pénzforgalom rendészete stb.

A rendészet szervei a jogállamban elfoglalt helyzetük szerint:

- államigazgatás;
- önkormányzati igazgatás;
- társadalmi szervezetek.

Az államigazgatás központi irányítása alatt állnak:

- Rendőrség;

- Határőrség;
- VPOP (Vám-és Pénzügyőrség Országos Parancsnoksága)
- Katasztrófavédelem, beleértve a Polgári Védelmet és a Tűzoltóságot;
- Büntetés-végrehajtás.

„A rendészeti tudománynak szoros kapcsolatot kell tartania a gyakorlattal, megállapításait empirikus eredményekre célszerű alapozni, a kutatási eredményeknek pedig az a legfontosabb próbája, hogy azok a gyakorlatban miként alkalmazhatóak. Ennek ellenére a tudomány nem mondhat le kritikai természetéről és arról sem, hogy a valóság feltárásának elsődleges célja a szükséges változtatások elméleti megalapozása lehet” (Finszter 2003:21).

Ahogy ezt Fodor (2001:24) megfogalmazza: „A rendészettudományok, a kriminalisztika szakismeret a többi tudomány és a modern technika szinte minden ágának eredményeit alkalmazza és hasznosítja. A bűntényeket emberek követik el, akik nemcsak cselekszenek, hanem ezzel kapcsolatban vagy akár ettől függetlenül beszélnek és írnak is, vagyis nyelvi megnyilatkozásaik vannak”.

A rendészet kutatómódszertanában adaptálhatunk olyan kutatási módszereket, mint a kísérlet, a kérdőíves felvétel, a terepmunka, a tartomelemzés, a meglévő adatok vizsgálata, a történeti kutatás, az összehasonlító vizsgálat és a hatásvizsgálat. A szerző nézete szerint meg kell határozni a rendészettudományban alkalmazható statisztikai módszereket, a rendészettudományos kutatásokra jellemző, specifikus statisztikai eljárásokat.

A szerző szerint a rendészettudományos tudás:

- elméleti tudás, mert képes a valóságra vonatkozó, igaz kijelentések megtételére;
- mesterségbeli tudás, mert az elmélet által alkotott szabályok helyes alkalmazásának mintáit, modelljeit is – a jártasság, készség vagy képesség szintjén – képes uralni;
- gyakorlati tudás, ha képes a rendészetben valószínűsíthető események jövőbeli alakulását megbízható pontossággal előrevetíteni, és képes a hatás-ellenhatást eredményező tényezők megelőzésére.

A rendészettudomány feladata annak bizonyítása, hogy e szintetizált tudás a maga komplexitásában valóban és kétséget kizáróan tudományos tudás, egészen pontosan rendészettudományos tudás, mert ezzel válik a rendészetet szakmából diszciplínává. Az értekezésben ennek a nagyon sokféle ismeretet szintetizáló diszciplínának egy szeletével, a rendőri írott szakmai kommunikációjával foglalkozom.

1.4. A rendészet kutatási módszerei

A rendőrtudomány szolgálatába állítja a társadalomtudományok teljes kutatási módszer arzenálját. Alkalmazza pl. a terepkutatást, különösen a személyes megfigyelést, a kihallgatás sokféle formáját, pl. az interjút, a kérdőíves módszereket, a tartalomelemzést, különösen az okmányvizsgálatot, és fejleszti a rendőr-specifikus mintavételi és diagnosztikus eljárásokat. Speciális rendőrtudományi ismeretek és készségek nélkül egyetlen társadalomkutató sem tud empirikus és kísérleti rendőri tanulmányokat folytatni. A következő kutatási módszereket gyakran alkalmazzák a rendőrtudományi többek között a következő kutatásokban:

- a) a rendőrijárőrök résztvevő megfigyelése: rendőr-polgár bánásmódok, munkastílus, rendőri erőszak alkalmazásának kiértékelése;
- b) az eredeti történeti rendőri források (rendőri- és újsághírek, zárt rendőri akták és más rendőri feljegyzések és anyagok, mint pl. életrajzok) tartalmi analízise azzal a céllal, hogy rendőrség tiszteletének, elfogadottságának és a lakosságnak a saját rendőrségével való azonosulási folyamatát megvilágítsák;
- c) a rendőri szervezetek terepkutatása;
- d) nemzetközi összehasonlító rendőrségkutatás;
- e) kísérleti összehasonlítás;
- f) a rendőri deviancia vizsgálatára létrejött bizottságok kutatásai.

A fenti felsorolásból is látszik, a rendőrség beszélőközösségével és annak írott kommunikációjával még senki nem foglalkozott behatóan. E terület vizsgálatával járul hozzá értekezésem a rendőrtudományok szerteágazó témakörének átfogó kutatásához.

1. 5. A rendészet és a nyelvtudományok kapcsolata: igazságügyi nyelvészet, törvényszéki fonetika

A rendészettudomány egy sor más segédtudománnyal érintkezik. A teljesség igénye nélkül csak néhányat megemlítek: szociológia, pszichológia, statisztika, informatika és pedagógia. Ezek mellett azonban nem elhanyagolható az a tény, hogy a rendészettudományok felhasználják a nyelvtudományok eredményeit, kutatási módszereit is. Így az alkalmazott nyelvészeti szakterületek, a szaknyelvoktatás, a szociolingvisztika, a grafológia, a fonetika, a fonológia, a fordítástudomány és a szövegelemzés is a rendészeti tevékenységek részét képezhetik.

A nyelvtudomány és a kriminalisztika legkézenfekvőbb kapcsolatát a tolvajnyelv, a jassznyelv, a szűkebb értelemben vett argó, tehát az alvilági bűnözők szóhasználatának kutatása is mutatja (Nagy 1980).

Egyetértve Kontra egy 2005. november 7-én, az MTA Nyelv- és Irodalomtudományok Osztályának konferenciáján megtartott beszédében elhangzottakkal, a nyelvtudomány eredményeinek felhasználása még nem annyira hatékony, mint amennyire indokolható volna.

„A nyelvtudománynak sokkal több társadalmi haszna lehetne, mint amennyi ma van, akár külföldön, akár itthon. Hogy mire lenne jó a magyar nyelvészet, azt egyetlen példával szeretném csak illusztrálni. A magyar jog szerint a szabad bizonyítás elve alapján a védőügyvédnek lehetősége van arra, hogy nyelvészeti szakvéleményt tárjon a bíró elé, amikor a bíró összekeverni látszik két állítást, nevezetesen:

- 1) A vádlott más útlevelével lépte át a magyar határt.
- 2) A vádlott másik útlevelével lépte át a határt.

A nyelvész szakvéleményéből kiderül, hogy mi a lényegi különbség (1) és (2) jelentése között, ám a bíró a bírói mérlegelés elve alapján könnyedén elutasíthatja a szakvéleményt, vagyis dönthet úgy, hogy (1) és (2) jelentése ugyanaz” (Kontra 2005).

A szerző így folytatja: „Magyarországon teljesen ismeretlen az igazságügyi nyelvészet, számtalan egyetemi karunk között csak egy van, amelyiken ilyesmit is tanítanak”. Szerencsére az utóbbi időben ezen a területen jelentős előrelépés történt, kriminalisztikai nyelvészettel, ahogy ezt a diszciplínát hívják, már több egyetemen az alapképzés keretében is lehet foglalkozni.

A kriminalisztika és az alkalmazott nyelvészet közötti legszorosabb kapcsolatot az igazságügyi nyelvészet (kriminalisztikai nyelvészet) és a törvényszéki fonetika képezi.

Az International Association of Forensic Linguists, vagyis az Igazságügyi Nyelvészek Nemzetközi Társasága 1992-ben alapult, nagyrészt jogi/igazságügyi területen dolgozó nyelvészekből, nyelvész szakértőkből áll. A társaság szűk értelemben vett kutatási területei közé a nyelvészeti bizonyítékok elemzése tartozik, de olyan területekkel is foglalkozik, mint a bírósági tárgyalótermi diskurzusok elemzése, a bírósági tárgyalótermi fordítás és tolmácsolás vizsgálata, a jogi dokumentumok/iratok olvashatóságának-érthetőségének vizsgálata, jogi szövegek elemzése-értelmezése, a nyelvészeti bizonyítékok felhasználása a bíróságon, a beszélőazonosítás, illetve a szerzőség azonosítása, valamint az igazságügyi nyelvészet, illetve nyelvhasználat oktatása, tesztelése. A bizonyítékok a büntetőeljárásban olyan adatok, amelyeket a törvény által megengedett forrásokból szereznek be és éppen ezért összességükben és összefüggésükben alkalmasak a büntetőjogilag releváns tényállás bíróság általi megállapítására (Fenyvesi et al. 2004).

Az International Association for Forensic Phonetics and Acoustics, azaz a Nemzetközi Törvényszéki Fonetikai és Akusztikai Társaság egy évvel korábban, 1991-ben alapult, kifejezetten fonetikai és akusztikai fonetikai kutatásokkal foglalkozik a kriminalisztikán belül. Főbb területei a beszélőazonosításban használatos fonetikai összetevők vizsgálata, a beszédsajátosságok beszélők közötti, illetve egy beszélőn belüli változékonyságának vizsgálata, a beszédsajátosságok nem és kor szerinti változékonyságának és ezek percepciójának vizsgálata, a „hangnyomok” vizsgálata, azaz a spektrogram-elemzés, a hangutánzás és színészkedés vizsgálata, a drogok beszédsajátosságokra gyakorolt hatásainak, a jogi és etikai

aspektusoknak az elemzése, illetve az automatikus beszélőazonosítás kriminalisztikai alkalmazásainak vizsgálata (Pápai 2000).

A nyomozás során nagyon fontos azt figyelembe venni, hogy a beszéd és az írás elemzéséből milyen sok információt nyerhetünk a bűnelkövetőkről. A beszédükből meghatározhatjuk a tettes személyét, nemét, korát, testalkatát, lelkiállapotát, műveltségét, személyiségét, jellemét, a beszédpartneréhez fűződő magatartását, érzelmeit, a közlés nyelvét (irodalmi nyelv/nyelvjárás) és a beszélő anyanyelvét is. Az írás is nagyon jellemző az író személyére, a bíróság az írásszakértő megállapításait bizonyítékként fogadja el.

A kriminológiában az ujjlenyomatok segítik az azonosítási eljárást. A kriminológiai nyelvészet a szövegelemzés, a korpusznyelvészet korszerű módszerének felhasználásával azonosítják az adott dokumentum szerzőjét az írott dokumentumokban előforduló, azonosításra alkalmas egyedi nyelvi variációk azonosítási jegyeinek kiszűrésével. Tehát a szemiotika segédtudományként járulhat hozzá a nyomozás sikeréhez. Ebben a folyamatban korábban a grafológia igen fontos szerepet töltött be. Még manapság is gyakran felhasználják, de jelentősége csökken, ugyanis a számítógépes technológia térhódítása miatt szinte felbecsülhetetlen mennyiségű nyelvi anyag kerül elektronikus úton kibocsátásra. A hagyományos kézírásos formát egyre inkább felváltja az internetes kommunikáció. Ezen dokumentumok szerzőinek azonosítása grafológiai eszközökkel nem valósítható meg. A számítógépes szövegnyelvészet módszereinek (Beaugrande & Dressler, W. 2000) felhasználása ezért válik egyre nagyobb jelentőségűvé az igazságügyi nyelvészetben, illetve magának a rendvédelemben.

Mint ahogy Chaski (2005) összefoglaló tanulmányában megfogalmazza, az informatika a kriminológia kutatások során jelentős digitális bizonyítékokkal szolgálhat. A legkülönbözőbb bűncselekmények esetében lehet szükség arra, hogy a dokumentum szerzőjének azonosítását nagy biztonsággal el lehessen végezni. Csak a leggyakoribbakat említve: öngyilkosság, zsarolás, számítógépes csalások, terrortámadások előkészítése, halálos fenyegetések és emberrablás. Egy adott dokumentum szerzőjének azonosításának megbízhatósága elérheti

akár a 72-89%-ot is. Számítógépes és stylometrikus módszer együttes alkalmazásával a megbízhatóság akár 95%-os lehet.

Miután azonosították azt a számítógépet, amelyen az adott dokumentum szerzője dolgozott, a számítógép használójának személyazonosságát a grafológiai elemzések mellett egyre inkább korszerű módszerek felhasználásával kell megállapítani. Ezek közül ki kell emelni a biometrikus módszert, az idioszinkronikus módszert és a stylometrikus módszert.

A biometrikus módszer alkalmazását többek között Gupta & Mazambur & Rao (2004) munkájából ismerhetjük meg. Egy dokumentum szerzőjének azonosítását a gépelési sajátosságok alapján végzik el, következtetve a szerző nyelvhasználati sajátosságaira. Az elemzés alapján elkészíthető a szerző profilja.

Az idioszinkronikus vizsgálatot igazságügyi stilsztikának is nevezik. Ollson (2004) kvantitatív tartalomelemzés során a különböző stilsztikai jegyek szignifikanciáját vizsgálja. Az ezzel a módszerrel elérhető azonosítási megbízhatóság értéke nem magasabb, mint 72%.

A stylometrikus módszer olyan kvantitatív, számítógépes vizsgálat, amely olyan nyelvi jellemzőkkel számol, mint: szóhossz, a kifejezések hossza, a mondathossz, bizonyos lexikai egységek használatának gyakorisága. Ezzel a statisztikai módszerrel Chaski (2004) 95%-os megbízhatósági szintet ért el. A kutató szerint a legnehezebb feladatot a vizsgálandó változók kiválasztása jelenti. Arra kell törekedni, hogy a változók száma az ideális minimum közelében legyen. A legalapvetőbb szociolingvisztikai jellemzők (kor, nem, iskolázottság, stb.) mellett vizsgálta a szóhasználatot, a központosítást, a mondatok szintaktikai felépítését, a különböző szófajok előfordulási gyakoriságát.

Az Egyesült Államok bíróságain az igazságügyi nyelvészek és szövegelemzők jelentéseit bizonyítékként elfogadják, ezért a kutatók arra törekednek, hogy vizsgálataik megbízhatóságát még tovább emeljék.

Az értekezés 4. fejezetében ismertetett saját kutatásaim során én is felhasználtam a stylometrikus módszerben használt számos változót arra, hogy a rendőri beszélőközösség dokumentumainak statisztikai és korpuszelemzéses

vizsgálatának segítségével jellemezni tudjam a szakterület specifikus nyelvhasználatát.

A rendőri beszélőközösség nyelvhasználathoz kötött kommunikációja (Quirk et al.1985) különböző nyelvhasználati színtereken zajlik. A rendőri szervek nemcsak egymás között (szervezeteken belüli), hanem kifelé (az állampolgárok felé) irányuló kommunikációval is jellemezhetők (Borgulya 1996).

A specifikus rendőri szakmai kommunikáció vizsgálatakor az írott kommunikáció műfajait kívántam részletesen jellemezni, hiszen minden műfaj az adott beszélőközösségen belül meghatározott szerepet játszik. A rendőri beszélőközösséghez tartozók írásbeli és szóbeli beszédszándékaikat specifikus műfajokban valósítják meg. A „rendőri szakmai kultúrát” képviselik, amelyben közös háttérismereteiket azonos módon használják fel.

A rendőrségi ügyiratkezelés standardizálását követően Magyarországon minden rendőrségi szerv azonos számítógépes rendszer (Robot Zsaru Neo) szerint dolgozik, azonos műfajokat használ fel, így a műfajok vizsgálata során általános érvényű következtetések levonására van lehetőség.

Indokolható tehát egy olyan értekezés megírása, objektív módszerek felhasználásával vizsgálja a rendőri szakmai nyelvhasználatot.

2.

A kutatás tárgya

2.1. A témaválasztás indoklása

A magyar rendészeti szakterület, ezen belül a rendőrség beszélőközösségének írott kommunikációs tevékenysége átfogó feltárását eddig még nem végezte el senki. Ilyen értelemben értekezésem hiánypótló és innovatív. Az egyetlen olyan publikáció, amely a rendészettudományok egyik releváns tudományának, a kriminalisztikának részletes nyelvi elemzésével foglalkozott, Nagy Ferenc *Kriminalisztikai szövegnyelvészet* című műve volt, amely azonban már majdnem 30 éve, 1980-ban jelent meg. „A kriminalisztikai nyelvészet a nyelvtudományi alapkutatások eredményeit mozgósítja speciális módszerekkel, speciális céllal” (Nagy 1980:5). Ezek a kutatások úttörő jellegűek voltak. Az azóta eltelt időszak alatt nemcsak a rendőri szakterület beszélőközössége, hanem annak kommunikációs stílusa, nyelvhasználata is szükségszerűen megváltozott. Indokolható tehát egy olyan értekezés megírása, amely ennek a szakterületnek a tanulmányozására vállalkozik.

Ha egy értekezés témája egy szakterület specifikus nyelvhasználatának vizsgálata az írott kommunikációban, nyilvánvaló, hogy az értekezésben az alkalmazott nyelvtudomány mellett sokféle releváns tudományág eredményeit és módszertanát kell felhasználni. Ezek közül a releváns tudományágak közül felhasználtam a szociolingvisztika, a statisztika, a stilisztika, a statisztikai nyelvészet, a korpusznyelvészet, az informatika, a rendészettudományok, a szövegnyelvészet és a műfajelemzés módszertanát. Ezen interdiszciplinaritás mellett is meg kellett határozni, mi legyen a kiindulópont, miközben egyértelmű, hogy a fő hangsúly a rendőrségi szakterület írott kommunikációjára esik.

Elméleti kiindulásként a rendőrtudományokról szóló tudományok ismertetését, majd az értekezés témájához kapcsolódó elméleti ismeretek összefoglalását tartottam szükségesnek, majd ezt követően került sor az írott rendőri szakmai kommunikáció nyelvi sajátosságainak különböző módszerekkel történő vizsgálatára.

Ahhoz, hogy egy általános tendencia alakulását is jellemezni lehessen, a szaknyelvi kompetencia sajátosságainak jellemzésére irányuló vizsgálódásaimhoz nemcsak magyar, hanem angol autentikus rendőri szaknyelvi anyagot is felhasználtam. Az összehasonlító vizsgálatoknál természetesen célszerű volt figyelembe venni a két nyelv között fennálló különbségeket. Ezzel a nyilvánvaló ténnyel magyarázható az, hogy a vizsgálatok egy részét csak a magyar nyelvi anyagon végeztem el (pl. morfoszintaktikai vizsgálat).

Az elemzéshez összeállításra került négy, közel azonos nagyságú korpusz: egy 112 autentikus rendőrségi ügyiratból és 80.295 szövegszóból álló Magyar Rendőri Korpusz (a továbbiakban MRK) és hasonló nagyságú Angol Rendőri Korpusz (English Police Corpus, a továbbiakban ARK), valamint az összehasonlíthatóság kedvéért egy Magyar Kontroll Korpusz (a továbbiakban MKK) és egy Angol Kontroll Korpusz (English Control Corpus, a továbbiakban AKK).

Munkám során mindvégig Kurtán szakmai nyelvhasználatra vonatkozó definícióját tartottam szem előtt:

„A szakmai nyelvhasználat fogalmát úgy értelmezzük, mint valamely szakmai beszélőközösség specifikus célú nyelvhasználatát, amely egyértelműen és világosan tükrözi a valóságnak azt a részét, amellyel az adott terület közössége foglalkozik, és ezen keretek között a szóbeli és írásbeli kommunikáció jellegzetes megnyilvánulása” (Kurtán 2003:50).

2. 2. A kutatás célja, hipotézisei

Az értekezésben három fő és három alhipotézist fogalmaztam meg. Ezeknek a hipotéziseknek az igazolását jelöltem meg az értekezés elsődleges céljaként. Abból a nagyon fontos tényből kiindulva, hogy a rendészettudomány önálló tudomány, melynek releváns tudományágai közé sorolható a specifikus rendőri szakmai kommunikáció, a következő két hipotézist fogalmaztam meg:

1. Létezik a magyar nyelv rendszerén és szókészletén belül egy specifikus nyelvhasználat és a rendőrséget jellemző szókinccsel rendelkező rendőri szaknyelv.

Ehhez a hipotézishez három alhipotézis tartozik:

- a) Egy rendőri szaknyelvi korpusz és egy általános nyelvi korpusz összehasonlító elemzésével kimutatható a rendőri szaknyelvi korpusz nyelvi specifikussága.
  - b) A rendőri írott szakmai nyelvhasználatot számos specifikus műfajjal jellemezhetjük.
  - c) A Tau modell (Alberti 1988, 2006) alkalmas a rendőri korpusz néhány morfoszintaktikai sajátosságának kimutatására.
2. A rendőri szaknyelv sajátosságai nemcsak a magyar, de egyéb nyelvekben, így az angolban is univerzálisan kimutatható. Az összefoglaló hipotézis a következőképpen fogalmazható meg:

A rendészettel foglalkozó tudománynak, mint önálló tudománynak van saját beszélőközössége. Ezen a széles rétegeket összefogó beszélőközösségen belül a rendőrségre szorítkozva feltételezhető, hogy írott szaknyelvi kommunikációjukat univerzálisan a szakmai specifikusság jellemzi.

2.3. Az alkalmazott kutatási módszerek

Bell (1976:187-191) kidolgozta azokat az elveket, amelyeket a nyelvi kutatások során célszerű követni. Nyolc elvet javasolt megfontolásra. Ezek közül a harmadik a „konvergencia elve”, mely szerint az új adatok annál értékesebbek a régi eredmények megerősítése vagy értelmezése szempontjából, minél eltérőbb módokon gyűjtötték őket. Bell különösen értékesnek azokat a nyelvi adatokat tartja, amelyeket olyan eljárásokkal gyűjtöttek, amelyeket más tudományok kutatási területein használnak.

Az értekezésben érvényesült a konvergencia elve, hiszen az alábbi módszerekkel kapott eredmények mindegyike alkalmas volt annak bizonyítására, hogy a rendőri szakterület jellemezhető egy specifikus szaknyelvhasználattal.

2.3.1. Kérdőíves felmérések, szükségletelemzések

A kérdőív a „megkérdezés írásban” rögzített stratégiája. Egyetértve Kurtán véleményével, mely a szükségletek felmérését minden kutatás alapfeltételként

szabja meg, minden kutatási részterületet szükségletelemzéssel vezettem be. Kurtán szerint: „A nyelvoktatásban szükségletelemzésnek nevezik azt a folyamatot, melynek során – az igényeknek megfelelően – megállapítják, mire lesz a nyelvtanulónak vagy egy tanulócsoporthoz a nyelv használatakor szüksége, és ezeket a szükségleteket fontossági sorrendbe állítják” (Kurtán 2001:70).

Rendkívül megbízható módszer, de mivel nagyon kell törekedni arra, hogy mindenki számára azonosan értelmezhető válaszokat kínáljunk fel, a kérdőívek alapján megfogalmazható következtetések csak nagyvonalakban érvényesek (Richardson 1965:43). A kérdőíves vizsgálatokra vonatkozóan is azt lehet mondani, mint amit a többi módszer esetében is, hogy célszerű többféle vizsgálatot elvégezni a helyes és érvényes következtetések levonhatósága érdekében. A fenti szempontok figyelembe vételével összeállított és a kutatásban felhasznált kérdőívek a Függelék 1.; 1a; és 5. pontjában láthatók.

A kutatás során elvégzett három kérdőíves szükségletfelmérés és szükségletelemzés közül az első felmérés során a szaknyelv felhasználási területeit, a szaknyelv jelentőségét és a felhasználói igényeket mértem fel minden országos és budapesti rendészeti szervnél (Tolnai 2004). A második vizsgálat a rendőri beszélőközösség, különös tekintettel a rendőrnők szociolingvisztikai elemzésére szolgált, amelyhez a 42 országos és budapesti szervtől 38 szerv küldte vissza a kitöltött kérdőíveket (Tolnai 2005a; 2006). A harmadik felmérés egy korszerű, internet alapú oktatási módszernek a bevezetését előzte meg (Tolnai 2007c). A felhasználói igények felmérésére összeállított kérdőívet a Rendőrtiszti Főiskola összes hallgatója kitöltötte.

Összességében tehát elmondható, hogy az előzetes kutatás során elvégzett három kérdőíves felmérés során reprezentatív adatokat nyertem nemcsak a rendőrségi beszélőközösség jellemzőiről, annak nyelvhasználati sajátosságairól, a rendőri szervek szaknyelvtudás iránti igényéről, hanem a szakterület tanulási szükségleteiről is.

Kutatási eredményeim megbízhatóságának, reprezentativitásának garanciája egyrészt az, hogy a három szükségletfelméréshez és elemzéshez összesen 1612 kérdőív eredményeit dolgoztam fel az elvárható 1771-ből, hiszen a felmérésekben a részvételi arány 91 %-os volt. A reprezentativitást a minta

nagysága mellett biztosította az a tény is, hogy a kérdőíves felmérésben részt vett populáció nemi összetétele arányos volt (a megkérdezettek 52,1 %-a férfi volt), másrészt az is, hogy a megkérdezett személyek azonos szakmai háttérismeretekkel és képzéssel rendelkeztek, ugyanahhoz a beszélőközösséghez tartoztak, azaz egynemű mintát képeztek ebből a szempontból.

2.3.2. Személyes interjúk

A szükségletfelmérések hitelességét a Rendőrtiszti Főiskola nappali tagozatos és levelező hallgatóival lebonyolított számos személyes interjú is biztosította. Az interjúzást, mint módszert a kvalitatív kutatásaimhoz használtam kiegészítő módszerként. Általában mélyinterjú, strukturált vagy félig strukturált interjúkat készítettem, amelyek jellemzően informális, párbeszédes stílusban zajlottak. Ezeket a kvalitatív interjúkat előzetesen alaposan meg kell terveztem.

Első lépésben azt tisztáztam saját magam számára, hogy milyen céllal szeretném feltenni a kérdéseket, miért gondolom, hogy ez a módszer a legcélravezetőbb, kiket, milyen szempontok alapján, milyen tartalommal és milyen mélységben kívánok megkérdezni. A terv második része már magára a konkrét interjúra, a kérdésekre vonatkozott.

Ezt a módszert használtam fel arra is, hogy a XI. és a XVI. kerület rendőrfőkapitányától a rendőri beszélőközösség jellemzéséről, a szakmai nyelvhasználatról és az írásbeli kommunikáció legfontosabb műfajairól tájékozódjak.

2.3.3. Különböző statisztikai korpuszelemző programok

Az adatgyűjtés és az adatfeldolgozás során egyetértettem Wardaugh (1995) véleményével, mely szerint az adatgyűjtésnek és az adatfeldolgozásnak is szigorú követelményeknek kell eleget tenni, hogy a megfelelő megbízhatósági szinteket vagy szignifikancia-szinteket el lehessen érni.

A tudományos kutatások esetében a statisztikai elemzések hasznosságát senki sem vitatja. Hunyadi (2006:14) megfogalmazása szerint „A statisztika olyan tudományos módszertan, illetve gyakorlati tevékenység, ami arra szolgál,

hogy a valóság tényeinek valamely adott körét – rendszerint nagy tömegét – tömören, a számok nyelvén jellemezze.” A vizsgálni kívánt négy közel azonos nagyságú korpusz - Magyar Rendőri Korpusz (MRK), Magyar Kontroll Korpusz (MKK), Angol Rendőri Korpusz (ARK) és Angol Kontroll Korpusz (AKK) – statisztikai vizsgálatával a tények nagy tömegén alapuló (összesen több mint 320.000 szövegszó) bizonyos fellépési és alakulási szabályszerűséget kívántam feltárni. Kutatásaim elején a rendőrségi területre jellemző nyelvhasználat sajátosságainak feltárásához, a dokumentum-elemzéshez a NooJ korpuszelemző program látszott legalkalmasabbnak, mert ennek a programnak a segítségével megvalósítható a magyar nyelvű dokumentumok korpuszelemzése is az angol korpusz elemzése mellett. A program magyar változatával a 80.295 szövegszóból álló Magyar Rendőri Korpusz és egy 79.569 szövegszóból álló Magyar Kontroll Korpusz összehasonlító elemzését végeztem el. A NooJ angol nyelvű változatával a hasonló nagyságú English Police Corpus és English Control Corpus vizsgálatára került sor. A további specifikus összehasonlító korpuszelemzéshez elengedhetetlen volt más statisztikai programok felhasználása, amelyekkel lehetővé vált tizenhét féle kvantitatív jellemző összehasonlító vizsgálata. Példaként említem az SPSS statisztikai programot, az Oxford WordSmith Tool 4.0 programot (Scott 2003); a TnT szófaji egyértelműsítő eszközt (Brants 2000), CMU - Cambridge Statistical Language Modeling Toolkit, a Magyar Nemzeti Szövegtár egyértelműsítő eszközkészletét (Oravecz & Dienes 2002) felhasználását. Ezekben a statisztikai számításokban és az értékelésben Oravecz Csaba, a Magyar Tudományos Akadémia Nyelvtechnológiai Intézetének munkatársa nyújtott szakmai segítséget.

2.3.4. A dokumentált források elemzése

A dokumentált források elemzése a társadalomkutatás egyik legfontosabb módszere. Többféle dokumentumtípus létezik, és dokumentumokat többféle módon lehet létrehozni. Részben különböző személyek és szervek tevékenységének eredményeként keletkeznek, részint empirikus kutatások során magunk hozhatjuk őket létre. Tulajdonképpen kvalitatív és a kvantitatív tartalomelemzés módszereiről van szó (lásd: következő fejezet).

3.

Szaknyelv, szakmai nyelvhasználat

Mivel az értekezés legfontosabb célja a rendőri szaknyelv meglétének és specifikusságának bizonyítása, indokolt a szaknyelvvvel, a szakmai kommunikációval kapcsolatos szakirodalmi áttekintés.

3.1. A szaknyelvek fejlődése

Ahogy ezt Kovács (2001:15) kijelenti, „A nyelvtudománynak, mint sajátosan társadalomtudománynak természetesen nincs szerepe a világmindenség meghódításában”. Annál nagyobb a szerepe viszont az emberi, társadalmi tudat fejlesztésében. Ez a szerep kategóriáinak az egzaktabbá tételét igényli a nyelvtudomány művelőitől, egyre inkább pontosítani kell fogalmait.” A tudományos igényű kommunikációs tevékenység elképzelhetetlen pontosan meghatározott fogalmak nélkül. Egyre világosabbá vált, hogy „A tudományok művelése és terjesztése, az irodalom és általában a szellemi élet föllendülése csak akkor remélhető. És csak akkor válhatik a nemzet fölemelkedésének eszközévé, ha mindez anyanyelven történik”(Bárczi 1966:291).

A magyar szaknyelv kialakulásának kezdetei arra az ősi időszakra tehetők, amikor a szakszókincs a szaknyelvvvel volt egyenlő, hiszen a korabeli emberek a táplálékszerzés, az elemi szükségletek kielégítése, a különböző eszközök készítése során sajátos megnevezéseket használtak. Már az ómagyar korszakban létezett a botanika, a zoológia, az asztronómia tárgyköréhez kapcsolódó szakszókincs (Kurtán 2006:932). Majd a kézműipar fejlődése is újabb szakkifejezések meghonosodásával járt együtt. Okmányokat, recepteket, törvényeket és szabályokat is megfogalmaztak felhasználva a korabeli szakkifejezéseket. A könyvnyomtatás a 16. században beindult, ez hozzájárult ahhoz, hogy Magyarországon lassan csökkent a latin dominancia, számos témakörben készültek el az első tankönyvek. Első jelentős lépés ezen a téren Sylveszter János *Grammatica Hungarolatina* (1539) című munkája volt.

Az első tudatos terminológiai tevékenység már a 17. században elkezdődött, amikor Geleji Katona István (Simonyi 1906) a filozófia és a teológia latin

szakkifejezéseinek kísérelt meg magyar megfelelőt találni. Szenczi Molnár Albert (1610) magyar nyelvtanáról is említést kell tenni. A külföldről visszatért szakemberek magyarul is megfogalmaztak egy sor természettudományos fogalmat, betegséget, mértékegységet és pénznemet. Az első aritmetikai könyv 1577-ben, az első jogi szakkönyvként pedig 1565-ben lát napvilágot Werbőczy István: Magyar decretum című műve. Az első tudatos magyar nyelvújító, terminusalkotó Sylvester János volt (1527). Feltétlenül ki kell emelni Apáczai Csere János munkásságát, aki felismerte annak a szükségességét, hogy a tudományok fejlettségi állapotának megfelelő magyar terminusok megalkotása halaszthatatlan feladat, és megírta a Magyar Encyclopaediát, megteremtve egy sor tudományág magyar nyelvű. szaklexikáját.

A nyelvújítás során létrehozott több mint 10.000 szó nagy része szakszó volt. A 18. század végén négy jelentős mű is foglalkozott a magyar nyelvű szakkifejezések pontosításával. Földi János (1790) a „Mesterségi Nevezeteket” (szakszavakat) a német helyett magyarul adja meg magyar nyelvű könyvében. A Debreceni Grammatika szerzői a szakszavakat „Mester-szók”-nak, vagy „Mesterség Szónak” nevezték. Gyarmati Sámuel (1794) a mesterszó kifejezést tartja a legmegfelelőbbnek. Márton József német grammatikája előszavában 94 mesterszót szerepeltet „A mesterszók Magyar-Deák Lajstromában”.

Verseghy Ferenc (1818), a felvilágosodás korának nagy magyar nyelvtudósa grammatikájában és lexikonjában mesterszavakat, később tudományos szavakat használt. Hunfalvy Pál pedig a Magyar Nyelvészet című folyóirat I. kötetében (1856) így ír: „A helyes műnyelv nagyon alkalmas eszköz a tudomány előadására”.

Tolnai Vilmos még szinonimaként használta a *műnyelv*, *szaknyelv* és a *terminológia* műszavakat. Ahogy Bárczi (1966:341) fogalmaz: „Összegezve a felújulás kora és a reformkor nyelvtörténetét, kétségtelen, hogy e viszonylag nem hosszú időszaknak az egyetemes magyar nyelv szempontjából döntő fontosságú, a nyelvnek szinte fennmaradását biztosító eseménye a nyelvújítás volt”.

3.2. A terminológia és a szaknyelv kapcsolata

A 19. század derekára kialakult a hagyományos magyar nyelvészeti terminológia rendszere. Bánczerowski (2003) szerint a szaknyelvekről szóló tudomány nem hozható létre csupán a terminológia határainak egyszeri kiszélesítésével. A terminológiát és a szaknyelvekről szóló tudományt két különböző kutatási területnek kell tekinteni, hiszen a terminológia csak kismértékben tartozik a nyelvtudományokhoz, nagyobb részben a megfelelő szakterülethez, míg a szaknyelvekről szóló tudomány nagymértékben a nyelvtudomány részét képezi.

Egyetértek Kovács (2001:21-22) megjegyzésével, amely szerint: „A terminológia nem azonos a szaknyelvvél, kevesebb annál. Az egyes tudományágak terminológiája mindazon szavak és kifejezések, szerkezetek összessége, amelyek az adott tudományág legáltalánosabb jellemzői vonásait, folyamatait megközelítő pontossággal tükröző fogalmak megnevezésére szolgálnak, viszonylag zárt rendszert alkotnak, és az adott nyelvi helyzetben környezetfelidező hatással rendelkeznek. A szaknyelv ugyanis magában foglalja a terminológiai elemek összességén túl mindazokat a megkövesedett szóhasználatbeli, szerkesztésbeli elemeket, illetőleg mozzanatok is, amelyek nem hiányoznak ugyan a köznyelv kelléktárából sem, csak használatukban szembetűnő statisztikai különbség állapítható meg”.

3.3. A szaknyelvek alapvető jellemvonásai

Szabó (2001) a szaknyelvek hat alapvető jellemvonását emeli ki, amelyek természetesen a rendőri szaknyelvben is igazak:

1. Nyelvközösségeken belüli szabatos verbális és írott információcserét szolgálnak.
2. Magára a köznyelvre épülnek, követve annak logikáját.
3. Szókincshasználatuk gyakran élesen eltér a köznyelvi használattól.
4. Sajátosan bonyolult „fogalmazási modoruk” (Fábián 1999) van, ami a speciális szókészlet használatával kombinálva, a kívülálló, azonos anyanyelvű számára gyakran nehezen, vagy akár alig érthetően követhető.

5. A szaknyelvek bővítése tudatos, sokszintű egyeztetés után, szigorúbb szabályok alapján valósul meg, mint a köznyelv esetében.
6. A szaknyelvek a köznyelvnél sokkal gyorsabban fejlődnek és differenciálódnak, de rövidebb élettartamúak.

3. 4. Szakmai beszélőközösség, szakmai kultúra, szakmai kommunikáció

A "kommunikáció" kifejezés napjainkban eredeti jelentésétől eltérő definíciókat kapott a köznyelvben. Vagy csak a verbális kommunikációra utal, vagy bármilyen információcserét a "kommunikáció" szóval illetnek. Ablonczyné (2003) véleményét osztva, a legfontosabb követelmény az, hogy az egymással kommunikáló felek adott csoportra jellemző elemeket tartalmazó, kölcsönösen értelmezhető kódrendszert használjanak. Ez a kód sokszor csak a közös háttérismerettel rendelkező szakmai beszélőközösség számára érthető. Abban az esetben, ha egy szakszó egybeesik egy köznyelvi szóval, csak az adott beszélőközösség ismeri a kifejezés specifikus értelmét. Ezt a kódrendszert nevezzük szaknyelvnak.

A szakmai beszélőközösségek egy adott szakmai kultúrához kapcsolódnak, amelyben a közös tudás (szakmai háttérismeret) játszik döntő szerepet. Ha Swales (1990) a beszélőközösségre vonatkozó ismérveit a rendőrök beszélőközösségére vonatkoztatjuk, belátható, hogy a rendőrök is egy rendőri kultúrát képviselnek (cop culture), hiszen széles körben elfogadott céljaik vannak, a közösség kiépítette saját kommunikációs mechanizmusait, ezeket elsősorban információszerzésre és visszajelzés biztosítására alkalmazzák. A közösség 23 különböző műfajt használ céljai kommunikálására, a sajátos műfajok mellett specifikus lexikája van, valamint a diskurzusközösség tagjai a konvencióknak megfelelő tartalom- és szövegkezelési tapasztalatokkal rendelkeznek.

A szaknyelvi kommunikáció természetesen sem felépítésében, sem működésében nem különbözik a kommunikáció mindennapos formájától. A természettudományok fejlődése a társadalomtudományokra, így a nyelvtudományra is jelentős mértékű hatást gyakorolt. A nyelvtudomány nemcsak az emberi kommunikáció termékét és eszközét; a nyelvet vizsgálja,

hanem egyre fontosabbá vált a nyelv használatának, magának a kommunikációs folyamatnak a vizsgálata is.

3. 5. Szaknyelvi normák

A nyelv egyes rétegeinek, a művelt köznyelvnek, a különféle társadalmi és területi változatainak megvannak a maguk normái. Heltai (2004:413) megkülönbözteti egymástól a normát és a szokásos nyelvhasználatot. A szokásos nyelvhasználat nem határolja be mereven az elfogadott normát, bizonyos választási lehetőséget ad. A nyelvi rétegződés modelljében létezik egy központi törzs, ez a köznyelv, amely mellett és ezzel szorosan összefonódva jelennek meg a különböző nyelvváltozatok, miközben az irodalmi nyelv egyben a standard szerepét is betölti a köznyelv számára (Fóris 2002:50).

A szaknyelvi normák szerepe hasonlóan fontos, mint a köznyelvi normáké, hiszen az adott szakmai beszélőközösség tagjai ennek segítségével értik meg egymást, és kommunikálnak egymással. A köznyelv normái hosszú idő alatt, közmegegyezéssel alakulnak ki. A szaknyelvi normák pedig a szakemberek közötti megegyezés alapján sokkal rövidebb idő alatt. Ennek a folyamatnak a során mindig legfontosabb elvként az egyértelműség megteremtését tartják, hiszen a gondos és pontos megfogalmazás a szaknyelvi közlések legfontosabb tulajdonsága kell, hogy legyen.

Leisen (1999) arra mutat rá, hogy a szaknyelvoktatás két legfontosabb megkülönböztető jegye a szakmai érzékenység és a nagyfokú rugalmasság. Erre többek között azért is van szükség, mert a tudományos, gazdasági és társadalmi változások miatt a szakterületek fogalmai módosulhatnak (Fóris 2006).

Egy ideig a régi és az új paradigma együtt él, majd az új válik paradigmává, a régi pedig eltűnik. (A paradigma fogalmát 1962-ben Kuhn (2000) vezette be: paradigma az, amit a tudományos közösség minden tagja elfogad, és megfordítva: az adott tudományos közösséget azok alkotják, akik elfogadnak egy bizonyos paradigmát).

Csak egy példa erre a folyamatra a rendészet területéről: a BM (Belügyminisztérium) elnevezés. Már ilyen nevű minisztérium nincs, de a

szakmai körök még egy ideig fogják használni a BM rövidítést, miközben már az újabb rövidítés a hivatalos: IRM (Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium).

3. 6. A szaknyelvek osztályozása

Ami a szaknyelvek osztályozását illeti, fontos megjegyezni, hogy a kezdeti horizontális, statikus rétegződés mellett a dinamikus fejlődés miatt vertikális rétegződés is megfigyelhető. 1984-ben Hoffman közzétette a vertikális rendszerezés négy kritériumát, éspedig:

- 1) milyen környezetben használják a nyelvet;
- 2) kik a kommunikáció résztvevői;
- 3) az absztrakció mértéke;
- 4) nyelvi formák.

Megkülönbözteti az elméleti alaptudományok nyelvét, az experimentális tudományok nyelvét, az alkalmazott tudományok nyelvét, az anyagi termelés nyelvét és a fogyasztás nyelvét.

Kurtán (2006: 953) véleménye szerint bár ez a rendszerezés több szempont figyelembe vételével alakult ki, mégsem megfelelő, hiszen a köznyelvtől való elkülöníthetőség érdekében a horizontális és vertikális rendszerezésen túl „egyre árnyaltabban és összefüggéseiben kell számba vennünk a dinamikusan változó beszédhelyzetek nyelvhasználatát”.

Szabó (2001) szerint valamely szaknyelv fejlődése csak addig marad tisztán horizontális, amíg az adott beszélőközösség annak teljes nyelvi tartományát használja. Amikor azonban egy szakterület differenciálódása már olyan mértékű, hogy csak a beszélőközösség egy részének igényeit elégíti ki, a vertikális fejlődés figyelhető meg.

A szaknyelv fogalmának meghatározásával sok kutató foglalkozott. Hoffmann (1984), Harris (1968) és Lennberger (1986) a szaknyelvet nyelvi alrendszerként definiálta.

Boas (1911), Sapir (1921) és Whorf (1956) a szaknyelvet regiszterként kezelik. Wardaugh (1995) véleménye szerint a különféle regisztereken belül a szaknyelv alárendelt szerepet játszik, csupán szakmai célú kommunikációra korlátozott pozíciót tölt be.

Grétsy et al. (1988) a szaknyelveket a magyar alkalmazott nyelvtudományban hagyományos módon a csoportnyelvekhez sorolta.

„Kétségtelen, hogy a szaknyelv jó összefoglaló neve azoknak a csoportnyelveknek, amelyek foglalkozásokhoz kötődnek, illetőleg egyik meghatározójuk a szakmai azonosság. Végeredményben azonban minden terminus technikus konvenció kérdése, s nyugodtan nevezhetjük a foglalkozási, foglalatossági, valami iránt vonzódás stb. alapon elkülönülő, helyesebben tömörülő csoportok nyelvét szaknyelvnek” (Hajdú 1980:18-19).

Sebestyén (1988:108-109) a magyar nyelvet a belső nyelvváltozatok összességéként definiálta. A normatív nyelvváltozatok (irodalmi, köznyelv) és a területi nyelvváltozatok (nyelvjárások) mellett harmadik csoportként a társadalmi nyelvváltozatokat (csoportnyelveket) különíti el. Ide sorolja a szaknyelveket, a hobbinyelveket, életkori nyelvváltozatokat és az argót.

Kiss (1995:74-85) szerint a mai magyar nyelv fő nyelvváltozat-típusai három fő részre oszthatók: köznyelvi változatok, társadalmi változatok és területi változatok. A szaknyelvek a társadalmi változatok közé sorolhatók. Egyet értek Kiss véleményével, mely szerint „a szaknyelvekre az jellemző, hogy logikailag és nyelvileg rendezett, definiált, kodifikált, s közérdekű terminológiájuk van” (1995:75).

A szaknyelv fogalmának részletes bemutatására Kurtán a következő megfogalmazást közli: „A szakmai nyelvhasználat fogalmát úgy értelmezzük, mint valamely szakmai beszélőközösség specifikus célú nyelvhasználatát, amely egyértelműen és világosan tükrözi a valóságnak azt a részét, amellyel az adott terület közössége foglalkozik, és ezen keretek között a szóbeli és írásbeli kommunikáció jellegzetes megnyilvánulása” (Kurtán 2003:50).

Kurtán (2006:935) véleménye szerint az alkalmazott nyelvészet tudománya még nem tudta pontosan körülírni azt, hogy a szaknyelv végérvényesen mi is valójában. Véleményem szerint azonban az utóbbi években megjelentek olyan alapvető művek (pl. Kurtán 2006), amelyek a szaknyelv leírása mellett annak pontos definícióját is megfogalmazták. Ahogy Kurtán leszögezi, „a szaknyelv nem alkot önálló nyelvi rendszert, véleményem szerint is körülhatárolása regiszterként a legpontosabb”. A szerző így indokolja

véleményét: „Minden nyelvközösség sajátos regiszterrendszerrel rendelkezik, amely átfogja tevékenységük széles skáláját” (Kurtán 2006:935).

Bánczerowski (2004:426) kifejti, hogy „az egyes szakterületek sajátos információs-kommunikációs szükségleteinek kielégítése érdekében a szakmai közösségek létrehozzák a megfelelő szaknyelveket. A szaktudás nyelvének van saját szakszókincse, amelynek az alapját egy meghatározott terminológiai és szabályrendszer képezi. Ez azt jelenti, hogy a szaknyelv saját kognitív szintaxissal rendelkezik, amely meghatározza a szakszövegek struktúráját”. A köznyelv és a szaknyelv között lényeges különbségek vannak. A köznyelvben nem lehet kifejezni azt, ami egyedül a szaknyelvben lehetséges. A szaknyelveket nem azért hozták létre, hogy „szignalizálják” egyes közösségek fejlődését, hanem azért, hogy a szakemberek mellett, hogy kreatív módon részt vesznek az adott szakmai tevékenységben, igénybe is tudják venni, fel tudják használni mások szakmai eredményeit. A szaknyelv legfontosabb funkciója az instrumentális funkció, míg a köznyelvre oly jellemző expresszív, impresszív és poetikai funkció hiányzik.

Ami a szókinccset illeti, bár a szakszókincs szerves kapcsolatban áll az általános szókinccsel, mégis külön lexikai kategóriát képez. Alapvető része nem a köznyelv része. Minél nagyobb mértékben közelíti meg az adott terminológiai egység az „ideális terminus” fogalmát, annál inkább távolodik a köznyelv szókincsétől. A szerző a szaknyelvek tanulmányozásához egy új tudományág bevezetését javasolja (technolingvisztika), mert a hagyományos nyelvészeti módszereket nem tartja elegendőnek a szaknyelvi kutatásokhoz.

Szabó (2001: 740) is foglalkozott a szaknyelv és a köznyelv kapcsolatával. Véleménye szerint: „A szaknyelv a köznyelvnek korlátozott számú szakkifejezéssel (és szakmai zsargonnal bővült), de totális szókinccset tekintve a köznyelvnek a szűk szakterületi hatékonyság érdekében egyoldalúan specializálódott minifrakciója”. Ugyanebben a tanulmányban Szabó leírja véleményét, mely szerint „a szaknyelvek vagy közvetlenül a köznyelvből nőnek ki, vagy a megfelelő szakterületek idegen nyelvi szókinccset részben vagy egészben átvéve, lefordítva, magyarítva a köznyelvvvel szakadatlan kölcsönhatás során alakulnak, modorukban a szakszerűség kívánalmainak megfelelően

csiszolódnak és szókincsükben a szakma kollektíváival egyeztetve, elfogadotva gazdagodnak”.

A szaknyelveket szemantikai síkon általában a monoszémia, azaz a konvencionális verbális jelek egyértelműsége, morfológiai síkon a szimplifikáció, azaz a grammatikai rendszerek érezhető egyszerűsítése, stilisztikai síkon viszont a semlegesség jellemzi.

A szakmai ismeretek és a szaknyelvi ismeretek kapcsolata szorosabbá vált nemcsak az oktatásban, hanem a felhasználás területén is. A mai szakmai generáció háttértudása és a szaknyelvi ismeretek összefonódása elkerülhetetlen, a szaknyelveknek ki kell elégíteni a standardizált nemzetközi követelményeket.

4.

Az angol és magyar nyelvű rendőri, valamint kontroll korpuszok összehasonlító vizsgálata

'It is no exaggeration to say that corpora, and the study of corpora, have revolutionised the study of language, and of the applications of language, over the last few decades.'

(Nem túlzás, ha azt állítjuk, hogy az utóbbi néhány évtizedben a korpuszok és a korpuszok tanulmányozása forradalmasította a nyelv és a nyelv alkalmazásának tanulmányozását).

Susan Hunston (2002)

4.1. Előzmények

Mielőtt részletesen belefognék kutatómunkám bemutatásába, célszerűnek látom az ahhoz kapcsolódó ismeretek, stratégiák elméleti elmélyítését mindazon témakörökben, amelyekre a továbbiakban csak hivatkozni fogok: társadalomtudományi kutatások, szövegelemzés, a tartalomelemzés, a kvalitatív és kvantitatív kutatási stratégiák, a matematikai nyelvészet, a statisztikai nyelvészet, a számítógépes nyelvészet, a számítógépes szövegelemzés, a korpusznyelvészet, a korpuszok összehasonlító vizsgálata.

4.1.1. A társadalomtudományi kutatásokról

Mivel a rendőrtudományok a társadalomtudományokhoz sorolható alkalmazott tudomány, indokolt a társadalomtudományi kutatások néhány ismervének ismertetése.

A társadalomtudományi kutatások, melyek középpontjában az ember, mint társadalmi lény, az emberi cselekvés és az emberi közösség állnak, több ponton különböznek a természettudományos kutatásoktól, és számos sajátos nehézséggel bírnak. Hume (1995:8-11) szerint a társadalomtudományi kutatás sajátossága és nehézsége elsősorban abban áll, hogy:

1. A kutatás emberekre irányul
  - viselkedésüket sok tényező befolyásolja, nem vehető mind figyelembe,

- a homogén mintavétel nehézségei,
  - az adatgyűjtés nehézségei (pl. adatvédelem).
2. Nem reprodukálható (mint egyes természettudományos kísérleteknél).
  3. Nem mérhető minden tényező (pl. a résztvevők hangulatváltozásai).
  4. Nem befolyásolható minden tényező (pl. társadalmi helyzet).

A társadalomtudományok a módszerek legszélesebb skáláját használják, külön-külön alkalmazva és kombinálva is az elméleti és az empirikus vizsgálódás eszközeit. A kutatás jellegének és az alkalmazott módszereknek az eldöntésében a legnagyobb szerepet az játssza, miben jelöljük meg a kutatás konkrét témáját, és ehhez milyen forrásokat tudunk felhasználni.

A mai kutatás módszertani szakirodalom többnyire a mérési és elemzési eljárásokra összpontosít, de ezek az eljárások bizonyos gondolkodási rendszereken, úgynevezett paradigmákon belül kerülnek alkalmazásra. „A funkcionalista paradigma például, azt sugallja, hogy a társadalmat részekből összetevődő rendszerként szemléljük, amelyben minden résznek megvan a maga funkciója az egész szempontjából. Az interakcionista paradigma ezzel szemben arra irányítja a figyelmünket, ahogyan az emberek egymással interakcióba lépnek és kommunikálnak, ahogyan az egyik ember cselekedete befolyásolja a másik ember válaszát. A társadalomtudós kutató munkáját bármely paradigmá(k)ra alapozhatja. Egyik sem jó vagy rossz, legfeljebb többé vagy kevésbé hasznosak a konkrét helyzetben” (Babbie 2000:6).

A modern tudományt és módszereit a felvilágosodás előfutárai, Bacon és Descartes alapozták meg. Az általuk ajánlott analitikus módszer szerint a tudományos problémák helyes megközelítése úgy történik, hogy a problémát alproblémák csoportjaira bontjuk le, és ezeket logikai sorrendbe rendezzük el. Értekezésemben a fenti elméleti megállapításokat figyelembe véve alkalmazom mind az elméleti, mind az empirikus kutatási módszert, de követem mind az induktív, mind a deduktív módszereket is. Az induktív módszer szerint a konkrét, specifikus megfigyelésekből indultam ki és a megfigyelendő dolgokat irányító általános elvek meghatározására törekedtem. Vagyis a sajátostól haladtam az általános felé, és a megfigyelések során igyekszik összefüggéseket

keresni az egyes esetek között. A kutatás egy másik szakaszában a deduktív megközelítés során az általános elvekből indultam ki. Olykor megfigyeléseim elméleti jellegű magyarázatokhoz is vezettek, amelyekből további, újabb összefüggésekre következtettem. Vizsgálataim egyfelől módosították elméleti következtetéseimet, másfelől újabb hipotézist fogalmazhattam meg. Ezt a folyamatot hipotézis ellenőrzésnek is nevezhetjük. Ebben az értekezésben a téma változatossága miatt szinte minden módszer alkalmazása indokolható volt.

4.1.2. Szövegelemzés

Figyelembe véve azt a tényt, hogy értekezésemben a sajátos rendőri kommunikáció írott dokumentumainak szövegtani vizsgálatával is foglalkozom, a szövegelemzés elméleti megalapozásával kapcsolatos néhány megjegyzést rögzíteni kell.

Tolcsvai Nagy (2006:149). szerint a szöveg nyelvi vagy általában nyelvi jellegű kommunikációs egység. „A szöveg a kommunikáció nyelvi egysége, vagyis egy térben és időben viszonylag jól körülhatárolható része, amely szerkezetileg és jelentésben tartalmilag viszonylagosan lezárt nyelvi produktum, mely a beszédhelyzet közegében értelmezhető” A szövegmagyarázat három típusát különbözteti meg:

1. A nyelv nyelvtana felől kiindulva, amikor is moduláris modellként értelmezzük a szöveget, melyben a mondattani, jelentéstani és pragmatikai jellemzők külön-külön kapják meg szövegtani leírásukat.
2. A szöveg kommunikációs és kognitív összetettsége felől indul ki, az összetevőket sorba véve magyarázza a szöveget.
3. A szövegmagyarázat a beszédhelyzet pragmatikai szempontjait egy szövegtipológiában elrendezve közelíti meg a szöveget.

Ami a szöveg műveleti feldolgozását (azaz a szöveg észlelése és befogadása közben elvégzett megértő műveletek sora, melyekben a nyelvi kifejezések és szerkezetek, valamint azok viszonyai feldolgozódnak) illeti, Tolcsvai Nagy kifejti, hogy az ilyenfajta feldolgozás során a szöveg egyes nyelvi és nem nyelvi elemei közötti kapcsolatok felszínre kerülnek, és létrejön a szöveg on-line

(műveleti) szerkezete (2006: 156). A szöveg létrehozásában, feldolgozásában, illetve felépítésében három szint különíthető el:

1. Mikroszint: jellegzetes formája: két elemi nyelvi egység szövegtani (nem mondattani) kapcsolat, amely két szövegbeli szó vagy szóelem között jön létre. A leggyakoribb elemi szövegkapcsolat a koreferencia, amely közös utalást jelent, mely alapja a referencia, az utalás (anaforikus vagy kataforikus).
2. Mezoszint: közepes méretű, összetettebb szerkezetek (például mondatok) szövegtani viszonya. A bekezdés a szöveg mezoszintű értelmi és funkcionális egysége, amelyben a téma-réma (topik - komment) szerkezet vizsgálható.
3. Makroszint: az egész szövegre kiterjedő kapcsolat.

„A szöveg konszolidált (összevont) szerkezete a szöveg műveleti feldolgozása során alakul ki. Az összevont szerkezet a szöveg értelmének valamilyen összetett reprezentációban való elrendezése. A szöveg összevont szerkezete, értelme tehát a szöveg belső összefüggésrendszerének, műveleti sorainak a viszonylag állandó szerkezetté alakított formája” (Tolcsvai Nagy 2006:170).

A szövegelemzés kifejezés ma egy sor nyelvi és lexikai elemző, mintafelismerő, információkinyerő, címkéző-strukturáló, kapcsolatelemző és megjelenítő technikát ölel fel. A szövegtan (textológia) lehetővé teszi a nyelvész számára, hogy a mondatok, bekezdések szerveződéséből létrejött nyelvi dokumentumok természetét tanulmányozza.

Tolcsvai Nagy (2001:319) véleménye szerint „A szöveg a beszélő és a hallgató által közösen kialakított (nagyjából azonos) szövegvilágban elhelyezett, egymástól függő entitások és események egy rendszert alkotó igazságát vagy hamisságát reprezentálja a szövegalkotó és a szövegértelmező részére”. Természetesen ez a megállapítás igaz az általam vizsgált rendőri korpusz dokumentumaira is.

Szövegtani vizsgálódásaim során egyrészt Halliday és Hasan (1976, 1989) definícióját - „a szöveg a nyelvészetben tetszőleges hosszúságú írott vagy beszélt megnyilatkozást jelent, amely egységet képező egészet értelmez”, másrészt Szikszainé (1999:55) meghatározását tartottam szem előtt: „a szöveg

nyelvi elemekből álló, túlnyomórészt szerves kapcsolódásokból felépülő olyan írásos és szóbeli közlés, mely a nyelvi kommunikáció alapegységeként meghatározott beszédhelyzetben valamely kommunikációs szerepnek tesz eleget”.

A szövegek két nagy osztálya a nyílt (spontán beszéd) és a zárt (írásban rögzített) szövegek. Jelen kutatás a zárt szövegek vizsgálatára szorítkozik. A szövegek különböző jelenségeit a szöveggrammatika, a szövegjelentéstan, a szövegstilisztika és a szövegpragmatika vizsgálja. A szöveggrammatika hazai művelői közül kiemelkedő jelentőségű Deme (1978) és Békési (1986) munkássága.

A szövegjelentéstan a szövegdarabok jelentésbeli, tartalmi összefüggéseivel foglalkozik. A szövegstilisztika a nem művészi alkotások stilisztikai eszközeinek, sajátosságainak, szövegegységeinek elemzését, összehasonlítását foglalja magába. A szövegpragmatika azt vizsgálja, hogy a partnerek őszinték-e, van-e kimondatlan tartalom a szövegben. Az információkinyerés (Information Extraction, IE) célja strukturált, gépileg lekérdezhető, feldolgozható adathalmaz előállítását szöveges dokumentumok tartalmából. Az így létrejövő adatbázis nem a szövegeket, hanem a belőlük kinyert releváns adatokat tartalmazza. Az információkinyerés során nagy mennyiségű szövegből gyűjtünk ki információt. A folyamat során először minden szövegben meg kell keresni a releváns információt, amit strukturált formába kell vonni.

Bármely szöveg elemzése előtt célszerű meggyőződni arról, hogy a korpuszba bekerült dokumentumok megfelelnek-e a szövegszerűség hét követelményének, azaz szövegek-e. Ahogy De Beaugrande & Dressler (1981:23) fogalmaznak: „A szöveg minden olyan közlés, amely a szövegszerűség hét ismérvének eleget tesz. Ha valamelyik nem teljesül, a szöveg nem kommunikatív. Ennél fogva a nem kommunikatív szöveget nem tekintjük szövegnek.” Mivel a rendőri korpusz dokumentumaira jellemző mind a hét ismerv: a kohézió, a koherencia, a szándékoltság, az elfogadhatóság, az információs érték, a szituációnak való megfelelés és az intertextualitás, korpusz szövegelemzési feladatokra alkalmas.

A szövegelemzés több informatikai területtel is szoros kapcsolatban áll, mint például információnyerés, gépi tanulás, statisztika és számítógépes nyelvészet. Jelen kutatásban az ún. sorrendi (ordinális) statisztikai mérési szintet vettem figyelembe, amikor nemcsak a skálaértékek azonos vagy nem azonos volta, hanem azok sorrendisége vonatkoztatható a vizsgált egységekre. Maguk a számértékek nem hordoznak információt, csakis azok sorrendje, gyakorisága.

Kutatásaim kezdetekor ugyanazok a dilemmák foglalkoztattak, mint amelyekről Szalacsek (2005) beszámol. Hogyan is lehetne elkülönítve kezelni a „műfajt” és a „szövegtípust”. Ahogy a szerző Tolcsvai Nagy (1994: 50-74) véleményét idézi, műfajnak a hagyományokat követve az irodalom műfajait tekintik, a szövegtani szakirodalom a szövegeket típusokba sorolja. Ezeket vizsgálja a műfajelmélet. Ebben az értekezésben a rendőri beszélőközösség írott kommunikációját vizsgálom, és eközben elkülönítetem a 23 különféle dokumentumtípust. Ezeket tekintem a rendőri szaknyelvben használatos specifikus rendőri műfajoknak. Egyetértek Szalacsek tanulmányában megjelent (2005:32) Balázs (1995:71) műfajelméletről közölt véleményével, mely szerint: „A műfajelmélet lényege az, hogy egy adott kommunikációs helyzetben (irodalomban, sajtóban, rádióban) megjelenő szövegeket hasonló tartalmi, formai jegyek alapján elkülöníti, rendszerezi, meghatározza a főbb jegyeket”. Úgy gondolom, hogy a rendőri műfajok is hordoznak specifikus formai és tartalmi jegyeket, amelyek alapján típusokba sorolhatók.

Ehhez a gondolatsorhoz kapcsolható Kabán (1993) gondolata is: „Minden szövegnek vannak tipikus vonásai, hiszen bármilyen nyelvi közlés csak akkor válik érthetővé, ha a megnyilatkozó egyén alkalmazkodik a kommunikációnak társadalmilag kialakított tipikus formáihoz”. Olyan zárt, szakmai dokumentumok esetében, amelyek a rendőri kommunikáció során keletkeznek, még inkább helytálló az idézett gondolat.

4.1.3. Tartalomelemzés

4.1.3.1. A tartalomelemzés fogalma

A tartalomelemzés definíciójának megfogalmazásával több kutató is megpróbálkozott. Antal szerint (1976:15): „Tartalomelemzésnek nevezünk

minden olyan eljárást, amelynek során a közlemények, üzenetek törvényszerűen visszatérő sajátosságai alapján objektív eljárással olyan következtetéseket vonunk le, amelyek a közleményben nyíltan kimondva nincsenek, de az üzenet megszerkesztettségének, azaz kódolásának a módjából kiolvashatók, s esetleg más eszközökkel, más módon (nem tartalomelemzéssel) nyert adatok segítségével megerősíthetők, igazolhatók”.

Berelson (1952:18) definíciója pedig így hangzik: „A tartalomelemzés egy olyan kutatási módszer, amelynek célja, hogy a kommunikáció manifesztált tartalmát objektíven, szisztematikusan és kvantitatív eszközökkel írja le”.

Krippendorff (1995:22) kritikusan nyilatkozik a tartalomelemzés egyoldalú értelmezéséről: „Az adatokat mindig többféle nézőpontból lehet figyelembe venni. Minden írott közleményben meg lehet számolni a betűket, szavakat, mondatokat. Lehet kategorizálni a szókapcsolatokat, leírni a kifejezések logikai szerkezetét, meghatározni az annotációkat, konnotációkat, a denotációkat, szónoki fogásokat. Mindez egyszerre is érvényes lehet. Röviden – egy valamely közlés igen sokféle tartalmat hordozhat egy befogadó számára is. Ilyen körülmények között az a törekvés, amely a tartalmat kívánja elemezni a kommunikációban, tudományos szempontból nem állja meg a helyét”.

Weber (1985:9) gyakorlatiasabb definíciót ad: „A tartalomelemzés egy kutatási módszer, amely egy sorozat művelet segítségével érvényes következtetéseket von le a szövegről. Ezek a következtetések az üzenetek küldőjére, az üzenetre magára, illetve az üzenet befogadójára vonatkoznak”.

A tartalomelemzés feltárja és láthatóvá teszi a kommunikáció nyílt vagy rejtett tartalmait. Ez összhangban áll a kommunikációelmélet klasszikus alapkérdésével, amely azt vizsgálja: ki, mit mond, kinek, miért és milyen hatással. A tartalomelemzés mindezen belül arra szolgál, hogy olyan mozzanatokat tárjon fel, amelyeket az üzenet feladója nem képes vagy nem akar nyíltan közölni, illetve amelyekről az üzenet befogadója nem tudja, vagy nem akarja tudni, hogy észlelte (Ehman 2006).

A tartalomelemzés több tudományterületből származó, pontosabban számos társadalomtudományban használt, interdiszciplináris módszer. Két típusa ismeretes. Az első, a kvantitatív tartalomelemzés, amelynek során a manifeszt

(megjelenő) tulajdonságokat vizsgálták. A tartalomelemzés segítségével a kutató azonosítja és/vagy feltárja a vizsgált szövegben a szavak jelentéseit, a fogalmak értelmét, illetve a használt fogalmak (szókészlet, fogalomkészlet) összetett kapcsolatait. A szavak, szófordulatok gyakoriságából és a fogalmak egymáshoz viszonyított kapcsolataiból következtetéseket von le, hipotéziseket vet fel. Jelenleg a nemzetközi tudományos életben a kvantitatív és a kvalitatív megközelítés integrálásának korszakát éljük.

A tartalomelemzés tudatos, módszeres formája mellett mindenki végez ösztönös tartalomelemzést, ezzel igazi kvantitatív elemzést végez. Bármilyen információt olvasunk, nézünk, vagy hallgatunk, ösztönösen értékeljük az információt. Kategóriákba soroljuk őket, elfogadjuk, vagy elutasítjuk. Véleményünket nemcsak annak alapján fogalmazzuk meg, hogy mit olvasunk, látunk vagy hallunk, hanem közlés mélyebb értelmét is értelmezzük, mintegy „olvasunk a sorok között”, értjük a közlés látens tartalmát is. Az így létrejövő tartalomelemzés nagyon szubjektív kategóriákban zajlik. Ezeket nem nevezhetjük tudományos érvényűnek.

Egy adott kommunikációs folyamat eredményeként keletkezett szövegnek a tudományos logika szabályai szerinti elemzése következtetni enged a szövegen kívüli társadalmi valóságra is.

Egy olyan értekezésben, amely egy specifikus, hivatalos közegben, szigorú normarendszerben megfogalmazott, írott dokumentumok elemzéséről van szó, rendkívül fontos annak figyelembe vétele, hogy az adott dokumentum a rendőri beszélőközösséghez tartozók közötti vagy esetleg a rendőrség és az állampolgárok közötti kommunikációt szolgálja-e.

A társadalomtudományos tartalomelemzés kutatja és méri a szövegösszefüggéseket azzal a céllal, hogy a társadalmi magatartásokat fel tudja tárni. Hogy az összefüggéseket világossá tegyük, határozottan meg kell különböztetni a tartalomelemzés három funkcióját:

1. Diagnosztizáló funkció: A szöveg keletkezése körülményeinek elemzése.
2. Prognosztizáló funkció: A szöveg forrásának jövőbeli viselkedését vizsgálja.

3. Kommunikáció-elméleti funkció: Az adó és a vevő közötti hatásösszefüggéseket vizsgálja a tartalom alapján (Attelander 1993:221-224).

Mindhárom módszer esetében előzetesen meg kell tervezni, kit kérdezzük meg, hány interjú készül, mennyi és milyen jellegű dokumentumot használunk. Mintavételre azért van szükség, mert teljes körű vizsgálatra többnyire nincs módunk. Másfelől pedig azért, mert a mintaalanyoktól reméljük, hogy képviselik a tágabb populációt, és érdeklődési körünknek megfelelő, elégséges információt szolgáltatnak. Jelen kutatást is három széleskörű, kérdőíves és személyes interjútechnikát felhasználó szükségletelemzés előzte meg.

Az is nagyon alapvető kérdés, hogy milyen kapcsolatot tételezünk fel a választott minta és a tágabb populáció között. A választott minta például reprezentálja-e a tágabb populációt, esetleg lehetővé teszi egyes részek alaposabb vizsgálatát stb. Ha nem reprezentatív mintát választunk, akkor az elméleti vagy célzott mintavétel valamilyen formáját lehet használni. Utóbbi esetekben olyan mintaegységeket kell kiválasztani, amelyek lehetővé teszik, hogy értelmezhető összehasonlításokat tegyünk a vizsgálandó kérdésekkel és kialakított elméletünkkel kapcsolatban.”Elméleti alapvetésünk a vizsgálat elején a meglévő kutatási anyagból, egyéb szakirodalomból és esetleg saját előzetes kutatásunk és megfigyelésünk anyagából áll össze. Ellenben ahogy haladunk tovább, úgy fog magától kiegészülni teóriánk és értelmezésünk saját adatelemzésünk nyomán” (Mason 2005:123).

Nagyon fontos, hogy a mintavétel ne csak elméletünk felállítását és érvelésünket alapozza meg, de alkalmas legyen annak ellenőrzésére is. „Mintavételi stratégiánkat nemcsak azért alkalmazzuk, hogy azokat az egységeket válasszuk ki az adatfelvételhez, amelyek erősítik elméletünket vagy okfejtésünket, hanem, hogy azt is megmutassuk, milyen szigorúan kutattuk azokat az eseteket és példákat, amelyek nem illenek az általunk kifejtett elképzelésbe. Ha nem találunk egyet sem, és bemutattuk, hogy megvizsgáltuk azokat a helyeket, ahol ezek a negatív példák elő szoktak fordulni, akkor ez erősíti elgondolásunkat. Ha azonban találunk ilyeneket, módosítanunk kell elgondolásunkat. „Kvalitatív vizsgálatok esetén nem támaszkodhatunk olyan

egységes szabályokra, mint a statisztikai elemzéseknél. Magunknak kell a célunknak leginkább megfelelő mintavételi eljárást és mértéket meghatározni, melyekbe egyúttal a vizsgálati eredmények tesztelési lehetőségét is célszerű beépíteni” (Mason 2005:115).

Az adatok feldolgozása során, hogy azok áttekinthetőek legyenek, és így könnyebben fel tudjuk dolgozni őket, kategorizálnunk, más szóval indexálnunk kell őket. A kategóriák lehetővé teszik az egyes adatok vagy adatsoportok visszakeresését és csoportosítását. A visszakeresésre, ha megfelelő kategóriákat választottunk, különböző számítógépes programokat is igénybe vehetünk (például egyes szavakra, nevekre keresünk vissza). Biztosítani kell, hogy az egész mintán alkalmazott kategóriák alapján kialakult adatsoportok, a minta egyes szeletei az elemzés szempontjából valamilyen értelemmel bírjanak. Az egész mintára alkalmazott (keresztsezcionális) kategorizálás lehetővé teszi, hogy az egész mintára vonatkozóan ugyanazokat a vizsgálati szempontokat érvényesítsük.

Készíthetünk diagramokat és táblázatokat a könnyebb érthetőség és gyorsabb olvasás érdekében. Ebben az értekezésben például 9 ábra és 18 táblázat teszi szemléletesebbé a téma ismertetését.

Ha megtörtént az adatok feldolgozása, átgondolhatjuk érvelésünket, hogyan tudjuk általánosítani adatainkat, hogyan lehet bizonyítani állításainkat. Az adatok önmagukban is szolgálhatnak magyarázatul, de ez soha nem elegendő elemzés, interpretáció nélkül. Végül pedig a kutatás befejeztével a validitás (érvényesség) vizsgálatáról kell gondoskodni. Az adatgenerálás, az értelmezés és az általánosítás érvényességének bizonyítását jelenti. Akkor dolgoztunk jól, ha egyértelműen bizonyítani tudjuk módszerünk megbízhatóságát és pontosságát, adataink érvényességét és következtetéseink általánosíthatóságát (Mason 2005:123).

Az utóbbi két évtizedben azonban különféle társadalomtudományokban széles körben elterjedt a tudományos igényű tartalomelemzés is. Először a szociológiában, a pszichológiában, a politológiában, a médiakutatásban, a pszichiátriában, a néprajzban, majd később a nyelvészetben, az irodalom- és történelemtudományban használták a kutatók.

A klasszikus tartalomelemzés sajátos megközelítésmódot választ az adatok elemzésére azzal, hogy a közlések tárgyának magát a tartalmat tekinti. Ahogy a Világirodalmi Lexikon megfogalmazza: „A tartalom a valóság dolgainak belső, lényegi mozzanata, amely a forma révén nyer jelenségként aktuális érvényű kifejeződést.” A tartalom tehát a szöveg jelentése. Természetesen a szövegnek csak egy jelentése van, amelyet különbözőképpen értelmezhetünk. Ezért nem lehet csupán a tartalmat elemezni. A közlemény jelentése mindig a kommunikációban részt vevő személyek értelmezésétől függ.

Utalnék itt Tolcsvai Nagy (2001:318) szövegértelelre vonatkozó definíciójára:

„A szövegértelem a szöveg értelmének, „jelentésének” valamilyen összetett reprezentációban való elrendezése. Ez az elrendezés a szövegek legnagyobb részénél a hallgató/olvasó elméjében történik meg, kisebb részénél kifejtett értelmezést kap, általában nyelvi formában, például mindennapi, tudományos, jogi feldolgozó keretekben. A szövegértelem tehát a szöveg belső összefüggésrendszerének, műveleti sorainak a viszonylag állandó szerkezetté alakított formája”.

4.1.3.2. A tartalomelemzés szakaszai

A tartalomelemzés folyamatát az előkészületeket követően három fő szakaszra lehet bontani:

A) Az első fázisban történik a kódolás, azaz a vizsgálandó szöveget előre meghatározott, megtervezett kategóriákba, „kódolási egységekbe” soroljuk abban az esetben, ha kvantitatív elemzésre készülünk. Tehát a kódolás az a folyamat, amelynek révén a nyers szövegadatokat módszeresen nagyobb egységekbe soroljuk, kategorizáljuk. A kategorizálás legfontosabb szabályai közül ki kell emelni a négy legfontosabbat: tükrözzék a kutatás célját, egymást kölcsönösen zárják ki, határozzuk meg az ideális kategóriaszámot és határozzuk meg vizsgálandó változókat. A kvalitatív tartalomelemzés esetében a kódolás nem előre meghatározott kategóriák szerint történik, hanem ezek a kategóriák az elemzés folyamatában alakulnak ki. Csak olyan szavak, mondatok jelentése kódolható, amelyek a szövegben ténylegesen megjelennek. A jelen nem levőt

nem lehet sem megszámlálni, sem kódolni. A leggyakrabban használt kódolási egység a fogalom, amelynek fizikai hordozója a szó. De választhatunk kódolási egységként egy adott műfajt is, ha arra vagyunk kíváncsiak, hogy van-e a kommunikációs műfajnak hatása a befogadóra.

B) A második fázisban elemezzük nemcsak a kódolt kategóriákat, hanem a látens jelentéstartalmakat is felmérjük, elemezzük. Az elemzés során felfedezhetünk további jelentéstartalmakat és esetleges hiányokat is. Az azonosított, illetve feltárt tartalmak lehetnek manifeszt tartalmak vagy mélyen rejlő, lappangó, nem a szöveg elsődleges jelentésében szereplő, nyíltan ki nem mondott látens tartalmak. A kezdeti tartalomelemzés olyan kvantitatív módszer volt, ami kizárólag a megjelenő, tehát manifesztálódott szövegtulajdonságokra volt tekintettel, a lappangó, látens jelentésre nem.

Ezt a merev álláspontot a modernebb kutatók meghaladták, hiszen a tartalmi elemzés létértelme éppen az a többletinformáció, amelyet a ki nem fejezett nyelvi szint tartalmaz (Kelemen 2008).

Az elemzés során felhasználhatjuk többek között az alábbi módszereket:

- 1) Ha a kutatás célja nagyszámú szövegem analízálása, akkor a tartalomelemzésnek azokat a formáit célszerű alkalmazni, amelyek a kvantitatív eljárások köré sorolhatók. Gyakoriság-elemzés során az előfordulásokat számszerűsítve rögzítjük, összehasonlítjuk a már előforduló szövegegységekkel. A szöveget előre meghatározott kategóriákba sűrítjük, és az így kapott mennyiségi adatokat statisztikailag feldolgozzuk. Az abszolút gyakoriság számításakor a mintában a keresett szavak számát vesszük figyelembe, míg a relatív gyakoriság esetében a szavaknak a szövegben való előfordulási aránya a lényeges. (Adat előfordulási száma/adathalmazban lévő szavak száma).
- 2) A változók közötti relációk elemzésekor az asszociációk, a korrelációk és keresztábrázatok módszerét alkalmazzuk. Vizsgáljuk az adatok egybeesésének gyakoriságát.

Sarantakos (1993) véleménye szerint a kvalitatív tartalomelemzés akkor a legmegfelelőbb módszer, ha a szövegből, a kommunikációs egységekből szubjektív információkat, elsősorban attitűdöket, értékeket, motivációkat

akarunk feltárni. A vizsgálatok során az érvényesség és a megbízhatóság kritériumának meg kell megfelelni. Az érvényesség azt a fokot méri, hogy egy eszköz valóban azt méri, aminek a mérésére hivatott. Nemcsak a tartalmi érvényesség (a kutató a vizsgálat eredményeit saját, más módon szerzett ismereteit egybeveti), hanem az előre jelzett (prediktív) érvényesség (az elemzés során kimondtunk valamit, ami aztán bekövetkezik). Fehér (1999) meglátása szerint a megbízhatóságnak három mutatója jut szerephez a tartalomelemzésben:

- Stabilitás: amely azt mutatja, hogy az idők folyamán mennyire marad változatlan a kódolási folyamat,
  - Reprodukáltság: azt jelzi, hogy a folyamat mennyire megismételhető,
  - Pontosság: azt jelenti, hogy az elemzési folyamat mennyire felel meg az ismert normának.
- 3) A harmadik szakaszban értelmezzük az elemzés eredményeit. Ebben a szakaszban törvényszerűségeket, tendenciákat állapítunk meg.

4.1.4. Kvantitatív és kvalitatív stratégiák

Az empirikus kutatásoknak két altípusát különbözteti meg a szakirodalom: a kvalitatív és a kvantitatív kutatásokat.

A kvantifikáció számszerűsítést jelent; a kvantitatív kutatás tehát első megközelítésben olyan kutatási modell, amely számszerűsíthető eredményekre, és ezek statisztikai feldolgozására törekszik. A kvantitatív kutatási stratégiát a következő főbb vonások jellemzik:

- a kutatás előzetesen rögzített, jól behatárolt változókkal dolgozik,
- a változókat mérhető formában határozzák meg, és az eredményeket statisztikai, tesztekkel vizsgálják,
- a változók közötti viszonyokra vonatkozóan előzetesen meghatározott hipotézisek születnek: tipikusan a cél valamilyen specifikus hipotézis megerősítése vagy a predikció,
- az általánosíthatóság érdekében viszonylag nagy elemszámú mintát vizsgálnak,

- a jelenséget ellenőrzött körülmények között vizsgálja, a nemkívánatos hatások kizárására törekszik, a vizsgálat viszonylag rövid időn belül lefolytatható.

A kvantitatív módszerek azon alapulnak, hogy az emberi hozzáállás, magatartás is mérhető, tehát számszerűsíthető, továbbá az így nyert adatok statisztikai módszerekkel elemezhetők. A fenti megközelítésből adódóan a kvantitatív eljárást megfelelő elemszámú mintán elvégezve, az eredmények megbízhatósága és pontossága meghatározható. A kvantitatív eljárásoknál a mérhetőség követelményének megfelelő standardizált kérdőív alkalmazása szükséges.

A kvantitatív módszer objektív módszer, amennyiben a vizsgált szövegeknek olyan elemeit, illetve tulajdonságait keresi és számolja, amelyeknek azonosításához nincs szükség a szövegnek a befogadói szubjektumot is mozgósító megértésére és értelmezésére. Továbbá az azonosítások és a számolások/mérések az eredetiekkel azonos feltételek mellett akárhányszor megismételhetők, tehát mindig lehetséges az eredmények ellenőrzése. Ez egy módszer tudományosságának alapvető követelménye.

A kvalitatív stratégiába igen sokféle módszer és eljárás sorolható. Ami ezeket a nagyfokú heterogenitás ellenére összeköti, az elsősorban a jelenségek természetes formájukban való, természetes körülmények között történő, részletekbe menő vizsgálata. A kvalitatív stratégia erőssége, hogy nyitott és rugalmas, alkalmas a részletek gazdag feltárására, a komplexitás megőrzésére. Számptalan törekvés van a társadalomtudományokban a kvalitatív kutatás definiálására vonatkozóan, illetve arra, hogy meghatározzák, vajon meg kell-e, meg lehet-e különböztetni attól, amit kvantitatív kutatásnak hívnak (Bryman 1988).

A kvalitatív tartalomelemzés a Glaser és Strauss-féle (1967) „elméletképzés”-ben (grounded theory) gyökerezik. A magyar szakirodalomban Kelemen (2008) foglalkozott ezzel a kérdéssel. Tudományos vizsgálati módszerként való megjelenése Holsti (1969) nevéhez fűződik. Ő volt az, aki korábban meglehetősen rendezetlen és összemosódó tartalomelemzési vizsgálatok szétválasztásának elméleti alapjául a kommunikációs lánc elemeit

tette meg (forrás, üzenet, befogadó stb.), és jól körülhatárolt útmutatóval szolgált a mintavételi és mérési eljárások tekintetében is.

Meg kell mindenképpen említeni két amerikai újságíró nevét, akiknek a nevéhez az első kvantitatív újságelemzéssel kapcsolatos művek fűződnek. Speed (1893) és Mathew (1926) arra a következtetésre jutottak a sajtótermékek tartalomelemzése során, hogy az újságok döntő többségben nem az objektív híradást, hanem a szenzációhajhász bulvárhírek közlését tartják feladatuknak. 1938-ban Albig a rádióprogramok tartalomelemzését végezte el. Holsti mellett a kvantitatív tartalomelemzés klasszikus formáját Berelson (1952), valamint Krippendorff (1980,1995) képviselte. Munkássága abból a szempontból is jelentős, hogy lehetővé tette: hogy olyan normákra lehetett hivatkozni, mint az „objektivitás”, a „pártatlanság” és a „kiegyensúlyozottság”.

Az antropológiában nagy hagyományai vannak a kvalitatív kutatásoknak. Manapság pedig a nyelvészetben belül a szemiotikába ágyazott diskurzuselemzés formájában is megjelenik egy ilyesfajta érdeklődés (Fairclough 1992). A pszichológiában az utóbbi időben kialakulóban van egy olyan iskola, amely előnyben részesíti a kvalitatív módszereket - vonatkozik az különösen azokra az irányzatokra, melyek a diskurzus- illetve tartalomelemzés keretén belül zajlanak (Hayes 1997; Henwood & Pidgeon, 1992).

Döntő fontosságú az elemzési szintek megválasztása. Elemzési szintként választhatóak a szavak, a mondatok, a bekezdések vagy egész fejezetek, cikkek. A választást még az is befolyásolhatja, hogy előfordulási gyakoriságot keresünk-e egy szövegben vagy inkább szemantikai tartalmat. A gyakoriságon alapuló elemzésnél a szavak szintjén történik az elemzés, általában kulcsszavak keresésével, és erre tényleg a számítógépes elemzés a legalkalmasabb. Ha már szemantikai vagy fogalmi alapú elemzést tervezünk, akkor érdemes a mondatokat vagy nagyobb egységeket alapul venni. Szokolszky szerint azért is ajánlottabb a nagyobb egységek alkalmazása, mert gyakori, hogy a mérni kívánt jelenség (fogalom) nem jelenik meg a szövegben tisztán, manifeszten, hanem csak a szöveg látens tartalmában, ezért hiába is folytatnánk a keresést kulcsszavakkal.

Ma már számos kvalitatív elemzésre alkalmas program létezik, ezeket összefoglaló néven kvalitatív adatelemző szoftvernek (Qualitative Data Analysis - QDA, vagy számítógép által támogatott kvalitatív adatelemző programnak: Computer-aided Qualitative Data Analysis Software – CAQDAS) nevezzük (Seale 2005).

A kvalitatív kutatások célja, hogy a kutatás tárgyának minőségét leírják. Az ilyen kutatás nem alkalmas arra, hogy következtetéseket vonjunk le, hogy mi valószínű, mi általános, mi univerzális. A kvantitatív kutatások segítségével a kutatók képesek arra, hogy valamely jelenségről megállapítsák, mennyire tipikus, mennyire általános. Ennek a módszernek a segítségével kimutathatók szabályszerűségek, tendenciák, jellemző gyakoriságok és jellemző megoszlások.

A nyelvészeti kutatásokban egyre népszerűbbek a kvalitatív kutatási módszerek, technikák. Mason *Kvalitatív kutatás* című kötete (2005) a kvalitatív vizsgálatra vonatkozó gyakori problémák tárgyalásával mutatja be a kvalitatív elemzés legfontosabb tulajdonságait:

A kvalitatív kutatási stratégiát tipikusan a következő vonások jellemzik:

- a kutatás nyitott kérdéssel (kérdésekkel) indul, a vizsgálandó tényezők körét, számát, előzetesen meghatározzák, de nyitottan kezelik a kutatás alatt;
- a mérés és a statisztika egyszerűbb formái játszanak szerepet (pl. előfordulási gyakoriság, leíró statisztika);
- amennyiben a kutatók hipotézist fogalmazznak meg, általában az is tág, kevésbé specifikus;
- elismert szerepük van a kutatás közben felmerülő kérdéseknek, hipotéziseknek, kategóriáknak;
- egy-egy vizsgálat általában kisebb elemszámú mintát alkalmaz, a vizsgálat részletező;
- a jelenséget sokrétűen, összefüggéseiben, több nézőpontból ragadja meg, az általánosíthatóságot kontextuálisan, az egyediségen keresztül igyekszik megragadni;
- a jelenséget természetes (kevésbé, vagy egyáltalán nem ellenőrzés alatt tartott körülmények között vizsgálja);

- a vizsgálat ideje általában hosszabb ideig tart a menet közben felmerülő kérdésfeltevés és a széleskörű kontextus feltárás igénye miatt.

A gyakorlatban többször előfordul, hogy a két módszer között nehéz határvonalat húzni, pl. a szóbeli megkérdezések lehetnek akár kvalitatív, akár kvantitatív jellegűek, de az is megtörténhet, hogy egyetlen interjú keretében mindkét eljárás jellegzetességei megtalálhatók.

A kvalitatív kutatásokra alapvetően jellemző, hogy az adatok és az elmélet végig interaktív viszonyban áll egymással: az elmélet orientálja az adatgyűjtést, az adatgyűjtés során végzett elemzés pedig formálja az elméleti-fogalmi keretet. A folyamat közbeni alakuló kutatás jellegzetessége, hogy az adatgyűjtéssel szorosan összefonódva folyik az adatok feldolgozása és elemzése, illetve az adatgyűjtés-feldolgozás-elemzés ciklusa ismétlődhet.

Súlyos hiba azonban - kizárólag a számszaki adatokat vizsgálni, nem lehet figyelmen kívül hagyni azt a mikro (például szervezeti) vagy makro (például társadalmi) kontextust, amelyben adataink keletkeztek. A két módszer legfontosabb tulajdonságainak összehasonlítása látható a 2. táblázatban (Eibel (1994) táblázatának kibővítése).

	Kvalitatív stratégia	Kvantitatív stratégia
A kutatás kezdetekor	strukturált kérdések, kategóriák	nyitott kérdések, rugalmasság
Cél	meghatározni a mintából nyert adatokat és általánosítani az eredményeket, számszerű eredmények	megérteni a probléma okait és a motivációkat, a kutatás minőségének leírása, mélyebb, árnyaltabb ismeretek
Minta	reprezentatív nagy minta	kis minta, nem feltétlenül reprezentatív
Adatgyűjtés	strukturált, mérhető formában, előre rögzített változók	nem strukturált, a kutatás során újabb változókat is bevonhat
Adatelemzés	elsősorban statisztikai módszert alkalmaz	többféle módszert alkalmaz, egyszerű statisztikai módszert is, de nem ez a domináns
A kutatás időtartama	rövid ideig tartó vizsgálat	hosszabb ideig tartó vizsgálat
Változók	számszerű, konkrét,	a kutatás során rugalmasan

	összehasonlítható adatok	változó adatok
A kutató személye	objektív stratégia	szubjektív, a kutató kreativitása fontos tényező
Eredmény	az előre megfogalmazott hipotézisek megerősítése, döntési javaslatok	a kiinduló probléma megértése

2. táblázat

A kvantitatív és a kvalitatív kutatási stratégiák összehasonlítása

Jelen kutatás során Mason (2005) véleményét vettem figyelembe, aki ezt írta: „Nem is hiszem, hogy a kutatási gyakorlatnak élesen meg kellene húznia a határt a kvalitatív és kvantitatív módszertan között. Ebből az következik, hogy minden kutatónak érdemes a különböző módszerek integrálásán elgondolkodni, legyen szó akár a kvalitatív és kvantitatív, a kvalitatív és kvalitatív vagy pedig a kvantitatív és kvantitatív módszerek ötvözéséről”.

A szakirodalomban a két módszer tárgyalása során számos ellentmondó elemzést találtam, ezért gondoltam, hogy mielőtt a korpuszok szöveg- és tartomelemzésébe fogok, feltétlenül tisztáznom kell a fogalmak értelmezését.

4.1.5. A nyelvészeti kutatások informatikai megközelítése

A szövegek digitális feldolgozásának általános célja kettős: egyrészt a szöveg objektumként való feldolgozása, másrészt a szövegnek, mint a kommunikáció tárgyiasult formájának kutatása. Különböző speciális technikák, pl. lexikai és nyelvi elemzés – címkézéssel és információkinyeréssel együtt – azt szolgálják, hogy a szövegek a jól bevált szövegelemzési technikákkal vizsgálhatók legyenek. A számítógépes szövegelemzés fejlődésének ugyanakkor van egy további – hosszabb távon valószínűleg jelentősebb – hatása: gyakorlati alkalmazásba kerül és várhatóan mindennapjaink részévé válik a szövegek számítógépes értelmezése. A nyelvészetben a XIX. század közepétől ugyanúgy érezhető az informatikai megközelítés, mint más tudományokban. Itt is törekedtek a matematikai módszerek alkalmazására, így próbálták a természettudományokhoz közelíteni a humán tudományokat. A legfőbb törekvés a nyelv mérhető aspektusainak, a nyelv relációs és szerkezeti mozzanatainak vizsgálata és a szintaktikai paradigmaticai rendszertani kérdések tisztázása volt.

A tudomány fejlődésének ma tapasztalható forradalmában egyre nagyobb szerepet kapnak a csúcstechnológiára alapozott kutatások.

Szépe (2001: 1358). szerint a korpusz alapú nyelvtudomány térnyerése a nyelvészet extenzív gazdagodása szempontjából pozitívum, „mert az empirikus tudomány elérte azt a szintet, ugyanolyan lehetséges viszonyba került az adatokkal, mint bármilyen más társadalomtudomány vagy közgazdaságtudomány: mind az adatok mennyiségében, mind az adatokhoz való hozzáférésben, kombinálásában és az egész szemléletben”.

A nyelvészettudomány állandó fejlődésében a régítől új szemléletet hozó paradigmaváltások mellett időnként, külső hatásra (új eszközök, lehetőségek: pl. számítógép) a már létező áramlatoktól lényegében független új diszciplínák is létrejönnek. Ilyen új nyelvészeti ág többek között a matematikai nyelvészet, a statisztikai nyelvészet és a korpusznyelvészet is.

Az 1990-es években kezdtek el szépirodalmi művek (szövegek) számítógépes vizsgálatával foglalkozni. „A szaknyelvet a köznyelvtől elkülöníteni szándékozó kutatások a szövegek statisztikai vizsgálatával kezdődtek, alapot nyújtva a szaknyelvek lexikai jellemzőinek feltárásához, szógyűjtemények, gyakorisági listák, terminológiai szótárak létrehozásához” (Kurtán 2006:936). „A vizsgált jelenségek között szerepel a szókészlet, a szavak fogalomkörök szerinti megoszlása, a ciklusok egymásra épülése és a kulcsszó-hálózat kiépítése” (Boda 2001:3).

4.1.5.1. Matematikai nyelvészet

A matematikai nyelvészet a nyelv matematikai tulajdonságainak vizsgálatát az algebra, a számítástechnika és a statisztika fogalmainak a felhasználásával végzi, míg a statisztikai nyelvészet a nyelv statisztikai tulajdonságait kutatja. A számítógépes nyelvészet a számítástechnika eljárásait és módszereit alkalmazza a nyelv vizsgálatában. Főbb kutatási területei többek között a gépi fordítás, az információkinyerés és a mesterséges intelligencia vizsgálata.

A nyelvészet több irányzata segítette ezeknek az új módszereknek a nyelvészeti kutatásokban történő felhasználását. Feltétlenül ki kell emelni Saussure (1997) strukturalizmusát és Noam Chomsky generatív elméletét

(1957). A Chomsky-féle generatív nyelvelmélet alaptétele, hogy bármely természetes nyelv grammatikájában vannak olyan szabályok, melyek ciklikusan akárhányszor alkalmazhatóak, s ezáltal véges számú szabálygyűjtemény segítségével mondatok végtelen sokasága generálható.

4.1.5.2. Statisztikai nyelvészet

Egy másik ismeretelméleti megközelítést jelent a nyelv statisztikai módszerekkel történő vizsgálata. A nyelv véges számú jeltől áll, és a statisztika tudományának alkalmazása nem más, mint választások sora az elemek közül. Ahogy ezt Bata (2007) kifejti, a beszélt nyelv vizsgálata sokkal nagyobb erőfeszítést kíván, mint az írott szövegeké. Érdekességként megemlíti, hogy már 1380-ban is végeztek betűgyakorisági vizsgálatokat titkosírás megalkotása céljából, majd Morse is betűgyakoriság alapján optimalizálta a kódhosszúságokat. Véleménye szerint a szavak szintjén való vizsgálatoknál a kutatások ismét szemantikai falba ütköztek. A szavak információtartalmát a szógyakoriság alapján nehéz számolni, hiszen a leggyakoribb szavak általában a legrövidebbek. Ahhoz, hogy egy szövegminta megfelelő módon reprezentáljon egy adott nyelvet, nagyon sok jól megválasztott minta szükséges. De ugyanezt tartja érvényesnek a bekezdési szinten is.

Bata hangsúlyozza továbbá, hogy bár elméletileg készíthető lenne olyan statisztika, amely minden szempontot és szabályt figyelembe véve súlyozza egy szövegben a betűk, szavak előfordulási valószínűségét, de az eredmény pontosságával kapcsolatosan kétségei vannak. Célravezetőbbnek és stilisztikai értelemben értékesnek tartja a szókészlet-vizsgálatokat egy-egy költő, író szókincse esetében. Egyetértve a szerzővel, azzal egészíteném ki a fenti véleményt, hogy az ilyenfajta vizsgálatokat alkalmasnak tartom szövegtipizálásra, valamint egy adott szöveg szakmaiságának jellemzésére is.

Nagy Ferenc (1980) a *Kriminalisztikai szövegnyelvészet* című munkájában fontosnak tartja kiemelni, hogy a nyelvstatisztika (statisztikai nyelvészet) tudománytörténetileg és illetékességi területe szerint is a valószínűségszámítás, az általános statisztika és a nyelvtudomány módszertani alapelveire épül. A nyelvstatisztika legbonyolultabb problémája a megfelelő

(reprezentatív) minta kiválasztása. Véleménye szerint csak a random, véletlenszerű kiválasztás lehet hatékony. A kvantitatív szövegnyelvészetet a halmazelmélet, a gráfelmélet és az információelmélet módszereit hasznosító szövegelemzésként értelmezi. A kvantitatív szövegvizsgálatot a kvantitatív nyelvészet ágának tartja, amely a szövegjelenségek mennyiségi viszonyainak és azok minőségének kutatásával foglalkozik.

A kvantitatív nyelvészet módszertani követelményei az általános statisztika alapelveire épülnek. A kvantitatív nyelvvizsgálat egyenértékű a minőségi kutatással. Jó példa Papp (1982) és Zsilka (1967) statisztikai munkássága. A kvantitatív szövegvizsgálat két legfontosabb feladata egyrészt egy-egy írásmű mennyiségi vizsgálata, másrészt két vagy több szöveg kvantitatív összehasonlítása. Egy-egy nyelvi mű kvantitatív elemzése az azonos ismérvek előfordulási arányinak bemutatását jelenti.

Egyetértve a szerző véleményével, mely szerint „A kvalitatív módszerek helyes alkalmazásával objektívebbé lehet tenni az azonosító munkát, de egyoldalú és sokszor igen munkaigényes felhasználása esetenként kevésbé megbízható eredményt hoz” (Nagy: 1980:63), szükségesnek tartom a mennyiségi statisztikai vizsgálatok mellett a minőségi összehasonlítás módszerét is alkalmazni, amelynek ismérvei többek között lehetnek:

- a) szövegszavak száma
- b) kétszer vagy többször előforduló szavak száma
- c) a szövegszó /szótári szó aránya
- d) átlagos szóhossz (szótagokban mérve)
- e) átlagos mondathossz (szavakban mérve)
- f) főnév/ige arány
- g) névszó/ige arány
- h) az átlagosnál gyakoribb szófajok
- i) kulcsszavak

A kulcsszó, a kulcsmorféma, a kulcsszófaj, kulcsmondatrész az a nyelvi kategória, amely lényegesen gyakrabban vagy lényegesen ritkábban fordul elő a szakszövegben, mint a köznyelvi átlag.

A szövegek szófaji gyakoriságának vizsgálatával kimutatható például, hogy a szakszövegekre jellemző a főnevek nagyobb, az igék alacsonyabb aránya. A szófaji eloszlás koncentrált, azaz kevés szófaj adja az előfordulások zömét.

4.1.5.3. Korpusznyelvészet

Már a 60-as évek előtt is készültek nyelvészeti elemzés céljára összegyűjtött kezdetleges korpuszok, de ezeket nem elektronikus formában rögzítették, ezért csupán kézzel, papíron tudták elemezni. A számítástechnika fejlődése tette lehetővé a korpuszok gépi feldolgozását. Magyarországon 1963-tól kezdve megjelent „A számítógépes nyelvészet” című szakkiadvány. Az első kereskedelembe kapható számítógép 1951-ben jelent meg, de több évnél kellett eltelnie az első számítógépes korpuszelemzés megjelenéséig.

A 80-as években a számítógépek kapacitásának növekedésével a statisztikai irányzat újból fellendült, a nyelvészet számos területén kezdtek sikerrel alkalmazni a statisztikai módszereket, kialakult a modern korpusznyelvészet. Lényegében ez az a módszertan, melyben a nyelvről szóló ismeretek alapvető forrása a nagy mennyiségű, statisztikailag feldolgozott valós nyelvi adat. 1984-ben jelent meg Jan Aarts és Willem Meijs (szerk.) első tanulmánygyűjteménye a korpusznyelvészetről, amelyben az angol korpusznyelvészettel kapcsolatos legújabb kutatási eredményekről számoltak be. Az 1992-ben kiadott művében David Crystal a reprezentativitást tartotta fontosnak a korpusz fogalmának meghatározásához (1992:410).

Kialakult a korpusznyelvészet, egy olyan nyelvészeti irányzat, amely a nyelv és nyelvhasználat vizsgálatát speciális módszerek és számítógépes programok segítségével korpuszra alapozva végzi. A korpusznyelvészet a legszorosabb kapcsolatban a számítógépes nyelvészettel van, de a számítógépes nyelvészet kérdései mások, mint a hagyományos nyelvészetéi, a számítógép alkalmazása szerves részét képezi a kutatásoknak. Kutatási területei közé tartozik többek között a gépi fordítás, helyesírást ellenőrző programok és szókinctárak, dokumentum-feldolgozás, stílusellenőrök és a lexikográfia.

Véleményem szerint a korpusznyelvészet elveit és küldetését Wolfgang Teubert (2005) egyértelműen megfogalmazta. A magyar szakirodalomban

kiemelkedő jelentőségű Szirmai Mónika: *Bevezetés a korpusznyelvészetbe* című könyve (2005).

4.1.5.3.1. Korpusz-definíciók

A *Nyelvi fogalmak kishótárában* szerepelt egy meghatározás a korpusz szóra: „*meghatározott szempontok alapján kiválasztott szövegmenyiség, amelyen a nyelvész vizsgálatát végzi*” (Kugler & Tolcsvai Nagy 2000:132). Egyetértve Szirmai kritikai véleményével (2005:17) egy korpusz-definíciónak tartalmaznia kell a tartalmi összetevőkön kívül nemcsak a mennyiségi ismérveket, hanem a tárolás módját is.

A nyelvészeti kutatások estében legjobban felhasználható korpusz-definíciót a Magyar Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Intézete Korpusznyelvészeti Osztályán fogalmazták meg: „*A korpusz ténylegesen előforduló írott, vagy lejegyzett beszélt nyelvi adatok gyűjteménye*”. A honlapjukon található definíció alapján fontos kiemelni, hogy a korpuszok mindig valamilyen konkrét céllal összegyűjtött teljes vagy töredék szövegek, melyeknek szerkezeti egységeit is jelölik, amellet, hogy megadják az előforduló szavak szófaji kódját is.

Szirmai (2005) hozzáfűzi ehhez a definícióhoz, hogy minden esetben elektronikus formában tárolt adatokra kell gondolnunk. A Magyar Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Intézete 1997-ben kezdett hozzá az akkor 100 millióra tervezett Magyar Nemzeti Szövegtár (MNSZ) összeállításához, amely mára már 150 millióra bővült.

A korpusz hagyományos felfogásban (írott) szövegek halmazát jelenti, ám a modern nyelvészetben ehhez az alapjelentéshez sajátos kiegészítő jelentések is kapcsolódnak. A számítógépes adatfeldolgozás elterjedése miatt újabban korpusznak csak az olyan szövegek gyűjteményét nevezik, amely előzőleg számítógépes feldolgozáson ment keresztül (Váradai 2002a). A korpusznyelvészet az a nyelvészeti diszciplína, amely rendszeresen és rendszerszerűen foglalkozik a nyelvi korpuszokkal, valamint az azokat tároló és feldolgozó eszközökkel.

Összefoglalóan kijelenthetjük, hogy a korpuszt gondosan összeválogatott, reprezentatív, elektronikus formában tárolt, nyelvészeti vizsgálatra alkalmas szövegfájlok (a számítógépen fájlnev.txt) alkotják. Fontos fogalom a korpusz annotáció is, amely magában foglal minden olyan információt és jelet, amelyet az eredeti szöveg nem tartalmazott, de a korpusz készítésekor vagy elemzésekor belekerült. A korpuszban a leggyakrabban használatos nyelvi annotáció a szófaji címkézés (tagging) vagy azonosítás, és a szintaktikai kapcsolatokat azonosító elemzés (parsing). Mivel kialakulásakor a korpusznyelvészet az angol nyelv vizsgálatával foglalkozott, ha más nyelvek elemzése a feladat, ki kell alakítani saját kódrendszert. Az agglutináló nyelvek esetében (pl. magyar, japán) morfológiai annotációra is szükség van. Ilyen, a magyar nyelvre vonatkozó morfológiai annotációs program a HuMor (Prószéky & Tihanyi 1992, 1993).

4.1.5.3.2. Nyelvtechnológiai kutatások Magyarországon

A nyelvtechnológia a nyelveírás és a szoftvertchnológiai eszközök találkozása. A magyar nyelvre irányuló számítógépes alkalmazásfejlesztés egyre nagyobb mértékben igényli nyelvünk szókincsének gépi eljárásokkal is kezelhető adatbázisának kialakítását. A számítógépes nyelvészetben ontológián formálisan definiált fogalmak és relációk adatszerkezetét értik, melynek segítségével szemantikai következtetések vonhatók le. A számítógépes ontológiák egyik fontos alosztályát alkotják tehát az ún. nyelvi ontológiák. A magyar nyelv sajátosságai miatt nem volt megoldható a nagyobb nyugat-európai nyelvekre kidolgozott technológiai megoldások egyszerű felhasználása.

Az MTA-SZTE Mesterséges Intelligencia Tanszéki Kutatócsoportjában 1998. óta folynak nyelvtechnológiai (elsősorban információkinyerési és gépi fordítási) kutatások, a csoport mára a magyar számítógépes nyelvészet egyik meghatározó műhelyévé vált, de Magyarországon a nyelvtechnológiák területén három szervezetnek van meghatározó jelentősége: az MTA Nyelvtudományi Intézete (NYTI), a Morphologic Kft. és a Szegedi Tudományegyetem (SZTE) Nyelvtechnológiai Csoportja (NyTCs). Mellettük még fontos szereplőként említendő meg a BME Média Oktatási és Kutató Központ (MOKK), az Alkalmazott Logikai Laboratórium Kft. (ALL) és a Signum Kft. Szövegelemzési

és szövegbányászati feladatokkal foglalkoznak még a BME Távközlési és Médiainformatikai Tanszékén (TMIT) is. Magyarországon a legjelentősebb szövegelemzési kutatások a Magyar Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Intézetében, Szegeden, a Somogyi Béla Egyetemi Könyvtárban, a Régi Könyvek Osztályán és a Könyvtártudományi Tanszéken folynak. A magyar számítógépes nyelvészet első és hosszú ideig egyetlen összefoglalása (Prószéky 1989).

Néhány példa a nyelvtechnológiai kutatási témákra és eredményekre:

- HuMor
- Hunmorph
- Humoresk
- LinTag
- Moose
- Helyesírás ellenőrző programok: Helyesebb
- Helyesel - elválasztó program
- HelyesLem
- MorphoStem
- Szótárak: Akadémiai Nagyszótár, Értelmező Kéziszótár, Magyar Ragozási Szótár, Vonzatszótár, Nemzeti Szövegtár,
- Számítógépes fordítástámogatás: MoBiDic H-Plus
- Gépi fordítórendszer
- Magyar Történeti Korpusz
- MNSZ – öt markánsan elkülönülő alkorpusz: sajtó, szépirodalom, tudományos próza, hivatali nyelv, személyes közlés
- Szeged Korpusz
- Angol-magyar párhuzamos korpusz
- Intex/Nooj nyelvelemző keretrendszer magyar verzió 2003 óta
- Beszédtechnológiai kutatások
- Gépi beszéd felismerés
- Ékezesítés először 1999-ben

A Magyar Nemzeti Szövegtár (a továbbiakban MNSZ) összeállításának nagyszabású munkálatai az MTA Nyelvtudományi Intézetének Nyelvtechnológiai

és Élőnyelvi Osztályán folynak. A korpusznyelvészeti osztály célja létrehozni egy reprezentatív korpuszt, amely a tervek szerint legalább 400 millió szót fog tartalmazni, amivel az MNSZ felzárkózna a jelenlegi nyugat-európai szintre (Váradí 2002, 2004). Az MNSZ jelenleg mintegy 152 millió szót tartalmaz. Az MTA Nyelvtudományi Intézetében elkészítették azt a minimális eszköztárat, amellyel a NooJ rendszer a magyar nyelv elemzésére is alkalmassá vált.

A NooJ (www.noojnlp.net/NoojManual.pfd) egy nagyon gyors és hatékony szövegelemző rendszer, amelyet Max Silberztein francia nyelvész készített, de ma már számos egyetemen használják a legkülönbözőbb nyelvek elemzésére. Elődje, az 1993-ban kifejlesztett INTEX rendszer. Valójában egy integrált nyelvelemző környezet. A NooJ nemcsak számítógépes nyelvészeknek való, hanem hasznos eszköz lehet mindenki számára, aki természetes nyelvű szövegeket kíván bármilyen céllal elemezni. A NooJ szótár jelenleg a Magyar Értelmező Kéziszótár mintegy 80 ezer címszavát tartalmazza, ami e szókészlet teljes körű ragozásán keresztül kb. 130 millió szóalak felismerését teszi lehetővé. Az eszköz által nyújtott szótármodulok folyamatos fejlesztés alatt állnak. A korpuszelemzés során többek között tokenekkel és digramokkal dolgoztam. A token a NooJ szövegelemző program nyelvészeti alapegysége. Három lehetséges megjelenési formája:

1. Olyan szóalakok (Word Forms), amelyek két delimiter között helyezkednek el.
2. Számjegyek (Digits).
3. Delimiterek (pont, vessző, aposztróf, perjel).

Ebben a vizsgálatban csak a szóalakokkal kívánok foglalkozni.

A digram olyan, két egymás után következő tagból álló szó együttes, amelyen belül soha nem tüntetünk fel semmilyen írásjelet, mert a NooJ program ezeket nem tekinti szónak (pl.: azért hogy; ember aki stb.), ezeknek a digramoknak a segítségével tehát azt tudjuk kimutatni, hogy milyen szavak fordulnak elő együtt, akár állandó szókapcsolatként is. Ha ezeket a digramokat a NooJ program segítségével gyakorisági sorrendbe rendezzük, kimutathatjuk a korpuszra jellegzetes, két tagból álló szókapcsolatokat, kollokációkat, amelyen tehát bizonyos szavak gyakori együttes előfordulását értjük. A kollokáció

állandósult kifejezés, de nem idióma, hanem bizonyos szavak együttes előfordulása, mely a valószínűségen alapuló várható véletlen együttes előfordulásnál magasabb, és sok esetben előre kitalálható. Pl. büntető eljárás.

A kutatás további szakaszában további statisztikai korpuszelemző programok kerültek felhasználásra. Példaként említhetném az Oxford WordSmith Tool 4.0 programot, amelyet a szógyakoriség-elemzéshez, illetve a CMU - Cambridge Statistical Language Modeling Toolkit-et, amelyet a perplexitás összehasonlító vizsgálatához használtunk fel.

Jelen értekezés fókuszában az írott rendőri szaknyelv áll, amelyet statisztikai, összehasonlító, strukturális és morfoszintaktikai módszerrel hagyományos és korpusznyelvészeti eszközökkel vizsgáltam. Az volt a célom, hogy a rendőri szaknyelv létét, a köznyelvtől való elkülönülését bizonyítsam. Az az alapfeltevésem, hogy egy rendőri szaknyelvi korpusz és egy általános nyelvi korpusz összehasonlító korpusz-elemzésével kimutatható a rendőri szaknyelvi korpusz specifikussága. A megfigyelt sokaságot (a ténylegesen megfigyelt egységek összességét a rendőri és a kontroll korpuszokban) leíró és induktív módszerrel (a megfigyelt eseteknél szélesebb körre történő általánosítással) elemeztem. A statisztikai indukciót használtam fel összefoglaló hipotézisem igazolására is, hiszen a mintavétel eredményeire támaszkodva kívánom a rendőri szaknyelv specifikusságát bizonyítani. Tehát konfirmatív (igazoló jellegű) adatelemzéssel az előre megfogalmazott feltevésem megerősítése volt a cél.

A vizsgált anyag korpuszközpontú megközelítése során - egyetértve Balaskó (2004) véleményével – célszerűnek tartottam a „lentől felfelé” építkező módszer alkalmazását, hiszen saját építésű korpuszom empirikus vizsgálata után lépésről lépésre tártam fel a rendőri korpusz specifikus tulajdonságait a magyar, majd ezt követően az angol rendőri és kontroll csoportokban, majd végül általánosítottam megállapításaimat.

4.2. A magyar írott kommunikációban használt specifikus műfajok

Mivel szövegszintű kutatásaimban a szövegnyelvészet és a műfajelemzés területének bemutatására is sor került, fontosnak tartom az írott kommunikációs repertoár fogalom bevezetését Platt és Platt beszédrepertoár fogalmának

felhasználásával. Meghatározásuk szerint a beszédrepertoár a beszélőközösség által használt beszédváltozatok repertoárja, amely változatokat a beszélők, mint a közösség tagjai megfelelően használnak. Minden egyes egyénnek csak rá jellemző verbális repertoárja van, és minden beszélőközösségnek megvan a csak rá jellemző beszédrepertoárja, amely az adott közösség meghatározó tulajdonsága (Platt és Platt 1975).

A beszédrepertoárhoz hasonlóan értelmezhető egy adott beszélőközösség – jelen esetben a rendőri beszélőközösség – írott kommunikációs repertoárja is. Ezen azoknak a specifikus műfajoknak a sorát értem, amelyeket ez a beszélőközösség használ, és amellyel jellemezhető is specifikus írott kommunikációjuk.

A rendőri beszélőközösségben használt specifikus műfajok is sajátos és meghatározott szerepet játszanak a rendőri beszélőközösség írott kommunikációjában. Ezzel a ténnyel is indokolható az írott rendőri kommunikációban használt legfontosabb 23 specifikus műfaj vizsgálata. Ebben a munkában három forrásra támaszkodhattam: a 2006-ban elvégzett felmérésemre és egy, három budapesti kerületi főkapitány segítségével összegyűjtött autentikus ügyirat-korpuszra és a kapitányokkal folytatott személyes interjúkra. A továbbiakban ez a gyűjtemény Magyar Rendőri Korpuszként szerepel.

A rendőri szakterület írásbeli nyelvhasználatáról, többek között az írott kommunikációban használatos leggyakoribb műfajokra vonatkozóan is több szintű szükséglet felmérést és elemzést végeztem (Tolnai 2005a). A szakirodalom gondos tanulmányozása után a Babbie-féle attitűd kérdőív szerkesztési eljárás alkalmazása látszott legcélravezetőbbnek (Babbie 2000). A várt válaszok ugyanis azt tükrözik, hogy a válaszadók milyen mértékben osztanak egy attitűdöt vagy egy nézetet. Az ehhez a kutatáshoz összeállított kérdőív (Függelék 1) IV. egysége foglalkozott a szaknyelv használatával. A kérdőívnek ebben a részében arra kértem a válaszadókat, jelöljék meg, hogy az írás, az olvasás, a beszéd, a beszédértés és a közvetítés területén a kérdőívben felsorolt tevékenységek közül melyek azok, amelyeket igen gyakran, gyakran,

ritkán vagy soha nem használnak. Jelen kutatás szempontjából a legfontosabb az írott kommunikációban leggyakrabban használt műfajok feltérképezése volt.

A 664 kitöltött kérdőívre adott válaszok alapján számos, a rendőri szakterületre specifikus műfajt lehet elkülöníteni. Erre az akkori felmérésben azért volt szükség, mert egy rendészeti vizsgarendszer tervezésén dolgoztunk a Rendőrtiszti Főiskola Idegennyelvi Intézetében, és az én feladatomból volt egy háromszintű (hallgatói, dolgozói és munkáltatói) szükségletfelmérés és elemzés elvégzése (Tolnai 2004, 2005a). Abból a felmérésből csak néhány szempontot említek meg: A Függelék 1a. pontjában látható táblázat a valós és vélt igények alakulását mutatja az íráskészség és az írott szövegértési tevékenységek tekintetében. A vizsgálat természetesen kiterjedt a szóbeli kommunikációra is, de most az írás és olvasás készséget emelem ki, hiszen értekezésemben az írott kommunikációs műfajokat vizsgáltam. Annak a felmérésnek sok más célja is volt, de már akkor körvonalazódott néhány rendőrségre jellemző műfaj: jelentések, jegyzőkönyv, átirat, feljegyzések, feljelentés, megkeresés, de még nem szerepelt az összes specifikus rendészeti írott kommunikációt jellemző műfaj.

Tehát annak a célkitűzésemnek a megvalósításához, hogy a kerületi rendőrkapitányságok segítségével összegyűjtött rendőrségi iratok (Magyar Rendőri Korpusz) tanulmányozása, szövegnyelvészeti és korpuszanalízist felhasználó elemzése után bizonyítom egy önálló rendőri szaknyelv létét, azt, hogy a rendőri nyelvhasználat elkülönül a köznyelvi nyelvhasználattól, a rendőri szaknyelvi műfajok pontosítására volt szükség.

4.2.1. Műfajok, műfajelemzés

A műfajelemzéssel számos kutató foglalkozott. Ahogy ezt Kurtán (2003:65) kiemeli, Berkenkotter és Huckin (1995) a műfaj fogalmának jellemzőiként négy fontos kritériumot határozott meg:

- szituációba ágyazott, azaz tevékenységhez kötődik;
- a forma és a tartalom együttesen érvényesül;
- dinamikus, azaz időben változó;

- beszélőközösséghez tartozó, minthogy egy adott beszédközösség saját elnevezéssel látja el.

Ami általánosságban a műfaj fogalmát illeti, Kurtán (2006: 949) a következőket írja: „A műfaj tevékenységhez kötött, szituációba ágyazott; az adott formához megfelelő” tartalmat fejez ki.

Swales (1990) nézete szerint a műfaj a résztvevők által kölcsönösen elfogadott célú, többé-kevésbé standardizált kommunikációs helyzet, olyan szövegtípus, amely az adott beszélőközösségben specifikus funkciót tölt be. Az értekezésemben tárgyalt rendészeti szaknyelvi beszélőközösség írott kommunikációját is specifikus műfajok jellemzik.

Kurtán (2003:92) a következőképpen ismerteti Swalesnek (1990) a műfajokra vonatkozó kijelentését: „A műfajokban realizálódó szöveget olyan jellemző vonások rendszerének tekinti, ahol a szövegalkotó kommunikatív szándékai szerint történik a közlés megjelenítése. A műfaj sajátos szerepet tölt be abban a beszélőközösségben, amely azt létrehozta”.

A specifikus rendőri műfajok teljes körének megállapítását nagyon fontosnak ítélem meg, mivel a szakirodalomban erre vonatkozóan semmiféle utalást nem találtam.

4.2.2. A magyar rendőri írott kommunikáció 23 tipikus műfaja

Rendelkezésemre állt már 664 rendészeti dolgozó és a Rendőrtiszti Főiskolán tanuló levelezős hallgató nyilatkozata a rendőri szaknyelvhasználatról. Személyes konzultációkat és interjúkat szerveztem meg a XVI. és a XI. kerület főkapitányaival, akik segítettek abban, hogy részletesebben megismerkedjek a rendőri írásbeli kommunikáció különféle műfajaival, ezek jellemzőivel, ezt követően összeállítsam az írott rendőri kommunikáció tipikus műfajainak alábbi jegyzékét.

Az imént ismertetett közös ismérvek mellett természetesen a magyar rendőri írott kommunikáció műfajai esetében lényeges különbségek is adódnak. Ha csupán a dokumentumok hosszát nézzük, vannak több oldalas dokumentumok (pl.: jegyzőkönyv, előterjesztés) és nagyon rövid dokumentum is (pl.: értesítés, parancsnoki vélemény). Mindig az adott szituációnak megfelelő

dokumentum készül. Az is előfordul, hogy egy és ugyanazon műfajhoz tartozó két dokumentum hossza nagyon eltérő. Példaként meg lehet említeni a jelentéseket vagy akár a jegyzőkönyveket. A dokumentumok között szerepel 2327 szövegszavas és 189 szövegszavas jegyzőkönyv is. A leghosszabb jelentés 4302 szövegszavas, a legrövidebb viszont 160. Tehát a különböző dokumentumok műfaji besorolásánál a szöveg hosszát nem lehet megkülönböztető jegyként kezelni.

A rendőri nyelvhasználatra jellemző műfajokat specifikus funkcionális stílus, logikai és tárgyi tartalom, jellegzetes közlési mód és közeg jellemez. A rendőri beszélőközösség határozza meg az adott normákat, közös konvenciókat alakít ki. Az írott kommunikáció során mind a magyarázó-érvelő, mind pedig a leíró-elbeszélő szövegtípushoz kapcsolható dokumentumok felhasználása figyelhető meg.

1.

Jegyzőkönyv

Ez a rendészeti dokumentum lehet rövidebb és hosszabb terjedelmű, de makro-szerkezete minden eset kapcsán ugyanaz. A Büntetőeljárás Törvény szó szerinti jegyzőkönyvvezetést ír elő, de a gyakorlatban rövidítenek, lényegét kiemelik, absztrahálnak. Ezt a nyomozóhatóságok nem kérik számon, ugyanis a bíróságon újra elmondják a feljelentés tárgyát, és itt már gyorsírók segítségével szó szerint rögzítenek minden információt. A jegyzőkönyveknek mindenképpen tartalmazniuk kell a következő adatokat, tényeket:

a jelenlévők (a nyomozó hatóság részéről és az eljárásban részt vevők) nevét, jogállását,

- a BEJELENTÉSI JEGYZŐKÖNYV esetében a bejelentő személyi adatait,
- Nyilatkozatot arról, hogy a sértettel rokoni viszonyban áll-e a bejelentő,
- a Btk.233.§1. bekezdését (figyelmeztetés a hamis vád, félrevezetés büntette következményeire, amelyet a bejelentőnek alá kell írnia),
- az adott típusú jegyzőkönyv lényegi részét. Például a Bejelentési jegyzőkönyv esetében a bejelentést (a bejelentő egyes szám első személyben részletesen elmondja az esetet, válaszol a nyomozó hatóság kérdéseire, majd helybenhagyólag aláírja, hogy a felvett jegyzőkönyv

az általa elmondottakat helyesen tartalmazza). Ezt a típusú jegyzőkönyvet csak bűncselekmény esetében veszik fel.

A leggyakoribb egyéb jegyzőkönyvtípusok:

- JEGYZŐKÖNYV TANÚ KIHALLGATÁSÁRÓL
- JEGYZŐKÖNYV GYANÚSÍTOTT KIHALLGATÁSÁRÓL
- JEGYZŐKÖNYV SZEMLE MEGTARTÁSÁRÓL
- MEGHALLGATÁSI JEGYZŐKÖNYV
- FELJELENTÉSI JEGYZŐKÖNYV (kisebb esetek bejelentésekor veszik fel a rendőrségen, vagy amikor fel sem merül a bűncselekmény ténye.)
- FOLYTATÓLAGOS JEGYZŐKÖNYV (akkor készül, ha egy ügyben újabb bizonyítékok merülnek fel vagy a tanúvallomást pontosítani szeretnék, újabb kihallgatásra kerül sor. Ez a jegyzőkönyv az ügyészhez kerül, aki a vádló a bíróságon. Az ügyész kapcsolja össze a rendőri és a jogi nyelvhasználatot. Elkészíti a vádiratot, az összefoglaló jelentést.)

2.

Feljelentés

A feljelentés megírásakor a szolgálatban lévő rendőri szerv dolgozója a tényállást pontosan, tényszerűen ismertetve feljelentést tesz egy bűnügyben vagy egy szabálysértő ellen. Ebben a tömör dokumentumban a feljelentő rögzíti a helyszínt, az időpontot és minden, az esemény szempontjából fontos információt (Pl.: FELJELENTÉS KÖZLKEDESI SZABÁLYSÉRTÉSI ÜGYBEN).

3.

Idézés

Az adott ügygel foglalkozó előadó a nyomozás érdekében gyanúsított és tanú részére is küldhet idézést. Az első makroszerkezeti egységben a beidézett személy személyi adatai szerepelnek. A második egységben közlik az adott bűncselekmény Btk. szerinti besorolását és azt, hogy mikor, hol és milyen ügyben kell a címzettnek a nyomozó hatóság előtt megjelennie. Felkéri a beidézett tanút, hogy az ügyre vonatkozó iratain kívül a bizonyításnál felhasználható feljegyzéseit vagy egyéb tárgyait vigye magával. A harmadik egységben figyelmeztetik az idézett személyt, hogy az idézésre kötelező

megjelenni. A kihallgatástól való távol maradást alaposan indokolni kell, mert különben elővezetik és megbüntetik.

Az idézés két leggyakoribb fajtája:

- IDÉZÉS TANÚ RÉSZÉRE
- IDÉZÉS GYANÚSÍTOTT RÉSZÉRE

4.

Jelentés

A szolgálatban lévő járőr egyes szám első személyben beszámol az adott ügyben tett intézkedéséről, percre pontosan rögzíti az esemény időpontját, a bűncselekmény vagy szabálysértés helyszínét és az érintett személyek személyi adatait, a hivatkozott jogszabály számát is megadja. Leírja, hogy szükség volt-e kényszerítő eszköz alkalmazására. Tipikusan így indul: „Jelentem, hogy szolgálatom teljesítése során...; gépkocsizó járőrszolgálatom teljesítése során...”. Ehhez az ügyirathoz mellékelni kell a megfelelő jegyzőkönyvet és az állapotlapot.

Néhány példa a jelentésre:

- JELENTÉS FELTÖRÉSRŐL
- JELENTÉS BIZTONSÁGI INTÉZKEDÉS VÉGREHAJTÁSÁRÓL
- JELENTÉS ELŐÁLLÍTÁS VÉGREHAJTÁSÁRÓL
- JELENTÉS KÖZLEKEDÉSI BALESETRŐL

5.

Összefoglaló jelentés

Ezt a fajta jelentés összetettsége okán külön műfajként kezelhető. Más néven vádiratnak is nevezik. Az összefoglaló jelentés a nyomozó egy nyomozás vagy egy nyomozati szakasz végén írja meg. Ez a dokumentum tartalmazza az ügyben rögzített eseményeket a vonatkozó Btk. paragrafusával, bekezdésével, az elkövetéssel kapcsolatosan gyanúsított személy(ek) adatait, a cselekmény tanúinak adatait, az eredeti jelentést, az intézkedések alá vont személyek adatait, a csatolt iratok jegyzékét, az ügyben előforduló rögzítési hiányosságokat és hibákat. Az összefoglaló jelentésben a vizsgálotiszt lépésről lépésre részletesen

leírja az ügyvel kapcsolatos hivatalos intézkedéseket: pl. a nyomozás elrendelése, tanúkihallgatás, megkeresések, gyanúsítás közlését, igazságügyi szakértő kirendelését, szembesítést, a nyomozás kezdetének és befejezésének pontos időpontját. A vádirat megírása után az ügy a bíróságra kerül át.

6.

Parancsnoki vélemény és kivizsgálás

Ebben a rövid, tömör, egyes szám első személyben megírt dokumentumtípusban az adott rendészeti szerv parancsnoka, hivatkozva a vonatkozó jogszabályokra, nyilatkozik arról, hogy az intézkedés jogszerű és szakszerű volt, ha nem, akkor kezdeményezi a fegyelmi vagy büntető eljárás megindítását, rendelkezik a tanúkihallgatásról vagy egyéb, más szükségszerű intézkedés megindításáról. Néhány példa:

- PARANCSNOKI VÉLEMÉNY ÉS KIVIZSGÁLÁS ELŐÁLLÍTÁS VÉGREHAJTÁSÁRÓL
- PARANCSNOKI VÉLEMÉNY ELFOGÁS VÉGREHAJTÁSÁRÓL, KÉNYSZERÍTŐ ESZKÖZ ALKLAMAZÁSÁRÓL
- PARANCSNOKI VÉLEMÉNY ÉS KIVIZSGÁLÁS BIZTONSÁGI INTÉZKEDÉS VÉGREHAJTÁSÁRÓL

7.

Határozat

A 4-5 oldalas, összetett dokumentumot a bűnügyi osztály vezetője fogalmazza meg. Az első makroszerkezeti egységben a Btk. adott paragrafusára, bekezdésére szerint minősülő bűntett megnevezése történik. (pl.: dolog elleni erőszakkal jelentős értékre elkövetett lopás). A következő szerkezeti egységben a rendőri vezető megfogalmazza, elrendeli a megfelelő intézkedést, hivatkozva a Btk. adott paragrafusára, bekezdésére. Intézkedik a terhelt felügyelet nélkül maradt kiskorú gyermekének elhelyezéséről, felügyelet nélkül maradt vagyonának és lakásának biztonságba helyezése módjáról. Döntését részletesen indokolja, majd aláírja. Az utolsó makroszerkezeti egységben a terhelt nyilatkozik arról, hogy

a határozatot közölték vele és egy példányt átadtak neki, illetve arról, hogy kíván-e panasszal élni a határozat ellen.

A rendőri szervek a legkülönbözőbb témákban fogalmazznak meg határozatokat:

- HATÁROZAT SZAKÉRTŐ KIRENDELÉSÉRŐL
- HATÁROZAT TÁRGYKÖRÖZÉS ELRENDELÉSÉRŐL
- HATÁROZAT ŐRIZETBE VÉTEL ELRENDELÉSÉRŐL
- HATÁROZAT A NYOMOZÁS MEGSZÜNTETÉSÉRŐL
- HATÁROZAT A LEFOGLALÁS, HÁZKUTATÁS ELRENDELÉSÉRŐL
- HATÁROZAT LEFOGLALÁS MEGSZÜNTETÉSÉRŐL

8.

Nyomozati terv

Ezt a dokumentumot ismeretlen elkövető esetén készíti el a nyomozó. Az első makro szerkezeti egységben részletesen beszámol az adott tényállásról. A második egységben minden érintett személyre vonatkozóan, minden részletre kiterjedően közli mindazon intézkedéseket, amelyeket a nyomozás során foganatosítottak, illetve mindazt az információt, amit eddig megszereztek. A dokumentum harmadik szerkezeti egységében a nyomozó közli, hogy milyen nehézségek, gyanúsnak tekinthető tények merültek fel és milyen további feladatokat kell még megoldani (határidőkkel). Az így összeállított NYOMOZATI TERV a bűnüldözési alosztály vezetőjének el kell fogadnia.

9.

Vizsgálati terv

Ismert elkövető, az ügyben gyanúsítottként azonosított személy esetében készíti el ezt a dokumentumot a bűnügyi osztály vezetője. Az első makro szerkezeti egységben a tényállás ismertetése után az ügyben elvégzett tanúkihallgatásokról, a feljelentésről, a gyanúsítottak kihallgatásáról, az alapügyhöz az esetleges egyéb ügyek egyesítéséről számol be a szakember. A második szerkezeti egység a még elvégzendő lépéseket, a további adatgyűjtés menetét, újabb kihallgatások rendjét, valamint a gyanúsítottak részére történő iratismertetés és vádemelési javaslat megtételét tartalmazza. Az irat harmadik részében rögzítenek minden határidőt.

10.

Előterjesztés

Az ügyészség vezetőjének címzik ezt a tömör, pontos adatokat tartalmazó dokumentumot, amely három makro szerkezeti egységből áll. Az első egységben szerepel a Btk. megfelelő paragrafusába, bekezdésébe ütköző és aszerint minősülő bűncselekmény ismertetése egy mondatban. A második egységben szerepel az előterjesztés konkrét célja. Szintén egy mondatban. Például, ha egy nyomozás az adott idő alatt nem vezetett eredményre, a nyomozó javaslatot tehet az ügyészségnek arra, hogy a folyamatban lévő nyomozás befejezésének határidejét meghosszabbíthassa. A harmadik egységben egy hosszadalmas, részletes indoklás szerepel. Általában az eredetileg elrendelt nyomozási idő nem elegendő, az alaposabb adatgyűjtés érdekében szükséges a határidő meghosszabbítása. Az előterjesztés két leggyakoribb fajtája:

- ELŐTERJESZTÉS A NYOMOZÁS HATÁRIDEJÉNEK MEGHOSSZABBÍTÁSÁRA
- ELŐTERJESZTÉS AZ ELŐZETES LETARTÓZTATÁS HATÁRIDEJÉNEK MEGHOSSZABBÍTÁSÁRA

11.

Látleletkérő lap

Ha a nyomozás lefolytatásához orvosi véleményre szükség van, a rendészeti szerv kérheti a látlelet megküldését a büntetőjogi és várható tényleges gyógytartalom megjelölésével.

12.

Átkísérési utasítás

A bűnügyi osztályvezető utasítást ad a szolgálatirányító parancsnoknak, hogy a fogvatartottat egy másik szervhez vagy orvosi vizsgálatra átkísértesse. Elrendeli az átkísérés módját (rendes, megerősített), illetve megjelöli azt is, hogy a kísérés során bilincsre, valamint vezetőpóráz alkalmazására szükség van-e.

13.**Átirat**

Valamilyen ügyben egy más szervhez kell fordulnia a rendőrségnek, melynek során ebben a típusú dokumentumban információt kér, vagy egyéb rendőri vagy más szerveket tájékoztat.

14.**Megkeresés**

Abban az esetben, amikor adott rendészeti szerv egy másik intézményhez, hivatalhoz fordul, megkeresésnek nevezett hivatalos levelet ír.

15.**Rendelvény**

Ezt a dokumentumot egy magas rangú rendőrtiszt fogalmazza meg a Fogda őrparancsnokának címezve. Megnevezi a fogva tartás alapjául szolgáló, a Btk. adott paragrafusa és bekezdése szerint minősülő magatartást vagy bűncselekményt, a fogva tartást elrendelő hatóságot és a határozat számát, keltét. Megszabja, hogy a fogvatartottat elkülönítve kell-e tartani, korlátozni kell-e levelezési, látogató-fogadási jogát. A Rendelvényt aláírja a fogvatartott védője, a fogvatartott ügyében eljáró előadó és a fogvatartottal kapcsolatos intézkedésre jogosult ügyész is. A fogva tartás végrehajtója megadja, hogy milyen sorszám alatt jegyezte be a fogdakönyvbe a befogadást.

(Pl.: RENDELVÉNY A BŰNÜGYI, KÖZBIZTONSÁGI ŐRIZETBEN, ELŐZETES LETARTÓZTATÁSBAN LÉVŐ, JOGERŐSEN ELÍTÉLT SZEMÉLY RENDŐRSÉGI FOGDÁBA TÖRTÉNŐ BEFOGADÁSÁRA)

17.**Átvételi elismervény**

A vizsgáló tiszt, mint átvevő megjelöli bizonyos tárgyak időleges (azok eredetének tisztázása végett történő) átvételének helyszínét, időpontját. A tárgyakról részletes és pontos listát készít a mennyiség megjelölésével (pl. 2 üveg (hét deciliter) 3 puttonyos Tokaji aszu).

18.**Értesítés**

A bűnügyi osztály vezetője tájékoztatja az érintett állampolgárt gyanúsítási ellenvetésével kapcsolatosan, miután kivizsgálta az ügyet, és vagy alaptalannak tartja, ekkor hivatkozva a Btk. megfelelő paragrafusára és bekezdésére elutasítja vagy pedig helyt ad az ellenvetésnek. (Pl.: GYANÚSÍTÁS ELLENVETÉSÉNEK ELUTASÍTÁSÁRÓL)

19.**Vizsgálat megrendelőlap**

Az adott bűnügyi osztály felkéri az igazságügyi orvos szakértőt, hogy egy bűnügyben gyanúsított személy megfelelő orvosi vizsgálatát végezze el.

20.**Helyszíni szemle**

Általában a helyszínen dolgozó nyomozó először kézzel írja, majd a Robot Zsaru Neo (2007-től) iratkezelő programon meglévő formanyomtatványba beírja, az ott készített fotókat mellékeli.

20.**Feljegyzés**

A rendészeti szerv dolgozójának minden esetben rövid feljegyzést kell készítenie, ha valamilyen ügyben intézkedik. Még arról is be kell számolnia, ha telefonál egy kórházba, hogy érdeklődjön egy sérült egészségügyi állapota iránt, vagy a nyomozás során elvégzett konkrét lépésről.

21.**Környezettanulmány**

Fiatalkorú bűnelkövetők esetében a pártfogók kötelező feladata a környezettanulmány felvétele. A rendőrség keretében dolgozni kívánó személyek esetében is elvégzik. Olyan titkos nyomozási procedúra esetében is

elkészítik, amikor egy személy életvitelét vizsgálják. Ez a vizsgálat a Nemzetbiztonsági Szolgálat feladatkörébe tartozik.

22.

Sajtóközlemény

A sajtóreferens a közvélemény számára érthető stílusban tényszerűen beszámol a különböző bűncselekményekről és a foganatosított intézkedésekről.

23.

Szakértői vélemény kérése, kiadása

Abban az esetben, ha a nyomozás érdekében a rendészeti szerv valamely témában szakértő bevonását tartja szükségesnek, szakértőhöz fordul. Az is előfordul, hogy a rendészeti szervekhez fordulnak szakértői véleményért. Különbséget teszünk egyfelől egyszemélyes és többszemélyes (utóbbiakon belül kollektív és komplex), másfelől kategorikus és valószínűségi/lehetőségi szakvélemények között. Ha a vizsgálatban több szakértő működött közre, a véleményben fel kell tüntetni, hogy melyik szakértő milyen vizsgálatot végzett, illetve együttes vélemény esetén a szakvéleményt közösen is előterjeszthetik.

A szakértő azonosságra vonatkozó következtetése különböző megalapozottságú lehet: 100%-os megalapozottságnál beszélünk kategorikus szakvéleményről, 99% és 51% között valószínűségi szakvéleményről, 50% alatt pedig lehetőségi szakvéleményről (Pápai 2000).

A 3. táblázatból látható, hogy ezek a rendészetre jellemző műfajok nagyon eltérőek a köznyelvi írott kommunikációs műfajoktól. Ez a lista még hosszabb is lehetne, hiszen a jelentés, a jegyzőkönyv műfajában nagyon nagy a változatosság.

1.	Jegyzőkönyv	13.	Átirat
2.	Feljelentés	14.	Megkeresés
3.	Idézés	15.	Rendelvény
4.	Jelentés	16.	Átvételi elismervény
5.	Összefoglaló jelentés	17.	Értesítés
6.	Parancsnoki vélemény és kivizsgálás	18.	Vizsgálati megrendelőlap
7.	Határozat	19.	Helyszíni szemle
8.	Nyomozati terv	20.	Feljegyzés
9.	Vizsgálati terv	21.	Környezettanulmány
10.	Előterjesztés	22.	Sajtóközlemény
11.	Látleletkérő lap	23.	Szakértői vélemény kérése
12.	Átkísérési utasítás		

3. táblázat

A magyar írott kommunikációban leggyakrabban használt rendőri műfajok

4.2.3. A magyar írott rendőri kommunikáció műfajainak tipizálása

A műfaj külső kritériumok alapján szerveződik, míg a szövegtípusok (például leírás, elbeszélés, magyarázat, érvelés) a nyelvi megformáltság alapján hasonlóak. A beszélőközösségek fogadják el hasonlóan.

Egy-egy műfaj különböző szövegtípusokat is magában foglalhat. „A különféle fokú alá-fölrendeltségben lévő funkciók együttállásai erősen szövevényesek lehetnek” (De Beaugrande & Dressler 1981:239). A szövegtípusok a tipikus szövegszerkezetek és tipikus szituációs tényezők szerint különülnek el.

Kurtán (2003:102) szerint „egy-egy műfajon belül nemcsak műfajbéli egységek különíthetők el, hanem szövegtípusok is”. Minden műfajhoz hozzárendelhető egy domináns funkció, amely lehet leíró-elbeszélő vagy akár magyarázó-érvelő funkció, emellett az egyes dokumentumok tartalmazhatnak jellemzőket a másik csoportból is. A 4. táblázatban műfajokat jellemző domináns funkciók láthatók.

Domináns funkció	Műfaj
Leíró-elbeszélő	értésítés, megkeresés, látleletkérő lap, átkísérési utasítás, átvételi elismervény, feljelentés, idézés, átirat, vizsgálati terv, jelentés, jegyzőkönyv, bejelentési jegyzőkönyv, feljelentési jegyzőkönyv, összefoglaló jelentés (vádirat), nyomozati jegyzőkönyv, rendelvény, helyszíni szemle, feljegyzés, környezettanulmány, sajtóközlemény,
Magyarázó-érvelő	határozat, folytatólagos jegyzőkönyv, előterjesztés, szakértői vélemény kérése, parancsnoki vélemény, előterjesztés

4. táblázat

A rendőri korpusz műfajainak domináns funkciói

Az 1970-es évekig a rendőrségi iratok nem voltak egységesek, jelentősen tükrözték a munkatársak egyéni stílusát. Természetesen a rendőri szerveknél az egységes és standardizált ügyiratkezelés elképzelhetetlen hatékony számítógépes rendszer nélkül. 2005ben az Országos Rendőr-főkapitányság és a Legfőbb Ügyészség között együttműködési megállapodás jött létre a Rendőrség által kifejlesztett és működtetett (korábban Robot-Zsaru-2000-NetZsaru) Robot Zsaru Neo integrált ügyviteli, ügyfeldolgozó és információs rendszer ügyészségi használatára. Ezzel összefüggésben folyamatosan kapcsolták be az egyes ügyészségi telephelyeket a rendszerbe, melynek segítségével követhetőbb a rendőrség nyomozási tevékenysége, közvetlenebbé vált az ügyész által gyakorolt nyomozásfelügyelet, a nyomozások eredményesebbek, hatékonyabbak lett. Véleményem szerint ez a rendszer a hatékonyság emelését szolgálja, hiszen az ország valamennyi rendőri szervénél ennek az egy sémának megfelelően készülnek az ismertetett műfajokban megszerkesztett rendőri dokumentumok.

4.2.4. A tipikus műfajok közös szemiotikai ismérvei

Az írott rendőri kommunikációt jellemző tipikus műfajok részletesebb ismertetése után célszerűnek vélem a dokumentumok mindegyikére vonatkozó,

szemiotikai alapon történő szövegelemzés során összegyűjtött közös ismérvek összefoglalását:

A) Pragmatikai ismérvek

- objektivitás,
- hivatalos stílus használata,
- érzelemmentesség,
- minden személyes megjegyzéstől, személyes tapasztalat említésétől mentes megfogalmazás,
- zártság,
- tervezettség,
- egységesített formai követelmények (a Robot Zsaru Neo Program a standardizált műfaji kereteket megszabja).
- félreérthetetlen kommunikáció a jeladó és a jelvevő között,
- a közös háttérismeret miatt szakmai körökben teljesen egyértelmű kommunikáció, a kommunikációban részt vevőkre jellemző vertikális tagozódás (Kurtán 2003:44-55).

B) Szemantikai ismérvek

- hagyományos szerkezeti felépítés: bevezetés, tárgyalás, befejezés,
- az egyes fejezetek közötti kohézió.

C) Szintaktikai ismérvek

- a rendőri szakmai szókincs,
- dominánsan verbális eszközök használata,
- domináns szófaji sajátosságok,
- az összetett mondatok nagyobb aránya.

4. 3. Összehasonlító korpuszvizsgálatok

Az előző fejezetben említett szükségletelemzés, majd az írott rendőri kommunikációs műfajok meghatározása és tipizálása után különböző módszerekkel magukat a dokumentumokat elemeztem: éspedig hagyományos manuális, szövegnyelvészeti, morfoszintaktikai és végül számos korpusznyelvészeti módszerrel. A számítástechnika rohamos fejlődése új igényeket támaszt a

nyelvészettel szemben is. A gépi adatfeldolgozáshoz a klasszikus nyelvelemzési módszerek nem elegendők. Megnövekedett az elektronikus formában tárolt szövegek mennyisége, ami lehetővé teszi a számítógép-alapú korpusznyelvészeti vizsgálatok elvégzését.

4.3.1. A korpuszok jellemzése

Vizsgálataimhoz négy közel egyforma hosszúságú (mintegy 80.000 szövegszó) korpuszt állítottam össze.

A)

A Magyar Rendőri Korpusz (MRK)

Az értekezéshez mellékelt CD-n a „Magyar Rendőri Korpusz” című könyvtárban megtalálhatók azok a rendőri korpuszt alkotó autentikus ügyiratok, amelyeket három kerületi Rendőr-főkapitányság bocsátott rendelkezésemre. A korpuszhoz tartozás feltétele az volt, hogy a szövegszerűség korábban ismertetett követelményeinek meg kellett felelniük a dokumentumoknak, és a **3. táblázatban** felsorolt rendészeti műfajok valamelyikéhez kellett tartozniuk.

A dokumentumok kódjai utalnak a dokumentum műfajára (*pl. Atvl= átvételi elismervény, Elot=Előterjesztés, Pvk=parancsnoki vélemény és kivizsgálás, Felj=feljelentés, Fegyz=feljegyzés, Idez=idézés, Vzst=Vizsgálati terv stb.*).

B)

A Magyar Kontroll Korpusz (MKK)

Ahhoz, hogy a 80.295 szövegszóból álló rendészeti korpusz specifikus tulajdonságait ki lehessen mutatni, szükség volt egy vele közel azonos szövegszóból (79.396 szövegszó) álló kontroll korpusz létrehozására is. A kontroll korpuszhoz való tartozás kritériuma az volt, hogy az egyes szövegek a köznyelvhez tartozzanak. 21 tudományos ismeretterjesztő és 15 szépirodalmi szöveget találmra válogattam össze a Népszabadság on-line anyagából (2007. dec.6-8.), valamint a Forrás című irodalmi folyóiratból. Ez a korpusz megtalálható a mellékelt CD-n a „Magyar Kontroll Korpusz” könyvtárban.

C)

Az Angol Rendőri Korpusz (English Police Corpus, ARK)

Ebben a szaknyelvi korpuszban 10 rendőrségi szaklapban (Pl.: *Police Review*-Apr/2009, *Police*, May/2009, *The Metropolitan Police*, May/2009) megjelent tanulmány (41.516 szövegszó), valamint a homeoffice.uk weboldaltól különböző bűncselekményeket elemző részek (39.006 szövegszó) szerepelnek.

Tervem az volt, hogy a Skót Rendőrtiszt Főiskolán tett látogatásom alkalmával (2009) megpróbálok eredeti rendőri ügyiratokhoz jutni, és így teljesen azonos feltételeket biztosítani az összehasonlító elemzésekhez, mint a Magyar rendőri Korpusz esetében. Magyar állampolgárként azonban nem volt lehetőségem az eredeti ügyiratba betekinteni. Ezért fordultam az angol rendőrségi szaklapokhoz, és az Egyesült Királyság Belügyminisztériumának honlapjához.

D)

Az Angol Kontroll Korpusz (English Control Corpus, AKK)

Az AKK anyagát hasonlóan a Magyar Kontroll Korpusz anyagához a legkülönbözőbb ismeretterjesztő és szépirodalmi alkotásokból gyűjtöttem össze, ügyelve arra, hogy a korpusz nagysága az összehasonlíthatóság ismervének teljesítése érdekében közel azonos legyen a Magyar Kontroll Korpusz szövegszavainak számával.

Ezzel a négy közel azonos szövegszót tartalmazó korpusszal különféle összehasonlító vizsgálatokat végeztem azzal a céllal, hogy bizonyítsam: a magyar és az angol rendőri szaknyelv egy általános, köznyelvi korpusszal való összevetésben hasonló eltéréseket, szakmaspecifikus vonásokat mutat.

4. 4. A korpusz-összehasonlító vizsgálatok leírása

A szakszöveg-korpuszok elemzése mindig is fontos szerepet játszott a szaknyelvkutatásban, a különféle nyelvhasználati jelenségek statisztikai vizsgálatában. Vizsgálataim során a hagyományos nyelvészeti diszciplínák mellett számítógépes szövegnyelvészeti módszereket is felhasználtam. Voltak olyan vizsgálatok, amelynek elvégzése csak a magyar nyelvű korpuszban voltak

értelmezhetőek (4.4.1.), és voltak olyanok is, amelyek alkalmasak voltak a magyar és az angol korpuszok összehasonlító elemzésére (4.4.2.).

Értekezésem fő hipotézisének bizonyításához felhasználtam az intuitív összehasonlítási módokat is. Első lépésként felfedtem azokat a Magyar Rendőri Korpuszra jellemző jellegzetes szavakat és kifejezéseket, amelyek feltételezésem szerint megkülönböztetik a Magyar Kontroll Korpusztól. Ezt követően a Magyar Rendőri Korpuszt morfoszintaktikai vizsgálat alá vettem, majd a NooJ korpuszelemző programmal is elvégeztem néhány elemzést a Magyar és Angol Rendőri Korpuszsal, valamint a Magyar és Angol Kontroll korpuszokkal. Minden vizsgálatnak az volt a célja, hogy a korpuszok összehasonlító elemzésével igazolni tudjam azt a hipotézist, mely szerint a rendőri szaknyelv karakteres sajátosságokkal rendelkezik, és eltérő tulajdonságokat mutat egy általános nyelvi korpusztól.

4.4.1. Előzmények

A szakirodalom tanulmányozása során egy sor olyan kutató publikációjával ismerkedtem meg, akik szintén a korpuszelemzést tekintették fő kutatási területüknek. Az általam felépített négy korpusz összehasonlító korpuszelemzése előtt mindenképpen meg kellett ismerkedjek a leginkább célravezető módszerekkel.

Ahogy azt Adam Kilgariff, a Brightoni Egyetem professzora kijelenti (Kilgariff 2001), a korpusz-nyelvészet nem rendelkezik a korpuszok leírására és összehasonlítására alkalmas igazán hatékony módszerekkel. Az alkalmazott módszerek inkább arra alkalmasak, hogy meghatározzuk a korpuszok típusát. A kutatók intuícióikra, benyomásaikra támaszkodnak a korpuszok összehasonlításakor.

Biber (1990, 1993) a korpuszok megfelelő nagyságának kérdésével foglalkozott, de nem adott választ arra a kérdésre, milyen kapcsolat van a korpuszok homogenitása és az ideális korpuszméret között. Pontosan mérhetővé kell tenni a homogenitás megvalósulását, bár nyilvánvaló az az összefüggés, hogy minél homogénebb egy korpusz, annál kevesebb adat szükséges az objektív vizsgálatok elvégzéséhez.

Arra a két kérdésre, hogy „két korpusz mennyire hasonló”, illetve „két korpusz mennyire különböző” majdnem minden kutató a szógyakorisági vizsgálatokkal próbált válaszolni. Ez nem elég hatékony módszer, hiszen a szógyakoriságon kívül még nagyon sok más tényező is befolyásolja az összehasonlítást. Ezt a próbát akkor lehet korpuszelemzésre használni, ha az adott korpuszt két ugyanolyan nagyságú mintára osztjuk fel, és ha hasonló eredményt kapunk mind a két korpusz esetében, a korpusz homogenitását igazolhatjuk.

„Mennyire homogén egy korpusz? Ezt a kérdést fel kell tennünk, ha a korpuszok hasonlóságának kvantitatív vizsgálata a fontos. Egy specifikus korpusz teljesen más jellemzőkkel rendelkezik, mint egy általános korpusz. A korpuszok közötti lehet nagy különbség, de lehet a korpuszokon belüli különbséget is értelmezni. Ilyenkor a korpusz heterogén.

Church és Gale (1995) megállapították, hogy a szavak eltérően a villámcsapástól, nem egyszer „csapnak be” egy szövegbe. Véleményük szerint, ha egy szó egyszer megjelenik egy szövegben, nagyon valószínű, hogy valahol ismét meg fog jelenni.

A szakirodalomban fontosnak Stone et al. (1966) minőségi szövegvizsgálatait, amelyeket a társadalomtudományok területén alkalmazták az 50-es, hatvanas évektől kezdve. A témák sokaságát vizsgálták, a propagandaanyagoktól kezdve a pszichoterápiás interjúkig. Módszerük bekerült a tudományos módszerek közé. Az alapelveket a következőkben lehet összefoglalni:

- A szövegvizsgálat során azonosítanak bizonyos „konceptiókat”, amelyekhez a szavak kapcsolódhatnak;
- A szavakat a konceptiók szerint osztályozták;
- Minden szövegben megszámozták az egyes konceptiókhoz kapcsolódó szavakat.

A kapott eredmények közvetlenül összehasonlíthatók, így a szövegek összehasonlítására is alkalmasak lehetnek.

A szociolingvisztikai kutatások fő célkitűzése, hogy kimutassák a különböző társadalmi csoportok nyelvhasználatában meglévő különbséget a legkülönbözőbb szituációkban. Biber (1988; 1995) ezeket a vizsgálatokat az

angolra és még három másik nyelvre is elvégezte. A következő módszert alkalmazta:

- Nagyszámú, különböző témájú szövegmintákat korpuszokba rendezte.
- Meghatározott bizonyos nyelvi jelenségeket, amelyeket alkalmasnak vélt a különböző szövegtípusok megkülönböztetésére.
- Összesítette az egyes szövegekben felbukkanó, a fenti kategóriákhoz kapcsolódó előfordulásokat.
- Faktor analízissel megállapította, milyen jelenségek jellemzőek az adott szövegtípusra.
- Ún. *dimenziókat* különített el az egyes szövegekben, amelyek az egyes nyelvi jelenségekre jellemzőek.
- Értelmezte a különböző dimenziókat és megfeleltette azokat a különféle nyelvi funkcióknak.

Biber hét dimenziót különített el, ezért nevezik az ő módszerét multi-dimenzionális elemzésnek. Bármely szöveget lehet ezzel a módszerrel vizsgálni, hiszen mindegyik szövegben meg lehet különböztetni bizonyos számú dimenziót.

Természetesen azok a kutatók, akik célul tűzték ki, hogy a szövegelemzés során valamilyen objektív mérést használnak a szövegekben meglévő különbségek kimutatására, szövegeket más szövegekkel, majd korpuszokat más korpuszokkal hasonlítottak össze.

Az utóbbi években a korpusz alapú technikák alkalmazásának jelentősége megnőtt a nyelvhasználati sajátosságok vizsgálatában. A korpuszelemzés tudományos módszere szempontjából kiemelkedő jelentőségű George Kingsley Zipf amerikai nyelvész munkássága. A múlt század derekán azt vette észre, hogy a szavak eloszlása ugyanazt követi, ha újságcikket, könyvet, vagy bármilyen más szöveget vizsgál. Zipf megsámolta, hogy az egyes szavak hányszor bukkannak fel és arra jutott, a szavak gyakoriságuk szerint rangsorba állíthatók. Egészen pontosan, a leggyakrabban előforduló szó körülbelül kétszer olyan gyakran bukkannak fel, mint a második leggyakoribb szó. A második leggyakoribb szó pedig körülbelül kétszer olyan gyakran fedezhető fel egy elegendően terjedelmes szövegben, mint a negyedik leggyakoribb szó és így

tovább. Matematikailag ez azt jelenti, hogy a szavak előfordulási gyakorisága fordítottan arányos azok rangsorával. Ezt ábrázolhatjuk hagyományos koordináta rendszerben, de Zipf (1932) a könnyebb értelmezhetőség miatt azt javasolta, hogy a koordináta rendszer legyen logaritmikus. Így egy egyenesnek tűnő vonalat kapunk, ami a bal felső sarokból kiindulva megy a jobb sarok aljáig. Ennek az egyenesnek a dőlésszövege a nyelvekre jellemző. Ha a Zipf görbét olyan koordináta rendszerben ábrázoljuk, amelynek mindkét tengelye logaritmikus skálázású (log-log), akkor egy egyenes vonalat kapunk, amelynek a lejtése körülbelül -1 (angol szövegnél -1, magyarnál kb. -0.9). A jelenségek két csoportba oszthatók. Az egyik esetben az értékek egy átlag körül ingadoznak, mint például a felnőtt férfiak magassági értékei. A második esetben valamiből nagyon sok van, míg nagyon sok dologból csak egy-egy. Például a magyar nyelvben egy könyvben sokszor szerepel az *a*, és, *van* szó, az angol szövegben a *the*, *and*, szavak.

Ha egy elegendően terjedelmes szövegben megszámloljuk az egyes szavak előfordulását, akkor a szavak gyakoriságuk szerint rangsorba állíthatók. Sokan azt mondják, hogy a Zipf törvény csak egy elmeszülemény. Viszont nem csak a nyelvben előforduló jelenségekre érvényes, hanem nagyon sok jelenség számszerű adatára is.

Mann-Whitney próbát több híres korpusz-összehasonlításban is használták annak bizonyítására, hogy megtalálják azokat a szavakat, amelyek szisztematikusan gyakrabban fordulnak elő az egyik szövegben, mint a másikban. (The LOB és Brown Korpuszok, Férfiak és nők dialógusának összehasonlítása Crowdy 1993). Az eredmények értékelésében azonban az eltérő szubjektív véleményalkotás túl nagy szerepet játszik. Annak eldöntéséhez, hogy a hasonlóság a két korpusz között kismértékű, közepes vagy nagymértékű, objektívebb vizsgálatra van szükség.

A korai szakasz egyik legnagyobb ilyen jellegű munkája volt az egy millió szavas Amerikai Angol Korpusz (a Brown Korpusz) és az ugyancsak egy millió szavas Brit Angol Korpusz (LOB korpusz) összehasonlítása (Hofland és Johansson 1989). Arra vállalkoztak, hogy meghatározzák, hogy a LOB Korpuszon belül mely műfajokhoz tartozó szövegek hasonlítanak a leginkább

egymásra. Kiválasztották a 89 leggyakrabban használatos szót a korpuszból, meghatározták a gyakorisági sorrendjüket minden műfajban, majd a Spearman korrelációs számításokat használták fel

Egy szöveg két legjellemzőbb tulajdonsága a tartalma és a stílusa. Mindkét tulajdonság felhasználható a szövegek osztályozására. Stamatatos et al. (2001) olyan stílusmarkerek készletét állítottak össze, amelyekkel a korábbinál hatékonyabb stíluselemzést végeztek el. Munkájuk során felhasználták a hagyományosnak mondható „szókincs-gazdagság” mérését és az „előfordulási gyakoriság” megállapítása mellett a számítógépes nyelvfeldolgozás kínálta eszközöket is. Céljuk az volt, hogy minél hatékonyabb eszközt találjanak a műfajelemzéshez és a szerzők azonosításához.

Az Internet elterjedésével óriási mennyiségű elektronikus formában hozzáférhető anyag áll a kutatók rendelkezésére. A nyelvészeti elméleteken alapuló hagyományos stilisztikai vizsgálatoknál megbízhatóbb eredményekhez vezetett a statisztikai módszerek alkalmazása (Biber 1995).

A stílusstatistikusok szerint egy adott stílus meghatározható egy sor mérhető szövegjellemző összességéként. Ezeket nevezik stílus-meghatározó jegyeknek. Ezek vizsgálatával meghatározható a szöveg műfaja és szerzője is. Eddig ezt a két osztályozási kritériumot külön-külön kezelték. A szövegkategorizálás folyamata két szakaszra osztható. Először meghatározzák a stílus-meghatározó jegyek körét, majd ezután kerül sor a műfaji besorolásra és a szerző megállapítására. Biber (1995) faktoranalízist alkalmazott, meghatározta a lexikai és szintaktikai stílus-meghatározó jegyek körét.

A neves kutató, Holmes (1994, 1995) azt állította, hogy még egyetlen stílus-elemzőnek sem sikerült olyan módszert kitalálnia, amely nem a lexikai egységek vizsgálatával függött össze.

Stamatatos et al. (2001) ennek a problémának a megoldásához egy új módszert ajánlanak, amely a jól ismert számítógépes nyelvfeldolgozás eszközeit is felhasználja az elemzés során. Módszerüket *stylometriának* nevezték. Különböző stílus-meghatározó szinteket különítettek el:

A) Token - szint

Ezen a szinten szószámlálás, mondatszámítás, szóhosszúság, mondathosszúság-vizsgálat zajlik. Ezt a módszert Smith (1985) kritizálja, mert nem tartja alkalmasnak általánosításra.

B) Szintaktikai annotációs szint

Bár sok kutató nehézkesnek tartja ezt a módszert, mert a módszer címkézett szövegformát igényel (passzív szerkezetek számlálása, szófaji gyakorisági vizsgálatok), mégis gyakran használják a műfajelemzésben.

C) Szókincs-gazdagsági vizsgálati szint

Főképpen a szöveg szerzőjének azonosítására alkalmazzák ezt a módszert a kutatók. Megállapíthatják egyrészt a type-token arányt (V/N), ahol V = a lexikai készlet nagysága, N = a szövegben előforduló tokenek száma, másrészt fontos lehet a hapax legomena, azaz a mintában csak egyszer előforduló szavak listája. Ezt a módszert össze lehet kapcsolni egyéb statisztikai vizsgálatokkal is a hatékonyság érdekében. Mégis meg kell jegyezni, hogy a vizsgálatok kimutatták, az eredményeket nagymértékben befolyásolja a szöveghossz, igazából csak 1.000 szónál hosszabb szövegek elemzésére alkalmas.

D) Szógyakorisági vizsgálatok

Igen elterjedt módszer, de sok kutató véleménye szerint (pl. Holmes & Forsyth 1995) a módszer nyelvspecifikus, valamint eltérő hatásfokkal mér a különböző szerzők esetében. Legtöbbször az első 30, 50 leggyakrabban használt szót használják fel a szöveg szerzőjének azonosításához (Burrows 1987).

Burrows (2003:10) szerint a szerzőazonosításkor használt stylimetrikus vizsgálatok a lemmák és a funkció-szavak esetében is megbízható eredményt hoz. Egy annotált korpusz lemmákat és címkézést tartalmaz. A morfológiai címkézés a jelentéstől függetlenül minden szó esetében lehetséges. A funkció-szók sajátossága, hogy zárt rendszert alkotnak, mindig változatlan formában szerepelnek és nagyobb a gyakorisági előfordulásuk, mint a lexikai szavaknak. A lemmák számos tulajdonságukban emlékeztetnek a funkció-szavakra legalább is a kvantitatív vizsgálatok szempontjából, hiszen a lemmák alakja is állandó,

gyakoriságuk pedig legalább akkora, illetve magasabb, mint a szótípusoké. Éppen ezzel magyarázható, hogy a kutatók mind a lemmák, mint a funkció- szók vizsgálatára nagy hangsúlyt fektetnek. Egy kumulatív vagy egy lemma-alapú vizsgálatnál az elemzés megbízhatóságát lehet növelni különösen, ha a korpuszok azonos nagyságúak és taláalomra válogattuk össze őket. A kumulatív vizsgálat során a megbízhatóság, az elemzés hatékonyságának növelése céljából egy vagy több egyedi tényező együttes hatását vizsgáljuk. Egy lemma-alapú elemzés hatékonysága lehet ugyanolyan jó, mint egy szótípus-alapú vizsgálat, hiszen koncentráltabbak a szókincsgazdagságra és a lexikai ismétlésre vonatkozó adatai, valamint a funkció-szavakhoz hasonlóan formájuk változatlan.

Statamatos et al. (2001) szerint a fenti négy módszer felhasználása hatékonyabbá tehető a számítógépes nyelvfeldolgozás eszközeinek felhasználásával. Szerintük a stílusmarkerek és a számítógépes nyelvfeldolgozás eszköztárának összekapcsolásával megbízhatóbb műfajelemzés érhető el.

A szerzők kétféle szintet különítenek el:

A) Elsődleges elemzés-szintű stílusmarkerek megállapítása.

Ilyenkor vagy a mondathatárt (két pont közti információ, pont és felkiáltójel, valamint kérdőjel közti rész) vagy a kifejezés-határt állapítják meg (zárt csoport: névelők, előljárószavak, képzők, jelek rendszere; nyílt csoport: szófajok, mondatrészek azonosítása, főnévi csoportok - NPs, előljárós szerkezetek - PPs, igei csoportok - VPs, határozós szerkezetek - APs és az ezeket összekapcsoló kötőszavak (CONs) elkülönítése.

B) Stylometrikus szint

A szerzők itt is kétféle szintben gondolkodnak. Vagy a token-szintet vizsgálják, vagy a kifejezés-szintet. Az első esetben a mintát úgy értelmezik, mint mondatokká szerveződött tokenek együttesét. A második esetben pedig a kulcsszavak, állandósult szókapcsolatok, esetleg 2,3,4,5, szó együttes előfordulásának gyakoriságát vizsgálják. A módszer alkalmas műfaj- és szerzőazonosításra. Rudman (1998) véleménye szerint mintegy 1000 stílusjeggyel kell számolnunk. Ezeket különböző csoportokba sorolhatjuk:

- Statisztikai jellemzők: a szóhossz és a mondat hossz, token-szintű jellemzők: mondatok száma, egy szóban szereplő karakterek száma, központosítás.
- Szókincsgazdagsági mutatók: típus/token arány, hapax legomena és a hapax dislegomena. A típus-token arány, a V/N , ahol a V a szöveg lexikai nagysága, az N pedig a szövegben előforduló tokenek száma.
- A lexikai jellemzők (szavak száma, szavak száma mondaton belül, szóhossz és a szókincsgazdagság) mondat lehetnek szóalapúak vagy karakter-jellegűek. A karakter-alapú elemzések során vizsgálják a karakterek számát a szövegben, egy szóban, valamint a leggyakrabban előforduló karakterek számát.
- Grammatikai jellemzők: szófajok vizsgálata
- Szintaktikai jellemzők: központosítás és a funkciószavak: elöljárószavak, névmások, segédigék, kötőszavak.

A korpusz-összehasonlító vizsgálatok során különböző szintű kvantitatív vizsgálat közül lehet választani. Vizsgálhatjuk a szóegység-szintű jegyeket, mint szógyakoriság, tőgyakoriság, mondatgyakoriság, átlagos szóhossz, átlagos mondat hossz, központosítási jelgyakoriság, szótári szavak (tokenek) gyakorisága, szótári szó/egyéb aránya. Ha az elemzéshez a szintaktikai jegyek tulajdonságaira van szükség, akkor legcélszerűbb a szófajgyakoriságot, állandósult szó szerkezetek gyakoriságát vagy az ige/névszó előfordulási arányt. A szókincsgazdagságot többek között a típus/token arány, a hapax - gyakoriság (hapax legomena (röviden: hapax). Az ógörög nyelvben a *hapax legomena* jelentése "csak egyszer kimondva". A nyelvészek azokra a szavakra használják ezt a szakkifejezést, amelyek egy adott szövegben csak egyszer fordulnak elő; a *hapax dislegomena* pedig a kétszer előforduló szavakra vonatkozik.

Az eddig említett eljárások nem a lemma alakokat használták fel, pedig számos vizsgálat azt jelezte, hogy ezek a legalkalmasabbak a szógyakorisági vizsgálatokhoz. A leggyakoribb szavak esetében a sorrendek közötti különbség nagyon szignifikáns. Ha egy szó az egyik korpuszban a sorrendben első helyen áll, de a másikban csak a harmadik helyen, ez már a két korpusz különbségét

jelzi. Viszont a listán lejjebb szereplő szavak eltérő sorrendje már nem szignifikáns. Mindegy, hogy a 300 vagy a 400. helyen áll a szó.

Ha tehát két korpusz közötti különbség leírására vállalkozunk, akkor megfelelő módszer lehet azon szavak vizsgálata, amelyek az egyik korpuszban konzekvensen gyakrabban fordulnak elő, mint a másikban. Ennek a gyakoriságnak a kimutatása történhet X négyzet vizsgálattal, amely arra alkalmas, hogy a nagyon különbözőképpen használt szavakat kimutassuk. Objektívebb vizsgálatot jelent a Mann-Whitney sorrend teszt, vagy az X négyzet próba., amely alkalmas a korpuszok hasonlóságának kimutatására, és a korpuszon belüli homogenitás kimutatására. A korpusz-összehasonlításnak két alaptípusa van:

A) a mintakorpuszt egy nagyobb korpuszsal hasonlítom össze.

Ebben az esetben a nagyobb korpusz a normatív, ehhez hasonlítom a másik korpuszt. Az is előfordulhat, hogy egy normatív korpuszt hasonlítok össze több mintakorpuszsal egyidejűleg. Ennek az összehasonlításnak az a célja, hogy a mintakorpusz és az „általános” normatív korpusz különbözőségeit kimutassuk. Figyelembe kell venni a következő szempontokat: reprezentativitás, a korpuszon belüli homogenitás, a korpuszok összehasonlíthatósága és a statisztikai vizsgálatok megbízhatósága. A reprezentativitás a normatív korpusz esetében döntő fontosságú elv (Biber 1993). „Ahhoz, hogy egy korpusz reprezentatív lehessen, tartalmaznia kell a különböző fontosabb szövegtípusokat (Leech. 1993), és ha lehetséges a különböző típusok tükrözzék a „mindennap használt nyelv” arányait (Clear 1992). A cél az, hogy feltárjuk a két korpusz eltérő jellemzőit. Fontos tényező a két korpusz homogenitásának megléte, hiszen nem valószínű az, hogy ha az egyik korpuszban található egységet meg tudjuk feleltetni egy a másik korpuszban meglévővel. Az az ideális, ha az összehasonlítandó korpuszok mindegyike rangsorolt. A szógyakorisági vizsgálatokhoz felhasználták a Statisztikai illeszkedési próbát és a Chi-négyzet próbát. A statisztikailag szignifikáns különbségek 5%, 1%, 0,1%-nál jelentkeztek a Brown és a LOB korpuszok összehasonlításakor.

B) két-három vagy több közel azonos nagyságú korpusz összehasonlítása

Két korpusz összehasonlítása egyszerű feladatnak mondható. Hiszen az a feladat, hogy mind a két korpuszra készítsük el a szógyakorisági listát, de ezen kívül használhatjuk a szófaji címkéző programot is. A két gyakorisági listán szereplő minden egyes szóra kiszámítjuk a log-likelihood statisztikát.(LL). Azután szógyakorisági listát a megkapott LL értékek szerint rangsoroljuk. A lista tetejére kerülnek azok a szavak, amelyek a két korpuszban előforduló szavak között a legszignifikánsabb különbséget jelzik. Így megkapjuk a legjellemzőbb szavakat mind a két lista élén. Azok a szavak, amelyek közel azonos gyakorisággal szerepelnek az összehasonlítandó korpuszokban a gyakorisági listák alján szerepelnek. Ha feltesszük, hogy a szövegben nem véletlenszerűen kerülnek egymás mellé a szavak, mindig fogunk olyan elemeket találni a szógyakorisági listán, amelyek különbözőek a két korpuszban. Minél nagyobb ezeknek az elemeknek a gyakorisága, annál több információt kell a statisztikai vizsgálatnak feldolgoznia.

A gyakorisági profil módszerével kimutathatóak a kulcselemek, amelyek a korpuszokat megkülönböztetik. Szükség van azonban ezeknek a statisztikai módszereknek a finomítására, a megbízhatóságuk növelésére. Egyidejűleg ajánlatos a KWIC módszer alkalmazása is. (a kontextusban előforduló kulcsszavak módszere).

A korpuszok összehasonlításához Scott (1999) a WordSmith programot ajánlja. Ez egy olyan program, amely alkalmas arra, hogy a vizsgálandó korpuszt összehasonlítsa egy referencia korpuszsal. Az nyilvánvaló, hogy a referencia korpuszoknak nagyobbak kell lenni, mint a vizsgált korpuszoknak. Arra a kérdésre keresték a választ, mennyivel kell nagyobbak lennie a referenciakorpuszoknak. A vizsgálatban ötféle nagyságrendű referencia korpuszt hasonlítottak össze a vizsgálandó korpuszsal (kétszer nagyobbtól a 100-szor nagyobbig). Az eredmények azt mutatták, hogy ha a referenciakorpusz ötször nagyobb, akkor a jellemző kulcsszavak aránya nagyobb volt, mint a kisebb korpuszok esetében. Ugyanakkor, ha a referencia korpusz meghaladta az ötszörös arányt, a kulcsszavak aránya nem nőtt arányosan. Tehát egy sokkal nagyobb, mint ötszörös referenciakorpusz nem minden esetben használható jobban a korpuszok

összehasonlítására, mint a kisebb referenciakorpusz. Scott szerint a KeyWords program összehasonlítja a referencia korpusz és a vizsgált korpusz kulcsszó-listáit, és eredményként egy olyan listát ad, amelyben a statisztikailag magasabb gyakorisággal előforduló szavakat tartalmazza a vizsgált korpuszban, mint a referencia korpuszban. A szoftver azokat a szavakat is azonosítja, amelyek statisztikai előfordulása a legkevésbé gyakori (negatív kulcsszó) a vizsgált korpuszban. A program kiszámítja a log-likelihood és Chi-négyzet értékeket is.

A korpuszok mennyiségi és minőségi összehasonlító vizsgálatakor is kulcskérdés az, hogy milyen változókat használunk fel kutatásainkhoz. A magyar nyelv esetében a morfológiai változók vizsgálata rendkívül fontos, de ha az angol nyelvre gondolunk, ott ennek jelentősége kicsi. A lexikai változók jelentősége minden nyelvben számottevő. Ami a szerkezeti makro-jelenségeket illeti, pl. a mondatok hossza, vesszők száma, gondolatjelek és zárójelek használata is specifikus lehet.

A mikroszerkezeti vizsgálatok közül a szófaji gyakoriság talán a leginkább használható eszköz az egyes korpuszok közötti különbségek megállapítására. Labbé (1983) minőségi elemzése szerint a szerkezeti változók szerepe nagy a korpuszok összehasonlításakor. A mondathossz, a központosítási jelek használata nagyon jellegzetes lehet, bizonyos szófajok túlsúlya pedig akár műfaji megkülönböztetésre is alkalmas lehet. Az igék részletes elemzésével foglalkozott Roland (1997) az összehasonlító korpuszelemzés kapcsán. Három különböző korpuszból véletlenszerűen kiválasztott összesen 100 igét vizsgált, megállapította ezek gyakorisági sorrendjét, Vizsgálta az igék különböző csoportjainak előfordulási gyakoriságát is, arra a következtetésre jutott, hogy az igékkel végzett vizsgálatokkal is kimutatható egy - egy korpusz specifikussága.

4.4.2. Az értekezésben vizsgált négy korpusz összehasonlító vizsgálatai

A szakirodalomból megismert módszereket saját kutatásaimban is felhasználtam. Először hagyományos módszerrel, intuíciónra támaszkodva egy 610 egységből álló listát készítettem (Függelék 2.) a Magyar Rendőri Korpuszra jellemző kifejezésekből, majd megvizsgáltam ezek szófaji összetételét. Egyetértve Kurtán megjegyzésével, mely szerint „a szakszavak interpretációja

szempontjából nagy fontossága van annak, hogy jól ismerjük a szavak szerkezetét, tagolhatóságát, a különféle affixumok, ezen belül szuffixumok és prefixumok) jelentését” (2003:160), a Tau modell segítségével a 610-ről az ismétlődések és az elemzés szempontjából nem releváns információt tartalmazó egység kihagyásával 509 egységre szűkített listát morfoszintaktikai vizsgálatnak vettem alá. Célom az volt, hogy a 6. táblázatban közölt, köznyelvre vonatkozó képzők rendszerét összehasonlítsam az 509 egységből álló, rendőri szaknyelvre jellemző listában szereplő szavak képzőrendszerével (Függelék 3.).

A magyar és az angol rendőri korpuszok összehasonlító korpuszelemzésével az volt a célom, hogy rámutassak: a rendőri és a kontroll korpuszok között meglévő szignifikáns különbségek nem nyelvspecifikusak. A magyar nyelv és az angol nyelv alapvető különbözősége miatt vizsgálataimat két nagy csoportba osztottam. Az I. csoportba azok a vizsgálatok kerültek, amelyeket csak a magyar nyelvű korpuszokkal végeztem el, míg a II. csoportba olyan vizsgálatok tartoznak, amelyekben a magyar mellett az angol korpuszok vizsgálata is megtörtént.

A magyar korpuszokkal elvégzett vizsgálatok

- a) Hagyományos vizsgálat intuíció alapján;
- b) A magyar köznyelv és a rendőri szaknyelv képzőrendszerének összehasonlítása a Tau modell segítségével;
- c) Az „Unknown kategória” vizsgálata a Magyar Rendőri Korpuszon a (NooJ);
- d) Az „Unknown kategória” vizsgálata a Magyar Kontroll Korpuszon (NooJ);
- e) A Magyar Rendőri Korpusz, a Magyar Kontroll Korpusz és a Magyar Nemzeti Szövegtár első száz tokenjének és digramjának összehasonlító elemzése (NooJ).

A négy korpuszal végzett vizsgálatok

- a) A tokenek gyakoriságának összehasonlító elemzése a magyar nyelvű korpuszokban (NooJ);

- b) A tokenek gyakorisága az angol nyelvű korpuszokban (NooJ);
- c) A magyar és az angol nyelvű korpuszokban előforduló első száz token szófaji összetétele (NooJ);
- d) A digramok gyakoriságának összehasonlítása a magyar nyelvű korpuszokban (NooJ);
- e) A digramok gyakoriságának összehasonlítása az angol nyelvű korpuszokban (NooJ);
- f) A korpuszok kvantitatív jellemzőinek vizsgálata (WordSmith 4.0, CMU-Cambridge Statistical Language Modeling Toolkit);
- g) Perplexitás-vizsgálat;
- h) log-likelihood statisztikai vizsgálat;
- i) TnT szófaji egyértelműsítő eszköz segítségével készült vizsgálat (Statistical Part of Speech Tagging).

(Az egyes módszerek ismertetését lásd az adott vizsgálat leírásánál). Az értékelés során természetesen nem tévesztettem szem elől a magyar és az angol nyelv teljesen különböző természetét.

4.4.2.1. Vizsgálatok a magyar nyelvű korpuszokon

4.4.2.1.1. Hagyományos módszer

„A szövegstatistika első fázisának munkamódszere a kutató intuíciójával, „a releváns gyakoriság gyanújának felmerülésével kezdődik” (Nagy 1970:28). Elfogadva a szerző véleményét, én is így kezdtem vizsgálataimat.

A hagyományos módszerrel elvégzett vizsgálatához csak a 80.295 szövegszóból álló Magyar Rendőri Korpuszt használtam fel. A 112 dokumentumból álló rendőri szaknyelvi korpuszból intuíciók alapján listát készítettem a sajátos, a rendőrség írott kommunikációra jellemző szakkifejezésekről és jellegzetes jegyekről. A Függelék 2. pontjában látható táblázatban foglaltam össze a rendőrségi beszélőközösség nyelvhasználatára specifikusnak talált kifejezéseket, szókapcsolatokat, sokszor egész mondatokat. Ez a lista összesen 610, a rendőri szaknyelvre jellegzetes egységet tartalmaz. Szemléletesen tükrözi a rendőri korpuszt alkotó hivatalos dokumentumok szóhasználatát. A listából nyilvánvaló lett, melyek azok az egységek, jellegzetes

szókapcsolatok és kifejezések, amelyeket vizsgálnom kell a számítógépes szövegelemzés segítségével, felhasználva a statisztikai nyelvészet módszereit is.

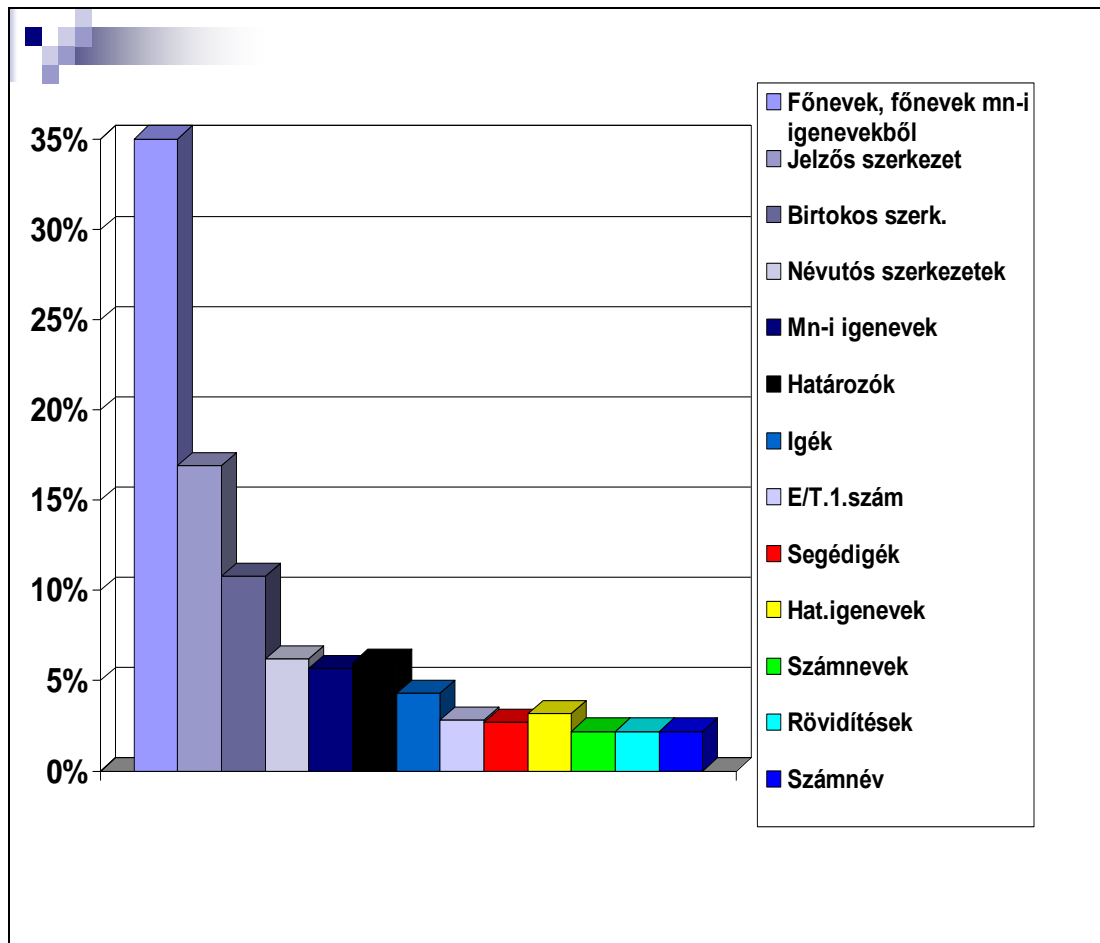
A statisztikai nyelvészet szerepe az 1970-es évektől vált jelentőssé. Sokan ellenezték, arra hivatkozva, hogy a statisztikai elemzések figyelmen kívül hagyják a kommunikáció funkcióit és a kommunikációs célok megvalósulási módját. De Beaugrande és Dressler (1981) például a statisztikai módszer mellett még további tényezők figyelembe vételét is elengedhetetlennek találják, mert szerintük nem lehet a szöveg típusát pontosan meghatározni csupán a főnevek, igék és egyéb mondatrészek megszámlálásával.

Részben egyetértve ezzel a véleménnyel, mégis azt gondolom, hogy a szövegek vizsgálata során szükség van a statisztikai módszerek objektív eredményeire is, ezért a listában szereplő egységeket grammatikai kategóriákba soroltam, majd az így elkészített táblázat (5. táblázat) alapján grafikont készítettem a különböző nyelvtani kategóriák százalékos gyakoriságáról (1. ábra).

Kategóriák	Előfordulási százalék
Főnevek	31,5%
Jelzős szerkezetek	16,9%
Birtokos szerkezetek	10,8%
Névutós szerkezetek	8,6%
Melléknévi igenevek	6,2 %
Határozók	5,7%
Igék	4,3%
Melléknévi igenevekből képzett főnevek	3,5%
Határozói igenevek	3,2 %
E/T 1. számú igealakok	2,8%
Módbeli segédige+főige	2,7%
Számnevek	2,2%
Rövidítések	2,2%

5. táblázat

A specifikus rendőri kifejezések, fordulatok listájában előforduló grammatikai kategóriák %-os aránya

1. ábra

**A specifikus rendőri kifejezések, fordulatok listájában előforduló
grammatikai kategóriák %-os aránya**

Az **1. ábráról** is leolvasható, hogy az NP csoport kimagaslóan magas aránya mellett

- a birtokos szerkezetek (*a vád tárgya, elfogás alkalmazása, a parancsnok beosztása*);
- a névutós szerkezetek (*a közúti jelzőlámpa hatálya ellenére, az alábbi tényállás szerint, a kísérés során*);
- a melléknévi igeneves szerkezetek (*nyomozó hatóság, intézkedő rendőr, tetten érést követő elfogás, szolgálatirányító parancsnok*);

- a határozók csoportja (jogerősen, azonnali hatállyal, helybenhagyólag) jellemzi a szaknyelvi korpuszt, de mindenképpen szembeötlő az, hogy ebben a korpuszban az egyes és többes szám első személyében álló igealakok (megvizsgáltam, bejegyeztem, elrendeltem);
- a határozói igenevek (*elő lett vezetve, fel van függesztve, ki lett hirdetve*);
- a melléknévi igenevekből képzett főnevek (*gyanúsított, fogvatartott, terhelt*) aránya jellegzetesen magas.

A 610 egységből álló lista készítésekor tehát az is látható volt, hogy ez a rendőri korpusz nemcsak szókincsében, hanem a szófajok tekintetében is sajátos. Véleményem szerint egy morfoszintaktikai elemzés megerősítheti a hagyományos módszerrel végzett elemzés eredményét, mely szerint a rendőri korpusz specifikus tulajdonságokkal jellemezhető.

4.4.2.1.2. A magyar köznyelv és a rendőri szaknyelv képzőrendszerének összehasonlítása a Tau modell segítségével

A hagyományos módszerrel történő vizsgálat után Alberti ú. „Tau modell”-jét (lásd: 4.4.1.2.) felhasználva ismét csak azt a feltevésemet kívántam alátámasztani, hogy a rendőri korpusz dokumentumai a köznyelvtől elkülöníthető, specifikus tulajdonságokkal rendelkeznek.

A Tau modellt Alberti Gábor dolgozta ki (1988, 2006). A Tau modell egy (döntően magyar adatokon szemléltetett) univerzális elmélet az igei argumentumszerkezetek lehetséges vonzatkeret-megvalósulásairól és azok átmeneteinek rendszeréről, amelyben ötvöződnek a holisztikus zsilikai gondolatvilág (Zsilka 1967) megfigyelései és gondolatai a tematikus elméletek meghatározó elemeivel (Komlósy 1992); csatlakozva ahhoz az irányzathoz, amely (már) nem egy konkrét szereprendszer felállítására törekszik, hanem elvontabb argumentumhierarchiák alakjában próbálja megragadni a morfoszintaktikai relevanciával bíró lexikai-szemantikai információt. Elsősorban az igei szófajokon belül lejátszódó képzések vizsgálatát tűzte ki célul. A Tau modell a centrális keretek lehetséges átmeneteit kívánja rendszerbe foglalni.

A szófajváltató képzésekkel is számoló kiterjesztett Tau modell azt is vizsgálja, milyen centrális keret tartozik az egyes szófajokhoz. Alberti összeállított egy összefoglaló táblázatot a köznyelv képzőire (6. táblázat), amelyben azt ábrázolja, hogy a kimeneti esetkeretet a kimeneti szófaj és az öt alapvető átmenettípus valamelyikébe történő besorolás befolyásolja.

A 6. táblázat logikáját követve a Függelék 2. pontjában szereplő 610, a rendőri szaknyelvre jellegzetes egységet tartalmazó teljes listából csak azt az 509 egységet vizsgáltam, amelyek a Tau modellben szereplő öt nagy kategóriába besorolható képzőket tükrözik, tehát releváns információt tartalmaznak (Függelék 3.). A római számok a Tau modell nagy kategóriáit jelzik. A zárójelben lévő számok pedig a kifejezéseken belüli képzők azonosítására szolgálnak.

Ennek a modellnek az alapján az összefoglaló táblázat öt kategóriáját felhasználva, a Függelék 3. pontjában szereplő táblázat középső oszlopában lévő egységeket a szóképzéssel együtt járó vonzatszerkezet-változások kategóriáiba soroltam. Statisztikai elemzéssel és diagramos ábrázolással mutattam be a rendőri szaknyelvre jellemző képzési kategóriákat, összehasonlítva Alberti a köznyelvre vonatkozó „Produktív magyar képzők rendszeréről” készített táblázatával (6. táblázat). Ezzel az összehasonlító vizsgálattal végső soron ismét a rendőri szaknyelv specifikusságát és a köznyelvtől való elkülönülését kívántam bizonyítani.

A főbb kategóriák:

- I. Vonzatszerkezet-megőrző képzés
- II. Vonzatszerkezet-bővítő képzés (behatottak oldala)
- III. Vonzatszerkezet-bővítő képzés (ható oldal)
- IV. Vonzatszerkezet-csökkentő képzés
- V. Passzivizáció

		<NOM/POSS/Ø, ACC/Ø>	<NOM/Ø>	<NOM/Ø, POSS>	
	↗	V / [igenév]	A / Adv	N	
I.	-N - C +C +N ↓ ↓ -N - C +C +N	V	-gAt: 'kavargat', ♣ 'borozgat' (-hAt) ----- FOLY. MELLÉKNÉVI IGENÉV: [-Ø, ♣ is] [⁰ újságn. -(Vt)t, ♣ is] [^φ -(Vt)tA] ----- FŐNÉVI IGENÉV: [-ni: 'P-nek megbántania M-t' / ♣ 'káromkodnia'] ----- HATÁROZÓI IGENÉV: [-vA _{aktív} : 'látva a helyzetet' / ♣ 'hazaérve']	(-ékeny/ékony: 'folyékony', 'engedékeny', 'termékeny')	-ØjA: 'Mari Péter(-nek a) szeretője / elcsábítója'
		A	-Vdik: 'sötétedik' -Ul: 'kizöldül' -(Vl)lik: 'sárgállik'	-(A)s: 'zöldes' -AtlAn, -tAlAn: 'bátortalan', 'szerénytelen' ----- -An: 'részegen' -Ul: 'cudarul'	konverzió: 'angol _N ' ('szerető _N , 'autószerelő _N ')
		N	-(Vs)kodik: 'basáskodik', 'katonáskodik'	(konverzió: „király _A ”)	-(V)(cs)kA és más kicsinyítő képzők
II.	-N - C +C +N ↙ (↘) -N - C +C +N	V	'ken' / 'fakaszt' ♣ (be)épül', 'zsong' / 'fakad' ♣ 'megtelefonál' „áltárgyak”		♣ -Ø ₃ : 'daráló' (helyiség)
		A			
		N			♣ birtokos: -(j)A?
III.	-N - C +C +N ↓ ↓ -N - C +C +N	V	műv.: -(t)At: 'ásat' ♣ 'dolgoztat vkit (vkivel/vhol)' (nem prod. 'elsüllyeszt')		-As: 'az o. _{PT} simogatása' ♣ -As: 'az o. _{AG} sim-a'
		A	-ít: 'drágít' (-Vll: 'drágáll')		-sAg: 'szépsége'
		N		-i: 'pécsi'	-sAg: 'királysága', 'tanársága'
IV.	-N - C +C +N ↓ ↓ -N - C +C +N	V	intranszitivizálás: 'eszik', 'olvas' refl.: 'fésülködik'	-Ø: 'a szerető fiad'	-Ø _{1/2} : 'daráló' (munkás / eszköz)
			(páciens-) inkorp.: 'autót szerel', ♣ 'fiú születik' / 'vendég érkezik'	-Ø: 'autószerelő _A (brigád)'	
		A			
		N			birtokos-inkorp.: 'Ady-vers', 'autószerelés'

V.	V	mediális: 'elkenődik' / 'megoldódik' [☞] -(t)Atik: 'riporter kerestetik' BEF. MN-I IGENÉV: [- <i>(V)</i> (t): 'elgörbített' / ♣ 'elgörbült'] BEÁLLÓ. MN-I IGENÉV: [- <i>AndÓ</i>] HAT-I IN: [- <i>vA</i> _{állapot} : 'be van festve', ♣ 'be van rúgva' - *'oda van futva'] (♣ germán passzív) ----- HAT-I IGENÉV: [⁹⁰ - <i>vA</i> _{házt.} : ♣ 'ki van takarítva', 'be van ágyazva']	- <i>hAtÓ</i> : 'megoldható' - <i>hAtAtlan</i> : 'megoldhatatlan', (♣ 'kiapadhatatlan' - *'kimerülhetetlen' - *'elmehetetlen') - <i>Atlan</i> : 'megoldatlan'	(- <i>mAny</i> : 'rakomány', ♣ 'fejlemény')
-N - C +C +N ↙ ↘	A			
-N - C +C +N	N	- <i>l</i> : 'kapál' - <i>z</i> : 'gereblyéz'	- <i>Vs</i> : 'gond-' -(A) <i>tlAn</i> , - <i>t(A)lAn</i> -(j) <i>Ú</i> : 'szőke hajú'	

6. táblázat

A (közel) produktív magyar képzők rendszere az esetkeret átmenet-típusa alapján (Alberti 2006)

Az egyes egységek bonyolult szintaktikai tartalma miatt a besorolás néha nem volt egyszerű. Csak néhány példát írok le a szaknyelvi specifikus kifejezések összetettségének szemléltetésére:

- *előterjesztést (1) teszek a gyanúsított (2) előzetes letartóztatásának (3) további 3 hónappal történő (4) meghosszabbítására*
 #V/N>A(1);V/V>bef.t mnévi igenév;(2);III/V>N(3);I/V>folyamatos mnévi igenév(4); III/V>N(5)#
- *feltételes (1) szabadon (2) bocsátás (3) hatálya alatt gyanúsítható (4)*
 #III/V>Adj.(1);III/Adj>Adv(2); III/V>N(3); V/V>Adj(4)#
- *Ezek a tárgyak a lefoglalás (1) megszüntetése (2) után a fent nevezett (3) személy részére kiadásra (4) kerültek*
 # III/V>N(1); III/V>N(2);I/V>befejezett mnévi igenév (3);III/V>N(4)#
- *Szándékos (1) bűncselekmény elkövetésén (2) tetten érést (3) követő (4) elfogás (5)*
 #V/N>A(1);III/V>N(2);III/V>N(3);I/V>folyamatos mnévi igenév>N;III/V>A(5)

A következő szavakkal emellett a kategóriákba sorolásnál nehézségem volt, mert a táblázatban nem találtam meg a besorolásukhoz szükséges kategóriákat:

1. *igénybevétel, mintavétel, vallomástétel, őrizetbe vétel* stb. - a rendészeti szakszövegben nagyon produktív képzőnek bizonyul;
2. *kötelezettség, büntethetőség* - már képzett alakhoz járul az „-as” képző;
3. *megelőzően, hitelt érdemlően, helybenhagyólag, megalapozottan, kétséget kizáróan* - határozó képzése már képzett szóból.

Nézetem szerint az 6. táblázatot célszerű volna kibővíteni. Az ötödik egységben ki lehetne jelölni az N oszlopban egy külön rubrikát, ahová a rendőri szaknyelvben oly gyakori, főnévként használt befejezett melléknévi igeneveket is be lehetne írni, mint pl. *gyanúsított, sértett, vádlott*, hasonlóan a IV. egységben meglévő IV/N oszlophoz.

A vizsgálat következő szakaszában az egyes kategóriákhoz sorolható egységeket összeszámoltam, táblázatba foglaltam, majd kiszámoltam az egyes kategóriák százalékos arányát (**7. táblázat**).

	Kategóriák	Számszerű előfordulás	Százalékos előfordulás
I.	V>folyamatos mnévi igenév	80	10,7
	V>A	1	0,1
	V>Adj	1	0,1
II.	–	–	–
III.	V>N	320	42,9
	N>A	100	13,4
	V<A	11	1,5
	V>V műveltetés	3	0,4
	A>V	1	0,1
IV.	V>N	25	3,4
V.	V>befejezett mnévi igenév	137	18,4

	N>A	12	1,6
	V> N	10	1,3
	V>A	31	4,2
	V>Adj	2	0,3
	V>hat. igenév	2	0,3
	V>beálló melléknévi igenév	2	0,3
	Határozói igenév	8	1,0
	Összesen	746	100%

7. táblázat

**A rendőri szaknyelvben használt produktív képzők rendszere a Tau modell
(Alberti 1988, 2006) alapján**

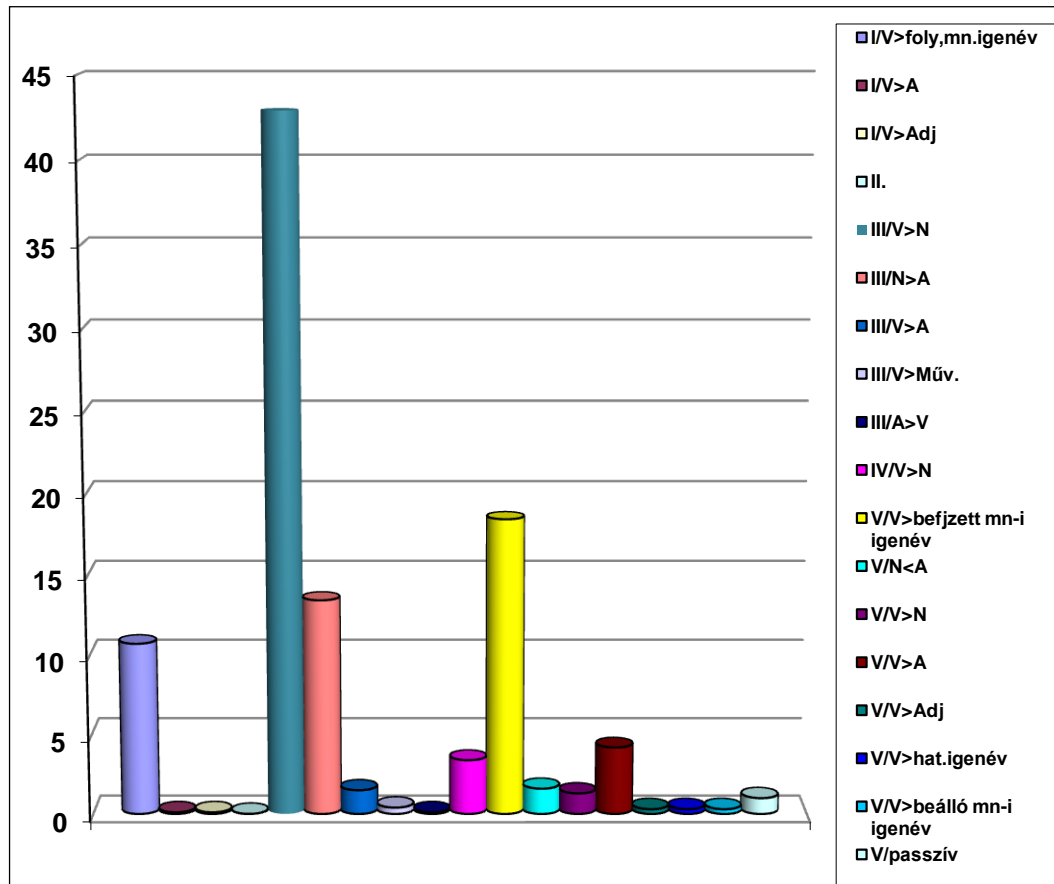
Majd az adatok figyelembe vételével egy diagramot szerkesztettem (**2. ábra**), amelyben feltüntettem a rendőri szakszövegekre igazán jellemző kategóriákat.

Az ábra szemlélteti azt a tendenciát, amelyet a rendészeti szaknyelvi dokumentumok morfoszintaktikai vizsgálata során kimutattam. Négy képző volt a leggyakoribb:

- **V/V>N:** *behatolás, adatkezelés, kihallgatás, feljelentés*
- **I/V>folyamatos melléknévi igenév:** *nyomozó hatóság, rendelkező, intézkedő*
- **V/V>befejezett melléknévi igenév:** *gyanúsított, felfüggesztett, kötelezett*
- **III/N>A:** *hivatali, büntetési, bizonyítási*

Ugyanakkor a **V/V>A; IV/V>N** képzési módok is jelentősek. Ha összevetem az általam kimutatott tendenciát Alberti köznyelvre kidolgozott rendszerével, megállapítható, hogy a rendőri szaknyelvi dokumentumokban a táblázatban feltüntetett képzők közül a **N>N** (cska)- kicsinyítő képző egyáltalán nem játszik

szerepet, míg a folyamatos és melléknévi igenevekből képzett főnevek magas aránya jellemzi a rendészeti dokumentumok nyelvhasználatát.

2. ábra

A rendőri szaknyelvben használt produktív képzők rendszere a Tau modell (Alberti 2006) alapján

A már elvégzett hagyományos, statisztikai és *Tau modell* szerinti morfoszintaktikai vizsgálat is alátámasztotta feltételezésem, mely szerint a rendőri tudományterület szaknyelve sajátos lexikai, morfológiai és szintaktikai jellemzőkkel rendelkezik. A kutatás további részében a szövegnyelvészeti kutatási módszert – a NooJ szövegelemző programot – kívánom felhasználni annak bizonyítására, hogy létezik egy önálló rendőri szaknyelv.

4.4.2.1.3. Az „Unknown” kategória vizsgálata a Magyar Rendőri Korpuszban

A vizsgálat leírása

A NooJ szövegelemző program magyar szótárát általános szókincsű szövegek elemzésére állították össze a Magyar Nemzeti Szövegtár alapján. Az egyik szolgáltatása az, hogy kigyűjti a korpuszból azokat a szavakat, amelyek nincsenek benne a Magyar Nemzeti Szövegtárban („unknown”- a program számára ismeretlen szavak). Ezt a tulajdonságát használtam fel a rendőri korpuszra jellemző szavak kigyűjtésére.

A rendőri korpuszt átfuttattam a programon, a program összesen 8340 szót választott ki, mint „unknown” szót. Erről a listáról 392 olyan specifikus szót választottam ki, amelyek a rendőri dokumentumokban rendszeresen szerepelnek. Ez a lista a Függelék 4. pontjában látható.

Ha egy szó az „unknown” listán szerepel, az többféle okkal magyarázható:

- helyesírási hiba van a szóban;
- név, elnevezés stb.;
- olyan specifikus kifejezésről van szó, amely nem tartozik bele a Magyar Nemzeti Szövegtárba, vagyis specifikus valamely szakterületre;
- a NooJ szótár hiányossága, hogy nem tartalmazza az adott szót.

Mint ismeretes, valamely nyelv szavainak teljes készlete a szókészlet, ennek az a része, amelyet az egyén felhasznál, a szókincs. Egy adott szakmai beszélőközösség, jelen esetben a rendőri szakterület beszélőközössége a rendőri szakszókincset használja fel, amely három alcsoportra osztható (Kurtán 2003:155):

- Specifikus rendőri szakszókincs
- Közös szakszókincs
- Általános köznyelvi szókincs

A specifikus szakszókincs az adott szakterület nyelvhasználatát jellemző terminusokat tartalmazza. A szókincsnek ez a része dinamikusan bővül a szakterület fejlődésével párhuzamosan, és annyi lexikai egységet tartalmaz, ahány fogalmat a rendőri szakmai beszélőközösség konvencionálisan ismer.

„Pragmatikai szinten a terminusok (specifikus rendőri szakszókincs) és a köznyelvi szavak (általános köznyelvi szókincs), valamint az általános

szakszavak (közös szakszókincs) közötti különbségek mutathatók ki attól függően, hogy (1) kik és (2) milyen szituációkban használják azokat, (3) milyen tartalmat közvetítenek, és (4) milyen típusú szövegekben várható előfordulásuk”(Kurtán 2006:939).

Van olyan kutató, aki a szakszókincset részletesebben árnyalta, pl. Baker (2001) hat kategóriát különített el. A Függelék 4. pontjában szereplő lista szerkesztésekor a fenti hármast választottam.

A lista első oszlopában szereplő 392, a rendőri korpuszra jellemző kifejezés közül 162-t, azaz az összes kifejezés 41%-át döntően a rendőri szakterületen használják, specifikus jelentéssel. A második oszlopban lévő szavak (137 szó, azaz 34%) többféle szakterülethez sorolható szakszavak.

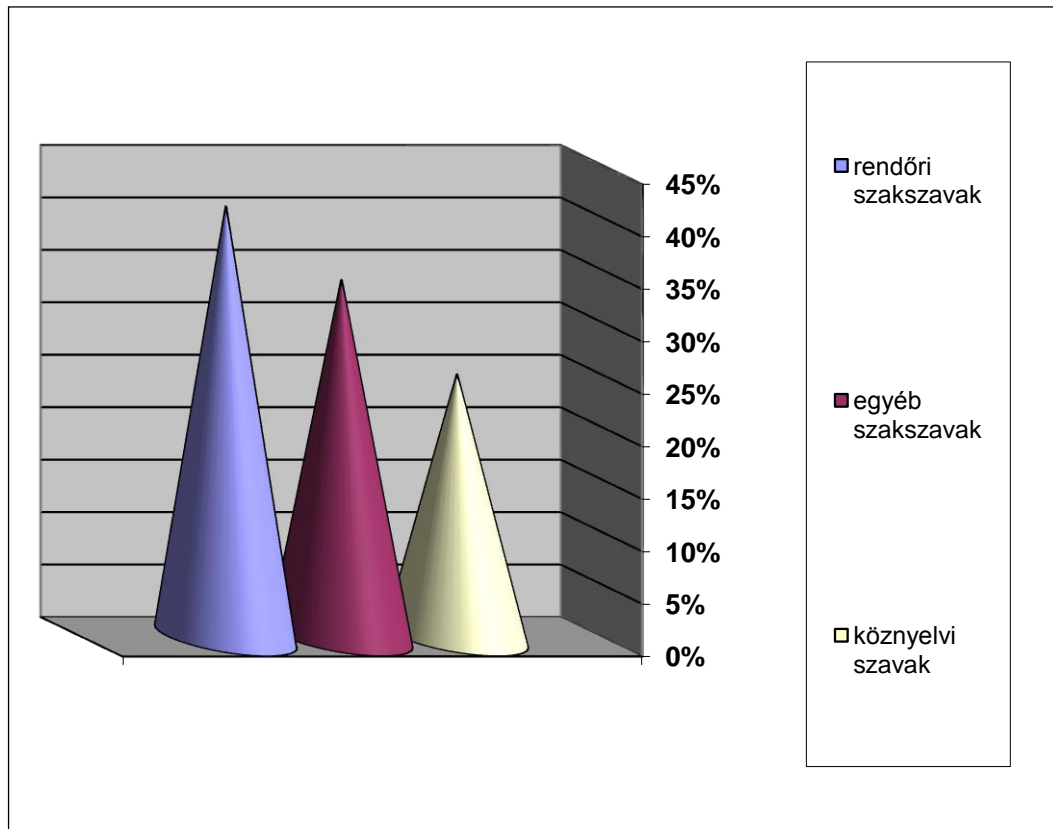
Ezen a kategórián belül kiemelhető az informatikára (*adatpontatlanság, információkeresés, adattartalom*), a pénzügyre (*díjhátralék, adóigazolás, adóazonosító*), banki szolgáltatásra (*bankbiztonság, bankszámlakivonat, hitelfelvétel, hitelképtelen*), műszaki tudományokra (*baltengelyes, GPS, hengerzárbetétes*), orvostudományra (*vizeletvétel, hámsérülés, arccsont*), pszichológiára (*konfliktuskezelés, személyiség, személyiségzavar*) jellemző szavak magas aránya. A harmadik kategóriába tartozó szavakat a köznyelv is használja (93 szó, azaz 25%). Ezt a sokszínűséget jelzi a 3. ábra.

A rendőri nyelvhasználatban még egy másik hármast is van létjogosultsága:

- Felső szint: a rendőri szakirodalmi nyelv, amellyel hivatalos iratokban, tudományos igényű munkákban találkozhatunk.
- Középső szint: a rendőri köznyelv, amely a hivatalos érintkezés nyelve.
- Alsó szint: a rendőri zsargon, amely a kötetlen, laza, szakmai társalgás nyelve.

Az értekezésben összegyűjtött Magyar Rendőri Korpusz a felső, de még inkább a középső szintről származó rendőri dokumentumokat tartalmaz. Ahogy azt Melinkoff (1963) megállapította, a jogi nyelvhasználatra jellemző az asszimmetrikus helyzetek sora. Ezen azt értette, hogy a jogi szövegek igazából csak a szakemberek számára érthetőek. A rendőri nyelvhasználatra is igaz ez a kijelentés, hiszen egy sajátos nyelven belüli, a laikusok és a szakemberek között

zajló közvetítési folyamatra gyakran van szükség. Ezzel is magyarázható, hogy a rendőri dokumentumokban gyakran előforduló szavak között magas (25 %) a mindennapi köznyelvi használatra jellemző szavak aránya.

3. ábra

Az Magyar Rendőri Korpusz „Unknown” kategóriájának elemzése

Erre az is bizonyítékul szolgálhat, hogy a NooJ program a rendőri korpuszban 8340 szót jelölt meg ismeretlennek. Ebből 392 volt olyan specifikus, a rendőri nyelvhasználatra jellemző szó, amelyeket kiemelten vizsgáltam, a többi a köznyelvben használt szavak köréből került ki.

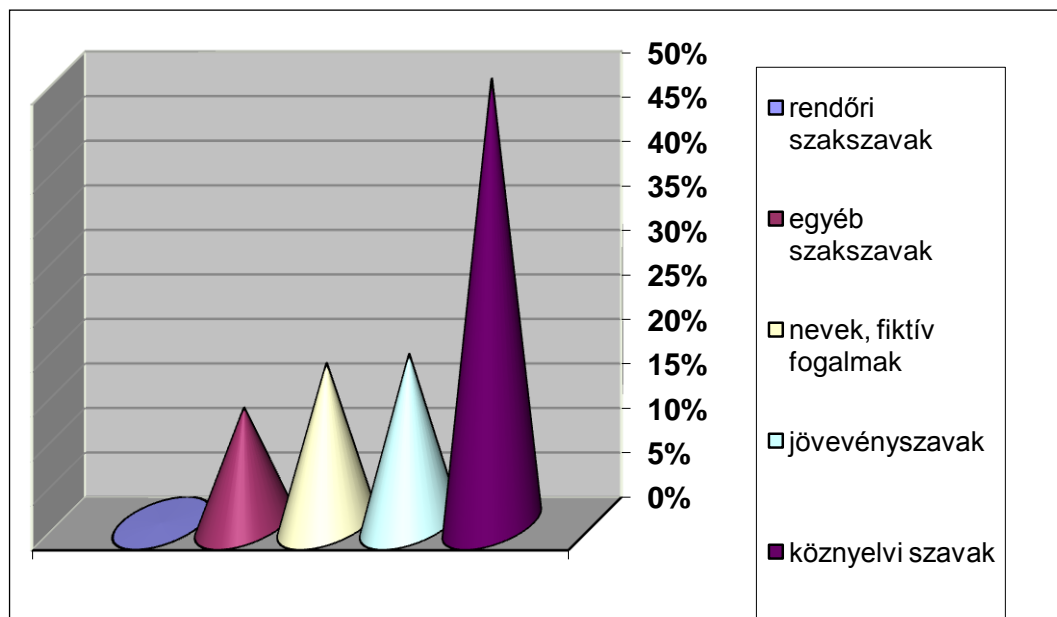
A 3. ábra szemléletesen mutatja a rendőri korpusz dokumentumainak jellegzetes tulajdonságát. A rendőri munka sokrétűsége miatt a dokumentumok szókincse is sokrétű. Ez magyarázza az egyéb szakterületekhez tartozó szakszavak 34%-os arányát. Mindemellett azonban a kiválasztott 392 tipikusnak ítélt szó 41%-át, tehát elég jelentős részét a rendőri szakszavak alkotják.

4.4.2.1.4. Az „Unknown” kategória vizsgálata a Magyar Kontroll Korpuszban

Ebben a kategóriában összesen 4423 kifejezés szerepelt. Tehát összehasonlítva a rendészeti korpusz „unknown” kategóriájával azt mondhatjuk, hogy csupán a fele. Ez érthető, hiszen a NooJ a magyar köznyelv szókészletével dolgozik.

Mégis nagyon meglepő volt az a tény, hogy mindössze 6 olyan kifejezést találtam, amely a rendészeti nyelvhasználatot jellemezheti (*okmányigénylő, bizonyíték, bűnöző, engedélyezni, fegyverarzenál, krimielmélet*). Ez az összes kifejezés 0,1%-a, amely az alábbi diagramon szinte ábrázolhatatlan.

Mivel a kontroll korpuszt találomra kiválasztott ismeretterjesztő és szépirodalmi cikkekből építettem fel, indokolt volt, hogy az egyéb szakszavak aránya a 10 %-ot meghaladta. Ennek a listának közel azonos számú hányadát a nevek, fiktív fogalmak és a jövevényszavak (18-19%), a további, majdnem 50 %-ot természetesen a köznyelvi szavak adták.

4. ábra

A Magyar Kontroll Korpusz „Unknown” kategóriájának százalékos megoszlása

A 3. és a 4. ábra összevetésével is azt a hipotézisemet kívánom alátámasztani, amely szerint egy rendőri korpusz és egy ismeretterjesztő, szépirodalmi szövegeket tartalmazó köznyelvi korpusz számos vonásában

különböző, specifikus tulajdonságot hordoz, jellemezve az adott terület nyelvhasználatát.

4.4.2.2. A magyar és az angol korpuszokon elvégzett összehasonlító korpuszelemző vizsgálatok

4.4.2.2.1.

Az 1.-4. minta ugyanazt a szövegrészt tartalmazza különböző változatban. A magyar és az angol nyelv közötti különbség indokolta, hogy ezek a változatok nem mindig ugyanolyan típusúak a magyar és az angol korpuszok esetében. A szövegfeldolgozáshoz felhasználtuk:

A) kiinduló korpuszokat (1. minta, 1a minta)

Honda Insight 1.3 IMA SE Hybrid

Much has been written about the Insight, Honda's new low-priced hybrid. We've been told how much carbon dioxide it produces, how its dashboard encourages frugal driving by glowing green when you're easy on the throttle and how it is the dawn of all things. The beginning of days.

So far, though, you have not been told what it's like as a car; as a tool for moving you, your friends and your things from place to place.

So here goes. It's terrible. Biblically terrible. Possibly the worst new car money can buy. It's the first car I've ever considered crashing into a tree, on purpose, so I didn't have to drive it any more. The biggest problem, and it's taken me a while to work this out, because all the other problems are so vast and so cancerous, is the gearbox. For reasons known only to itself, Honda has fitted the Insight with something called constantly variable transmission (CVT).

1. minta

Az eredeti szöveg

green when you're easy on the throttle and how it is the dawn of all things. The beginning of days. So far, though, you have not been told what it's like as a car; as a tool for moving you, your friends and your things from place to place. So here goes. It's terrible. Biblically terrible. Possibly the worst new car money can buy. It's the first car I've ever considered crashing into a tree, on purpose, so I didn't have to drive it any more. The biggest problem, and it's taken me a while to work this out, because all the other problems are so vast and so cancerous, is the gearbox. For reasons known only to itself, Honda has fitted the Insight with something called constantly variable transmission (CVT). Bottom of Form. It doesn't work. Put your foot down in a normal car and the revs climb in tandem with the speed. In a CVT car, the revs spool up quickly and then the speed rises to match them. It feels like the clutch is slipping. It feels horrid. And the sound is worse. The Honda's petrol engine is a much-shaved, built-for-economy, low-friction 1.3 that, at full chat, makes a noise worse than someone else's crying baby on an airliner. It's worse than the sound of your parachute failing to open. Really, to get an idea of how awful it is, you'd have to sit a dog on a ham slicer. So you're sitting there with the engine screaming its head off, and your ears bleeding, and you're doing only 23mph because that's about the top speed, and you're thinking things can't get any worse, and then they do because you run over a small piece of grit. Because the Honda has two motors, one that runs on petrol and one that runs on batteries, it is more expensive to make than a car that has one. But since the whole point of this car is that it could be sold for less than Toyota's Smugobile, the engineers have plainly peeled the suspension components to the bone. The result is a ride that beggars belief. There's more. Normally, Hondas feel as though they have been screwed together by eye surgeons. This one, however, feels as if it's been made from steel so thin, you could read through it. And the seats, finished in pleblon, are designed specifically, it seems, to ruin your skeleton. This is hairy-shirted eco-ism at its very worst. However, as a result of all this, prices start at \$15,490 -- that's \$3,000 or so less than the cost of the Prius. But at least with the Toyota there is no indication that you're driving a car with two motors. In the Insight you are constantly

1a minta

Szövegtörzs – kiinduló forrás

(formázatlan, kitesztített nyers szöveg)

B) A Multext-East projektben kifejlesztett eljárással szegmentált korpuszokat (2. minta)

A tokenizálás és a szegmentálás a Multext East projektben (<http://nl.ijs.si/ME/V3>) kifejlesztett MtSeg program felhasználásával történt. Ez a program letölthető a következő weboldalról:

<http://aune.plp.univ-aix.fr/project/multext/MtSeg/MSG1.install.html>

```
<s> Honda Insight 1.3 IMA SE Hybrid Image : 1 of 2
Jeremy Clarkson Much has been written about the
Insight , Honda 's new low-priced hybrid .
<s> We've been told how much carbon dioxide it
produces , how its dashboard encourages frugal driving
by glowing green when you're easy on the throttle
and how it is the dawn of all things .
<s> The beginning of days .
<s> So far , though , you have not been told what
it 's like as a car ; as a tool for moving you ,
your friends and your things from place to place .
<s> So here goes .
<s> It 's terrible .
<s> Biblically terrible .
<s> Possibly the worst new car money can buy .
<s> It 's the first car I've ever considered
crashing into a tree , on purpose , so I didn't
have to drive it any more .
```

<s> The biggest problem , and it 's taken me a while to work this out , because all the other problems are so vast and so cancerous , is the gearbox .

<s> For reasons known only to itself , Honda has fitted the Insight with something called constantly variable transmission (CVT) .

2. minta
Szegmentált szöveg

C) Szófaji egyértelműsítés

a) A TnT szófaji egyértelműsítő eszköz segítségével feldolgozott angol nyelvű anyagok (3. minta).

A TnT egy igen hatékony szófajelemző/egyértelműsítő program. Német és angol nyelvmodellel azonnal használható, más nyelvekre előzetes betanítás után, melyhez tanító korpuszra van szükség. A program nagyon gyors (30.000-60.000 token /mp. elemzési sebesség jellemzi). Átlagos megbízhatósági foka: 97%. Kifejlesztése Thorsten Brants (2000) nevéhez fűződik. Jelen vizsgálat a Susanne Korpusz modellje alapján készült, a jelölések is innen származnak (Sampson 2008). (Ezek között vannak hagyományos jelölések is: NP, V, PRO, de saját jelölések is, amelyek rövid tanulmányozás után megtanulhatók: PPQ= kérdőnévmás; NN2= többes számú főnév, VVG= gerund, stb., de olyan jelölések is szerepelnek benne, amelyek megismeréséhez a modellhez készült kézikönyvet el kell olvasni, pl.: II, DA1).

Susanne Korpusz: angol nyelvű, vegyes domaint lefedő, 130.000 szövegszóból álló korpusz, amelynek a megbízhatóságát 95%-ra teszik a szakemberek. A Susanne Korpusz megalkotója arra törekedett, hogy szintaktikai annotációi explicit és standard mintát alkossanak. A hagyományos grammatikai elnevezések mellett olyan annotációkat is alkalmazott, amellyel lefedte az angol nyelvten felszíni és mélyszerkezeti elemeit is.

Image	NN1	*
:	YN	
1	MC1	
of	IO	

2		MC	
Jeremy		NP1	*
Clarkson	NP1	*	
Much		DA1	
has		VHZ	
been		VCN	
written		VVN	
about		II	
the		AT	
Insight		NNT1	*
,		YC	
Honda		NP1	*
's		VVZ	*
new		JJ	
low-priced	VVN	*	
hybrid		NN1	*
.		YF	
We've		VH0	*
been		VCN	
told		VVN	
how		RGQ	
much		DA1	
carbon		NN1	
dioxide		NN1	*
it		PPH1	
produces	VVZ		
,		YC	
how		RRQ	
its		APPG	
dashboard	NN1	*	
encourages	VVZ	*	
frugal		JJ	*
driving		VVG	
by		II	
glowing		JJ	

3. minta

A TnT szófaji egyértelműsítő eszköz segítségével feldolgozott angol szöveg
 b) A magyar szövegek elemzése a Magyar Nemzeti Szövegtár egyértelműsítő eszközkészlete segítségével (Oravecz & Dienes 2002) készült.
 Itt a jelölések az MNSZ jelölései. (<http://www.mnsz.hu>). Ez a forma is

szegmentált, tokenizált, és így szolgált nyersanyagként a statisztikai vizsgálatokhoz (4. minta).

1\1	TOK	Budapesti	BOS	Budapesti\	[A] [NOM] [:AS_A:]
1\11	TOK	Rendőr-főkapitányság		Rendőr--	
		főkapitányság\	[N] [NOM] -- [N] [NOM]		[:NS3NN:]
2\1	TOK	XII		XII\	[Num] [NOM] [:Q:]
2\4	PTERM_P	.		.\	SPUNCT[:SPUNCT:]
2\6	TOK	kerületi		kerületi\	[A] [NOM] [:AS_A:]
2\15	TOK	Rendőrkapitányság		rendőrkapitányság\	[N] [NOM] [:NS3NN:]
3\1	TOK	Bűnügyi		bűnügyi\	[A] [NOM] [:AS_A:]
3\9	TOK	Osztály		osztály\	[N] [NOM] [:NS3NN:]
3\17	TOK			\	WPUNCT[:WPUNCT:]
4\1	TOK	Szám		szám\	[N] [NOM] [:NS3NN:]
4\5	PUNCT	:		:\	WPUNCT[:WPUNCT:]
4\7	DIG	01120		01120\	DIG[:Q:]
4\13	PUNCT	-		-\	WPUNCT[:WPUNCT:]
4\15	PTERM_P	...		...\	SPUNCT[:SPUNCT:]
4\19	TOK	/		/\	DIG[:Q:]
4\21	ENUM	2006.		2006.\	[Num] [NOM] [:Q:]
4\27	TOK	bü		bü\	UNKNOWNNTAG[:NS3NN-GUESS:]
4\29	PTERM_P	.		EOS	.\
		)			SENT </S>
		(			SENT <S>
5\1	TOK	Ea	BOS	Ea\	UNKNOWNNTAG[:NS3NN-GUESS:]
5\3	PTERM_P	.		.\	SPUNCT[:SPUNCT:]
5\4	PUNCT	:		:\	WPUNCT[:WPUNCT:]
5\6	PTERM_P	...		...\	SPUNCT[:SPUNCT:]
5\10	ABBR	r.		r.\	[Abb] [:Y:]
5\13	TOK	hdgy		hdgy\	UNKNOWNNTAG[:NS3NN-GUESS:]
5\17	PTERM_P	.		EOS	.\
		)			SENT </S>
		(			SENT <S>
6\1	TOK	ÁTKÍSÉRÉSI	BOS	ÁTKÍSÉRÉSI\	[A] [NOM] [:AS_A:]
6\12	TOK	UTASÍTÁS		utasítás\	[N] [NOM] [:NS3NN:]
7\1	TOK	Utasítom		utasít\	[V] [Tel] [:VS1RD:]
7\10	TOK	a		a\	[Det] [:D:]
7\12	TOK	Szolgálatirányító		Szolgálatirányító\	[MIF] [NOM] [:AS_V:]
7\30	TOK	parancsnokot		parancsnok\	[N] [ACC] [:NS3NA:]
7\42	PUNCT	,		,\	WPUNCT[:WPUNCT:]

4. minta

A Magyar Nemzeti Szövegtár egyértelműsítő eszközkészlete segítségével feldolgozott szöveg

Szegmentált, szótövesített, azaz lemmatizált alakok szerepelnek. Kvalitatív elemzésre alkalmas, hiszen minden szófajt megjelöl, és ha egy szónak több

jelentése van, akkor az eszköz alkalmas arra, hogy az adott mondatba beleillő jelentést megtalálja.

4.4.2.2. A korpuszok elemzéséhez felhasznált kvantitatív jellemzők ismertetése

Elméletileg nagyon nagyszámú vizsgálat elvégzése lehetséges, a gyakorlatban az összes vizsgálat elvégzésére aligha van mód. A 8. táblázatban látható, melyek azok a statisztikai jellemzők, amelyek vizsgálatára az értekezésben sor került.

	Jellemzők	MRK	MKK	ARK	AKK
1.	Összes elemi egység	120.599	102.430	93.579	85.120
2.	Szótári szóként azonosított szóalak	88590	81392	82061	72939
2.a	Az elemző számára a 2.-ből ismeretlen	6.346 7,16%	3.292 4,04%	11.299 13,76%	12.582 17,25%
3.	Egyéb elemek (2.-1.)	32.009 26,5%	21.038 20,5%	11.518 12,3%	12.181 14,3%
4.	Központosítás	23.872 19,8%	20.242 19,8%	9.917 10,5%	11.122 13%
5.	Rövidítés	2.185 1,8%	112 0,1%	17 0,02%	116 0,14%
6.	Mondatok száma	5.350	3.828	2797	3584
7.	Átlagos mondathossz szótári szóban (2./6.)	16,56	21,26	29,3	20,35
8.	Átlagos szóhossz karakterben	6,34	6,15	4,93	4,73
9.	Szótípusok száma	11.695	22.604	7.486	11.222
10.	Token / Típus arány (2./9)	3.61	7,57	6,49	10,98
11.	Egyszer előforduló	2.833	6.386	3.143	6.000

	szóelemek (hapax legomena)	3,19%	7,85%	3,83%	8,22%
12.	Kétszer előforduló szóelemek (hapax dislegomena)	1550	3795	1200	1775
13.	$W=V_2/V$ (12./9) Brunet (1978)	0,132	0,168	0,161	0,158
14.	$R=100\#log(N)/(1- (V_1/V))$ Honoré. (1979)	1503	1575	1950	2406
15.	Főnevek	30.883 34,86%	21.193 26,04%	24.192 29,48%	22.203 30,44%
16.	Igék	10.410 11,75%	11765 14,45%	14744 17,96%	13240 18,15%
17.	Főnév/ige arány	2,96	1,80	1,64	1,67

8. táblázat

Az elemzéshez felhasznált négy korpusz kvantitatív jellemzőinek összefoglalása

A rendőri és általános korpuszok közötti különbségek jellemzésére szolgáló, a 8. táblázatban szereplő értékek értékeléséhez fűzött kvantitatív megállapítások. Mindenképpen előljáróban meg kell jegyezni, hogy a magyar és az angol nyelv közötti alapvető különbségek miatt az értékek nem minden esetben összevethetők, de mindenképpen alkalmasak annak a tendenciának a bemutatására, amely szerint egy rendőri korpuszra vonatkozó értékek döntő többségükben szignifikáns különbséget mutatnak az általános korpuszra vonatkozó értékekkel szemben, legyen szó magyar, vagy angol nyelvű korpuszról.

- Központozás. a magyar korpuszokban lényegesen több írásjelet használnak, arányuk megközelíti a 20%-ot, míg ez az érték még a AKK esetében is csupán 13%.

- Rövidítések: A magyar nyelvű korpuszokra jellemzőbbek, itt is inkább az MRK-ban. Az azonos szakmai beszélőközösséghez tartozó szakemberek számára az információ akkor is egyértelmű, ha csak a rövidítés szerepel a szövegben. Ez magyarázza a kiugróan magas 1,8 %-os értéket. (pl. r.zls.> rendőr zászlós; Btk> Büntető Törvénykönyv; i.ü. szakértő> igazságügyi szakértő).
- A mondatok száma: Az MRK-ban lényegesen több a mondatok száma. A hivatalos ügyiratokban minden esetben a pontos fogalmazásra kell törekedni. Ezt a célt jobban szolgálja a több, egyszerű mondat, mint a hosszú fellengzős mondatok alkalmazása.
- Az átlagos mondathossz szótári szóban: Az MRK-ban szembeötlően kevesebb szótári szó szerepel, mint a MKK-ban. Ez nyilvánvalóan összefügg a c. pontban elmondottakkal.
- Átlagos szóhossz: mind a magyar, mind az angol nyelvű korpusz esetében az a tendencia érvényesül, hogy a rendőri korpuszokban használnak több hosszabb, összetett szót.
- Szótípusok száma: Az MRK-ban a szótípusok (a szövegben előforduló különböző szavak) száma mintegy fele az MKK-hoz képest. Ez is jelzi az MRK szakmai korpusz jellegét. A szakszavak meghatározott körének használatával egyértelmű megfogalmazás érhető el. Az angol korpuszokra is ez a tendencia érvényes.
- Token/típus arány: Az $V(N)/L(N)$ arány a szöveg rugalmasságát vagy allomorf jellegét mutatja. Ha alacsony, akkor a szöveg kevésbé gazdag és szövegsűrűsége alacsonyabb, ha magas, akkor változatos szókincs jellemzi a szöveget. Mindkét nyelv esetében érvényesül ez a tendencia.
- egyszer előforduló szóelemek (hapax legomena): Ez az érték a szókincsgazdagság mérésére szolgál. Minél alacsonyabb az egyszer előforduló szavak aránya, annál kevésbé változatos a szöveg megfogalmazása. A szakszövegek esetében nem is ez a legfontosabb, hanem a pontosság, az egyértelműség. Mind a két nyelv esetében igaz ez a tendencia.

AKK_all.freq.**ARK_all.freq**

4971	the	5485	the
2686	of	3362	of
2169	and	2641	to
1943	a	2390	and
1912	to	1899	in
1609	in	1808	a
788	that	1068	for
728	for	1006	that
719	was	899	is
707	is	823	it
631	as	723	be
570	he	705	as
535	it	665	or
531	with	654	on
503	on	633	by
441	be	565	are
436	by	555	with
401	his	466	have
394	from	435	their
381	or	426	jury
370	at	418	court
361	are	393	they
339	not	386	from
337	had	368	not
317	this	338	was
315	have	331	trial
313	but	329	i
288	an	316	has
282	they	315	there
279	one	305	this
262	were	297	an
258	their	296	crime
223	her	293	should
207	i	277	at
205	has	262	more
205	she	258	which
205	who	257	would
199	been	250	who
199	there	244	if
192	which	239	but
185	when	239	cases
183	all	232	he
178	more	221	been
167	than	219	criminal
160	if	219	you
157	them	208	justice
151	you	207	judge
146	no	201	them
142	will	199	service
137	its	193	other
137	may	190	also
137	out	187	all
136	about	186	such

136	so	181	will
135	up	180	magistrates
133	we	177	about
128	can	177	police
125	into	175	those

•

99	two	99	act
91	any	99	offences
91	made	98	people
91	years	96	two
88	even	95	information
87	world	93	time
86	school	92	defendant
83	do	91	first
83	form	91	our
80	another	90	because
80	such	90	most
76	because	89	how
76	now	89	money
76	work	88	government
75	where	88	now
73	used	88	up
71	also	87	whether
71	how	86	work
70	college	85	make
70	must	84	home
69	did	84	these
68	our	83	use
67	through	82	she
66	man	81	being
66	too	81	years
65	good	80	victims
64	before	79	against
64	little	79	before
63	men	79	committee
61	house	78	her
61	just	77	each
61	should	76	serious
61	those	75	account
60	american	75	my
60	well	75	over
59	great	74	him
59	high	73	office
59	much	73	way
58	still	72	however
58	three	69	present
58	three	67	both
57	called	67	much
57	like	67	violence
57	own	65	lord
56	between	65	review
56	few	64	between
56	make	63	defendants

55	cattle	63	including
55	way	63	members
54	get	63	victim
54	while	62	process
53	off	58	research
Összesen: 11.058 egység, ebből 7414 hapax legomena és dislegomena = 66 % 5130 hapax legomena(46%), 2280 hapax dislegomena(20%)		Összesen:7410 egység, ebből 5415 hapax legomena és hapax dislegomena=74% 4275 hapax legomena (58%), 1140 hapax dislegomena (16%)	

MKK_all.freq

MRK_all.freq

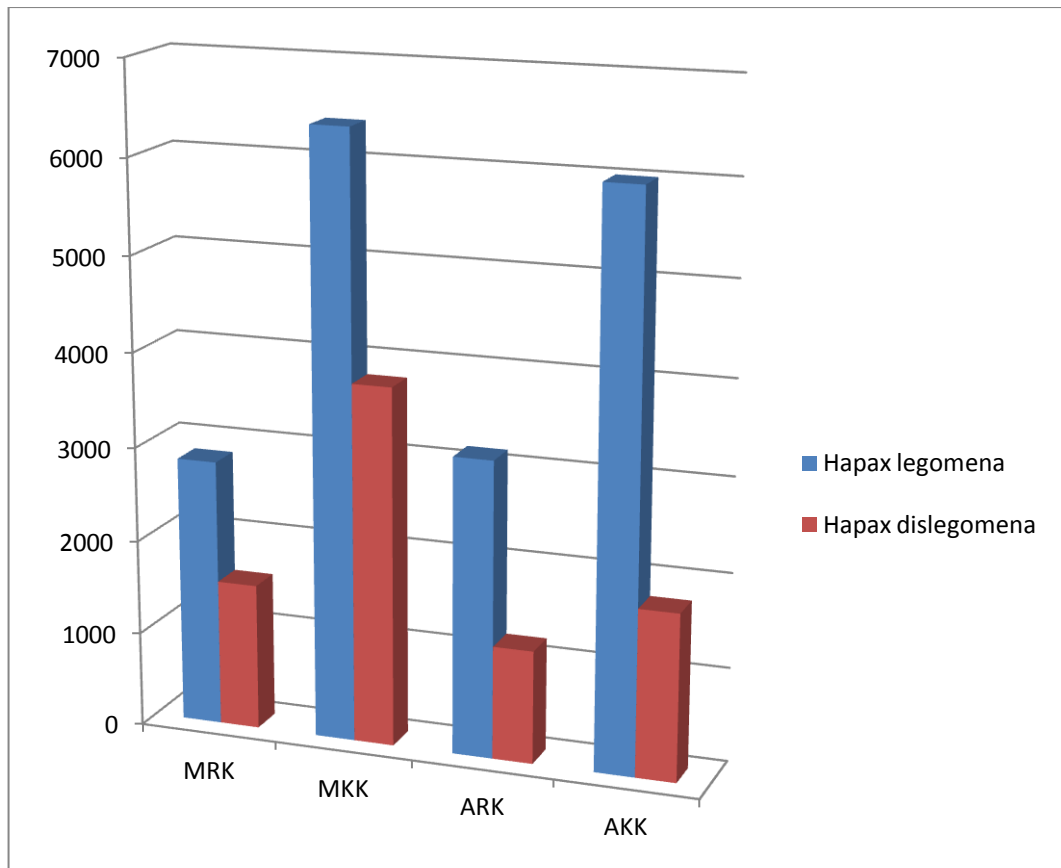
7059	a	7255	a
2400	az	2157	az
1891	és	1751	hogy
1274	hogy	1546	és
1184	nem	1388	nem
905	is	673	alapján
783	egy	499	§
456	meg	427	budapest
410	de	385	vagy
381	volt	378	is
357	csak	329	volt
351	már	316	óra
318	mint	311	meg
315	ha	307	hatóság
303	ez	304	el
296	még	302	egy
267	azt	294	bekezdése
265	sem	287	gyanúsított
240	vagy	279	tanú
238	s	273	ha
213	el	257	során
200	olyan	233	aki
198	úgy	230	szerint
198	volna	229	nyomozó
194	ki	223	§
191	van	218	miatt
187	mert	215	fenti
186	akkor	210	napon
176	én	201	valamint
165	hanem	198	ellen
162	amely	198	van
157	aki	197	figyelmeztetem
144	minden	197	ön
134	aztán	196	perckor
133	ő	193	ft
123	kell	192	szám
118	lehet	190	db
114	így	189	azt
114	két	183	de

110	magyar	182	alatti
110	most	180	bűncselekmény
109	ezt	177	jegyzőkönyv
108	pedig	173	utca
106	saját	166	rendőrkapitányság
103	mintha	164	bekezdés
99	amikor	161	minősülő
98	más	160	mert
97	egyik	160	pontja
96	ami	159	után
Összesen:22230 egység ebből hapax legomena és hapax dislegomena= 10.431 = 47,7%, hapax dislegomena=171 (0,7%), hapax legomena= 10.260 (47%),		Összesen: 11.514 egység ebből hapax legomena és dislegomena=7367=63% hapax dislegomena= 812 (7%), hapax legomena=6555 (56%)	

5. minta

Néhány részlet a gyakorisági listákból

Az 5. ábrán a csak egyszer (hapax legomena), illetve kétszer előforduló szavak (hapax dislegomena) arányát ábrázoltam a két magyar nyelvű és a két angol nyelvű korpuszban.

5. ábra

A csak egyszer (hapax legomena), illetve kétszer előforduló szavak (hapax dislegomena) aránya a vizsgált korpuszokban

Az 5. ábra értelmezése

Az ábra szemléletesen jelzi azt az elvárható tendenciát, hogy az szaknyelvi korpuszokban jelentősen kisebb az egyszer, illetve kétszer előforduló szavak aránya, mint a szakkorpuszokban. Az egyszer előforduló szavak arányának szinte teljes egyezése azonban számomra meglepő bizonyítékként szolgált arra, hogy a szakkorpuszok viselkedése nem nyelvspecifikus, hiszen a szaknyelvben pontosan fogalmazunk, egy-egy, az elfogadott normáknak megfelelő definíció helyett nem kereshetünk egy szinonimát. Ehelyett az adott szakszót annyiszor használjuk, ahányszor csak kell, így a hapax legomena-arány alacsonyabb, mint az általános korpusz esetében.

Megjegyzések a 8. táblázat egyes soraihoz:

- 11. sorhoz:
Ha összehasonlítom a MRK és az ARK diagramját, arra is találok magyarázatot, hogy miért magasabb az angol szakkorpuszban előforduló hapax legoména-arány. A két korpusz építésének körülményei különbözőek voltak. A magyar korpusz zártabb, homogénebb, így az ismétlődések száma nagyobb, hiszen kizárólag eredeti rendőrségi ügyiratokat tartalmaz. Ilyen ügyiratok beszerzésére az ismert okok miatt az Egyesült Királyságban nem volt módom, a dokumentumokat rendőri szaklapokból, internetes honlapokról kellett. Természetes tehát, hogy az Angol Rendőri Korpusz nyitottabb, kevésbé homogén, így az egyszer ismétlődő szavak aránya is magyarázható.
- 12. sorhoz:
A kétszer előforduló szóelemek (hapax dilegomena) esetében ugyanaz érvényes, mint a hapax legonema esetében (5. ábra).
- A 13. sorhoz:
Ezzel a vizsgálattal szókincs-gyakorisági mértéket lehet kifejezni. Úgy számolható ki, hogy a kétszer előforduló típusok száma osztva az összes típussal. Elvileg minél magasabb ez az érték, annál gazdagabb a szókincs.
- 14. sorhoz:
Szókincsgazdagsági mérték, amelyet az egyszer előforduló típusok számából és az össz-típusszámból kalkulálnak ki. Mind a két nyelv esetében a rendőri korpusznál lehetett az alacsonyabb értéket kimutatni.
- főnevek aránya:
Azonos tendencia látható mind a két nyelvben, a főnevek aránya magasabb a rendőri korpuszokban.
- igék aránya:
A magyar korpuszok esetében az MRK-ban alacsonyabb az igék száma, mint a MKK-ban, míg az angol korpuszok esetében éppen fordított a helyzet.

4.4.2.2.3. Két különleges statisztikai elemzési technika –a perplexitás-vizsgálat és a log-likelihood statisztikai vizsgálat

A perplexitás annak mérésére szolgáló érték, hogy mennyire pontosan tudunk modellezni egy ismeretlen valószínűségi eloszlást a rendelkezésre álló „tanító adatok” alapján. Minél magasabb értéket kapunk a perplexitásra, annál bizonytalanabbak vagyunk az ismeretlen eloszlás tekintetében, annál kevésbé tudjuk megjósolni az ismeretlen eloszlás által generált adatokat.

Ezt a módszert szövegek vizsgálatára az alábbi módon tudjuk felhasználni: a szöveg egy meghatározott részét (pl. 90%-át) használjuk „**tanító adatként**”, melyből például egy trigram (szóhármás) alapú statisztikai nyelvi modellt építünk, vagyis a szóhármás gyakorisága alapján számoljuk ki a mondatok valószínűségét. Ezek után lemérjük, hogy az elkészült modell alapján pontosan tudjuk megjósolni a tesztadatként (a maradék 10%) szereplő szövegrész mondatait. Minél nagyobb perplexitás értéket kapunk, annál távolabb áll a tanító és a tesztszöveg egymástól, minél kisebbet, annál jobban hasonlít egymáshoz, annál homogénebb a két szövegrész. A konkrét vizsgálatokat általában ún. keresztvalidációval végzik, vagyis a teljes szöveget 10 részre osztják, és mindig más 9/10 részt használnak tanító adatként és másik 1/10-et tesztszövegnek, a kapott értéket pedig átlagolják. Az itt végzett vizsgálatok is így készültek. Összehasonlításképpen, az 1 millió szavas Brown (amerikai angol korpusz, különböző tematikájú és műfajú szövegek tartalmaz) anyagán mért perplexitásérték például 247. Specifikus korpuszokon gyakran sikerül alacsony perplexitásértéket kimutatni, mivel az ilyen korpuszok tartalma jobban megjósolható.

Jelen vizsgálatához a CMU-Cambridge Statistical Language Modeling Toolkit-et használtuk. (<http://speech.cs.cmu.edu/SLM/>). Ez az eszköz egy nagyon hatékony nyelvi modellező eszközkészlet. Nem nyelvspecifikus, könnyen alkalmazható különböző nyelvek esetében. A magyar korpuszokra a modellek szótövesített formában készültek. Az alábbi táblázatsor ennek a vizsgálatnak az értékeit mutatja. (jelölések: MKK= Magyar Kontroll Korpusz; MRK= Magyar Rendőr Korpusz; AKK= Angol Kontroll Korpusz; ARK= Angol

rendőr Korpusz; MKK-MKK: tanítókörpusz MKK tesztörpusz MKK; MKK-MRK: tanító körpusz MKK, tesztörpusz MRK, stb., vagyis a kötőjel előtti a tanítókörpusz, a kötőjelek utáni a tesztörpusz). A 9. táblázatban összesítettem a négy körpuszra vonatkozó perplexitás-értékeket. Majd a 6. ábrán diagrammal is ábrázoltam a perplexitás-értékeket.

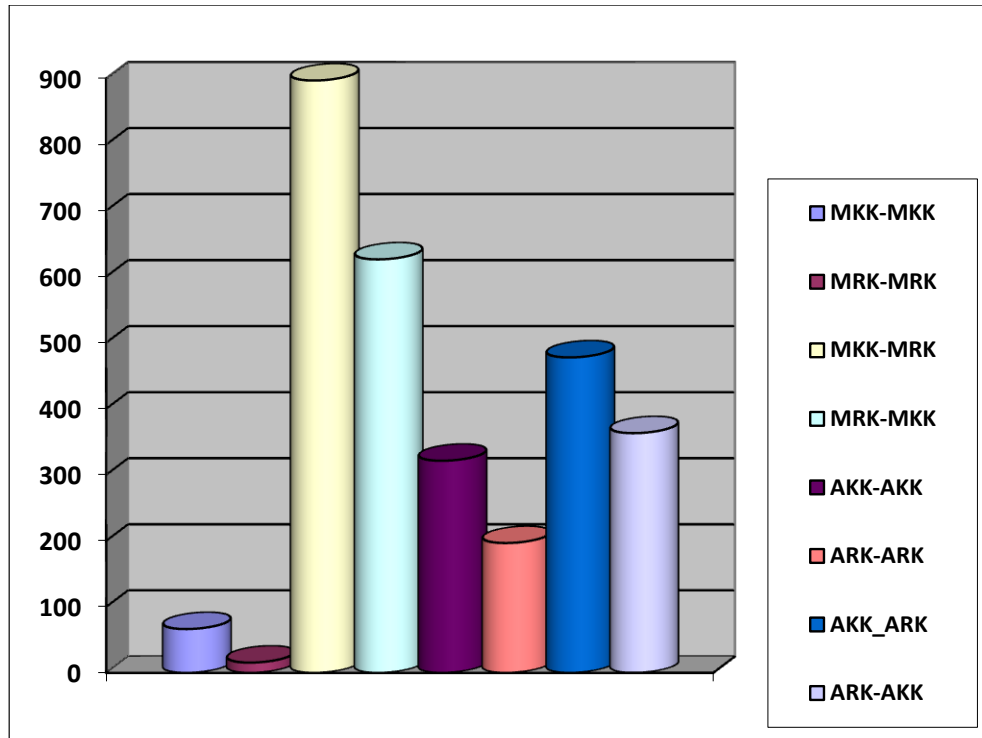
	Perplexitás-értékek		Perplexitás-értékek
1.	MKK-MKK=>76,09	1.	MRK-MRK=>13,96
2.	MKK-MKK=>49,09	2.	MRK-MRK=>15,24
3.	MKK-MKK=>59,66	3.	MRK-MRK=>15,02
4.	MKK-MKK=>64,81	4.	MRK-MRK=>15,47
5.	MKK-MKK=>65,64	5.	MRK-MRK=>14,85
6.	MKK-MKK=>88,58	6.	MRK-MRK=>17,04
7.	MKK-MKK=>57,88	7.	MRK-MRK=>15,28
8.	MKK-MKK=>60,13	8.	MRK-MRK=>15,78
9.	MKK-MKK=>61,13	9.	MRK-MRK=>17,75
10.	MKK-MKK=>80,05	10.	MRK-MRK=>14,66
Összesen:	66.30	Összesen:	15.50
	Perplexitás-értékek		Perplexitás-értékek
1.	MKK-MKR=>926,55	1.	MRK-MKK=>541,77
2.	MKK-MKR=>873,14	2.	MRK-MKK=>506,10
3.	MKK-MKR=>894,97	3.	MRK-MKK=>540,68
4.	MKK-MKR=>971,87	4.	MRK-MKK=>541,44
5.	MKK-MKR=>846,48	5.	MRK-MKK=>523,33
6.	MKK-MKR=>821,37	6.	MRK-MKK=>514,21
7.	MKK-MKR=>886,94	7.	MRK-MKK=>508,35
8.	MKK-MKR=>867,51	8.	MRK-MKK=>516,95
9.	MKK-MKR=>938,17	9.	MRK-MKK=>527,86
10.	MKK-MKR=>942,13	10.	MRK-MKK=>539,85
Összesen	896,91	Összesen	526,05
	Perplexitás-értékek		Perplexitás-értékek

1.	AKK-AKK=>302,66	1.	ARK-ARK=>198,10
2.	AKK-AKK=>294,00	2.	ARK-ARK=>204,32
3.	AKK-AKK=>330,31	3.	ARK-ARK=>196,96
4.	AKK-AKK=>336,74	4.	ARK-ARK=>191,50
5.	AKK-AKK=>349,06	5.	ARK-ARK=>185,72
6.	AKK-AKK=>312,14	6.	ARK-ARK=>194,57
7.	AKK-AKK=>328,05	7.	ARK-ARK=>190,05
8.	AKK-AKK=>303,55	8.	ARK-ARK=>197,78
9.	AKK-AKK=>324,14	9.	ARK-ARK=>198,75
10.	AKK-AKK=>330,55	10.	ARK-ARK=>207,81
Összesen	321,12	Összesen	196,55
	Perplexitás-értékek		Perplexitás-értékek
1.	AKK-ARK=>455,51	1.	ARK-AKK=>198,10
2.	AKK-ARK=>509,18	2.	ARK-AKK=>204,32
3.	AKK-ARK=>452,01	3.	ARK-AKK=>196,96
4.	AKK-ARK=>493,37	4.	ARK-AKK=>191,50
5.	AKK-ARK=>495,95	5.	ARK-AKK=>185,72
6.	AKK-ARK=>500,34	6.	ARK-AKK=>194,57
7.	AKK-ARK=>459,13	7.	ARK-AKK=>190,05
8.	AKK-ARK=>450,24	8.	ARK-AKK=>197,78
9.	AKK-ARK=>492,63	9.	ARK-AKK=>198,75
10.	AKK-ARK=>467,76	10.	ARK-AKK=>207,81
Összesen	477,61	Összesen	362,91

9. táblázat

Az értekezésben vizsgált korpuszok perplexitás-értékei

6. ábra
Az értekezésben vizsgált korpuszok perplexitás-értékei

Az eredmények értelmezése:

- MKK: alacsony perplexitás-érték, a szöveg önmagához képest is nagyon homogén
- MRK: extrém alacsony érték, zárt és rendkívül homogén szöveg
- MKK vs. MRK: kiugróan magas érték, szembetűnően jelzi a két szöveg különbözőségét.
- MRK vs. MKK: kiugróan magas érték, mely szintén szembetűnően jelzi a két korpusz különbségét. (Azért alacsonyabb, mint az előző, mert a jóval kisebb szókincsű MRK szöveg alapján készült modell a tesztkorpusz tekintetében sokkal több ismeretlen szót tartalmaz, mely itt nem részletezett okok miatt csökkentik a perplexitást.
- AKK vs. AKK: sokkal kevésbé homogén, mint a MKK.
- AKK vs. ARK: Sokkal változatosabb, mint a MRK, de látható, hogy homogénebb, mint az AKK.

- AKK vs. AKK: A jelentősen magasabb érték itt jelzi a két szöveg különbözőségét.
- ARK vs. AKK: hasonlóan a MRK-MKK értékeihez, itt is magas az az érték, amely jelzi a korpuszok különbözőségét.

A magyar korpuszok esetében szembetűnően alacsony értékeket kaptunk. Az MRK esetében az extrém alacsony értékek a korpusz rendkívüli zártságával, homogenitásával függnek össze. Az alacsony perplexitás-érték azt jelenti, hogy kevesebb az a hiányzó információ, amely a rendszer állapotának leírásához szükséges.

Az angol korpuszok perplexitás-értékei kiegyensúlyozottabb képet mutatnak, ami azzal is magyarázható, hogy míg az MRK dokumentumai egységes programban rögzített, eredeti, autentikus ügyiratok voltak, addig az ARK összeállításánál érthető módon nem állt rendelkezésemre eredeti ügyirat. Így a rendőri specifikus szövegeket a rendőrségi honlapokról gyűjtöttem össze. Mindezek ellenére ez a vizsgálat is alkalmas volt arra, hogy a rendőri és általános korpusz szövegei között meglévő markáns különbségeket kimutassuk.

A) Adott korpuszra jellemző szavak meghatározása log-likelihood statisztika segítségével

Rayson & Garside (2000) gyakorisági profilokat használtak fel az összehasonlító korpuszvizsgálatokhoz. A statisztika segítségével kiszámított listák elején azok a szavak állnak, amelyek jellemzően gyakoribbak az egyik szövegben, mint a másikban. A listák kiértékelése kézi módszerrel történik. ARK-AKK és MRK-MKK viszonylatban készültek ilyen listák.

a) A két angol korpusz összehasonlító vizsgálata

502.487643267024	jury	C1: 426	C2: 4
451.84519265845	court	C1: 418	C2: 10
347.431671967761	crime	C1: 296	C2: 3
270.228231022183	trial	C1: 331	C2: 27
258.764761650263	criminal	C1: 219	C2: 2
243.726027301473	judge	C1: 207	C2: 2

225.691153894856	cases	C1: 239	C2: 12
222.812717764144	magistrates	C1: 180	C2: 0.5
208.187753377651	justice	C1: 208	C2: 8
202.559276789401	service	C1: 199	C2: 7
202.554881147674	courts	C1: 164	C2: 0.5
189.609737236741	he	C1: 232	C2: 570
189.037264933015	was	C1: 338	C2: 719
178.115457000774	fraud	C1: 160	C2: 3
173.976305740725	crown	C1: 145	C2: 1
165.863335931739	jurors	C1: 135	C2: 0.5
156.927895690984	his	C1: 145	C2: 401
150.693152302246	judges	C1: 123	C2: 0.5
142.464972047553	police	C1: 177	C2: 15
139.28322093295	should	C1: 293	C2: 61
136.280384538009	juries	C1: 115	C2: 1
120.383537866175	offences	C1: 99	C2: 0.5
113.954717882559	law	C1: 151	C2: 15
107.874370917006	system	C1: 168	C2: 23
100.222986680129	college	C1: 0.5	C2: 70
97.2791886749935	school	C1: 5	C2: 86
93.1478405811932	had	C1: 154	C2: 337
90.9704498076812	her	C1: 78	C2: 223
89.7920662908684	defendant	C1: 92	C2: 4
77.8491307037074	cattle	C1: 0.5	C2: 55
76.3207378174988	world	C1: 11	C2: 87
75.0448046527309	defendants	C1: 63	C2: 0.5
74.1681509585011	act	C1: 99	C2: 10
73.8186141126586	review	C1: 65	C2: 1
71.893870847304	wine	C1: 0.5	C2: 51
70.0670221416404	were	C1: 122	C2: 262
69.9497371588468	she	C1: 82	C2: 205
69.0880447316093	case	C1: 147	C2: 31
68.2765597291478	top	C1: 1	C2: 51
67.431933544653	evidence	C1: 104	C2: 14
67.4313812968575	teeth	C1: 0.5	C2: 48
67.4313812968575	hudson	C1: 0.5	C2: 48
67.277218925208	victims	C1: 80	C2: 6
65.2836684428196	victim	C1: 63	C2: 2
64.9729013584238	violence	C1: 67	C2: 3

b) A magyar nyelvű korpuszok összehasonlító elemzése

770.75549872301	bekezdés	C1: 624	C2: 4
728.474358154117	alap	C1: 710	C2: 28
643.20037898806	§	C1: 499	C2: 0.5
566.367588172449	hatóság	C1: 452	C2: 2
432.277434451583	budapest	C1: 431	C2: 19
423.347971213073	gyanúsított	C1: 330	C2: 0.5
416.362560571561	tanú	C1: 336	C2: 2
351.748923381645	fenti	C1: 298	C2: 4
333.696591896603	bűncselekmény	C1: 265	C2: 1
309.435149623791	óra	C1: 373	C2: 32
307.428006409973	eljárás	C1: 320	C2: 17
299.40165179522	ön	C1: 317	C2: 18
294.672956075209	nyomozó	C1: 231	C2: 0.5

289.355300960568	vallomás	C1: 273	C2: 9	
270.718089887189	*	C1: 223	C2: 2	
269.969608700014	is	C1: 378	C2: 905	
267.503787556378	egy	C1: 308	C2: 797	
263.502198601275	ft	C1: 207	C2: 0.5	
259.521945714736	adat	C1: 265	C2: 13	
249.672174903269	ügy	C1: 245	C2: 10	
241.430884245132	db	C1: 190	C2: 0.5	
240.899420480617	szám	C1: 300	C2: 28	
238.574945459459	maga	C1: 67	C2: 353	
231.570200458227	személy	C1: 263	C2: 19	
228.451407205178	xvi	C1: 180	C2: 0.5	
228.25276950883	pont	C1: 239	C2: 13	
223.216401619824	jegyzőkönyv	C1: 186	C2: 2	
220.799559077129	perc	C1: 240	C2: 15	
216.872114947899	elmond	C1: 247	C2: 18	
211.582749652759	rendőrkapitányság	C1: 167	C2: 0.5	
210.946123453999	alatti	C1: 182	C2: 3	
206.474882223223	mint	C1: 64	C2: 318	
204.307168115099	elkövetés	C1: 165	C2: 1	
202.502074383866	gyanú	C1: 160	C2: 0.5	
199.907939170291	ütköző	C1: 158	C2: 0.5	
199.907939170291	nyomozás	C1: 158	C2: 0.5	
195.700995767625	s	C1: 32	C2: 238	
194.764157488274	minden	C1: 16	C2: 195	
191.206778851194	minősülő	C1: 161	C2: 2	
189.533037668694	intézkedés	C1: 150	C2: 0.5	
186.614567745327	csak	C1: 94	C2: 357	
186.115525084436	figyelmeztet	C1: 200	C2: 12	
181.077206613022	sértett	C1: 147	C2: 1	
180.506838444512	helyszín	C1: 158	C2: 3	
173.976109133267	ügyszám	C1: 138	C2: 0.5	
173.340181086128	szemle	C1: 141	C2: 1	
166.362163040697	aztán	C1: 4	C2: 134	
160.831099636969	utca	C1: 216	C2: 24	
160.078917086699	már	C1: 106	C2: 351	
159.722200793852	büntett	C1: 127	C2: 0.5	
159.306388173429	hanem	C1: 15	C2: 165	

6. minta

Log-likelihood statisztikai adatok

Ami a két lista értelmezését illeti, az angol és a magyar korpusz vizsgálata a hasonlóság mellett különbségeket is mutat két tekintetben is. A magyar lista magasabb szintről indul, ami a magyar korpusz homogénebb voltát jelzi. (az anyaggyűjtés körülményei eltérő. körülményeit már ismertettem. Másrészt a magyar szövegek szegmentált és lemmatizált változatát használta a program.

Nagyon érdekes megfigyelni, hogy a C1 korpusz, amely a rendőri, specifikus korpusz mind a két nyelvben annyira specifikus, hogy kihozza az általános szavak magas gyakoriságát az általános korpuszban.

Az angol lista első sora:

502.487643267024 jury C1: 426 C2: 4

Ezt úgy kell értelmezni, hogy az Angol Rendőri Korpusz leggyakrabban előforduló szava a jury (esküdtszék), 426-szor fordul elő, míg a C2 általános korpuszban csupán 4-szer.

Nézzük meg a 'her' személyes névmás viselkedését. A C1 korpuszban csak 71-szer fordul elő, ezzel az alacsony előfordulási aránnyal kiváltja azt, hogy ugyan az általános korpuszban nem kiugróan magas értékkel szerepel, mégis az általános korpuszra jellező elemként jelenik meg.

90.9704498076812 her C1: 78 C2: 223

A magyar listáról két szót választottam: az egyik a lista élén álló 'bekezdés', amely a rendőri korpuszban 624-szer fordul elő, míg az általános korpuszban csak négyszer.

770.75549872301 bekezdés C1: 624 C2: 4
--

A 'másik szó a 'minden', amely a rendőri korpuszban 16 alkalommal bukkan fel, míg a kontroll korpuszban 195-ször. Ez a szó is teljesen köznapi, nem szövegspecifikus, mégis jellemző szóként adja ki az algoritmus a nagyon specifikus szakszövegi korpuszsal történő összehasonlításban.

194.764157488274 minden C1: 16 C2: 195
--

Az ilyen listák segítik a szakembereket a műfaj azonosításban és a szerzőazonosításban is, amelynek az igazságügyi nyelvészetben is egyre nagyobb jelentőséget tulajdonítanak.

4.4.2.2.4. A tokenek gyakoriságának összehasonlító elemzése a magyar nyelvű korpuszokban

A 80.295 szövegszóból álló rendőri korpusz és egy 79.369 szövegszóból álló, taláalomra kiválasztott szépirodalmi, illetve ismeretterjesztő szövegekből álló „kontroll korpusz”-ban lévő tokenek és digramok összehasonlítása is alkalmas módszer arra, hogy a rendőri írott kommunikáció specifikusságát kimutassa. A rendészeti korpuszokon és a kontroll korpuszokon háromféle vizsgálatot végeztem. Az „unknown kategória” elemzését követően a tokenek, majd a digramok gyakorisági listáit hasonlítottam össze.

Egy szakma nyelvhasználata azzal is jellemezhető, hogy milyen gyakorisággal fordulnak elő egyes szavak. Összehasonlító vizsgálatot végeztem a Magyar Nemzeti Szövegtár, az MKK és az MRK első száz leggyakrabban előforduló szavával (10. táblázat). A Magyar Nemzeti Szövegtár a szógyakoriságot 1000 szóra értelmezve adja meg, ezért a megközelítőleg 80.000 szövegszavas kontroll korpusz és a rendőri korpusz gyakorisági számait elosztottam 80-nal, hogy összehasonlítható adatokat kapjak.

Rang-sor	MNSZ		MKK		MRK	
	Gyako- riság	Token	Gyak.	Token	Gyak.	Token
1.	72,40	a	78,83	a	66,66	a
2.	24,18	az	26,98	az	21,88	az
3.	16,56	és	23,13	és	21,66	hogya
4.	14,09	hogya	15,66	hogya	18,82	és
5.	13,69	A	13,55	nem	16,52	nem
6.	11,74	azt	11,30	is	7,62	alapján
7.	11,02	nem	9,48	ezen	6,57	is
8.	10,91	is	9,26	egy	4,62	vagy
9.	9,23	van	5,65	meg	3,78	ha
10.	7,84	ez	3,46	még	3,55	óra
11.	5,85	egy	4,33	már	3,36	Ft
12.	4,75	Az	4,20	csak	3,33	hatóság
13.	3,86	meg	4,01	de	3,32	bekezdé- se
14.	3,25	kell	3,78	mint	3,06	szerint
15.	3,11	csak	3,46	ha	3,02	tanú
16.	3,05	lesz	3,32	sem	2,88	gyanúsí-

						tott
17.	3,01	de	3,26	ez	2,87	miatt
18.	2,95	már	3,05	azt	2,86	során
19.	2,91	Ez	2,98	vagy	2,76	én
20.	2,72	amely	2,63	el	2,58	Btk.
21.	2,62	ha	2,62	s	2,50	de
22.	2,58	még	2,47	volna	2,43	mert
23.	2,48	vagy	2,42	olyan	2,42	van
24.	2,41	mint	2,38	ki	2,32	ellen
25.	2,40	szerint	2,28	van	2,26	nyomozó
26.	2,36	el	2,27	ügy	2,25	aki
27.	2,32	tud	2,22	akkor	2,15	db
28.	2,32	s	2,16	mert	2,12	fenti
29.	2,28	aki	2,03	hanem	2,08	pontja
30.	2,20	év	2,02	amely	2,07	perckor
31.	2,14	sem	1,66	minden	2,02	Őn
32.	2,02	lehet	1,52	kell	1,96	minősülő
33.	1,99	ő	1,43	aztán	1,93	ütköző
34.	1,99	ki	1,40	magyar	1,91	napon
34.	1,87	ami	1,37	két	1,90	valamit
36.	1,83	nagy	1,35	lehet	1,82	alatti
37.	1,80	mond	1,28	saját	1,78	után
38.	1,79	mi	1,22	mintha	1,70	került
39.	1,72	maga	1,20	most	1,66	bűncselek- -mény
40.	1,68	mert	1,20	után	1,52	illetve
41.	1,60	én	1,18	más	1,52	nincs
42.	1,55	-e	1,18	egyik	1,48	Rendő- főkapi- tányság
43.	1,52	olyan	1,18	ezt	1,47	neve
44.	1,51	jó	1,18	így	1,40	személy
45.	1,51	több	1,17	pedig	1,40	ügyszám
46.	1,50	magyar	1,17	amikor	1,38	sértett
47.	1,46	minden	1,17	ott	1,37	csak
48.	1,44	ügy	1,17	Nem	1,36	jegyző- könyv
49.	1,41	pedig	1,12	között	1,35	előtt
50.	1,40	új	1,11	de	1,33	eljárás
51.	1,38	tesz	1,10	ami	1,33	illetőleg
52.	1,37	két	1,08	mondta	1,32	figyelmez- tetem
53.	1,34	erre	1,06	inkább	1,31	nem
54.	1,29	ember	1,03	arra	1,30	nyomozó
55.	1,26	Az	1,01	majd	1,30	szemben
56.	1,24	után	1,00	maga	1,28	vallomás

57.	1,21	Nem	1,00	való	1,27	ismeret- len
58.	1,16	idő	0,91	mi	1,26	történő
59.	1,15	majd	0,90	azt	1,25	szemle
60.	1,14	be	0,87	nagyon	1,25	típusú
61.	1,13	tart	0,86	lesz	1,21	hamis
62.	1,11	rész	0,86	nagy	1,20	időben
63.	1,10	most	0,83	éppen	1,17	egyéb
64.	1,07	fel	0,83	azért	1,16	elköveté- sével
65.	1,06	szó	0,82	jól	1,15	törvény
66.	1,06	egy	0,81	ember	1,13	ügyben
67.	1,04	között	0,81	azonban	1,13	elmondta
68.	1,03	első	0,81	vele	1,12	elkövetett
69.	1,02	nap	0,80	se	1,11	eljárás- ban
70.	1,01	ad	0,71	Ne	1,08	kapcsolatban
71.	1,01	más	0,71	első	1,07	majd
72.	1,00	azonban	0,68	másik	1,07	cselekmény
73.	0,99	sok	0,68	együtt	1,07	kell
74.	0,99	ők	0,67	ám	1,06	eljáró
75.	0,99	más	0,67	itt	1,06	hatósági
76.	0,99	kérdés	0,67	nyelvi	1,03	okozott
77.	0,98	hanem	0,67	magam	1,02	lopás
78.	0,96	Ha	0,66	szól	1,02	mondta
79.	0,96	eset	0,66	ilyen	0,93	meger- tettem
80.	0,95	elnök	0,66	mégis	0,93	adatok
81.	0,94	forint	0,65	például	0,93	tudok
82.	0,93	egyik	0,63	ennél	0,88	részte- vők
83.	0,91	kormány	0,62	több	0,87	értékre
84.	0,90	akar	0,62	Ha	0,86	gépkocsi
85.	0,89	ország	0,61	rá	0,86	továbbá
86.	0,88	kerül	0,61	fel	0,86	figyelmez- tettem
87.	0,88	De	0,60	mintha	0,85	gyanúsít- tott
88.	0,86	százalék	0,60	akitől	0,82	vád
89.	0,86	lát	0,59	kapott	0,82	hely
90.	0,84	törvény	0,59	engem	0,82	lefoglalt
91.	0,84	Itt	0,58	így	0,81	kívánok
92.	0,83	sor	0,52	lett	0,81	védő
93.	0,83	kap	0,51	alá	0,78	tettes

94.	0,83	fog	0,50	irodalmi	0,76	vallomás
95.	0,83	alap	0,50	talán	0,76	intézmény
96.	0,83	kettő	0,48	után	0,73	folyamatban
97.	0,83	itt	0,48	vele	0,72	állapotban
98.	0,81	hely	0,43	mögött	0,72	bűncselekmény
99.	0,80	vesz	0,42	neki	0,71	büntetett
100.	0,79	Ők	0,39	téged	0,70	sértett

10. táblázat

A magyar nyelvű korpuszok tokenjeinek gyakorisága

A tokenek abszolút értékeit összegeztem és a 11. táblázatban ábrázoltam, amelyből látható, hogy a legkevésbé diffúz az MKK, amely 40 találmra kiválasztott irodalmi és ismeretterjesztő szövegből áll. A szövegek természetéből adódóan a 79.369 szóból kevesebb ismétlődik, míg a rendőri korpusz esetében a specifikus szavak (rendőri szakszavak) ismétlődése nagyobb arányú. A MNSZ szókészletét szerteágazó területről gyűjtötték össze, ezért teljesen nyilvánvaló, hogy itt látható a két szélsőérték között szereplő érték. Emellett az is szembeötlő, hogy az MKK csoport az abszolút értékek tekintetében a Magyar Nemzeti Szövegtárhoz áll közelebb a rendőri korpusz specifikussága okán.

Korpusz	Tokenek abszolút értéke
Magyar Nemzeti Szövegtár	327,67
Magyar Kontroll Korpusz	311,87
Magyar Rendőrségi Korpusz	387,76
Átlag:	342,43

11. táblázat

A tokének abszolút értékei a három korpuszban

Ezt követően azt vizsgáltam meg, hogy a három korpuszban szereplő tokenek milyen szófajokhoz sorolhatóak. A 12. táblázatban látható, hogy a három korpusz e tekintetben is különböző, de a 7. ábra még szemléletesebben tükrözi az eltérést.

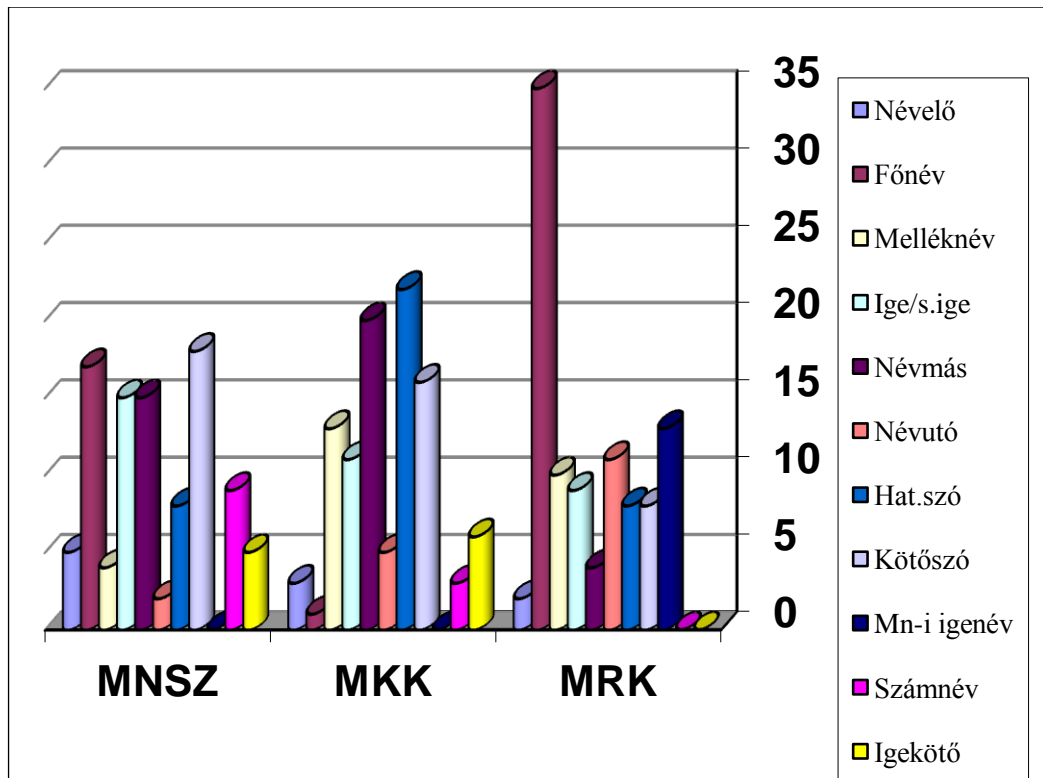
Szófaj	MNSZ	MKK	MRK
névelő	5	3	3
főnév	17	1	35
melléknév	4	13	9
ige	13	8	8
segédige	2	3	1
névmás	15	20	4
névutó	2	5	11
határozószó	9	22	8
kötőszó	18	16	8
melléknévi igenév	–	–	13
számnév	9	3	–
igekötő	6	6	–
Összesen	100	100	100

12. táblázat

A három magyar korpuszban előforduló első száz token szófaji összetétele

A 7. ábrán az MNSZ adatait vizsgálva látható, hogy kötőszavak, és az igék aránya itt a legmagasabb. Ezek összesen az első 100 token 63%-át teszik ki. Az ismeretterjesztő és irodalmi szövegekből álló MEK-t viszont a határozószavak, névmások, kötőszavak és a melléknévek magas aránya jellemzi. Az MRK első száz leggyakrabban előforduló tokenei között döntően a főnevek (már itt is a szakszavak), a melléknévi igenevek (melyek közül a többség főnévként használatos) magas aránya szembeötlő.

Nem szerepel ugyanakkor számnév és igekötő. A Magyar Rendőri Korpuszra vonatkozó listáról leolvasható, hogy a főnevek aránya kétszer magasabb, mint a MNSZ és 35-ször több mint az MKK-ban. Ami a melléknévi igenevek arányát illeti, az MRK-ban 12 melléknévi igenév is előfordult, míg a másik két korpuszban egy sem.

7. ábra

A három magyar korpuszban előforduló első száz token szófaji megoszlása

Az összehasonlító korpuszelemzés során fontos ismerv, hogy a vizsgált jelenség a gyakorisági skála melyik részén helyezkedik el. Minél előbb, annál tipikusabb. Ebből a megfontolásból vizsgáltam meg azt, hogy a három magyar nyelvű korpuszban a legfontosabb szófajok a gyakorisági lista hányadik helyén kerültek elő elsőként (13. táblázat).

Szófaj	MNSZ	MKK	MRK
ige	9.	25.	38.
melléknév	36.	34.	57.
főnév	30.	66.	10.
Melléknévi igenév	-	-	16.
Névtutó	25.	49.	6.

13. táblázat

A legfontosabb szófajok első előfordulásai a magyar nyelvű korpuszokban

A 13. táblázat szerint a legszembeötlőbb különbség az, hogy az MRK-ban az első főnév (óra) már a gyakorisági lista 10. helyén előkerül, a 16. helyen pedig már találkozhatunk az első melléknévi igenévvel (gyanúsított) is. A másik két korpuszban ez a szófaj elő sem fordult a leggyakoribb első 100 token listáján.

Az első 100 token sokrétű vizsgálata után összefoglalóan leszögezhető, hogy azok a szakszöveg jellegzetességeit tükrözik. Ennek a ténynek többek között azért van jelentősége, mert a tokenek alkalmasak a megfelelő szövegtípus felismerésére és azonosítására (Tolnai 2009).

4.4.2.2.5. Tokenek gyakoriságának összehasonlító vizsgálata az angol nyelvű korpuszokban

A magyar korpuszok elemzés után ugyancsak a NooJ program segítségével az angol nyelvű korpuszokat is megvizsgáltam. A 14. táblázatban az angol nyelvű korpuszokban előforduló első száz token gyakoriságát figyelhetjük meg.

Rangsor	Angol Kontroll Korpusz		Angol Rendőri Korpusz	
	Gyak.	Token	Gyak.	Token
1.	869	the	595	the
2.	864	if	421	of
3.	410	in	395	and
4.	368	and	376	crime
5.	208	that	275	UK
6.	188	is	275	in
7.	141	for	141	for
8.	122	be	140	is
9.	122	with	136	if
10.	100	star	132	gov
11.	85	by	125	you
12.	82	most	102	office
13.	81	are	104	New
14.	79	was	82	that
15.	72	have	80	by
16.	63	an	78	with
17.	62	from	78	it
18.	60	his	72	police
19.	59	about	72	bbc
20.	56	we	70	or
21.	55	been	70	be
22.	55	but	65	can
23.	51	up	65	link
24.	50	no	63	your
25.	49	do	59	more

26.	47	or	58	about
27.	46	will	56	will
28.	45	their	54	from
29.	45	one	50	we
30.	45	had	49	have
31.	45	can	47	justice
32.	45	you	47	at
33.	45	has	47	opens
34.	43	of	47	policing
34.	43	oh	43	reducing
36.	42	so	43	nothing
37.	42	god	42	has
38.	40	hi	41	law
39.	35	who	40	information
40.	35	this	38	their
41.	34	which	38	help
42.	32	first	37	violence
43.	31	than	37	fraud
44.	31	go	37	up
45.	31	because	36	our
46.	31	there	36	this
47.	31	more	35	also
48.	30	over	35	an
49.	30	were	35	offender
50.	27	would	35	out
51.	26	at	34	was
52.	26	when	32	been
53.	26	his	32	all
54.	26	them	31	which
55.	26	come	31	related
56.	26	report	31	life
57.	25	after	31	said
58.	25	could	31	government
59.	25	user	31	officer
60.	25	your	29	who
61.	25	summary	29	depth
62.	25	only	28	people
63.	23	all	28	behaviour
64.	24	find	28	local
65.	24	dramatic	28	criminal
66.	24	perhaps	27	use
67.	24	these	27	drug
68.	24	new	26	victim
69.	24	publishing	25	business
70.	24	times	25	year
71.	24	she	25	schemas
72.	24	such	25	report
73.	24	issue	25	window
74.	23	here	25	support
75.	23	old	24	public

76.	23	place	23	how
77.	23	brilliant	23	website
78.	23	support	23	system
79.	23	who	22	unit
80.	23	continue	22	document
81.	23	buy	21	enforcement
82.	23	life	21	why
83.	23	print	21	security
84.	23	use	21	safety
85.	22	off	21	do
86.	22	information	20	community
87.	22	passionate	20	strategy
88.	22	college	20	current
89.	22	source	20	domestic
90.	21	books	20	normal
91.	21	contact	20	other
92.	21	type	19	place
93.	20	thrilling	19	research
94.	19	accounts	19	number
95.	19	Microsoft	19	under
96.	17	request	19	get
97.	16	describe	19	country
98.	16	images	16	details
99.	12	page	16	hate
100.	12	review	16	order
Össz.	5305		6217	

14. táblázat

A tokenek gyakorisága az angol rendőri és kontroll korpuszban

A fenti táblázat utolsó sorában összesített két számadatról annyit kell elmondani, hogy az elvárásoknak megfelelően az ARK-ben magasabb az érték, mint az AKK-ban. Ennek az a magyarázata, hogy egy nagyon változatos tematikájú általános korpuszban az ismétlések száma kevesebb, mint egy szűkebb szakmai szókincre építő szakmai korpuszban.

A szakszövegekre általánosságban is jellemző, hogy egy tematikus névszó többször ismétlődik, hiszen az egyértelműség az egyik legfontosabb követelmény egy szakszöveg esetében. Rokon értelmű szavakkal ezt nem lehet elérni. Ahogy Kurtán (2006:243) fogalmaz, „a szakszöveg kohézióját kialakító globális eszközök közé sorolható a témaszókból álló szövegháló, a hasonló jelentéselemek ismétlődése”.

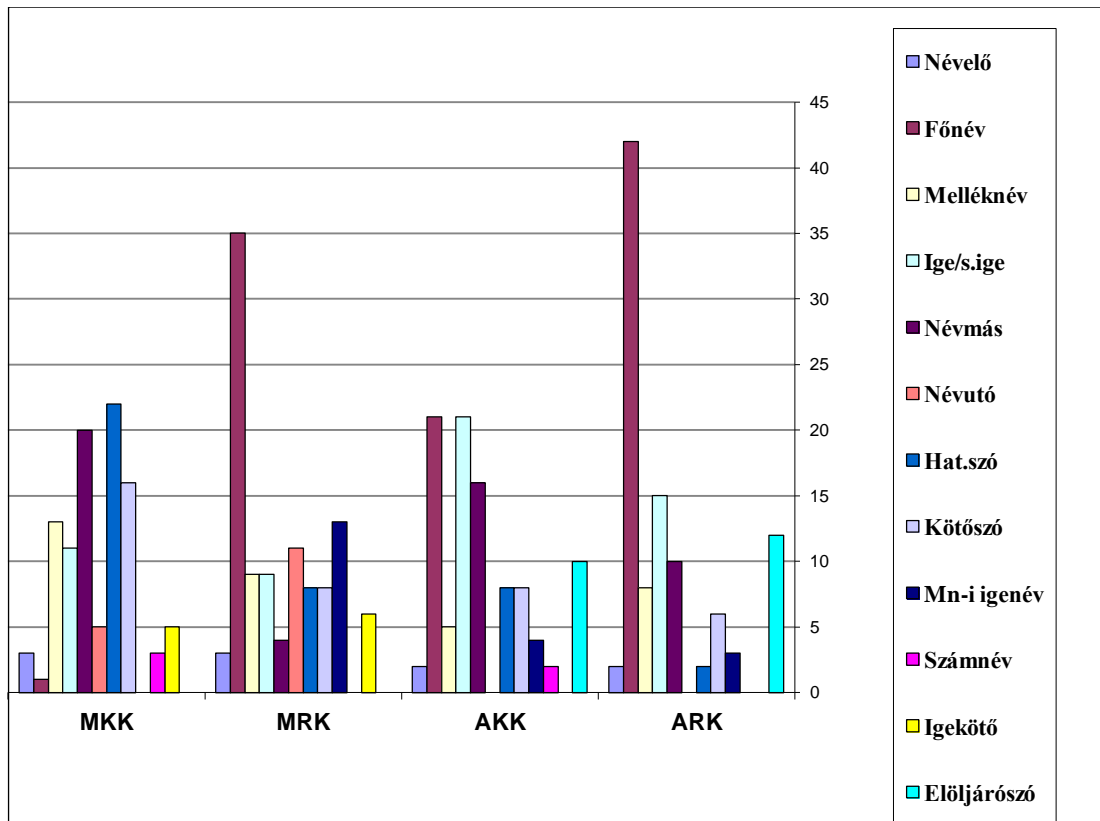
4.4.2.2.6. A magyar és az angol nyelvű korpuszokban előforduló első száz token szófaji összetétele

Szófaj	Magyar Kontroll Korpusz	Magyar Rendőri Korpusz	English Control Corpus	English Police Corpus
névelő	3	3	2	2
főnév	1	35	21	42
melléknév	13	9	5	8
ige	8	8	14	11
segédige	3	1	7	4
névmás	20	4	16	10
névutó	5	11	-	-
határozószó	22	8	11	2
kötőszó	16	8	8	6
melléknévi igenév	-	13	4	3
számnév	3	-	2	-
igekötő	6	-	-	-
előljárószó	-	-	10	12
Összesen	100	100	100	100

15. táblázat

A magyar és az angol nyelvű korpuszokban előforduló első száz token szófaji összetétele

Ha a 15. táblázatot és a 8. ábra diagramját elemezzük, már első látásra is szembeötlő az a tendencia, hogy a magyar és az angol nyelvben is hasonlóan jellemezhető a kontroll korpuszok és a rendőri korpuszok szófaji összetétele, vagyis mindkét rendőri korpuszban a főnevek kiugróan magas aránya jellemző. A tokenek vizsgálata után a digramokkal végeztem el az elemzéseket először a magyar, majd az angol nyelvű korpuszokban.

8. ábra

A vizsgált négy korpuszban előforduló első száz token szófaji összetétele

4.4.2.2.7. A digramok gyakoriságának összehasonlítása a magyar nyelvű korpuszokban

A 16. táblázatban a Magyar Kontroll Korpuszban és a Magyar Rendőri Korpuszban előforduló első száz leggyakoribb digramot tüntettem fel. A két korpusz közötti különbség szembevetendő. A rendőri korpusz esetében a digramok a rendőri szakterületre jellemző állandósult szókapcsolatokat, szakkifejezéseket tartalmaznak, míg a kontroll korpusz esetében a digramok szerkezete teljesen más, hiszen alig találunk állandósult szókapcsolatokat, inkább nevek, kötőszavak, névmások szerepelnek egymás mellett.

	MKK	MRK

Rangsor	Gyak.	Digram	Gyak.	Digram
1.	248	és a	404	hogya
2.	104	meg a	248	bekezdése alapján
3.	98	hogya az	142	nyomozó hatóság
4.	79	ez a	112	bekezdésbe ütköző
5.	77	mint a	107	BTK bekezdése
6.	57	az a	101	szerint minősülő
7.	54	nem is	97	megalapozott gyanúja
8.	53	és nem	96	gyanúja miatt
9.	45	nem a	86	a fenti
10.	45	magyar	85	a nyomozó
11.	44	a saját	84	figyelmeztetem hogy
12.	44	volt a	82	a bűncselekmény
13.	44	hanem a	81	elmondta hogy
14.	43	el a	80	pontja szerint
15.	43	hogya nem	77	hatóság részéről
16.	43	is a	77	a nyomozás
17.	40	a maga	71	szám alatti
18.	39	az én	68	alján figyelmeztetem
19.	36	nem az	61	tettes ellen
20.	36	nem volt	60	a jegyzőkönyv
21.	35	ha a	59	elkövetett lopás
22.	35	amely	56	Önnel szemben
23.	34	már nem	53	a gyanúsított
24.	34	ezt a	53	hamis vád
25.	34	ezt a	49	a hatóság
26.	33	az egyik	49	okozott kár
27.	33	meg az	48	a tanú
28.	32	az egész	48	aszerint minősülő
29.	30	ez az	47	jelentem hogy
30.	30	volt az	47	elolvasás után
31.	30	hogya ez	46	tájékoztatom hogy
32.	30	ezt a	46	az ügy
33.	29	arra hogy	46	dolog elleni
34.	29	ha mégis	46	elleni erőszakkal
35.	28	most már	45	vallomást tesz
36.	28	a másik	44	eljárásban résztvevők
37.	28	ha nem	43	Jegyzőkönyv lezárva
38.	27	a két	42	folyamatban lévő
39.	26	még mindig	42	a törvény
40.	26	még a	41	Anyja neve
41.	26	de a	40	ellen folyamatban
42.	23	hogya így	39	hivatali helyiségben
43.	23	és azt	38	a bíróság
44.	23	csak az	37	lopás büntett
45.	22	az első	37	Születési hely
46.	22	azt is	37	általam elmondott
47.	22	az ember	37	rendelkezésre álló
48.	21	is csak	37	felvett jegyzőkönyv
49.	21	és még	36	bűncselekménnyel

				okozott
50.	 21	erre a	 35	megalapozott gyanújának
51.	21	le a	35	hatósági tanú
52.	21	ebben a	35	adatok alapján
53.	21	a Jókai	33	a vallomás
54.	20	az elbeszélő	33	tudomásul vettem
55.	20	a Mészöly	32	hatósági előljáró
56.	20	az ő	32	nagyobb értékre
57.	20	a vers	31	helybenhagyólag aláírok
58.	19	még nem	30	Kérem nyilatkozzon
59.	19	is hogy	30	körüli időben
60.	19	mert nem	29	vétségének megalapozott
61.	19	akkor is	29	kihallgatás alkalmával
62.	19	meg hogy	29	a fenti napon
63.	19	mondta a	29	ezt követően
64.	18	Szalma Lajos	28	a sértett
65.	18	mert a	27	lopás büntettének
66.	18	Lajos bácsi	27	jelentős értékre
67.	18	a férfi	27	megalapozottan gyanúsítható
68.	18	ahhoz hogy	27	a helyszínen
69.	18	és egy	27	kérdésre adott
70.	18	ezen kívül	26	eljárási cselekmény
71.	18	Közép Európa	26	közös háztartásban
72.	18	az is	25	alapjául szolgáló
73.	18	részint a	25	alatti lakos
74.	18	egy olyan	25	gyanúsítható azzal
75.	18	de az	25	szemle során
76.	18	hogy aztán	24	nem emlékszem
77.	18	mint az	24	figyelmeztetést értem
78.	17	akkor már	24	törvény szabadságvesztéssel
79.	17	volt hogy	23	kijelentem hogy
80.	17	és csak	23	lefoglalásra került
81.	17	nem lehetett	22	bekezdés alapján
82.	17	az élet	22	rendbírsággal sújtható
83.	17	az ő	22	vallomást tett
84.	17	csak egy	22	nyomozás során
85.	 17	sem volt	 22	törvényes következmény
86.	17	ennek a	22	az intézkedés
87.	17	be a	22	határozat ellen
88.	16	az egyes	20	a gyanúsítás
89.	16	ami a	20	kivéve ha
90.	16	aztán a	20	nyolc napon
91.	16	a világ	20	közli hogy

92.	16	kellett volna	20	jogszabály szerint
93.	16	mint egy	20	kerül sor
94.	16	a fejem	20	rendelet alapján
95.	16	és én	20	büntető eljárás
96.	15	azt sem	20	külön jogszabály
97.	15	az utolsó	19	tájékoztatom hogy
98.	15	a gyerek	19	feljelentést teszek
99.	15	a lány	19	eljárás során
100.	15	van szó	19	gyanúsított kihallgatása
Össz.	1562		4766	

16. táblázat

A Magyar Kontroll Korpusz és a Magyar Rendőri Korpusz első száz digramja

A kontroll korpuszban az ismétlések száma mintegy harmada a rendőri korpuszban előforduló ismétléseknek. Már a tokenek vizsgálatából is hasonló következtetésre lehetett jutni. Ez is jelzi a szakmai korpusz homogenitását, a szakkifejezések és jellegzetes szókapcsolatok állandóságát, vagyis azt, hogy egy adott fogalmat, jelenséget egy szakmai korpuszban mindig ugyanazzal a kifejezéssel fejeznek ki. Nem használnak szinonim kifejezést, mint ahogy ezt egy köznyelvi korpuszban megfigyelhetjük. Természetes, hogy egy szakszövegben a specifikus jelentéssel bíró szókapcsolatok állandóak, így gyakrabban ismétlődnek. A digramok összehasonlító elemzése még a tokenek vizsgálatánál is alkalmasabb arra, hogy egy rendőri korpusz szakmaiságát jellemezze. Már a lista második helyétől kezdve megtalálhatók a rendőri írott kommunikációra olyan jellemző állandósult szókapcsolatok, mint „*bekezdése alapján*”, „*nyomozó hatóság*”, stb.). Tulajdonképpen itt az összes digramot fel lehetne tüntetni itt a szakmaiság igazolására.

Szemantikai viszonyokat jelölnek az állandósult szókapcsolatok (*büntető eljárás, közös háztartásban, stb.*) a terpeszkedő kifejezések (*alapjául szolgáló, a rendelet alapján, stb.*) vagy funkciógés szerkezetek, az ige és határozó- vagy tárgyragos névszót tartalmazó szerkezetek (*feljelentést teszek - feljelentem, lefoglalásra került - lefoglalták, stb.*).

Egy ismeretterjesztő, illetve irodalmi szövegekből létrehozott korpusz és egy csak rendőri dokumentumokból álló korpusz digramja között a táblázat

utolsó sorának két számadata a **1562**, illetve a **4766** számok azt jelzik, hogy az első száz digram között hány ismétlődés fordult elő a vizsgált korpuszokban.

A rendőri korpuszban előforduló digramok listája alkalmas a szövegtipizálásra. Ugyanez nem mondható el a kontroll korpuszról, ahol is a két egymás mellett álló szavak listája nem tükröz semmiféle specifikus tendenciát.

4.4.2.2.8. Digramok gyakoriságának összehasonlítása az angol nyelvű korpuszokban

A digramok fentiekhez hasonló vizsgálatát az angol nyelvű korpuszokon is elvégeztem. Azt akartam igazolni, hogy a magyar korpuszokkal végzett vizsgálatokhoz hasonló tendenciát tudok kimutatnia az angol nyelvű korpuszok esetében is.

	Angol Kontroll Korpusz		Angol Rendőrségi Korpusz	
Rangsor	Gyak.	Digram	Gyak.	Digram
1.	71	Is it	130	gov. uk
2.	70	it is	102	Home Office
3.	70	of the	101	new information
4.	65	and he	95	www.homeoffice
5.	50	top of	91	BBC news
6.	49	Is he	71	of the
7.	41	and the	60	a new
8.	30	for the	54	of crime
9.	27	to be	47	UK crime
10.	26	on the	47	crime victims
11.	25	you are	38	opens in
12.	20	perhaps the	35	reducing crime
13.	20	I can	30	victim reducing
14.	20	dramatic and	29	on the
15.	20	the most	29	the police
16.	20	most interesting	28	life of
17.	18	from the	28	UK life
18.	17	one of	28	you can
19.	16	with the	25	to be
20.	16	have been	25	related crime
21.	15	has been	24	with the
22.	15	at the	24	by the
23.	14	will be	24	up to
24.	13	with a	24	law enforcement
25.	12	the same	23	such as
26.	11	on a	23	a crime

27.	10	is not	23	domestic violence
28.	10	to make	21	the government
29.	10	I have	21	from the
30.	10	up to	21	justice system
31.	9	is the	21	number of
32.	9	they are	20	restorative justice
33.	9	there is	18	the law
34.	9	I am	15	at the
35.	9	he is	15	for the
36.	9	can be	14	the crime
37.	9	out of	14	criminal justice
38.	8	than the	14	the criminal
39.	8	had been	14	crime and
40.	8	may be	14	use of
41.	8	that they	13	a victim
42.	8	but the	13	have been
43.	8	I think	12	will be
44.	8	like a	12	gun crime
45.	7	is that	12	drug related
46.	7	a car	12	victim of
47.	7	there are	12	has been
48.	6	into the	11	if you
49.	6	that is	10	victim support
50.	6	have to	10	your local
51.	6	if you	10	and more
52.	6	of their	10	for a
53.	6	used to	10	country region
54.	6	where the	10	Metropolitan Police
55.	6	and they	10	community safety
56.	6	said I	10	young people
57.	6	had to	10	to tackle
58.	6	as the	9	to make
59.	6	more than	9	to report
60.	6	of his	9	the register
61.	6	under the	9	organized crime
62.	6	the big	9	hate crime
63.	6	must be	9	of all
64.	6	no longer	9	is the
65.	6	you can	9	to provide
66.	6	there has	9	can be
67.	6	to get	9	for victims
68.	6	has to	9	anti social
69.	6	but the	9	the streets
70.	6	the little	8	likely to
71.	6	not ot	8	the Home
72.	6	the size	8	to prevent
73.	6	to build	8	crime unit
74.	6	easy to	8	and advice
75.	5	access to	8	and advice
76.	5	not a	8	the law

77.	5	all the	8	access to
78.	5	I would	8	alcohol related
79.	5	does not	8	deal with
80.	5	This is	8	range of
81.	5	not just	7	information about
82.	5	the year	7	organization of
83.	5	that is	7	more information
84.	5	some of	7	last year
85.	5	would have	7	about the
86.	5	size of	7	link to
87.	5	years ago	7	youth crime
88.	5	because he	7	the council
89.	5	when they	7	directly to
90.	4	to do	7	public sector
91.	4	within the	7	code of
92.	4	They are	7	to ensure
93.	4	being asked	7	order to
94.	4	after a	6	need to
95.	4	is still	6	crime community
96.	4	a very	6	to get
97.	4	and that	6	the previous
98.	4	might be	6	case studies
99.	4	about his	6	police station
100.	4	they have	6	to prevent crime
Összesen	1230		1940	

17. táblázat

A digramok gyakorisága az Angol Kontroll Korpuszban és az Angol Rendőri Korpuszban

A 17. táblázat listáit összehasonlítva azt látjuk, hogy a kontroll korpuszban csak elvétve akad olyan két szó egymás mellett, amelyek tartalmilag tipikusan összetartozó állandósult szókapcsolatot alkotnak. Jó részüket csupán nyelvtani kapcsolat fűzi egymáshoz (pl.: have been, does not, stb.). Addig hasonlóan a Magyar Rendőri Korpuszhoz, az Angol Rendőri Korpusz digramjainak első szektorában felbukkannak a szövegtipizálásra is alkalmas szakmai fogalmak. (crime victims, reducing crime, related crime, stb.).

Ha a lista legalján lévő összesített számokat megvizsgáljuk (AKK-1230, ARK 1940), megfigyelhetjük ugyanazt a tendenciát, amelyet a magyar digramok esetében már láthattunk. Az angol nyelvű rendőri szakmai korpuszban a homogenitás nagyobb mértékű. Az is tény, hogy az Angol Rendőri

Korpuszban a különbség nem olyan számottevő, mint a Magyar Rendőri Korpusz esetében. Ez azzal is magyarázható, hogy míg a Magyar Rendőri Korpusz autentikus, eredeti rendőri ügyiratokból áll, addig az Angol Rendőri Korpusz szövegei szélesebb témakört fognak át.

A 80.295 szövegszóból álló Magyar Rendőri Korpusz és egy találmányra kiválasztott, 79.369 szövegszóból álló Magyar Kontroll Korpusz, illetve a hasonló nagyságú Angol Kontroll Korpusz és Angol Rendőri Korpusz tokenjeinek és digramjainak a NooJ programmal történő összehasonlító elemzésével is az bizonyítható, hogy a rendőri szaknyelvi korpusz karakteresen különbözik a szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegekből álló korpusztól és a különbségek nem nyelvspecifikusak.

4.5. A négy korpusz összehasonlító vizsgálatából levonható következtetések

A 4. fejezetben ismertetett, összesen 13-féle statisztikai vizsgálat (a magyar korpuszok esetében 5, a magyar és az angol korpuszok esetében pedig 8) eredménye igazolja a fejezet elején megfogalmazott célkitűzésemet, amelyet így fogalmaztam meg: „Az a célom, hogy a rendőri szaknyelv létét, a köznyelvtől való elkülönülését bizonyítsam. Az az alapfeltevésem, hogy egy rendészeti szaknyelvi korpusz és egy általános nyelvi korpusz összehasonlító korpusz-elemzésével kimutatható a rendőri szaknyelvi korpusz specifikussága”.

Az a tény, hogy a szaknyelvi korpuszban szereplő hapax legomena- és hapax dislegomena-arány olyan magas, főneveket, állandó szókapcsolatokat olyan nagy számban tartalmaznak, azt jelzi, hogy a szaknyelvi szókincs szűkebb, tömörebb, pontosabb és egyben kevésbé változatos is. Ugyanazt a fogalmat gyakran ugyanazzal a szakszóval fejezi ki ahelyett, hogy szinonimát használna. Így egy szakkifejezésre, állandósult szókapcsolatra többszöri előfordulás jut. A köznyelvi korpuszban a sokszor ismétlődő tokenek és digamok a köznyelvre jellemző változatos szókincs összekapcsolására alkalmas eszközöket tartalmaznak (pl. kötőszó+névelő, névmás+névelő). Az is nyilvánvaló, hogy a rendőri szaknyelvi tartalom közvetítése szorosan összefügg azokkal a

rendőrségi sajátos műfajokkal, amelyeket korábban már részletesen ismertettem (3. táblázat).

Kimondható, hogy a korpuszközpontú vizsgálati módszerrel végzett vizsgálatok is igazolták azt, hogy rendőri szakterületre jellemző írott kommunikációban szereplő dokumentumok specifikusak, a köznyelvi nyelvhasználattól szignifikánsan különbözőek és tükrözik azokat a normákat, amelyeket a rendőri beszélőközösség hozott létre.

5.

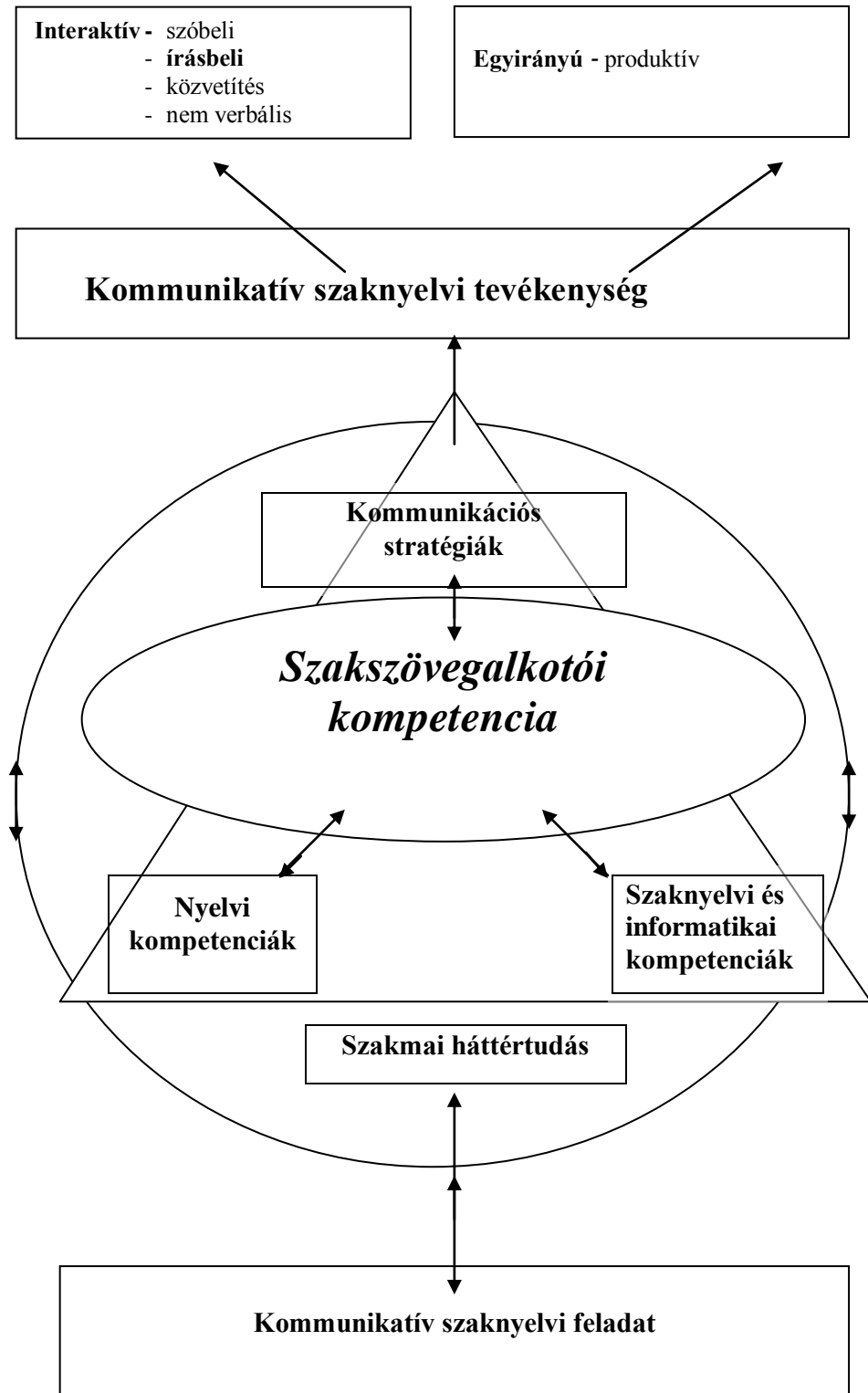
Összefoglalás

Az értekezés célkitűzésének, hipotéziseinek, módszereinek és eredményeinek összefoglalása

Értekezésemben különböző hipotéziseket állítottam fel, amelyek között szerepelt olyan feltevés is, amely az írott rendőri kommunikációban alkalmazott rendőri szaknyelv specifikusságára, a rendőri szakmai nyelvhasználat legfontosabb műfajaira, az alkalmazott módszerek hatékonyságára vonatkozott.

Munkám során figyelembe vettem Bárdos Jenő véleményét is, mely szerint „A kommunikatív kompetencia, mint alképzet megteremtésének egyik fontos területe: a szövegalkotó képesség, amelyet a diskurzuselemzés mind a lexika, mind a fonológia szintjén részletesen vizsgál. Az elemzés központjában mindig a koherencia, vagyis a szövegkontextustól függő általános értelmesség áll” (Bárdos 2000:136).

Ennek a szerteágazó téma-együttesnek a koherenciáját teremti meg a Függelék 5. pontjában szereplő Celce & Murcia & Dörnyei & Thurell funkcionális-dinamikus, az általános nyelvre vonatkozó kompetencia modellje alapján megszerkesztett, a szaknyelvre kiterjesztett saját modellem (9. ábra), amelynek fókuszában a szaknyelvi szövegalkotó képesség áll. Mivel jelen értekezés központjában éppen a rendőri szakterület írott kommunikációjának vizsgálata áll, amely elképzelhetetlen a szaknyelvi szövegalkotó képesség nélkül, így ez a modell alkalmas lehet a rendőri szakterületen zajló nyelvi jelenségek összefoglaló ábrázolására. A szaknyelvoktatás szerepét illetően megállapítható, hogy a korszerű oktatási módszerek előtérbe kerülése miatt az összekapcsolódik az informatikai kompetenciával is.

9. ábra
A szakmai nyelvtudás funkcionális-dinamikus modellje

Biber a nyelvi jellemzők funkcióinak 7 osztályát különbözteti meg, melyek a fogalomalkotási, a textuális-szövegalkotási, a személyi, a személyközi, a kontextuális, a szövegbefogadási és esztétikai funkciók (Biber 1990). A fenti 7 osztályból modellem elkészítésekor a textuális-szövegalkotási tényezőket emeltem ki, hangsúlyozva a kontextuális és szakmai háttértudás szoros kapcsolatát. Ezzel a modellel összekapcsolhatónak látom a kommunikatív szaknyelvi feladatot (input) és a kommunikatív szaknyelvi tevékenységet, performanciát (output). Az értekezés tárgyára vonatkoztatva is értelmezni lehet a modellt, hiszen a rendőrök munkájának jelentős részét teszi ki éppen az értekezés fókuszában lévő specifikus műfaji keretek közötti írott kommunikációs dokumentumok létrehozása, azaz a szakmai szövegalkotás folyamata. Ezt a szoros kapcsolódást, e tényezők dinamikus egymásra hatását tükrözi a fenti szakmai nyelvtudás funkcionális-dinamikus modellje. Mivel ez egy szaknyelvi horizontális modell, központjában nem állhat más, mint a szakszövegalkotói kompetencia.

A szakmai kompetencia kölcsönös összefüggésben áll a nyelvi kompetenciák, a szaknyelvi kompetenciák, a kommunikációs stratégiák összességével. Ebből a felsorolásból nem hagyható ki az informatikai kompetencia sem, hiszen az internet alapú oktatási és tanulási módszerek térhódítása megállíthatatlan. Ezt az aktív kapcsolatot jelölik a nyilak. Mindezt kiegészíti a beszélőközösséget jellemző háttértudás. A rendőrségi szakemberek írásbeli kommunikációjában mindennapos feladatot jelent a már részletesen tárgyalt 23 tipikus műfajhoz köthető kommunikatív szaknyelvi feladat megoldása. A modell azt a meglehetősen összetett folyamatot ábrázolja, amelynek során az adott feladtból az adott műfajhoz tartozó kommunikációs szakmai tevékenység realizálódik.

Tekintetbe véve azt, hogy értekezésem egy gyakorlati cél előkészítését is célul tűzte ki, nevezetesen egy internet alapú rendőri szaknyelvi oktatócsomag összeállításának előkészítését, elengedhetetlen láthatóvá tenni a rendőrség területén zajló szaknyelvi kommunikáció és a szaknyelvi feladat közötti kapcsolatot. Tehát ez a funkcionális-dinamikus szaknyelvi kommunikációs

modell alkalmas az értekezés témái között fennálló koherenciának a szemléltetésére.

A kutatás eredményei a következőkben foglalhatók össze:

A) Az értekezés 1.2. pontjában összefoglalt hipotéziseket és alhipotéziseket bizonyítottam.

- A rendőrtudományok releváns tudományágai közé sorolható a specifikus rendőri szakmai kommunikáció.
- Létezik a magyar és az angol nyelv rendszerén és szókészletén belül egy specifikus nyelvhasználattal és a rendőrséget jellemző szókinccsel rendelkező rendőri szaknyelv. Ez az állítás bizonyítható volt a rendőri szaknyelvi korpusz és az általános nyelvi kontroll korpusz összehasonlító elemzésével, a rendőri korpusz néhány morfoszintaktikai sajátosságának kimutatásával. A magyar rendőri korpusz ügyszövegeinek műfajelemzése szerint elkülönítettem 23 különböző, a rendőri szaknyelvre jellemző specifikus műfajt.

B) Empirikus és elméleti kutatásaim olyan területeket érintettek, amelyeket az utóbbi 30 évben más nem kutatott. Az előzetes kutatásaim során vizsgált rendőri beszélőközösségről készített elemzés, különös tekintettel a rendőrnők helyzetének szociolingvisztikai jellemzésére (Tolnai 2007a, 2007d, 2008a, 2009a), valamint a jelen értekezésben megvalósított a rendőri szaknyelv specifikusságának statisztikai, morfoszintaktikai és korpusznyelvészeti módszerekkel történő bizonyítása mind új kutatási terület (Tolnai 2009, 2009a). Ehhez kapcsolódik reményeim szerint a közel jövőben megvalósuló eLearning bevezetése a rendőri szaknyelv oktatásába. A rendőri szaknyelvvoktatásban is követni kell a technológiai fejlődést. Egyéb hagyományos idegennyelv-oktatási módszer mellett az internet alapú korszerű módszerekkel is növelni kell az oktatás eredményességét (2007c, 2008., 2009a).

6.

Kitekintés

Az értekezés eredményeinek jövőbeli hasznosítása és a hozzájuk kapcsolódó további kutatási tervek

Kutatómunkám folytatását tervezem az alkalmazott nyelvészet számos részterületén. Értekezésem tudományos eredményeinek felhasználása feltétlenül célszerűnek látszik a tananyagfejlesztés területén, rendőri szaknyelvi oktatócsomagok összeállításánál, a korszerű kutatási módszerek alkalmazásánál, a rendőri beszélőközösség szóbeli kommunikációjának vizsgálatakor és a már megkezdett, a rendőri beszélőközösségre vonatkozó szociolingvisztikai kutatások területén.

A) A rendőri szaknyelvi kompetencia fejlesztése, szaknyelvi tananyagfejlesztés

A Magyar Rendőri Korpuszt és az Angol Rendőri Korpuszt a rendőri szaknyelv egy-egy reprezentatív szeleteként értelmezhetjük. Az ezekkel a korpuszokkal elvégzett különféle statisztikai vizsgálatok során kirajzolódtak azok a lexikai egységek, amelyek tanítására különösen nagy gondot kell fordítanunk. A Tau modell alapján elvégzett vizsgálatok a rendőri szakterület írott kommunikációjában leginkább használt képzők rendszerét pontosította. Az ún. szófaj-egyértelműsítő elemző program, valamint a szókinccsgazdagság mérésére szolgáló szógyakorisági vizsgálatok segítségével is a szaklexika, a morfoszintaktikai jellemzők körvonalazhatók voltak. Mindezen tapasztalatok felhasználása elengedhetetlen újabb szaknyelvi anyagok összeállításakor.

A Rendőrtiszti Főiskola és az IRM Oktatási Főosztályán korábban már készítettek glosszáriumokat, de ezek elavultnak tekinthetők. A hagyományos, valamint a statisztikai, morfoszintaktikai és számítógépes szövegelemzési módszerrel kapott kutatási eredményeimet egy új rendőri szakszótár, glosszárium összeállításában fogom felhasználni első lépésként, amelynek

további fázisaként az angol, a német és a franciaszakos kollégákkal együttműködve egy többnyelvű korszerű rendőri szakszótár összeállítása kerül napirendre.

Folyamatban van egy két-kötetes angol nyelvű rendőri szaktankönyv (Borszéki & Makai & Tolnai 2005) internet alapú változatának elkészítése. Ez a tananyagcsomag olyan nyelvtanuló rendészeti szakembereknek készül, akik alapfokú általános nyelvismerettel már rendelkeznek. Az oktatócsomag témájában és lexikájában követi az értekezés bevezetésében ismertetett rendészeti diszciplínákat, valamint az Európa Tanács által ajánlott nyelvismereti szinteket. A szakmai szövegek B2 közép és C1 felső nehézségi szinteknek felelnek meg. Természetesen a folyamatos szakmai tartalom-aktualizálás elengedhetetlen. A papíralapú tankönyvvel ellentétben az internet alapú tananyagban megvalósítható a naprakész anyagok felhasználása.

A könyv anyagára támaszkodva, kísérletképpen összeállítottam már számos, a nyelvtanulást segítő tananyagot is. Ezek megtekinthetők a <http://www.easytestmaker.com> felületen. (Itt a username: zsuzsa.tolnai; a password: sagunto; My tests címszó alatt). A másik link: <http://www.classmaker.com>, itt a feladat címe, amelyet ugyanezekkel a paraméterekkel lehet elérni: Policing.

Hallgatóink közül néhányan már felhasználták ezeket az anyagokat. Véleményük szerint az online tananyag könnyen hozzáférhető, a szaknyelvtanulást és a középszintű B2 típusú nyelvvizsgára történő felkészülésüket segítette. Főleg azok a levelező hallgatók használnák szívesen, akik a szervezett tanórákra munkahelyi beosztásuk miatt nem tudnak eljárni. A szakmai tananyagfejlesztésnek ezt a módját nagyon hatékonynak tartom, a későbbiekben tervezem a szakmai témák tárgyalásának kibővítését.

Ha a Rendőrtiszti Főiskola biztosítja az internet alapú nyelvoktatás feltételeit és támogatja egy oktatócsomag összeállítását, a Rendőrtiszti Főiskola nappali tagozatos és levelező hallgatók csakúgy, mint az egyéb rendészeti szerveknél dolgozó szakemberek felhasználhatnák kutatási eredményeim és a rendőri beszélőközösség igényeit felmérő szükségletelemzés figyelembevételével készült oktatócsomagot a szaknyelvtanuláshoz és a szaknyelvi vizsgára történő felkészüléshez. Az autentikus dokumentumok, a

különféle lexikai és kommunikatív feladatok alkalmazása a rendőri szaknyelvoktatásban kiváló alkalmat teremt a nyelvtanulók szakszókincsének bővítésére, a szakmai nyelvhasználat elsajátítására, valamint a tartalomalapú oktatásra, magas színvonalú szaknyelvi írott és szóbeli kommunikációs készségek elsajátítására.

B) Korszerű oktatási módszerek alkalmazása

A Rendőrtiszti Főiskola tervei között szerepel a közeljövőben internet alapú oktatás bővítése, és ennek során angol nyelvből a szükségletfelmérésre és szükségletelemzésre hivatkozva (Tolnai 2004, 2005a, 2007c), a Rendőrtiszti Főiskola Idegennyelvi Intézete is rákapcsolódhat a főiskola számítógépes rendszerére, amelynek segítségével a már összeállítás alatt álló internet alapú rendőri szaknyelvi és vizsga-előkészítő oktatócsomag bevezetése is lehetővé válik.

Egyes vélemények szerint hiba volt nem létrehozni Magyarországon egy központi, „open university” intézményt (EDUWEB 2001), míg mások szerint az lett volna a hiba, ha ez megtörténik. Bárdos Jenő (2000) ezt a tanulási módot már nem is multimédiás jelzővel, hanem hipermédiás jelzővel illette, bár azt is hozzátette, hogy még nem bizonyított tény, hogy a távoktatás, és az internet alapú oktatási módszer hatékonyabb volna a hagyományos oktatási formáknál. Vannak olyan szakemberek is, akik elvesztették kezdeti lelkesedésüket az internet alapú oktatás mindenhatóságával kapcsolatban. Példaként említem Polónyi Istvánt, a Debreceni Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Karának habilitált dékán helyettesét, aki egy, „A válasz az eLearning – de mi volt a kérdés?” című írásában nem azt vitatja, hogy a számítógép és az internet jelentős segítséget nyújt az információszerzésben; a kételkedése azzal kapcsolatos, hogy mindez – az internet és a számítógép – az oktatást gyökeresen megváltoztatná.

„A pedagógustársadalom az elmúlt évtizedek során több új technikai eszköz megjelenését, olykor kampányszerű terjedését élte meg, amelyek mindegyikétől – tévesen – az oktatás megújulását várták. Gondoljunk az írásvetítő, a nyelvi laborok, a programozott oktatás, majd a video és a

számítógép esetenkénti 'fetiszizálására', pedig mindezen eszközök az oktatást lényegében változatlanul hagyták. Vajon a számítógép és az internet megváltoztatja majd azt? A számítógép tömegcikké válása, majd az internetnek mintegy tíz évvel ezelőtti teljes kommercializálása óta állandó volt az „eufória”. Kétségtelen, hogy a számítógép a szemléltetésben, az adminisztrációban, az információszolgáltatásban fontos szerephez jutott, de nem a tényleges, szűken értelemben vett oktatásban. Itt nem az oktatás lényegéről van szó. „Persze a számítógépre és az internetre szükség van, mint szemléltetésre, mint az oktatást segítő, támogató eszközre, ami azonban nem veszi át a hatalmat az oktatásban, nem szorítja ki az oktatásból azt, ami az oktatás” (Polonyi 2003/3: 418-429). Úgy épül be az internet az oktatásba, mint ahogy beépült a videó, az írásvetítő, a flip chard vagy korábban a palatábla - a közlés minőségét javítva, de a lényegét változatlanul hagyva. Persze, van egy-két oktatási szegmens, ahol az e-tanulás is szerephez jut, - a felnőttképzés egyes területein, elsősorban a magasan képzettek, az önálló tanuláshoz kellő alappal és gyakorlattal rendelkezők továbbképzésében.

2007-ben az ERASMUS oktatói mobilitás program keretében alkalmam nyílt a Milton Keynesben (UK) működő The Open University tevékenységébe betekinteni. Az ott tapasztalt komoly kutatási és oktatási eredmények arról győzték meg, hogy egy jól megszervezett, tudományos háttérrel rendelkező intézmény az eLearning-es oktatási módszer állandó korszerűsítésével alkalmas arra, hogy a jelenleg mintegy 2.000.000, a világ minden részén élő hallgató munkáját magas szinten koordinálja. 2008-ban a Tempus Közalapítvány szervezésében az Európai Unió támogatásával meghirdetett *Study visits* program keretében a norvégiai Stavanger Távoktatási Továbbképző Intézetében tanulmányozhattam az eLearning, a blended-learning módszerének hatékony felhasználását. 2009-ben a Skót Rendőrtiszti Főiskola meghívására az ERASMUS oktatói mobilitás programjának keretében magam is részt vehettem egy internet alapú oktatócsomag-író modulban. Láthattam azt is, hogy az internet alapú oktatási forma már évek óta mennyire szervesen beépül a skót rendőrképzésbe.

A nemzetközi és a személyes tapasztalatokat, valamint a Rendőrtiszti Főiskola összes levelező hallgatójával végzett szükségletelemzés adatait figyelembe véve, indokolható lenne egy internet alapú korszerű oktatási szaknyelvoktató rendszer kiépítése.

A korszerű, a kor követelményeinek megfelelő szaknyelvoktatással kapcsolatos igényeikről a Rendőrtiszti Főiskola nappali és levelező hallgatói egyértelműen, támogatóan nyilatkoztak a 2007-ben elvégzett kérdőíves felmérés során (Függelék 7). Ez a tény megerősít engem abban, hogy a főiskola informatikai szakembereivel szorosán együttműködve segítsen a Rendőrtiszti Főiskolán az internet alapú rendőri szaknyelvoktatás bevezetését. Véleményem szerint a technológiai fejlődés az oktatás területét, a Rendőrtiszti Főiskolát sem kerülheti el, a hagyományos szaknyelvi oktatási formák mellett mindenképpen növelik az oktatás hatékonyságát.

C) A rendőri beszélőközösség szóbeli kommunikációjának vizsgálata

Értekezésemben a magyar írott rendőri kommunikáció vizsgálata állt a középpontban, ez azonban nem azt jelenti, hogy a rendőrök szóbeli kommunikációja másodrendű kutatási feladat. Jövőbeli terveim között szerepel ennek a specifikus kommunikációnak a vizsgálata. Az anyaggyűjtés azonban nagyon nehéz feladat, hiszen kívülálló nem lehet tanúja a rendőri intézkedéseknek.

D) Szociolingvisztikai kutatások

Folytatni kívánom a rendőri beszélőközösségre vonatkozó innovatív kutatásaimat. Ahogy erről az előzetes kutatásaimról szóló tanulmányokban beszámoltam (Tolnai 2007, 2007a, 2007c, 2007d, 2008a, 2009a), az utóbbi években a rendőrség területén gyors szemléletváltás következett be. A korábban jellemző crime control irányából, vagyis akkor lép akcióba a rendőrség, ha már a bűncselekmény megtörtént, egyre inkább a community control, a bűnmegelőzés felé tolódik el a hangsúly.

A kemény fizikai erőt megkívánó tevékenységeket, amelyek a férfi rendőrök számára voltak megfelelők, felváltotta egy bűnmegelőző, az állampolgárokkal szorosabb kapcsolatokat kiépítő attitűd, amely pedig a női rendőrök fontosságát növeli meg. Már nem a verbális és nem verbális agresszió,

hanem a nőkre jellemző konfliktus megelőző és megoldó hozzáállás számít hatékonyabbnak.

A közlekedésrendészet, a gyerek és női áldozatok, illetve bűnelkövetők, a fiatalkorú bűnözés, járőrözés, családon belüli erőszak, ellenőrzések, határrendészeti adminisztratív tevékenységek, az idegenrendészet, a bűnmegelőzés, a kábítószeres ügyek és a női börtönök csak példaként szolgálnak azok közül a területek közül, amelyekben a női rendőrök sok esetben már jobbak, mint férfi társaik. Ennek magyarázatát részben jobb kommunikációs készségeikben kell keresni. Ez indokolja, hogy ezen a területen a nőkre jobban jellemző kommunikációs stílust preferálják, még a férfi rendőrök is.

A modern rendészeti tudományban megjelenő új tendenciák közül az állampolgárokkal való szorosabb együttműködés és a bűnmegelőzés kerül előtérbe. A nők éppen ezeken a területeken bizonyulnak jobbnak férfi társaiknál.

A nőknek a családi szocializáció során elsajátított, segítő jellegű kommunikációs stílusa a szakmai kompetencia integráns részévé vált tehát. Várhatóan a rendőrnők aránya a továbbiakban növekedni fog. Ennek ellenére úgy vélem, még hosszú ideig csak részleges integráció következhet be ebben a ma még nagyon férfias hivatásban, ahol az előítéletek még mindig erősek.

Ennek az elsősorban szociológiai kutatásnak a folytatásaként vizsgálni szeretném a rendőri beszélőközösségen belül meglévő férfi és női kommunikációs stratégiák között meglévő különbségeket.

Szaknyelvtanárként eddig azzal tudtam hozzájárulni a szaknyelvi kompetencia fejlesztéséhez, hogy rámutattam arra a tényre, hogy a rendészettudományoknak mennyire fontos része a szaknyelvi kommunikáció. Vizsgáltam a rendészeti szakemberek beszélőközösségét, különös tekintettel a rendőrnők helyzetére. Kimutattam, hogy a rendőrség specifikus nyelvhasználattal rendelkező szakterület. Felmértem a levelező hallgatók attitűdjét egy internet alapú szaknyelvoktatás bevezetéséhez.

Véggövetkeztetés

Sikerült megvalósítanom azt a kitűzött célt, hogy bizonyítsam a rendőri szaknyelv létét, a köznyelvtől való elkülönülését.

A hagyományos, a morfoszintaktikai, a kvalitatív és kvantitatív tartalomelemzés, valamint az összehasonlító korpuszelemzés módszerével végzett kutatás is ugyanahhoz az univerzális következtetéshez vezetett: a rendőri szaknyelvet mindennapi munkájukban használó szakemberek nyelvtől függetlenül specifikus nyelvhasználattal rendelkeznek, ezzel is erősítve azt a tényt, hogy önálló rendőri beszélőközösséget alkotnak.

Az értekezés angol nyelvű kivonata

Comparative morfo-syntactic, statistical corpus analysis of written communication in the special field of policing

1. Introduction

1.1. The independent scientific field of law enforcement and its relationship with the other auxiliary disciplines, above all with linguistics

Before studying the specific language of any disciplines it is a necessity to deal with the discipline itself.

In 1989 the Hungarian Parliament adopted a new chapter of the basic law dealing with the armed forces and the police. The new constitutional provisions prescribed the regulations on police organization. Article 40/A, paragraph (2) provided that „The fundamental duty of the police shall be to protect public safety and internal order.” The Hungarian Parliament passed a comprehensive Police Act in 1994. It defines police as an armed policing agency performing duties in the fields of crime prevention, criminal law enforcement, state administration and general law enforcement.

The Hungarian National Police Force is to protect public security and public order. It exercises the general powers of criminal investigation and acts as the authority for petty offences, pursues the prevention and detection of criminal acts and petty offences, undertakes policing tasks related to the entry of foreigners and their stay in Hungary, as well as duties related to refugee procedures, to border and custom guarding and conducts the official work related to the manufacture, distribution and use of certain instruments and materials hazardous with respect to public safety.

It also performs official and policing tasks, related to traffic and maintenance of order in public areas. It protects the life and body of persons of particular importance in accordance with the interests of the Republic of Hungary. It provides protection from acts directly threatening or violating life or

safety of body and property and provides information and assistance to those in need.

The Hungarian Police Force consists of a large number of officers amounting to 31.500. And there are roughly an additional 10.000 civilian employees performing background functions. It is a rather slow process to change the attitude within the force with already fixed behavioural patterns. Indeed, there are several attempts to change the public image of the police.

The specific communication of law enforcement belongs to the relevant auxiliary disciplines of general law enforcement. So it is justified to write a doctoral dissertation in order to prove the connection between law enforcement and linguistics. The different fields of applied linguistics, such as: teaching a Language for Specific Purposes, Sociolinguistics, Graphology, Phonetics, Phonology, Translation Studies, Text Analysis, Corpus Analysis, Forensic Linguistics, Criminal Linguistics, and Forensic Acoustics can be defined as part of the law enforcement experts' work.

In my thesis I focused on the written communication of policing, particularly on analysing the use of the most typical genres and the specific language of police itself.

It is extremely important to renew policing approaches due to the fact that the old policing communication style is not appropriate any more. Nowadays, community-oriented policing has become the watch-word for gaining public support by linking the officer to the community. The presence of women may focus increased attention on ways of avoiding violence and cooling violent situations without using verbal aggression and physical force. Policing is a service to the public. In providing that service, it is important that the police community ensure it meets the needs of all the public.

2. Goals

As a language teacher at the Hungarian Police College it was obvious that my thesis should deal with the specific language usage of policing. There are only a few publications on the Hungarian police speech community, either. In my thesis I intended to prove, using various methods, that the specific language of

policing is an independent field of the Hungarian standard language. The main goal of my thesis has been to prove the existence of an independent, specific language of policing. In short, I have had to find the differences between this specific language and the standard Hungarian language and the Standard English language. Having described the structure of the independent scientific field of law enforcement I studied the specific language of police itself.

3. The Structure of the Dissertation

The main chapters of my thesis are as follows:

- Introduction : The independent scientific field of law enforcement and its relationship with the other auxiliary disciplines, above all with linguistics;
- Review of special literature related to the thesis;
- The specific language of policing;
- Comparing analysis of two special corpora of law enforcement (Hungarian Police Corpus; English Police Corpus) and two control corpora (Hungarian Control Corpus; English Control Corpus) using different computer-based methods.
- Conclusion
- Future Plans

4. Introduction of the corpora to analyse

Before completing this comparative corpus analysis I had to build two Hungarian corpora (Hungarian Police Corpus, Hungarian Control Corpus) and two English corpora (English Police Corpus; English Control Corpus) consisting of approximately the same number of words (about 80.000 text words each). This fact is important for being suitable to make different analysis of comparison.

4.1. Hungarian Police Corpus and Hungarian Control Corpus

The Hungarian Police Corpus consists of 112 authentic documents written in 23 different genres of policing. The Hungarian Control Corpus is a general corpus, consisting of different texts of literature and science.

4.2. English Police Corpus and English Control Corpus

Because of the well-known reasons it was not possible to build a corpus of policing in English similarly to the way of the Hungarian one. Being in the UK, at the Scottish Police College in April 2009, I made a lot of efforts to collect original, authentic documents from the Scottish Police Headquarters but without any success. So I could get special materials from the most important special magazines of policing (*Police Review and Police*) and the webpage of the Home Office (www.homeoffice.uk). The English Control Corpus is a general corpus built from different text of science and literature.

5. The Methods

I worked with various methods in this thesis. All these methods were used to prove the hypothesis of my dissertation.

- 5.1. Three **needs analyses** were completed using the findings of 1612 survey sheets;
- 5.2. **Personal interviews** with 50 correspondence students of the Hungarian Police College;
- 5.3. **Traditional Text-Analysis:** First, I worked on these corpora in a traditional way of text-analysis. My aim was to find out the characteristic features of the law enforcement documents intuitively. I completed a list of typical specific words and expressions which were very useful raw material for the second analysis. Morpho-syntactic comparing analysis of the Hungarian Police Corpus with the standard language according to the so called Tau Model for Morpho-Syntactic Analysis (Alberti 1988, 2006). This study proved that even the typical suffixes are different in the law enforcement corpus.

5.4. Analyses with the Help of NooJ

5.4.1. An Analysis of ‘Unknown Category’

In the law enforcement corpus the NooJ selected 8340 words (from about 80,000, also one tenth of the law enforcement corpus) which are not in the National Hungarian Corpus. This corpus is based on standard Hungarian language. Only this fact serves as evidence: the specific language of law enforcement is different from the standard Hungarian structures. Among these words I found 406 words typical for law enforcement documents. As a next step I classified these words. There are three groups of them: words used mainly in law enforcement texts; words used in other fields of science; words typically used in general language. The same analysis was completed on the control corpus, too. The comparative results show how different these corpora are, that is the general language and special language of law enforcement.

5.4.2. A Comparative Analysis of Tokens in the Hungarian National Corpus (HNC), in the Hungarian Police Corpus (HPC) and in the Hungarian Control Corpus (HCC)

I have received very convincing results – the analyzed corpora are very different. In HPC there is a big amount of specific words in the first 100 most frequent tokens. It shows that the vocabulary of the corpus of policing is narrower, more concise, more exact and less varied. The same feature is always expressed by the same words instead of using synonyms. In the HCC and in the HNC the first most frequent words are linking words, articles and there is mainly only one syllable in the simple words. In the law enforcement corpus we can find several important specific words.

5.4.3. Comparative Analysis Digrams in the Hungarian National Corpus, in the Hungarian Police Corpus and in the Hungarian Control Corpus

Having completed this analysis I have received the same the same results as those in the analysis with tokens.

5.5. Different statistical analyses with help of Oxford WordSmith Tool 4.0, TnT – statistical part-of-speech tagger,

Lemma-based studies can be as valid as those word-based, if not more accurate.

“Lemmatisation” is the term given to the grouping of grammatical words with the same stem or the same meaning and which belong to the same major word class, and which differ only in inflection or spelling. Two facts can be highlighted: 1) the values for lexical richness and lexical repetition are more concentrated, and 2) the invariability of lemmas, a common feature with function words, is also an added asset.

Statistical features: Early stylometric studies introduced the idea of counting features in a text and applied this to word lengths and sentence lengths. Other token-level features are word count, sentence count, character per word count, punctuation counts, etc. Authorship attribution has also been named stylometry, because the classification is based on the distinct stylistic traits of a document and is independent of its semantic meaning.

Vocabulary richness features: Many studies found different statistics to determine the richness of an author's vocabulary. These features point out an author's creativity. We applied three different features, which are type/token ratio, hapax legomena and hapax dislegomena. Type/token ratio is presented as V/N where V is the size of the vocabulary of the text, and N is the number of tokens of the text. Hapax legomena refers to words that only once occur in a given body of text. The most frequent words are expected in all texts and rarely used ones provide greatest information. Hapax legomena estimates the probability that an author will produce a new rewrite rule that she/he has not yet used before. Hapax dislegomena count is defined as the number of twice-occurring words. Vocabulary measures are based on the assumption that authors (and their texts) differ from each other with respect to vocabulary richness (how many words are in the vocabulary of the author and is s/he able to use his/her vocabulary by applying new words as the text proceeds) and with respect to word usage (which words are preferred if several can be applied). To measure the characteristic word usage of an

author the frequencies of specific words are counted. The success of this method highly depends on the appropriate choice of words for which the frequencies are compared. Different approaches have been suggested, e.g., to group the words into categories such as idiomatic expressions, scientific terminology, or formal words, and count the number of occurrences for each group or compare the frequency distributions of the words. Function words have the advantage that writers cannot avoid using them, which means that they can be found in every text and almost every sentence. Furthermore, they have little semantic meaning and are therefore among the words that are least dependent on context. With the exception of auxiliary words they are also not inflected, which simplifies counting them. Finally, the choice of specific function words is mainly done unconsciously which means that it is an interesting measure for authorship attribution. Measures of vocabulary richness are mainly based on the evaluation of the number of tokens and different types. In the following, let N denote the number of tokens (that is the number of word occurrences which form the sample text, i.e. the text length), V the types (the number of lexical units which form the vocabulary in the sample, i.e. the number of different words), and V_r the number of lexical units that occur exactly r times. The proportion $V(N)/L(N)$ indicates the index of *flexionability*, or of allomorphy, of the text, the minimum value being 1, when the number of lemmas equals that of word-types, and the maximum approaching 3. Although this constant cannot alter the above rankings (as its values depend both on $V(N)$ and $L(N)$), it allows us to guess the behaviour of each depending on whether the text presents a high, medium or low number of inflections. This measure has one severe disadvantage, namely its dependency on the length of the text. The number of Hapax Legomena (V_1) of a text, that means the number of words that exactly occur once. The method is said to be stable for texts with $N > 1300$. Similar to this, the Hapax Dislegomena (V_2) (the words that occur exactly twice) can be used to characterize the style of an author. The text/token ratio is an indication of vocabulary diversity, for it

compares the number of unique word types to the overall size of the document(s) from which they are drawn. The text/token ratio is sensitive to variations in document length, and is only useful for document comparison with texts of similar length.

Function word features: Function words are words that have little lexical meaning or have ambiguous meaning, but instead serve to express grammatical relationships with other words within a sentence. Function words may be prepositions, pronouns, auxiliary verbs, conjunctions, grammatical articles or particles.

Writing style features: Writing style features that facilitate authorship attribution fall into four categories: lexical, syntactic, structural, and content-specific. Lexical features can be either word- or character-based. Word-based lexical features include such characteristics as total number of words, words per sentence, word length distribution, and vocabulary richness. Vocabulary richness measures include the number of words that occur once (*hapax legomena*) and twice (*hapax dislegomena*), as well as several statistical measures.

Character-based lexical features include total number of characters, characters per sentence, characters per word, and the usage frequency of individual letters.

Syntax-based measures analyze the syntactical structure of the text and are based on the syntax tree of the sentences. As the syntactical structure contains additional information, syntax measures have a high potential in literature analysis and have already been used in some projects. Syntax refers to the patterns used to form sentences. This category of features consists of the tools used to structure sentences, such as punctuation and function words.

Structural features, which deal with the text's organization and layout. Researchers traditionally focused on word structures such as greetings and signatures or on the number of paragraphs and average paragraph length.

Content-specific features are words that are important within a specific topic domain.

A **word frequency analysis** typically involves raw word counts, ranks, and weights, and the comparison of these between different sources. A corpus which has been constructed from a representative selection of texts is more likely to demonstrate a range of word frequencies than one which has been constructed with bias. It follows that when a corpus has been derived from naturally occurring texts it may be partitioned into frequency divisions which indicate functional differences within its overall word frequency spectrum.

A high-frequency group typically includes several functional/structural words (e.g., to, of, in, at, and, for, than) which are indicative of English language structure. High frequency words tend to have more diverse meanings than do lower frequency words, which imply a correlation between frequency and semantic complexity. A relatively high word frequency does not imply conceptual validity for an individual word or for the passages in which that word participates. For example, individually a high frequency word is just that- a word which occurs frequently. The presence of two high frequency words in some sort of relationship says nothing about the correctness of that relationship, just that there may be a likelihood of those words co-occurring.

The medium-frequency range of words denotes words of lesser generality but also of repeat frequencies (Herdan, 1964). Within this group, given a typical distribution not skewed by underlying functions, may be found a class of commonly used content words.

Low-frequency words tend to bear greater informational value than words which occur frequently (Herdan, 1964). The percentage of rare words as a representative feature of a text represents the richness, or diversity of the text. The size of the group of words which occur only once, denoted by the term “hapax legomena”, is a measure of vocabulary richness, and grows with an increase in vocabulary. A related rare word category is the hapax dislegomena, or the collection of text words which are used twice. A practical difficulty with compiling word frequency counts from published, “sanitized” texts, and from

small corpora is that the sample range may not produce reliable counts of these low frequency words.

6. Conclusions, future plans

The language use and the vocabulary of policing are totally different from the standard language use, in other words: Undoubtedly there exists a scientific language of policing with a specific use not only within the Hungarian language structure but also in the English one. The discipline of policing is an independent field of science with its own specific language use and genres.

I have proved the main hypotheses of my thesis using various methods and programmes: NooJ, TnT-statistical part-of-speech tagger, CMU-Cambridge Statistical Language Modelling Toolkit, Multitext-East project (MtSeg programme).

The findings of my research can serve as a base:

- for further research on oral communication of law the enforcement community,
- for creating a multilingual dictionary of law enforcement,
- for writing modern teaching materials in cooperation with the experts of law enforcement, informatics, and language teachers.

The use of different, modern, Internet-based methods is becoming more and more popular throughout the world. The importance of these multimedia methods is increasing in the field of higher education, too. More than 700 universities regularly use eLearning, blended learning- teaching materials on their online courses.

The advantages of the Internet-based teaching methods often include flexibility and convenience for learners, especially if they have other commitments, facilitators of communication between learners, greater adaptability to the learners' needs, and more variety in learning experience with the use of multimedia and nonverbal presentation of the teaching material.

If one views the Internet as a vast collection of resources, then it naturally lends itself to an approach which encourages using a variety of resources to develop their understanding, rather than a specified few provided by the educator.

Being able to analyse, select and critique resources is a major learning skill to be acquired in such an approach. This approach may be realized through the creation of one or more activities which students perform as individuals or in groups. This is a type of approach that has been greatly enchanted by the Internet as it gives an unparalleled access to a wide range of resources.

In higher education especially, the increasing tendency is to create a Virtual Learning Environment in order to create a Managed Learning Environment in which all aspects of a course are handled through a consistent user interface standardised throughout the institution.

According to my representative needs analysis completed with all the correspondence students of the Hungarian Police College there is a big need for introducing this modern, very useful educational system at our college, too. However, this aim cannot be completed without a wide range of cooperation between experts of informatics and language teachers.

Irodalomjegyzék

1. Az értekezésben előforduló hivatkozások

- Aarts, J. & Meijs, W.** (1984). *Corpus Linguistics: Recent Developments in the Use of Computer Corpora in English Language Research*. Amsterdam: Rodopi.
- Ablonczyné Dr. Mihályka L.** (2003). *A szaknyelvi kommunikációs kultúra*
<http://www.duf.hu/kf/nyelvikonf/2003/AML.htm>
- Adler, F. & Müller, G. & Laufer, W.** (2005). *Kriminológia*. Budapest: Osiris Kiadó.
- Alberti G.** (1988). A Tau modell (a természetes nyelv egy függvényszerkezetes modellje). *Műhelymunkák 4*. Budapest: MTA Nyelvtudományi Intézete. 3-39.
- Alberti G.** (2006). A szóképzéssel együtt járó vonzatszerkezet-változások rendszere. Budapest: *Nyelvtudományi Közlemények* 103. 75-105.
- Albig, J. W.** (1938). The Content of Radio Programs, 1925-1935. *Social Forces*. 16, 338-49.
- Antal L.** (1976). *Tartalomelemzés alapjai*. Budapest: Magvető Kiadó.
- Apáczai Cs. J.** (1653/1959/1977). *Magyar Encyclopaedia*. Ultrajecti Kiadó. Újra kiadta: Szigeti J. Budapest.
- Atteslander, P.** (1993). *Methoden der empirischen Sozialforschung*. Berlin-New York: Walter de Gruyter.
- Babbie, E.** (2000). *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó.
- Babbie, E.** (2004). *Practice of Social Research*. Belmont. CA. Thomson/Wadsworth.
- Bacon, F.** (1620). *Novum organum*. In: Montague, B. (ed.). *The works*.3. Volume. Philadelphia: Parry&MacMillan (1858:343-71).
- Baker, M. C.** (2001). *The Atoms of Language*. New York: Basic Books.
- Balaskó M.** (2004). *Korpusznyelvészeti vizsgálatok*. PhD Disszertáció. Pécs: Pécsi Tudományegyetem.

- Balázs G.** (1995). *A szöveg*. Budapest: Gondolat Kiadó.
- Bata Zs.** (2007). <http://krono.inaplo.hu/index.php/inter/inter-halozati-jelensegek/409-info-nyelv>.
- Bánczerowski J.** (2003). A szaknyelvek szerepe a civilizációs fejlődésben. *Magyar Nyelvőr*. 127/3.277-282.
- Bánczerowski J.** (2004). A szaknyelvek és szaknyelvi szövegek egyes sajátosságairól. *Magyar Nyelvőr* 128/4. 446-452.
- Bárczi G.** (1966). *A magyar nyelv életrajza*. Budapest: Gondolat Kiadó.
- Bárdos J.** (2000). *Az idegen nyelvek tanításának elméleti alapjai és gyakorlata*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.
- Beaugrande, R. & Dressler, W.** (1981). *Introduction to Text Linguistics*. London: Longman Press.
- Beaugrande, R. & Dressler, W.** (2000). *Bevezetés a szövegnyelvészetbe*. Budapest: Corvina Kiadó.
- Békési I.** (1986). *A gondolkodás grammatikája*. (A szövegfelépítés tartalmi-logikai szabályrendszere). Budapest: Tankönyvkiadó.
- Bell, R. T.** (1976). *Sociolinguistics: Goals, Approaches and Problems*. London: Batsford.
- Berelson, B.** (1952). *Content Analysis*. New York: Free Press.
- Berkenkotter, C. & Huckin, T. N.** (1995). *Genre Knowledge in Disciplinary Communication. Cognition/Culture/Power*. New Jersey: Lawrence Erlbaum. Hillsdale.
- Biber, D.** (1988). *Variation across Speech and Writing*. Cambridge: CUP.
- Biber, D.** (1990). Methodological issues regarding corpus-based analyses of linguistics variation. *Literary and Linguistic Computing*. 5: 257-269.
- Biber, D.** (1993). Representativeness in corpus design. *Literary and Linguistic Computing*. 8: 243-257.
- Biber, D.** (1995). *Dimensions of Register Variation: A Cross-Linguistic Comparison*. Cambridge University Press.
- Boas, F.** (1911). Introduction. *A Handbook of American Indian Languages*. Smithsonian Institution, Washington, DC. In: Hymes, D.(1964).

Language and Culture. A Reader Linguistics and Anthropology. New York: Harper and Row.

- Boda I. & Porkoláb J.** (2001). *Számítógépes stilisztikai és szövegtani tanulmányok.* A Debreceni Egyetem Magyar Nyelvtudományi Intézetének kiadványai 76. Debrecen: Egyetemi Kiadó.
- Bodonyi I.** (2008). *A rendészettudomány kutatás-módszertana.* MA jegyzet. Budapest: Rendőrtiszti Főiskola.
- Borgulya I.** (1996). *Üzleti kommunikáció kultúrák találkozásában.* Pécs: Janus Pannonius Tudományegyetem.
- Brants, Th.** (2000). TnT - A Statistical Part-of-Speech Tagger. In *Proceedings of the Sixth Applied Natural Language Processing Conference ANLP-2000.* Seattle: WA.
- Brunet, E.** (1978). Le Vocabulaire de jEn Girandoux. In: *Structure et Evolution.* Slatkine.
- Bryman, A.** (1988). *Quantity and Quality in Social Research.* London: Unwin and Hyman.
- Burrows, J. F.** (1987). Word-patterns and story-shapes: The statistical analysis of narrative style. *Literary and Linguistic Computing*, 2 (2):61-70.
- Burrows, J. F.** (2003). "Questions of Authorship: Attribution and Beyond." *Computers and the Humanities* 37.1 5-32.
- Celse & Murcia & Dörnyei Z. & Thurrell, S.** (1985). *A Pedagogical Framework for Communicative Competence: Content Specifications and Guidelines for Communicative Language Teaching.* (kézirat).
- Chaski, C. E.** (2004). 'Recent Validation Results for the Syntactic Analysis Method for Author Identification'. International Conference on Language and Law. Cardiff, Wales.
- Chaski, C. E.** (2005). Who's At The Keyboard? Authorship Attribution in Digital Evidence Investigations. *International Journal of Digital Evidence.* NASA Computer Crime Division: Volume 4. Issue 1. Institute for Linguistic Evidence. Inc.
- Chomsky, N.** (1957). *Syntactic Structures.* The Hague: Mouton.

- Church, K. & Gale, W.** (1995). Poisson Mixture. *Journal of Natural Language Engineering*. 1(2): 163-190.
- Clear, J.** (1992). Corpus Sampling. In Leitner, G. (ed). *New Directions in English Language Corpora*. Berlin: Mouton-de - Gruyter, 21-31.
- Crowdy, S.** (1993). Spoken Corpus design. *Literary and Linguistic Computing*. 8: 259-265.
- Crystal, D.** (1992). *An Encyclopedic Dictionary of Language and Languages*. Harmondsworth: Penguin Books.
- Deme L.** (1978). A nyelvhasználati formák megoszlása és fejlődése. *A beszéd és a nyelv*. Budapest. 151-57.
- Ehman B.** (2006). In: Mikulás G. (szerk.) *Információból üzleti érték: az információbróker környezete és munkája* Budapest: Magyar Információbrókerek Egyesülete. 319.
- Eibel, M.** (1994). *Piackutatás a gyakorlatban*.
www.tankonyvtar.hu/marketing/marketingkutatas.
- Fábián P.** (1999). A nyelvművelés feladatai. In Glatz F. (szerk.). *A magyar nyelv az informatika korában. Magyarország az ezredfordulón*. VII.73-78. Budapest: MTA.
- Fairclough, N.** (1992). *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity Press.
- Fehér E.** (1999). A magyar stilisztika a 90-es években. *Magyar Nyelvőr*.123. 169-174.
- Fenyvesi Cs. & Herke Cs. & Tremmel F.** (2004). *Új magyar büntetőeljárás*. Budapest: Pécs: Dialóg. Campus Kiadó.
- Finszter G.** (1998). Kriminálpolitika és rendvédelem. *Új Rendészeti tanulmányok*. 1998/1. Budapest.
- Finszter G.** (2003). *A rendészet és az igazságszolgáltatás. Nyomozás a közigazgatás határán*, kutatási jelentés.
- Finszter G.** (2003a). *A rendészet elmélete*. Budapest: KJK-KERSZÖV. 22-23.
- Finszter G.** (2007). Rendészeti funkciók és a Határőrség integrációja. Pécs: *Pécsi Határőr Tudományos Közlemények VII*.
- Finszter G.** (2007a). *Rendészeti Stratégia*. Alágazati stratégiai dokumentum. Kézirat az Igazságügyi és rendészeti Minisztérium felkérésére.

- Fodor I.** (2001). Rendészettudományokról. Budapest: *Rendészeti Szemle* 2001.7.20-26.
- Fóris Á.** (2002). A szótári információk és a szaknyelvi normák viszonya. In Tóth Sz. (szerk.). *Nyelvek és kultúrák találkozása. XII. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus tanulmánykötete*. Szeged: Egyetemi Kiadó.
- Fóris Á.** (2006). A terminológiai szemlélet szerepe a szakmai kommunikációban – tanulmány a Bólyai János Kutatói Ösztöndíj támogatásával.
- Földi J.** (1790/1912). *Magyar Nyelvkönyv, avagy Grammatika*. Sajtó alá rendezte Simonyi Zsigmond, kiadta: Gulyás Károly
- Glaser, B. & Strauss, A.** (1967). *The Discovery of Grounded Theory. Strategies for Qualitative Research* New York: Aldine.
- Grétsy L.** (1988). A szaknyelvek és csoportnyelvek jelentősége napjainkban. In: Kiss J. & Szűts L.(szerk.) *A magyar nyelv rétegződése*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Gupta, G. & Mazumdar, Ch. & Rao, M.** (2004). "Digital Forensic Analysis of E-Mails: A Trusted E-Mail Protocol." *International Journal of Digital Evidence* 2 (4): 1-11.
- Gyarmati S.** (1794). Okoskodva tanító magyar nyelvmester. Kolozsvár.
- Hajdú M.** (1980). *A csoportnyelvekről*. Budapest: MTA, ELTE Magyar Tanszék.
- Halliday, M. A. K. & Hasan, R.** (1976, 1989). *Collision in English*. London: Longman.
- Harris, Z.** (1968). *Mathematical Structures of Languages*. New York: John Wiley and Sons.
- Hayes, N.** (1997). *Behavior Therapy*. USA: Stanford University School of Medicine.
- Heltai P.** (2004). A fordító és a nyelvi normák. 1. *Magyar Nyelvőr* 128.4.407-34.
- Henwood, K. L. & Pidgeon, N. F.** (1995). Qualitative Social Psychology. *Journal of Community&Applied Social Psychology*. Volume 4. Issue 4. 219-223.

- Hoffmann, L.** (1984). *Kommunikationsmittel Fachsprache*. Berlin: Akademie Verlag.
- Holmes, D.** (1994). Authorship attribution. *Computers and the Humanities*. 28:87-106.
- Holmes, D. & Richard S. Forsyth, R. S.** (1995). The Federalist revisited: New directions in authorship attribution. *Literary and Linguistic Computing*. 10 (2):111-127.
- Holsti, O.R.** (1969). *Content Analysis for the Social Sciences and Humanities*. Reading, MA: Addison-Wesley.
- Hofland, K., & Johansson, S.** (1982). *Word frequencies in British and American English*. London: Longman.
- Honore, A.** (1979). *Some Simple Measures of Richness of Vocabulary*. Association for Literary and Linguistic Computing Bulletin 7. 172-177.
- Hume, D.** (1995). *Tanulmány az emberi értelemről*. Budapest: Nippon Kiadó.
- Hunston, S.** (2002). *Corpora in Applied Linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hunyadi L. & Vita L.** (2006). *Statisztika közgazdászoknak*. Budapest: Központi Statisztikai Hivatal.
- Jaschke, H. & Tore, G. & Francisco del Barrio, R. & Cees, K. & Mawby, R. & Pagon, M.** (2006). *A rendészettudomány európai távlatai*. CEPOL Sorozat. 2. szám. Bramshill: 2007. www.cepol.europa.eu.
- Kabán A.** (1993). *A magyar tudományos stílus a kezdetektől a felvilágosodás koráig. Szemiotikai, szövegnyelvészeti megközelítés*. Budapest: MTA Nyeltudományi Intézet.
- Katona G.** (1993). Adalékok a rendészet fogalmának meghatározásához. *Rendészeti Szemle* 1993. 6. Budapest. 3-11.
- Kántás P.** (1997). A rendészeti fogalmához. *Új rendészeti tanulmányok*. 1997/1.
- Kelemen Farkas Hallgatói Információs Központ** (2008). <http://www.tankonyvtar.hu/marketingkutatas-080905-55>.
- Kilgarriff, A.** (2001). Comparing Corpora. *International Journal of Corpus Linguistics* 6:1.1-37.

- Kiss J.** (1995). *Társadalom és nyelvhasználat*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.
- Komlósy A.** (1992). Régensek és vonzatok Kiefer F. (szerk.). *Strukturális magyar nyelvtan, I. Mondattan*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 299-527.
- Kontra M.** (2005). Magyar nyelvtudomány, társadalmi felelősség, politika. (Előadás) *Tudományszakjaink felelőssége* című konferencia. MTA Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya. 2005. november 7.
- Kovács F.** (2001). *A magyar nyelvtudományi terminológia kialakulása*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Krippendorff, K.** (1980). *Content Analysis: An Introduction to Its Methodology*. Newbury Park, CA: Sage.
- Krippendorff, K.** (1995). *A tartalomelemzés módszertanának alapjai*. Budapest: Balassi Kiadó.
- Kugler N. & Tolcsvai Nagy G.**(szerk.). (2000). *Nyelvi fogalmak kisszótára*. Budapest: Korona.
- Kuhn, T. S.** (2000). *A tudományos forradalmak szerkezete*. Budapest: Osiris Kiadó.
- Kurtán Zs.** (2001). *Idegen nyelvi tantervek*. Budapest: Tankönyvkiadó.
- Kurtán Zs.** (2003). *Szakmai nyelvhasználat*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.
- Kurtán Zs.** (2006). A magyar szaknyelv kialakulása. In Kiefer F. (szerk.). *Magyar Nyelv*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 932.
- Labbé, D.** (1983). *Essau sur le discours*. Grenoble: La Pensée Sauvage
- Leech, G.** (1993). *100 million Words of English: a Description of the Background, Nature and Prospects of the British National Corpus Project*. Today 33. Vol. 9. No 1. Cambridge: Cambridge University Press.
- Leisen, J.** (1999). *Methoden-Handbuch deutschsprachiger Fachunterricht (DFU)*. Berlin: Varus - Verlag.
- Lennerberger, J.** (1986). Sublanguage Analysis. In: Grishman, R. & Kittredge, R.(eds.). *Analysing Language in Restricted Domains*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates. Hillsdale.

- Magyary Z.** (1942). *Magyar Közigazgatás*, Budapest: Királyi Magyar Egyetemi Nyomda. 561-566.
- Margitay T.** (2007). *Az érvelés mestersége*. Budapest: Typotex.
- Mason, J.** (2005). *A kvalitatív kutatás*. Budapest: Jászöveg Műhely.
- Mathew, B.C.** (1926). A Study of a New York Daily. In: Willey, M.M. *The Country Newspaper. A Study of socialization and Newspaper Content*. Washington: Star.
- Márton J.** (1799). *Német grammatika és olvasókönyv*. Kassa.
- Melinkoff, D.** (1963). *The Language of the Law*. Boston and Toronto: Little, Brown and Company.
- Nagy F.** (1980). *Kriminalisztikai szövegnyelvészet*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Olsson, J.** (2004). *Forensic Linguistics: An Introduction to Language, Crime and the Law*. New York: Continuum.
- Oravecz Cs. & Dienes P.** (2002). Large scale morphosyntactic annotation of the Hungarian National Corpus. In Hollósi B. & Kiss & Gulyás J. (szerk.). *Studies in Linguistics*, VI. 277-298. 2002.
- Papp F.** (1982). *Empirical Data And Automatic Analysis*. 9th International Conference on Computational Linguistics, Proceedings of COLING '82. Prague: ACADEMIA Coling : 301-306.
- Pápai K.** (2000). *Valószínűségi skálák az igazságügyi nyelvészetben*. (Doktori disszertáció). Pécsi Tudományegyetem.
- Platt, J. & Platt H.** (1975). *The Social Significance of Speech: An Introduction and Workbook in Sociolinguistics*. Amsterdam. North-Holland Publishing.
- Polónyi I. & Timár J.** (2001). *Tudásgyár vagy papírgyár*. Budapest: Új Mandátum Könyvkiadó.
- Polónyi I.** (2003). A válasz az e-learning – de mi volt a kérdés? *Educatio* 3. 418-429.
- Prószéky G.** (1989). *Számítógépes nyelvészet: Természetes nyelvek használata számítógépes rendszerekben*. Budapest: Számítástechnika-alkalmazási Vállalat.

- Prószéky G. & Tihanyi L.** (1992). A fast morphological analyzer for lemmatizing corpora of agglutinative languages. In Kiefer F, & Kiss G. & Pajzs J. (Szerk.). *Papers in computational lexicography COMPLEX '92* (275–278). Budapest: Linguistics Institute. Hungarian Academy of Sciences.
- Prószéky G. & Tihanyi L.** (1993). Humor: High Speed Unification Morphology and its Applications for Agglutinative Languages, *La tribunedes industries de la langue* .10,28-29.
- Quirk, R. & Greenbaum, S. & Leech, G. & Svartik, J.** (1985). *A Comprehensive Grammar of the English Language*. London: Longman.
- Rayson, P. & Leech, G. & Hodges, M.** (1997). Social Differentiation in the use of English Vocabulary: Some Analysis of the Conversational Component of the National Corpus. Amsterdam: *International Journal of Corpus Linguistics* 2. (1).133-152.
- Richardson, S. A. & Dohrendwend, B. S. & Klein, D.**(1965). *Interviewing. Its Forms and Functions* New York: 1965. 43.
- Roland, D. & Jurafsky, D.** (1997). Computing Verbal Valence Frequencies: Corpora versus Norming Studies. Poster section presented at the CUNY sentence processing conference. Santa Monica.
- Rudman, J.**(1998). "The State of Authorship Attribution Studies: Some Problems and Solutions." *Computers and the Humanities*, 31, 351-365.
- Sampson, G.**(2008). Definitional and human constraints on structural annotation of English. *Natural Language Engineering* 14(4): 471-494
- Sapir, E.** (1921). *Language*. New York: Harcourt Brace.
- Sarantakos, S.** (1993). *Social Research*. Sidney: Macmillan Education Australia.
- Saussure, F.** (1997). *Bevezetés az általános nyelvészetbe*. Budapest: Corvina.
- Schneider, H.**(2000). Police science, police theory, police research PFA, Schriftenreihe der Polizei_Führungsakademie. Münster, 1-2/2000. 133-172.

- Scott, M. & Barbara, L.** (1999). Homing on a Genre: Invitations for Bids. In Bargeila-Champani, F.& Nickerson, C. (eds.). New York: Longman. 227-254.
- Seale, C.** (2005). Portrayals of Treatment Decision-making. *European Journal of Cancer Care*. 171-174.
- Sebestyén Á.** (1988). A belső nyelvtípusok néhány kérdése. In: Kiss J. & Szűts L.(szerk.). *A magyar nyelv rétegzőse*. Budapest: <http://nytud.arts.kite.hu/tananyag/szociolingviztika/sebestyen.htm>.
- Simonyi Zs.**(1906). *Geleji Katona Magyar Grammatikája*. NyF.30. 1-32.
- Smith, M. W. A.** (1985). An investigation of Morton's method to distinguish Elizabethan playwrights. *Computers and the Humanities*, 19 (1):3-21.
- Speed, J. G.** (1893). Do newspaper now give the news? *The Forum*. Vol.15.705-711.
- Stamatatos, E. & Fakotakis, N. & Kokkinakis, G.** (2001). Automatic Text Categorization in Terms of Genre and Author. *Computational Linguistics*. Volume 26. Number 4.
- Stanley, L. & Sue Wise, S.** (1993). *Breaking Out Again: Feminist Ontology and Epistemology*. New York: Routledge.
- Stone, P. & Dexter, C. & Smith, M. & Ogilvie, D.** (1966). *The General Enquirer: A Computer Approach to Content Analysis*. Cambridge: MIT. Press.
- Swales, J.** (1990). *Genre Analysis. English in Academic and Research Settings*. Cambridge: Cambridge University.
- Sylvester J.** (1527). *Rudimenta Grammatices Donati*. Craciviae. Újra kiad: Melich J. 1912.
- Szabolcs É.** (2001). *Kvalitatív kutatási metodológia a pedagógiában*. Budapest: Műszaki Könyvkiadó.
- Szabó I. M.** (2001). A magyar szaknyelvi- kommunikációs kultúra az ezredfordulón. *Magyar Tudomány* 6. 739-752.
- Szalacsek M.** (2005). Szemiotikai vázlat egy brit orvosi folyóirat szövegfajtáinak elemzéséhez. In: Kassai I. (szerk.) *Szakszó, szaknyelv*,

- szakmai kommunikáció.* Pécs: Pécsi Tudományegyetem, Nyelvtudományi Doktori Iskola. Bornus Nyomdaipari Szolgáltató Kft.
- Szenci Molnár A.** (1610/1866). *Novae Grammaticae Vungaricae. Libri Dvo.* Hanau (Corp. Gr. 115-290).
- Szépe Gy.** (2001). Születésnap beszégetés Szépe Györggyel: Gondolatok a nyelvtudományról. In: *Színes eszmék nem alszanak* (szerk.: Andor J. & Szűcs T. & Terts I.) Pécs: Lingua Franca Csoport.
- Szigeti P.** (2001). Vázlat a közbiztonság három dimenziójáról. *Jogtudományi Közlöny* 4. szám. 153.
- Szikszaíné Nagy I.** (1999). *Leíró magyar szövegtan.* Budapest: Osiris Kiadó.
- Szintay I. & Veresné Somos M.** (2002). A rendőrség EU-konform irányítási modellje. Budapest: *Belügyi Szemle* 2002/8. 84.
- Szirmai M.** (2005). *Bevezetés a korpusznyelvészetbe.* Budapest: Tinta Kiadó.
- Szokolszky Á.** (2004). *Kutatómunka a pszichológiában.* Budapest: Osiris Kiadó.
- Teubert, W.** (2005). My version of corpus linguistics. *International Journal of Corpus Linguistics* 10. 1-13.
- Tolcsvai Nagy G.** (1994). *A szövegek világa.* Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.
- Tolcsvai Nagy G.** (2001). *A magyar nyelv szövegtana.* Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó. 3.5. fejezetek.
- Tolcsvai Nagy G.** (2006). Szöveg és szövegtan. In Kiefer F. (szerk.). *Magyar Nyelv.* Budapest: Akadémiai Kiadó. 149-174.
<https://www3.cepol.europa.eu/dspace/hande/123456789/6461>
- Tolnai V.** (1929). A nyelvújítás elmélete és története. (MnyTK. II. k. 12. füzet.
- Tolnai Zs.** (2004). Szükségletelemzés a Rendőrtiszti Főiskola rendvédelmi szakmai vizsgaközpontjának akkreditációjához. *Rendvédelmi füzetek.* 24. Budapest: Rendőrtiszti Főiskola.
- Tolnai Zs. & Borszéki J. & Makai A.** (2005). *Crime Today.* (szerk: Borszéki J.) Budapest: Rendőrtiszti Főiskola Kiadó. 131-205. & 117-145.
- Tolnai Zs.** (2005a). Szükségletelemzés a Rendőrtiszti Főiskola rendvédelmi szakmai nyelvvizsga központjának akkreditációjához. In: *Porta Lingua*

– 2005. *Szakmai nyelvtudás – szaknyelvi kommunikáció* (szerk.: Silye M.). Debreceni Egyetem. Agrártudományi Centrum. 333-344.

Tolnai Zs. (2006). *Needs Analysis for the Accreditation of a Special Policing Language Examination Centre at the Hungarian Police College*. <http://edoc.cepol.net.4911>.

Tolnai Zs. (2006a). Szaknyelvi kompetencia modell – szaknyelvi vizsgarendszer – szaknyelvi tankönyv. *Porta Lingua-2006. Utak és perspektívák a hazai szaknyelvoktatásban és - kutatásban* (szerk.: Silye M.) Debrecen: Debreceni Egyetem. Agrártudományi Centrum. 187-191.

Tolnai Zs. (2007). *Shift of Hungarian Policing after the Change of Regime* <http://edoc.cepol.net.6838>.

Tolnai Zs. (2007a). *A magyar rendőrök kommunikációs sajátosságai*. <http://edoc.cepol.net.6857>.

Tolnai Zs. (2007b). Új nyelvoktatási módszerek bevezetésének előkészületei a Rendőrtiszti Főiskolán. (szerk.: Német Zs.) *Magyar Rendészet*. VII. év. 1-2. Budapest: Rendőrtiszti Főiskola. 23-38.

Tolnai Zs. (2007c). Előkészületek egy internet alapú rendvédelmi szaknyelvi oktatócsomag összeállításához. In: *Porta Lingua - 2007. Szaknyelvoktatásunk – határokon átívelő hid.* (szerk.: Silye M.) Debrecen: Debreceni Egyetem. Agrártudományi Centrum. 215-227.

Tolnai Zs. (2007d). A magyar rendőrök szakmai megbecsülésének összefüggése kommunikációs sajátosságaikkal. In: *Magyar Rendészet 2007/3-4*. 131-150.

Tolnai Zs. (2008). Szédületes fejlődés vagy egy újabb módszertani mítosz? Dilemmák az eLearning körül. In: *Kommunikáció az információs technológia korszakában*. (szerk.: Sárdi Cs.) MANYE XVII. Konferencia. Siófok: 309-317.

Tolnai Zs. (2008a). A magyar rendőrök szakmai megbecsülésének összefüggése kommunikációs sajátosságaikkal egy országos felmérés tükrében. In: *Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához. 83. Jel és jelentés*. (szerk.: Gecső T. & Sárdi Cs.) Budapest: Tinta Kiadó. 361-376.

- Tolnai Zs.** (2009). A rendészeti szakterület beszélőközössége specifikus nyelvhasználatának aspektusai.
<https://www3.cepol.europa.eu./dspace/hande/123456789/6461>
- Tolnai Zs.** (2009a). A rendészeti korpusz nyelvi sajátosságai. *A kommunikáció nyelvészeti aspektusai.* (szerk.: Gecső T. & Sárdi Cs.) Budapest: Tinta Kiadó. (Kézirat leadva, várható megjelenés: 2009.november).
- Váradi T.** (2002). Szótár, korpusz – Magyar nemzeti szövegtár. *Lexikális jelentés – aktuális jelentés* (szerk.: Gecső T) Budapest: Tinta Könyvkiadó. 263-270.
- Váradi T.** (2002a). The Hungarian National Corpus. *Proceedings of the Third International Conference on Language Resources and Evaluation (LREC-2002)* Las Palmas de Gran Canaria: European Language Resources Association. 2002. 385-389.
- Váradi T.** (2004). *Magyar Nemzeti Szövegtár.* (szerk.). Budapest: MTA Nyelvtudományi Intézet.
- Verseghy F.** (1818). *Magyar grammatika avagy Nyelvtudomány.* 'A Magyar Nemzeti Oskolák' számára.
- Világirodalmi Lexikon** (1993). 15. kötet. Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Virányi G.** (2004). A rendészettudományok és a határrendészet.(Előadás). Pécs: Határőrségi Tudományos Konferencia. 2004. május 26.
- Virányi G.** (2005) . Bevezetés a rendészettudományokba.(Kézirat). Budapest: Rendőrtiszti Főiskola.
- Wardough, R.** (1995). *Szociolingvisztika.* Budapest: Osiris - Századvég Kiadó.
- Weber, R. P.** (1985). *Basic Content Analysis.* Beverly Hills: CA. Sage.
- Whorf, B.** (1956). *Language, Thought and Reality.* New York: Academic.
- Zipf, G. K.** (1932). *Selected studies of the principle of relative frequency in language.* Cambridge: Mass. Harvard.
- Zsilka J.** (1967). *The System of Hungarian Sentence Patterns.* Bloomington: *Indiana University publications.* vol. 67 of the Uralic and Altaic series.
http://www.tofk.elte.hu/~totha/pub/insp/inspiracio_1.htm
http://corpus.nytud.hu/mnsz/bevezető_hun.html
<http://corpus.nytud.hu/mazsola>

<http://www.easytestmaker.com>

<http://classmaker.com>

<http://speech.cs.cmu.edu/SLM/>

<http://www.chomsky.info/>

<http://nl.ijs.si/ME/V3>

<http://aune.lpl.univ-aix.fr/projects/multitext/MtSeg/MSG1.install.html>

www.noojnlp.net/NoojManual.pfd/

2.

Az értekezés témájához kapcsolódó szakirodalmi művek

- Aimer, K. & Altenberg, B.** (1991). (eds.) *English Corpus Linguistics*. London: Longman.
- Alderson, J. C.** (1991). Language testing in the 1990s: How far have we come? How much farther have we to go? In Anivan, S. (ed.). *Current Developments in Language Testing*. Singapore: Regional Language Centre.1-28.
- Alderson, J. C.** (1996). Do Corpora Have a Role in Language Assessment? In Thomas, J. & Short, M. (eds.), *Using Corpora for Language Research*. London: Longman. 248-259.
- Bachman, L. F.** (1990). *Fundamental Consideration in Language Testing*. Oxford: Oxford University Press.
- Bachman, L. F. & Palmer, A. S.** (1996). *Language Testing in Practice*. Oxford: Oxford University Press.
- Baker, P.** (2006). *Corpora in Discourse Analysis*. Discourse Collocational Network Series. London -New York: Continuum.
- Balogh I.** (2003). A válasz: E-learning? - előadás az „E-learning alkalmazások a hazai felsőoktatásban”című konferencián 2003. november 27. ([http://www.szamalk.hu/okk/E-learning/ Program.html](http://www.szamalk.hu/okk/E-learning/Program.html))
- Baron, N. S.** (1984). Computer-mediated Communication as a Force in Language Change. *Visible Language*. XVIII.2. 118-141.
- Baym, N.** (1996). *Agreements and Dissagreements in Computer-mediated Discussion*. *Research on Language and Social Interaction* 29 (4). 315-45.
- Benett, Y.** (1999). The Validity and Reliability of Assessments and Self-assessments of Work Based Learning. In Murphy, P. (ed.). *Learners, Learning and Assessment*. London: Open University Press.
- Berelson, B.** (1952). *Content Analysis in Communication Research*. Glencoe: Ill: Free Press.

- Berényi P.** (1997). (szerk.). *Szaknyelv és kommunikáció*. Budapest: G-H Mediátor.
- Békési I. & Petőfi S. J. & Vass L.** (1999). Gondolatok a szövegtani kutatás során következő feladataihoz. A szaknyelvi szövegek szövegtani elemzése felé. *Szemiotikai szövegtan.12*. Szeged: JGYTF.
- Biber, D.** (1993). Co-occurrence Patterns among Collocations: A Tool for Corpus-based Lexical Knowledge Acquisition. *Computational Linguistics*. 19. 549-556.
- Biber, D.** (1993a). *Representativeness in Corpus Design*. Oxford: Oxford University Press.
- Biber, D.** (1998). Typology of English Texts. *Linguistics*. 27. 3-43.
- Biber, D. & Reppen, R.** (1998). *Corpus Linguistics: Investigating Language Structure and Use*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Biber, D.** (2001). On the Complexity of Discourse Complexity: A Multi-dimensional Analysis. In: Conrad, S. & Biber, D.(eds.) *Variation in English. Multi-dimensional studies*. London: Longman.
- Biber, D. & Csomay E. & Jones, J.** (2004). A Corpus Linguistic Investigation of Vocabulary-based Discourse Units in University Registers. In: Connor, U. & Upton, T. (eds.) *Applied Corpus Linguistics: A multidimensional perspective* Amsterdam: Rodopi. 53-72.
- Black, P.** (1999). Assessment, learning theories and testing systems. In: Murphy, P. (ed.). *Learners, Learning and Assessment*. London: Open University Press.
- Bökönyi I.** (2003). A magyar büntetés-végrehajtás helyzete. *Belügyi Szemle*, 4. 72.
- Brown, G. & Yule. G.** (1983). *Discourse Analysis*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bruckner, H. T.** (1972). *Deviance, Reality and Change*, New York: Random Hause.
- Budai B.** (1997). Kommunikáció az osztályban. A tanári munka kommunikációs eszközei. In: Mészáros A. (szerk.). *Az iskola szociálpszichológiai jelenségvilága*. Budapest: ELTE Eötvös Kiadó.13-22.

- Burrows, J. F.** (1992). Not unless you ask nicely: The interpretative nexus between analysis and information. *Literary and Linguistic Computing*. (2): 91-109.
- Canale, M. & Swain, M.** (1980). Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second Language Teaching and Testing. *Applied Linguistics* 8. 67-84.
- Canale, M.** (1986). The Promise and Threat of Computerized Adaptive Assessment of Reading Comprehension. In: Stansfield, C. (ed.), *Technology and language testing*. 29-46.
- Carrell, P. L.** (1983). Some Issues in Studying the Role of Schemata, or Background Knowledge, in Second Language Comprehension. *Reading in a Foreign Language*. 2. 81-82.
- Carrell, P. L. & Devine, J. & Eskey, D. E.** (1988). (eds.). *Interactive Approaches to Second Language Reading*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Center for Communication Policy** (2003). *The UCLA Internet Report Surveying the Digital Future*. (<http://www.worldinternetproject.net/>).
- Chomsky, N.** (1965) . *Aspects of the Theory of Syntax*. Cambridge: MA: MIT Press.
- Clapham, C.** (1993). Is ESP Testing Justified? In: Douglas, D.-Chapelle, C. (eds.) *A New Decade of Language Testing Research*. Alexandria, VA: TESOL Publications. 257-271.
- Clark, J. L.** (1972). *Foreign Language Testing: Theory and Practice*. Philadelphia: PA: Center for Curriculum Development.
- Clark, J. L.** (1999). Needs Analysis. In: Spolsky, B.(ed.) *A Coincidence Encyclopedia of Educational Linguistics II*. Oxford: Pergamon.
- Concha Gy.** (1901). A rendőrség természete és állása szabad államban. Székfoglaló értekezés. *MTA Értekezések a filozófiai és társadalmi tudományok köréből*.
- Cook, G.** (1993). *Discourse*. Oxford: Oxford University Press.
- Crystal, D.** (1987). *The Cambridge Encyclopedia of Language*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Crystal, D.** (1992). *An encyclopedic dictionary of language and languages*. Harmondsworth: Penguin Books.
- Crystal, D.** (2003). *A nyelv enciklopédiája* (László Zs. & Rebrus P. & Szemere P. & Szentgyörgyi S. & Szentgyörgyi & Kiss K. & Szűcs T. & Vinkler Zs. & Zólyomi G. Ford.). Budapest: Osiris Kiadó.
- Csári E. & Borbándi J.** (1997). *A nyelvész szerepe a kriminalisztikában*. In: VII. Országos Kriminalisztikai Tanácskozás. Budapest.
- Csomay E.** (2005). .Linguistic Variation within University Classroom Talk. A Corpus-based Perspective. *Linguistics and education* 15. 243-274.
- Csomay E.** (2007). A Corpus-based Look at Linguistic Variation in Classroom Interaction: Teacher Talk versus Student Talk in American University Classes. *Journal of English for Academic Purposes*.
- Daille, B.** (1995). Combined Approach for Terminology Extraction: Lexical Statistics and Linguistic Filtering. *Technical Report 5*. UCREL, Lancaster University.
- Daniel Á.** (1982). Szaknyelv vagy szakmai nyelvhasználat? Szakszöveg vagy szaktudományos szöveg? *Magyar Nyelvőr*. 106. 341-342.
- Dijk, T.** (1985). *Handbook of Discourse Analysis 4-vols*. London: Academic Press.
- Donnelly, R. & Fitzmaurice, M.** (2005). Designing Modules for Learning. In: S. Moore, S. & O'Neill, G. & McMullin, B. (eds.). *Emerging Issues in the Practice of University Learning and Teaching*. Dublin: AISHE.
- Douglas, D.** (1976). *Police Culture*. London: Sage Publications.
- Douglas, D. & Selinker, L.** (1993). Performance on General versus Field-specific Tests of Speaking Proficiency. In: Douglas, D. & Chapelle, C. (eds.) *A New Decade of Language Testing Research*. Alexandria: VA: Tesol Publications. 235-256.
- Douglas, D. & Selinker, L.** (1994). Research Methodology in Context-based Second Language Research. Chapter 6. In: Tarone, E. & Gass, S. & Cohen, A. (eds.) *Methodologies for eliciting and analyzing language in context*. Northvale: NJ: Erlbaum. 119-131.

- Douglas, D. & Selinker, L.** (1985). Principles for Language Tests within the 'Discourse Domains' Theory of Interlanguage. *Language testing* 2. 205-226.
- Douglas, D.** (2000). *Assessing Languages for Specific Purposes*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Draskovits I.** (2004). *Internet és oktatás* (<http://www.communio.hu/vigilia/2003/1/draskovits>).
- Dudley & Evans, A. & John, St.** (1998). *Developments in ESP: a Multi-disciplinary Approach*. Cambridge: Cambridge University Press.
- EDUWEB Távköztársaság.** (2001). *E-learning: jelenlegi helyzet és perspektívák. 2001. évi jelentés*.
- EURPAGE** <http://www.net.hu/edupage/magyarul/>.
- Ewald, F.** (1991). Norms, Discipline and the Law. In: Post, R. (ed.) *Law and Order of Culture*. Berkeley: University of California Press. 138-161.
- Farkas Á.** (1992). A büntető igazságszolgáltatási szervek hatékonyságának alapkérdései. *Rendészeti Szemle* 7. 20-26.
- Fenyvesi Cs.** (2003). *A kriminalisztika, mint tudományág és mint egyetemi tantárgy*. Elérhető: <http://www.matud.iif.hu/03feb/fenyvesi.html>
- Fenyvesi Cs. & Herke Cs. & Tremmel F.** (2005). *Kriminalisztika – Tankönyv és Atlasz*. Budapest: Pécs: Dialóg Campus Kiadó.
- Ficzere L.** (1997). Közigazgatás és rendészeti igazgatás. *Új Rendészeti tanulmányok. 1997/1*. Budapest.
- Fodor I.** (2001). *Mire jó a nyelvtudomány?* Budapest: Balassa Kiadó.
- Fóris Á.** (2005). *Hat terminológia lecke*. Lexikográfia és terminológia kézikönyvek 1.) Pécs: Lexikográfia Kiadó.
- Frazier, S.** (2003). A Corpus Analysis of Would-clauses without Adjacent if-clauses. *TESOL Quarterly*, 37 (3). 441-443.
[index.cgi/EDUPAGE1.0189.970303](http://www.tesol.org/RESOURCES/EDUPAGE1.0189.970303).
- Gibbs, G.** (1995). *Assessing Student Centred Courses*. Oxford: Oxford Centre for Staff Learning and Development.
- Giles, H.** (2007). *Law Enforcement, Communication and the Community*. Amsterdam: John Benjamin.

- Granger, S. & Rayson, P.** (1998). Automatic Profiling of Learner Texts. In Granger, S.(ed.) *Learner English on Computer*. London, New York: Longman. 119-131.
- Gumperz, J.** (1968). Types of Linguistic Communities. In: Fishman, J. A. (ed.) *Readings in the Sociology of Language*. The Hague: Mouton.
- Gumperz, J.** (1972). *Language in Social Groups*. Stanford: Stanford University Press.
- Gumperz, J.** (1982). *Language and Social Identity*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Habermas, J.** (1993). *A társadalmi nyilvánosság szerkezetváltozása*. Budapest: Osiris Kiadó.
- Habermas, J.** (2001). *A kommunikatív etika*. Budapest: Új Mandátum.
- Halliday, M. A. K. & McIntosh, A. & Stevens, P.** (1964). *The Linguistic Sciences and Language Teaching*. London: Longman.
- Halliday, M. A. K.** (1978). *Language as Social Semiotics*. London: Edward Arnold.
- Haragi L. & Kellner G.** (2003). *Az eLearning szerepe a felnőttoktatásban és képzésben* Budapest: Magyar Pedagógiai Társaság.
- Heidensohn, F.** (1994). *Women in Control? The Role of Women in Law Enforcement*. Oxford: Clarendon Press.
- Heltai P.** (2001). Communicative Language Tests, Authenticity and the Mother Tongue. *Novelty*.8.2.
- Herbst M.** (2005). A tanár – diák együttműködés. In: B. Nagy Á. & Szépe Gy.(szerk): *Anyanyelvi nevelési tanulmányok I*. Pécs: Iskolakultúra.
- Herke Cs.** (2002). *A letartóztatás*. Budapest-Pécs: Dialóg Campus Kiadó.
- Herring, S.** (2007). *Computer-Mediated Discourse Analysis*. Oxford: Blackwell.
- Huszár Á.** (1994). Sex and Situation Differences in Hungarian. *Studies in Applied Linguistics* 1.45-53.
- Huszár Á.** (2006). Hogyan nem érdemes kutatni a női és férfi kommunikáció közötti különbségeket? In: *Sokszínű nyelvészet. Alkalmazott nyelvészeti gender- kutatás*. Szerk.S. Fenyő S. & Szekeres E. Miskolc: 15-18.

- Hutchinson, T. & Waters, A.** (1987). *English for Special Purposes*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hymes, D.** (1971). Competence and Performance in Linguistic Theory. In Huxley, R. & Ingram, E. (eds.). *Language Acquisition: Models and Methods*. London: Academic Press. 3-24.
- Hymes, D.** (1972). On Communicative Competence. In: Pride, JB. & Holmes, J. (eds.). *Sociolinguistics*. Harmondsworth: Penguin. 269-293.
- Hymes, D.** (1974). *Foundations in Sociolinguistics: an Ethnographic Approach*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Hymes, D.** (1997). A nyelv és a társadalmi élet kölcsönhatásának vizsgálata. In: Pléh Cs. & Síklaki L.& Terestyéni T.(szerk.). *Nyelv-kommunikáció-cselekvés*. Budapest: Osiris Kiadó.
- Informatikai és Hírközlési Minisztérium** (2003/november). *Magyar Információs Társadalom Stratégia*.
(http://www.ihm.hu/strategia/mits_2003.pdf) .
- ITTK-TÁRKI.** (2003). *Az Információs Társadalom helyzete Magyarországon 2002 végén–2003 elején*. Információs Társadalom Monitoring vizsgálat 2002 eredményei Összefoglaló jelentés az Informatikai és Hírközlési Minisztérium számára TÁRKI - GKIENET - Kopint - Datorg.
- Kanter M. R.** (1977). *Men and Women of the Corporation*. New York: Basic Books.
- Karlgren, J. & Cutting, D.** (1994). Recognizing text genres with simple metrics using discriminant analysis. In: *Proceedings of the 15th International Conference on Computational Linguistics. (COLING '94)*. 1.071–1.075.
- Károlyi K. & Csikós A. & Fodorné Balthazár E.** (2000). :Diplomáciai nyelvhasználat. Budapest: *Nyelvvizsga fórum* II. 1.
- Kember, D.** (1997). A Reconceptualisation of the Research into University Academics Conceptions of Teaching. *Learning and Instruction*.3. 255-275.
- Kenesei I.** (2004). (Szerk.). *A nyelv és a nyelvek* (5. javított, bővített kiadás). Budapest: Akadémiai Kiadó.

- Kennedy, G.** (1998). *An Introduction to Corpus Linguistics*. London: Longman.
- Kiefer F.** (2003). (Szerk.). *A magyar nyelv kézikönyve*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Kiss J.** (1995). *Társadalom és nyelvhasználat*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.
- Komenczi B.** (1997). On-line. Az információs társadalom és az oktatás. *Új Pedagógiai Szemle/ 1997*.
- Kontra M.** (1999). Közérdekű nyelvészet. Budapest: Osiris Kiadó.
- Kőrösné Mikis M.** (2000). Az innovatív pedagógiai gyakorlat definíciója. *Új Pedagógiai Szemle*. 2000/11.
- Krauth P.** (2007). Számítógépes szövegelemzés. (Tanulmány). NHIT Információs Társadalom Technológiai Távlatai (IT3) project.
- Kulcsár Zs.** (2005). *Az e-learning kettő pont nullás forradalma*. <http://www.crescendo.hu/node/16>.
- Kurtán Zs.** (1994). 30 éves az európai szaknyelvoktatás. In: Annus G. & Bárdos J. (szerk.) *II. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Konferencia*. 138-140. Veszprém: Egyetemi Kiadó.
- Kurtán Zs.** (1999). Az Európa Tanács szaknyelvi szükségletelezése és a nyelvtanárképzés összefüggései. In: Goldman K. & Poót Z. (szerk.). *Európai dimenziók a hazai nyelvoktatásban*. Veszprém: Tallér Kiadó.
- Kurtán Zs.** (2001). A szaknyelvoktatás tervezése nemzetközi kontextusban. *Iskolakultura*. 8. 79-86.
- Laurence, R. G.** (2000). *The Politics of Force: Media and Construction of Police Brutality*. Berkeley: University of California Press.
- Leech, G.** (1997). *Teaching and language corpora: a convergence*. In: Wichman, Figelstone, S. & McEnry, T. (eds). London: Longman. 1-23.
- Levin, B.** (1993). *English Verb Classes and Alternations*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Magyar Gallup Intézet** (2004). *Pedagógusok a digitális, információs tudásszerzés szükségességéről és új módjairól* (<http://ip.gallup.hu/kutat/isk030201.pdf>).
- Mayer, O.** (1924). *Deutsches Verwaltungsrecht*. I. München-Leipzig 1924. 54-63.

- McEnry, T. & Wilson, A.** (1996). *Corpus Linguistics*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- McEnry, T. & Wilson, A.** (1997). *Teaching and Language Corpora (TALC)*. ReCall (1). 5-14.
- McNamara, T.** (1989). ESP testing: general and particular. In C.Candlin and T. McNamara (eds.), *Language, learning and community*. Sydney: NSW: National Centre for English Language Teaching and Research. Macquarie University.125-142.
- McNamara, T.** (1996). *Measuring second language performance*. London: Longman.
- McNamara, T.** (1998). Computer adaptive testing: a view from outside. In M. Chalhoub&Deville (ed.). *Development and research in computer adaptive language testing*. Cambridge: Cambridge University Press.
- MEH Budapest** (1999). *Magyar Válasz az Információs Társadalom kihívásaira* (Szakértői anyag), 1999. december 31.
(<http://www.iif.hu/~lengyel/valasz/>).
- Mihalovics Á.** (2000). *Tanulmányok a politikai szaknyelvről*. Nyíregyháza: Bessenyei György Könyvkiadó.
- Miller, C.** (1984). Genre as Social Action. *Quarterly Journal of Speech*.70.151-167.
- Nyíri K.** (2000). *A virtuális egyetem filozófiájához*. Budapest: Liget Kiadó.
- Nyíri S.** (2002). Emberi jogok – rendészeti bilincshasználat. *Belügyi Szemle*, 2002/9.
- Paltridge, B.** (1994). Genre analysis and the identification of textual boundaries. *Applied Linguistics* 3. 288-299.
- Paltridge, B.** (1996). Genre, text type and the language learning classroom. *ELT Journal*.3.237-243.
- Papp A.** (2003) . *A rendészeti (rendvédelmi) tudomány helyzete, illetve jövője*. (Előadás). Országos Katasztrófavédelmi Felügyelőség.
- Papp J.** (1998). Rendvédelem vagy rendészet? *Új rendészeti tanulmányok*, 1.
- Petneki K.**(2000). A szaknyelvoktatás néhány elméleti és módszertani kérdése. *Modern Nyelvoktatás*. 2-3. 61-69.

- Petőfi S. J.** (2000). *A multimédiás szövegek megközelítései*. Pécs: Iskolakultúra.
- Petőfi S. J.** (2000). A szaknyelvi szövegek szövegtani elemzésének néhány aspektusa. In: Petőfi S. J. & Békési I. & Vass L.(szerk.). *Szemiotikai Szövegtan. 13.* Szeged: JGYTF Kiadó.
- Petrazzini, B.** (1999). *The Internet in Developing Countries*. Communications of the ACM, 42 (6). 31-36.
- Poór Z.** (2001). *Nyelvpedagógiai technológia*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.
- Popper K.** (1997). *A tudományos kutatás logikája*. Budapest: Európa Könyvkiadó.
- Prestol, B.** (1997). Police et menagement moderne. *Revue internationale de Criminologie et de police technique* 1997/2. 134.
- Prószéky, G.** (1998). *Számítógépes nyelvészet*. Budapest: Tinta Kiadó.
- Prószéky G. & Kis B.** (1999). *Számítógéppel emberi nyelven*. Bicske: Szak Kiadó.
- Pusztai F.** (2003). (szerk.). *Magyar Értelmező Kéziszótár*. (2. kiadás). Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Pusztai I.** (1975). Szaknyelv és műhelyzsargon. *Magyar Nyelvőr*. 395-404.
- Roszak, T.** (1990). *Az információ kultusza*. Budapest: Európa Könyvkiadó.
- Salgó L.** (2003). Új típusú gondolkodás a rendőrségről. *Magyar Rendészet* 2003/2.
- Scott, W.** (2005). *ITS Learning*. London: Longman.
- Sebestyén, Á.** (1988). A belső nyelvtípusok néhány kérdéséről. In: Kiss J. & Szűcs L. (szerk.). *A magyar nyelv rétegződése*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Selinker, L.** (1979). Interlanguage. *International Review of Applied Linguistics* 10. 209-231.
- Shekan, P.** (1984). Issues in the Testing of English for Specific Purposes. *Language Testing*. 1. 202-220.
- Shohamy, E.** (1994). The Validity of Direct versus Semi-direct Oral Tests. *Language testing* 11. 99-123.

- Simpson, R. & Swales, J.** (2001). (eds.) *Corpus linguistics in North America*. Ann Arbor. University of Michigan Press.
- Simpson, R. & Mendis, D.** (2003). A Corpus-based Study of Idioms in Academic Speech. *TESOL Quarterly*. 37/3.
- Sinclair, J. & Coulthard, R. M.** (1975). *Towards an Analysis of Discourse*. Oxford: Oxford University Press.
- Sinclair, M.** (1991). *Corpus, Concordance, Collocation*. Oxford: Oxford University Press.
- Sinclair, M.** (2001). Preface. In: Ghadessy, M., Henry, A. & Robert, L.(eds) *Small Corpus Studies in ELT*. London: Longman.
- Skolnick, J. H.** (1966). *Justice without Trial. Law Enforcement in a Democratic Society*. New York: Wiley and Sons.
- Stahl, G. & Koschmann, T. & Suthers, D.** (2006). "Computer-supported Collaborative Learning: A Historical Perspective". In: Sawyer R. K. (ed.). *Cambridge Handbook of the Learning Sciences*. Cambridge: Cambridge University Press. 409-426.
- Swales, J.** (1981). *Aspects of Article Introductions*. Aston Research Reports 1. Birmingham: University of Aston.
- Swales, J.** (1985). *Episodes in ESP*. Oxford: Pergamon Institute of English.
- Szabó A.** (2006). *Helyet kér a rendészettudomány, előterjesztés*. MTA.
- Szabó D.** (1981). *Kriminológia és kriminálpolitika*. Budapest: Gondolat Könyvkiadó.
- Szamel L.** (1990). A rendészet és a rendőrség jogi szabályozásának elméleti alapjai. *Rendészeti Szemle*. 1990/2. 19-31.
- Szamel L.** (1992). Jogállamiság és rendészet. *Rendészeti Szemle* 1992. 3. 3-21.
- Szamel L.** (1997). Közigazgatás-rendészet–rendészeti szankciók *Új rendészeti tanulmányok*. 1997. 1. Budapest.
- Szekfű A.** (1999). A szervezetek kommunikációjáról. In: Béres I. & Horányi Ö. *Társadalmi kommunikáció*. Budapest: Osiris Kiadó. 86-95.
- Szépe Gy. & Derényi A.** (1999). (szerk.) . *Nyelv, hatalom, egyenlőség*. Budapest: Corvina Kiadó.

- Szépe Gy.** (1982). A szaknyelv és a mindennapi nyelv kapcsolata. *A technika tanítása*. 5. 129-139.
- Szépe Gy.** (1997). Az Internet-korszak nyelvészete. *Modern nyelvoktatás* 2. Budapest
- Szépe Gy.** (2001). Bevezető szavak. In Barkó M.& Bánréti Z.& Kiss K. É. (Szerk.). *Újabb tanulmányok a strukturális magyar nyelvtan és a nyelvtörténet köréből: Kiefer Ferenc tiszteletére barátai és tanítványai* Budapest: Osiris Kiadó. 9–16.
- Szikinger I.** (1997). A rendvédelem jogi alapkérdései. Budapest: *Új Rendészeti Tanulmányok*. 1.
- Szikinger I.** (1998). A rendészet katonai jellege, rendvédelem és honvédelem. Budapest: *Új Rendészeti tanulmányok*. 2.
- Sziksainé Nagy I.** (1999). *Leíró magyar szövegtan*. Budapest: Osiris Kiadó.
- Szili K.** (2004). *Tetté vált szavak. A beszédaktusok elmélete és gyakorlata*. Budapest: Tinta Könyvkiadó.
- Szirmai M.** (2005). *Bevezetés a korpusznyelvészetbe. A korpusznyelvészet alkalmazása az anyanyelv és az idegen nyelv tanulásában és tanításában*. Budapest: Tinta Kiadó.
- Tajfel, H.** (1978). *Differentiation between social groups*.(ed.). London: Academic Press.
- Tapscott, D.** (2001). *Digitális gyermekkor*. Budapest: Kossuth Kiadó.
- Tauber I.** (1992). A magyar rendőrség és a rendszerváltás a tudományos kutatások tükrében, *Akadémiai Közlemények és Rendészeti Tanulmányok* különszáma 1/1992. Fegyveres erők és a társadalom. 127-132.
- Thinkability Group** (2005). Intranet felhasználói ismeretek. *eLearning módszertani demonstráció*.
- Thomas, J.** (1996). *Using Corpora for Language Research*. London: Longman.
- Thorndyke, E. L.** (1921). *The Teacher's Word Book*. New York: Teacher's College. Columbian University.
- Tolcsvai Nagy G.** (2003). A nyelvi norma. In: Kiefer F. (szerk.). *A magyar nyelv kézikönyve*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 411-421.

- Tolcsvai Nagy G.** (2004). *Nyelv, érték, közösség*. Budapest: Gondolat Kiadó.
- Tolnai Zs.** (2004a). A Rendőrtiszti Főiskolán folyó nyelvoktatás jelene, múltja és jövője. In *Porta Lingua - 2004. A nyelvtudás esélyteremtő ereje*. (szerk.: Silye M) Debrecen: Debreceni Egyetem. Agrártudományi Centrum. 117-128.
- Tolnai Zs. & Holló M.** (2005a). A rendvédelmi szaknyelvi vizsgaközpont akkreditációja a Rendőrtiszti Főiskolán. In: *A rendészeti szaknyelvoktatás helyzete*. (szerk.: Kovács I.) Körmend: Rendészeti Szakközépiskola. 69-81.
- Tolnai Zs.** (2006b). Az írott szövegértési feladatok helye egy szaknyelvi kompetencia-modellben. In: *Nyelvi modernizáció. Szaknyelv, fordítás, terminológia*. (szerk: Heltai P). Gödöllő: MANYE XVI. Kongresszus. 1192-1200.
- Tolnai Zs.** (2007e). A szakszövegértési folyamat dimenziói – szakszövegértési stratégiák. In: *Nyelvelmélet-nyelvhasználat*.(szerk.: Gecső T.& Sárdi Cs.) Budapest: Tinta Könyvkiadó. 357-362.
- Tomcsányi M.** (1929). *Rendészet-Közigazgatás-Bírói jogvédelem*. Székfoglaló értekezés 1929. MTA.
- Torsten, H.** (1994). *Az oktatás világproblémái* (Education and the Global Concern) Budapest: Keraban Kiadó.
- Tóth I.** (2001). *Felmérés a szaknyelvtanulással és szaknyelvi tudással kapcsolatos nézetekről*. Gödöllő: Szent István Egyetem Gazdaság és Társadalomtudományi Kar.
- Tóth J.** (1931). *A rendészeti ténykedés alakjai, különös tekintettel a közigazgatási aktusokra*. 1939. Eger: Bibliotheca Academica.
- Török B.** (2001). A diákok számítógép-használati szokásai – internetezés és elektronikus levelezés. *Új Pedagógiai Szemle* 2001/július-augusztus.
- Tribble, C.** (2002). Corpora and corpus analysis: new windows on academic writing. In Flowerdew, J. *Academic Discourse*. London: Longman.
- West, R.** (1994). Needs Analysis in Language Teaching. *Language Teaching*. 1. 1-19.

Wichmann, A. & Figelstone, S. & McEnry, T. (2004). (eds.) *Teaching and Language Corpora*. London: Longman.

Widdowson, H. G. (1983). *Learning Purpose and Language Use*. Oxford: Oxford University Press.

Widdowson, H. G. (1998). Context, Community and Authentic Language. *Tesol Quarterly* 32/4.

Woods, A. & Fletcher, P. & Hughes, A. (1986). *Statistics in Language Studies*. Cambridge: Cambridge University Press.

Zámbó P. (2005). *A Magyar Köztársaság Határőrségének változó szerepe a rendvédelemben és az integrációhoz vezető folyamatban*. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények VII. Pécs.

Zsolnai J. (1996). *Bevezetés a pedagógiai gondolkodásba*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.

<http://www.anet-dfw.com/~lawpol/index.htm>

<http://hbpd.org/frecruit.htm>

<http://newcastle.edu.au/policylibrary/000252.html>.

<http://elearningeuropa.info>

<http://europa.eu.int/comm/education/socrates/minerva/ind1.a.html>

<http://cordis.hu>

<http://proacte.com>

<http://europa.eu.int/comm/elearning>

www.elearning.b2bmediaco.com/magazine.ph

en.wikipedia.org/wiki/Elearning

ec.europa.eu/education/programmes/elearning/programme_en.html –

<http://www.tarki.hu/adatbank-h/kutjel/pdf/a491.pdf> .

<http://193.6.108.12/anyagok/stea/Mits/Osszefoglalo-TARKI-Kopint-GKI.pdf>

Glosszárium

Az értekezésben szereplő 122 legfontosabb nyelvészeti fogalom

Fogalom	Oldal
annotált korpusz	104
argó	24
Babbie-féle attitűd teszt	81
beszélőazonosítás	25
biometrikus szerzőazonosító módszer	27
blended-learning	173
Brown Korpusz	102
CMU - Cambridge Statistical Language Modeling Toolkit	80,110
csoportnyelv	42
deduktív módszer	47
deduktív módszer	47
delimiter	79
digit	79
digram	157-164
eLearning	169-174
elméleti megközelítés	46, 71
empirikus megközelítés	46
funkcionális-dinamikus kompetencia modell	167
funkciós szavak	105
generatív grammatika	72
grafológia	24
gyakorisági profil	108
hagyományos szövegvizsgálati módszer	111
hapax dislegomena	103,164
hapax legomena	103,164
hipermédiás tanulási mód	172
hipotézis ellenőrzés	48
idioszinkronikus szövegvizsgálat	27
igazságügyi nyelvészet	24,41
induktív módszer	47
információ-kinyerés (Information Extraction)	51
informatikai kompetencia	167
International Association for Forensic Phonetics and Acoustics	25
írott kommunikációs repertoár	81
kérdőíves felmérési technika	21, 32
kereszt szekcionális kategorizálás	56
koreferencia	44
korpusz-definíciók	76
korpusznyelvészet	75
kriminalisztikai szövegnyelvészet	29,73

kulcsmondatrész	75
kulcsszó	72, 75, 108
kulcsszófaj	75
kvalitatív stratégia	60, 69
kvalitatív tartalomelemzés	49, 60
kvantitatív szövegelemzési stratégia	27
kvantitatív tartalomelemzés	27, 61, 74, 75
KWIC módszer	108
latens tartalmak	58
leíró-elbeszélő szövegtípus	94
lemma-alapú elemzés	104
lemmatizált (szótövesített)	130, 145
log-likelihood vizsgálat	145
Magyar Nemzeti Szövegtár	76, 154
magyarázó-érvelő szövegtípus	94
manifeszt tartalmak	58
matematikai nyelvészet	72
mintakorpusz	127
morfoszintaktikai korpuszelemzés	114
MtSeg eljárás	126
műfaj, műfajelmélet	81-95
negatív kulcsszó	108
NooJ szövegelemző program	35
normatív korpusz	106
nyelvstatisztika	74
nyelvtechnológiai kutatások	77
nyílt szöveg	51
összehasonlító korpuszvizsgálat	4. fejezet
paradigma	40
paradigma-váltás	72
perplexitás	139-143
rendőri beszélőközösség	28
rendőri specifikus írott kommunikációs műfajok	81-95
sorrendi (ordinális) mérési szint	51
statisztikai indukció	80
statisztikai nyelvészet	73
stílus-meghatározó jegyek (stílusmarkerek)	103
stílusstatisztikus	103
strukturizmus	72
stylometrikus szerzőazonosító módszer	27
stylometrikus szint	105
Susanne Korpusz	127
szakmai kompetencia	168
szaknyelvek horizontális/vertikális fejlődése	41
szaknyelvek osztályozása	41
szaknyelvi normák	40
szaknyelvi oktatócsomag	171
szaknyelvoktató rendszer	171

szakszövegalkotói kompetencia	167
számítógépes nyelvészet	45,78
számítógépes szövegelemzés	71
szegmentálás	145
személyes interjú	33,83
szintaktikai annotációs szint	103
szófaj-egyértelműsítés	35,129
szógyakorisági-elemzés	73,75
szókincs-gazdagsági vizsgálati szint	103
szöveg	
szövegelemzés	101
szöveggrammatika	51
szövegjelentéstan	51
szövegnyelvészet	26, 120,
szövegpragmatika	51
szövegstilisztika	51
szövegszerűség követelményei	51
szövegtan (textológia)	50
szövegtípus	52
szükségletfelmérés, szükségletelemzés	34,176
tanító korpusz	127
tartalomelemzés	61,64
Tau-modell	114-120
technolingvisztika	43
TnT- szófaji egyértelműsítés	114
token	147-157
token szint	103
token/típus arány	133
tokenizálás	126
törvényszéki fonetika	24
WordSmith 4.0	35
zárt szöveg	51
Zipf-törvény	101

Ábrák jegyzéke

1.	A specifikus rendőri kifejezések, fordulatok listájában előforduló grammatikai kategóriák százalékos aránya	100
2.	A rendőri szaknyelvben használt produktív képzők rendszere a Tau modell (Alberti 2006) alapján	107
3.	A Magyar Rendőri Korpusz „Unknown kategóriák elemzése	110
4.	A Magyar Kontroll Korpusz „Unknown” kategóriájának százalékos megoszlása	111
5.	A csak egyszer (hapax legomena), illetve kétszer előforduló szavak (hapax dislegomena) aránya a vizsgált korpuszokban	124
6.	Az értekezésben vizsgált korpuszok perplexitásértékei	129
7.	A vizsgált négy korpuszban előforduló első száz token szófaji összetétele	139
8.	A három magyar korpuszban előforduló első száz token szófaji megoszlása	144
9.	A szakmai nyelvtudás funkcionális-dinamikus modellje	154

Táblázatok jegyzéke

1.	A rendészettudományok felosztása	16
2.	A kvalitatív és a kvantitatív kutatási stratégiák összehasonlítása	59
3.	A magyar írott kommunikációban leggyakrabban használt rendőri műfajok táblázatos összefoglalása	81
4.	A rendőri korpusz műfajainak domináns funkciói	82
5.	A specifikus rendőri kifejezések, fordulatok listájában előforduló grammatikai kategóriák százalékos aránya	99
6.	A (közel) produktív magyar képzők rendszere az esetkeret átmenet-típusa alapján (Alberti-Tau modell)	104
7.	A rendőri szaknyelvben használt produktív képzők rendszere a Tau modell alapján	106
8.	Az elemzéshez felhasznált négy korpusz kvantitatív jellemzőinek összefoglalása	118
9.	Az értekezésben vizsgált korpuszok perplexitás-értékei	128
10.	A magyar nyelvű korpuszok tokenjeinek gyakorisága	137
11.	A tokenek abszolút értékei a három magyar korpuszban	137
12.	A három magyar korpuszban előforduló első száz token szófaji összetétele	138
13.	A legfontosabb szófajok első előfordulásai a magyar nyelvű korpuszokban	139
14.	A tokenek gyakorisága az angol rendőri és kontroll korpuszban	142
15.	A magyar és az angol nyelvű korpuszokban előforduló első száz token szófaji összetétele	143
16.	A Magyar Kontroll Korpusz és a Magyar Rendőri Korpusz első száz digramja	147
17.	A digramok gyakorisága az angol általános és rendőri korpuszban	150

CD melléklet

1. Értekezés
2. Függelékek
3. Magyar Rendőri Korpusz
4. Magyar Kontroll Korpusz dokumentumai
5. Angol Rendőr Korpusz dokumentumai
6. Angol Kontroll Korpusz dokumentumai
7. statisztikai vizsgálati anyagok

Függelékek jegyzéke

1.	Kérdőív a rendészeti szaknyelv használatáról és a szaknyelvi vizsgáról 2005.	210
1a.	A rendészeti szaknyelv fontossága – a hivatásos rendészeti szakemberek, köztisztviselők, közalkalmazottak és diákok felmérése 2005.	213
2.	A hagyományos szövegelemzéssel összegyűjtött, a rendészeti korpuszra jellemző kifejezések, fordulatok listája.	214
3.	A rendészeti specifikus kifejezések képzőrendszerének áttekintő táblázata a Tau modell alapján (Alberti 1988, 2006).	232
4.	A NooJ program „Unknown kategóriájá”-ból kiválasztott 392 specifikus kifejezés három csoportja.	249
5.	Kérdőív az ’eLearning a rendészeti szaknyelvben’ témakörhöz	255
6.	Funkcionális-dinamikus kompetencia modell	258

Függelékek

1.

Kérdőív a rendészeti szaknyelv használatáról és a szaknyelvi vizsgáról 2005.

I. ÁLTALÁNOS INFORMÁCIÓ		
Hallgató:	Dolgozó / hivatásos, köztisztviselő, közalkalmazott/	
Szak:	Munkahelye:	
Nappali:	Levelező:	Beosztása:

Kérjük, jelölje X-szel a megfelelő oszlopban választát!

II. NYELVISMERET				
	Nyelv	Fok	Általános	Szakmai
Megszerzett nyelvvizsga		alap		
		közép		
		felső		
Tervezett nyelvvizsga		alap		
		közép		
		felső		
	Olvasni	Írni	Beszélni	Közvetíteni /fordítani,tol-mácsolni/
Nyelvvizsga nélkül milyen nyelven képes				

III. A SZAKNYELV SZEREPE	Nagyon egyetért	Egyetért	Nem ért egyet	Nagyon nem ért egyet
1. A szaknyelv csak szókincsében különbözik az általános nyelvtől.				
2.Szakmai situációkban hatékonyan csak szaknyelv ismeretében lehet kommunikálni.				
3.Munkavégzés során a szaknyelvtudás ugyanolyan fontos, mint az általános nyelvtudás.				
4. Az EU csatlakozás után a szaknyelv jelentősége megnő.				
5. Az RTF-en folyó szaknyelvvoktatás segíti a nemzetközi rendvédelmi együttműködést.				

IV. A SZAKNYELV HASZNÁLATA	Igen gyakran	Gyakran	Ritkán	Soha
Milyen gyakran használja általános nyelvtudását napi munkája során?				
Milyen gyakran használja a szaknyelvet napi munkája során?				

A szaknyelv felhasználása				
1. Írás				
• Levelezés/ fax/ E-mail				
• jelentések				
• körözés				
• jegyzőkönyv				
• nyomtatványok kitöltése				
• jegyzetelés, tömörítés				
• publikáció				
• nemzetközi együttműködés (szerződések, megállapodások)				
• pályázat, életrajz				
• átirat				
• megkeresés,				
• nyomozati irat				
• feljelentés				
• szakértői vélemény				
• feljegyzések				
• egyéb: pl.				
2. Olvasás				
• levél / E-mail/ fax/ sms				
• jelentések, feljegyzések				
• Internet				
• napi sajtó				
• szakirodalom				
• megkeresés				
• nyomozati irat				
• körözés				
• feljelentés				
• jegyzőkönyv				
• szakértői vélemény				
• jogszabálmagyarázat				
• utasítás				
• egyéb: pl.:				
	Igen gyakran	Gyakran	Ritkán	Soha
3. Beszéd				
• kihallgatás				
• telefonálás				
• szakmai előadás, hozzászólás.				
• tárgyalás				
• beszélgetés külföldi szakemberekkel				
• külföldi állampolgárokkal való kapcsolattartás				
• utasítások				
• interjú				
• diktálás				
• nemzetközi kapcsolatok				
• egyéb: pl.				

4. Beszédértés				
• kihallgatás				
• telefonálás				
• előadás, továbbképzés				
• tárgyalás, értekezlet,				
• beszélgetés külföldi szakemberekkel				
• diktálás				
• Tv/ video/ CD –rom, rádió				
• egyéb				
5. Közvetítés (két nyelv között)				
• fordítás				
• tolmácsolás				
• tömörítés				
• lényegkiemelés, jegyzetelés				

V. A SZAKNYELVI VIZSGA SZÜKSÉGESSÉGE				
	Nagyon egyetért	Egyetért	Nem ért egyet	Nagyon nem ért egyet
1.Fontos, hogy a szaknyelvtudást bizonyítvány tanúsítsa				
2.Munkavállaláskor előny a szaknyelvvizsga bizonyítvány				
3.Munkavállaláskor előny az általános nyelvvizsga				
4.A rendvédelmi szakembereknek is elengedhetetlen a szaknyelvi vizsga lehetőségének biztosítása				
5.A szaknyelvi vizsga a főiskola szaknyelvoktatására épüljön.				
6. A szaknyelvoktatás legyen szerves része a RTF tantervi követelményének				
7.A főiskolai szaknyelvoktatáson alapuló szaknyelvvizsga megszerzése legyen a diploma nyelvi kimeneti feltétele				

VI. A SZAKNYELVI VIZSGAKÖZPONT				
	Nagyon egyetért	Egyetért	Nem ért egyet	Nagyon nem ért egyet
1.A rendvédelmi szervezeteknek és szakembereknek szükségük van saját belső szaknyelvi vizsgaközpontra.				
2.Egy szaknyelvi vizsgaközpont pozitív hatással van a szaknyelvoktatásra				
3.A rendvédelmi szaknyelvvizsgát a főiskola szervezze meg.				

1.a.

A rendészeti szaknyelv fontossága – a hivatásos rendészeti szakemberek, köztisztviselők, közalkalmazottak és diákok felmérése 2005.

	Valós igények Hivatásos rendészeti szakemberek, köztisztviselők, közalkalmazottak						Vélt igények Diákok			
	Nem választott		Használja		Nem használja		Használja		Nem használja	
	Fő	%	%	Pontszám	%	Pontszám	%	Pontszám	%	Pontszám
Általános nyelvtudását használja napi munkája során	12	3,6	71,3	675	25,1	237	91,5	866	8,5	80
A szaknyelvet használja napi munkája során	9	2,7	74,7	703	22,6	213	92,4	869	7,6	71
1. Íráskészség										
levelezés/ fax/ E-mail	4	1,4	74	785	24,6	82	93,3	869	6,7	22,
jelentések	21	6,4	50,3	613	43,3	144	85,9	583	14,1	49
körözés	29	8,7	32	289	59,3	197	88,5	689	11,5	38
jegyzőkönyv	42	12,6	34	413	53,6	178	91,9	645	8,1	27
nyomtatványok kitöltés	39	11,7	54,9	862	33,4	111	93,4	1059	6,6	22
jegyzetelés, tömörítés	93	28	35,6	327	36,4	121	69	630	31	103
publikáció	77	23,2	31,1	277	45,7	152	90,3	725	9,7	32
nemzetközi együttműködés (szerződések, megállapodások)	34	10,2	43,1	460	46,7	155	85,6	724	14,4	48
pályázat, életrajz	46	13,8	47,4	436	38,8	129	94,2	563	5,8	19
átirat	59	17,7	41,7	372	40,6	135	94,1	814	4,9	16
megkeresés,	61	18,3	44	217	37,7	125	96,7	901	3,3	11
nyomozati irat	83	25	31	297	44	146	86,4	806	13,6	45
feljelentés	78	23,5	29	270	46,9	156	96,7	711	3,3	11
szakértői vélemény	68	20,5	35	221	54,5	181	95,8	861	4,2	14
feljegyzések	76	22,8	33,8	368	43,3	144	91	782	9,0	30
2. Írott szöveg értéke										
levél / E-mail/ fax/ sms	4	1,2	83,8	903	15,0	50	96,7	1053	3,3	11
jelentések, feljegyzések	53	15,9	44,1	467	40	133	93,4	885	6,6	22
Internet	24	7,2	74,8	935	18	60	98	1170	2,0	7
napi sajtó	42	12,6	64,2	728	23,1	77	97,7	1124	2,3	15
jegyzőkönyv	43	12,9	44,5	427	42,5	141	90,1	846	9,9	33
megkeresés	22	6,6	52,4	514	41	136	88	750	12,0	40
nyomozati irat	175	52,7	67,5	305	14,8	49	93,3	863	6,7	23
körözés	24	6,3	45,5	514	48,2	160	96,4	673	3,6	12
feljelentés	66	19,8	32,9	372	47,3	157	89,9	818	11,1	37

2.

A hagyományos szövegelemzéssel összegyűjtött, a rendészeti korpuszra jellemző kifejezések, fordulatok listája

1.	Őrizetbe vétel elrendelése
2.	Parancsnoki vélemény
3.	Kivizsgálás
4.	Vélemény elfogás végrehajtásáról
5.	Intézkedő rendőr
6.	Rendőri intézkedés
7.	Megvizsgáltam
8.	Megállapítottam
9.	Szándékos bűncselekmény elkövetése
10.	Bűncselekmény elkövetésén tetten érés
11.	Tetten érést követő elfogás
12.	Elfogás alkalmazása
13.	Személyi szabadság
14.	Személyi szabadságot korlátozó intézkedés
15.	Jogszerű intézkedés
16.	Szakszerű intézkedés
17.	A parancsnok beosztása
18.	RTV
19.	33. szakasz 1. bekezdése /a/ pont szerint
20.	Rendőr–főkapitányság
21.	Bűnügyi osztály
22.	Ea.
23.	r. hdgy.
24.	Átkísérési utasítás
25.	Jegyzőkönyv gyanúsított kihallgatásáról
26.	Maga elé tartom a 3–as számú képet, amit szintén az egyik sértett készített. Kérem, nyilatkozzon róla.
27.	Az előzőekben megnevezett vagy egyéb okból nem elfogult–e?
28.	A tanú válaszát szó szerint kell jegyzőkönyvezni.
29.	Utasítom
30.	Szolgálatirányító parancsnok
31.	Btk.

32.	§
33.	Bekezdésbe ütköző
34.	5. bekezdés a pontja szerint minősülő
35.	Jelentős értékre elkövetett lopás
36.	Lopás megalapozott gyanúja miatt
37.	A kihallgatás 11 óra 10 perckor felfüggesztésre került, mivel a gyanúsított az irodából kiment, azzal az indokkal, hogy rosszul van.
38.	Nyilatkozzon arra vonatkozóan, hogy képes-e folytatni a vallomástételt!
39.	Valaki ellen folytatott eljárás során
40.	Közlöm Önnel, hogy ügyében iratismertetést tartok.
41.	Az eljárás szükségessé vált.
42.	Érvényes lakcím
43.	.. alatti lakos
44.	Gyanúsított
45.	BRFK
46.	Kísértesse át
47.	A kísérés során
48.	Bilincs
49.	Vezetőpóráz alkalmazása
50.	r. őrnagy
51.	A fenti személy
52.	Panasz nélkül átvenni
53.	Vezetőpórázt alkalmaz
54.	Aláírás
55.	P.H. vizsgálati megrendelőlap
56.	A fenti számú bűnügy
57.	Bűnügyi őrizet
58.	Név
59.	Szül. hely, idő
60.	Anyja neve
61.	Rendőrségi fogdában történő elhelyezés
62.	Vizsgálatot elvégezni szíveskedjen
63.	Rendelvény
64.	Bűnügyi őrizet
65.	Közbiztonsági őrizet
66.	Előzetes letartóztatásban lévő személy
67.	Jogerősen elítélt személy
68.	A személy rendőrségi fogdába történő befogadása

69.	Központi Fogda Órparancsnok
70.	Fogva tartott
71.	Polgári személy
72.	Fegyveres testület tagja
73.	Fogva tartás alapjául szolgáló magatartás
74.	A Btk.316.§(1) bekezdés b. pontja szerint minősülő dolog elleni erőszak
75.	Lopás büntett megalapozott gyanúja miatt
76.	A fogvatatást elrendelő hatóság
77.	Őrizetbe vétel elrendelése
78.	2006. február 03.nap 11 óra 50 perc
79.	Szabadságvesztésre ítélt személy
80.	Végre kell hajtani
81.	Újabb rendelkezésig
82.	Az ügyész rendelkezésére
83.	A vádirat benyújtásáig
84.	A fogva tartott elkülönítendő
85.	Büntárs
86.	Levelezési jog
87.	Látogató fogadási jog
88.	Csomagküldeményhez való jog
89.	Távbeszélő használati jogát korlátozom az alábbiak szerint:
90.	Az ügyész előzetes engedélye
91.	Az ügyész rendelkezése
92.	Az ügyész rendelkezése
93.	A fogva tartott ügyében eljáró előadó neve
94.	A fogva tartás alapját képező ügy
95.	A nyomozás felügyeletét ellátó ügyész
96.	A fogva tartottal kapcsolatos intézkedésre jogosult ügyész
97.	r. vezérőrnagy
98.	Valaki megbízásából
99.	A fogdakönyvbe való befogadás
100.	...sorszám alatt bejegyeztem
101.	Zárka helységben elhelyeztem
102.	A befogadást végrehajtó
103.	Ügyszám
104.	Határozat őrizetbe vétel elrendeléséről
105.	Ismeretlen tettes ellen indított bűnügyben őrizetbe vesz

106.	Dolog elleni erőszakkal jelentős értékre elkövetett lopás büntett
107.	Rendőrségi tanácsos
108.	Előélet
109.	Az őrizetbe vételt elrendelem.
110.	Az őrizet időtartama
111.	A fogva tartás helyeként meghatározom
112.	Fogdaszolgálati Osztály
113.	A terhelt őrizetbe vételének elrendelése
114.	A terhelt felügyelet nélkül maradt gyerekei
115.	A terhelt felügyelet nélkül maradt vagyonának és lakásának biztonságba helyezése
116.	A határozatot kézbesíteni kell.
117.	A határozat ellen panasznak van helye.
118.	A közléstől számított nyolc napon belül
119.	A panaszt a határozatot hozó nyomozó hatósághoz kell benyújtani.
120.	A rendelkezésre álló adatok alapján
120.	Valaki megalapozottan gyanúsítható azzal
122.	A zárt állapotban leállított személyautót eltulajdonította.
123.	Megalapozott gyanú megállapítása
124.	A nevezett kétszer volt már büntetve.
125.	Vagyon elleni bűncselekmény
126.	Orgazdaság
127.	Testi sértés
128.	Szerzői és szomszédos jogok megsértése elkövetése miatt
129.	Bűnismétlés veszélye áll fenn.
130.	Jelenleg feltételesen van szabadlábon
131.	Feltételesen szabadlábra bocsátotta
132.	Tekintettel a fentiekre megalapozottan feltehető
133.	A nevezett személy szabadlábon hagyása esetén
134.	Szabadságvesztéssel büntetendő újabb bűncselekményt követ el
135.	Továbbá feltehető
136.	A tanúk befolyásolása
137.	A tanúk megfélemlítése
138.	Az eljárást megnehezíti
139.	Az eljárást veszélyezteti
141.	A rendelkező részben foglaltak szerint határoztam.
142.	A bűncselekmény tárgyi súlya kiemelendő.
143.	A bűncselekmény magas büntetési tétellel fenyegetett.

144.	A terhelt nyilatkozata
145.	A panasszal összefüggésben nyilatkozom.
146.	Nyomozó hatóság
147.	A terhelt által megjelölt hozzátartozó
148.	A gyanúsított kihallgatása alkalmával
149.	Hivatali helység
150.	Eljárásban résztvevők és jogállásuk
151.	r. ftörm
152.	Ellenvetést tenni
153.	A gyanúsítást megértettem.
154.	Nem köteles vallomást tenni.
155.	Bizonyítékként felhasználok.
156.	Amit mond, vagy rendelkezésre bocsát, bizonyítékként felhasználható.
157.	A vallomás tételének megtagadása
158.	Észrevételezési jog
159.	Indítvány ítéleti jog
160.	Hamisan vádol
161.	A hamis vád bűncselekménye
162.	Védő kirendelését kérheti
163.	Védőt választhat
164.	A vád tárgya
165.	Szemle
166.	Bizonyítási kísérlet
167.	Meghatalmaz egy védőt
168.	Felismerésre bemutatás
169.	Jogorvoslattal élni
170.	Büntetőeljárási jog
171.	Írásban és szóban ellenőrzés nélkül érintkezni
172.	Benyújtani a vádiratot
173.	Rendbírósággal sújtani
174.	Ha ehhez a törvény más jogkövetkezményt nem fűz
175.	Az okozott kár megfizetésére kötelezhető.
176.	Felfüggesztett büntetés
177.	Próbaidőre bocsátás
178.	Büntetés–végrehajtási intézetből történő elbocsátás
179.	Közlöm, hogy Önről ujj-és tenyérnyomat vételre kerül sor.
180.	Daktiloszkópiái és fényképnyilvántartás

181.	DNS mintavétel
182.	DNS elemzés
183.	DNS–profilok nyilvántartásában történő nyilvántartás érdekében
184.	Panasznak helye nincs.
185.	Panasz tûrésére kötelezett
186.	Felvett jegyzõkönyv
187.	Az általam elmondottakat helyesen tartalmazza
188.	Olvasás után helybenhagyólag aláírok
189.	A jegyzõkönyv lezárva.
190.	Kerületi kapitányság
191.	Közrendvédelem õr–járõr alosztály
192.	IKT:
193.	Feljelentés
194.	Szabálysértési ügyben
195.	Az elkövetõ
196.	Név: Ismeretlen
197.	Az általa vezetett gépjármû hatósági jelzése
198.	A gépjármû tulajdonosa
199.	Szabálysértési feljelentés
200.	Az alábbi tényállás alapján
201.	Ismeretlen személy ellen feljelentést tesz.
202.	Szolgálatom teljesítése során
203.	Szabálysértés elkövetése miatt
304.	A közúti jelzõtábla hatálya ellenére
205.	XXX frsz.–ú Volkswagen típ. szgk. szabálytalanul parkolt.
206.	Rendszeresített formanyomtatvány
207.	Közöltem a feljelentés tényét
208.	Távozásra szólítottam fel.
209.	Az adatokat az országos nyilvántartásból állapítottam meg.
210.	A tanú válaszát szó szerint kell jegyzõkönyvezni.
211.	A gépjármû körözésben nem szerepelt.
212.	r.õrm.
213.	A járõrök észlelték
214.	2007. július 04–én 22: 50 óra körüli idõben
215.	A személy a helyszínrõl megkísérelt elmenekülni.
216.	Intézkedésnek ellenállt.
217.	Vele szemben testi kényszert kellett alkalmazni.

218.	Sérülése nem keletkezett.
219.	A fenti cselekmény alkalmas a Btk.271.§(1)bekezdésébe ütköző és aszerint minősülő vétség megalapozott gyanújának megállapítására.
220.	Garázdaság vétség
221.	Mely miatt a büntetőeljárást hatóságunk lefolytatta
222.	Vádemelési javaslattal a kerületi ügyészségnek megküldtük.
223.	Nyomozati terv
224.	Jelentem, hogy..
225.	Eljárást folytatunk
226.	Magánokirat-hamisítás vétségének gyanúja miatt
227.	Az alábbi tényállás szerint
228.	A rendelkezésre álló adatok alapján megállapította
229.	Illetékességből hatóságunk jogosult a nyomozásra.
230.	Az igazolás valósága
231.	A feljelentéssel kapcsolatos iratok
232.	A másolatok beszerzésre kerültek
233.	A cégek megkeresésére került sor
234.	Írásszakértői vélemény elkészítése végett
235.	A cégek létezésének bizonyítása végett
236.	A nyomozás során szükséges kihallgatásuk.
237.	ezen fogatosítások időpontja
238.	Az alábbi személyek
239.	Gyanúsítottként kerülnek kihallgatásra
240.	Tőlük írásminta felvétele szükséges
241.	Ezen kihallgatások fogatosításának időpontja
242.	Megállapítható a társtettességi viszony.
243.	Idézés
244.	A Be. 67.§(1) bekezdés első fordulata alapján
245.	Az idézés alapjául szolgáló tanúkihallgatás várható időtartama
246.	Az idézés ellenére nem jelenik meg a tanú.
247.	Ha alapos okkal nem igazolja
248.	Az eljárási cselekményről engedély nélkül távozik
249.	Eljárási kötelezettségeit nem képes teljesíteni
250.	A tanú elővezetése rendelhető el.
251.	A tanú és a szakértő rendbírsággal sújtható.
252.	A tanú érdekében ügyvéd járhat el.
253.	Jogairól való felvilágosítás céljából ezt szükségesnek tartom.
254..	Okmány

255.	Szig. szám
256.	Jelentős értékre elkövetett sikkasztás büntetének megalapozott gyanúja miatt
257.	A költségeket az eljáró hatóság megtéríti.
258.	Meghatalmazott ügyvéd
259.	A tanú jogairól való felvilágosítás céljából szükségesnek tartják.
260.	Feljegyzés
261.	A mai napon előállított XY ügyében
262.	A jogerőssé válást nem lehetett megállapítani.
263.	Tekintettel a megállapítottakra
264.	Az őrizetbe vétel érdekében elkezdtem az előkészületeket.
265.	Vizsgálati terv
266.	Az alapügyhöz egyesítésre került egy másik nyomozás.
267.	Az ügyészség fokozott felügyeletet rendelt el.
268.	Látteletkérő lap
269.	Vizsgálat megrendelő lap
270.	Bűnügyi őrizetben lévő személy
271.	Értesítés
272.	Gyanúsítás ellenvetésének elutasításáról
273.	Az ön ellen folyamatban lévő büntetőeljárás során
274.	A nyomozóhatóság intézkedése ellen ellenvetést tett.
275.	Az ellenvetést megvizsgáltam.
276.	Az ellenvetés alaptalan.
277.	Szakvélemény
278.	Tárgyi bizonyítási eszköz
279.	A gyanúsított védekezésének ellenőrzése a nyomozás további feladatát képezi.
280.	Döntésem ellen további jogorvoslatnak nincs helye.
281.	Átvételi elismervény
282.	... 101. ajtó alatti hivatali helyiségben
283.	Átvettem időlegesen (azok eredetének tisztázása végett)
284.	Átvettem az alábbi tételeket
285.	Bűnügyi őrizet
286.	Közbiztonsági őrizet
287.	Előzetes letartóztatásban lévő jogerősen elítélt személy
288.	Vizsgálati Főosztály
289.	Központi fogdába történő befogadás
290.	Allampolgárság

291.	Állandó (ismert) lakóhelye
292.	A fogva tartás alapjául szolgáló magatartás
293.	Dolog elleni erőszakkal jelentős értékre elkövetett lopás büntett megalapozott gyanúja
294.	A fogva tartott elkülönítendő a büntársaitól
295.	A szabadságvesztésre ítélt személyt újabb rendelkezésig a fogdában helyezze el.
296.	A vezérőrnagy megbízásából
297.	A fogva tartást elrendelő szerv
298.	A befogadást a fogdakönyvbe bejegyeztem.
299.	A befogadást végrehajtó
300.	Elfogás alkalmazása
301.	Személyi szabadságot korlátozó intézkedés
302.	Lopás büntett megalapozott gyanúja miatt
303.	Érvényes lakcím
304.	A gyanúsítottat kísértesse át a fogdába.
305.	A kísérés során bilincset, valamint vezetőpórázt alkalmazzon!
306.	Állapotlap
307.	A nyomozó hatóság eljáró tagja felhívja az írni–olvasni nem tudó gyanúsított figyelmét, hogy indítványára a felvett jegyzőkönyv ismertetésénél az eljáró hatóság hatósági tanút alkalmaz.
308.	Ftörm.
309.	Parancsnoki vélemény és kivizsgálás előállítás végrehajtásáról
310.	Igazoltatás
311.	Igazoltatott személy átvizsgálása
312.	Hitelt érdemlően igazolni képtelen személy előállítása
313.	Fegyelmi eljárás megindítását kezdeményezem.
314.	Büntető eljárás megindítását kezdeményezem.
314.	A tanúk jegyzőkönyvi meghallgatását nem tartottam szükségesnek.
315.	r.alezr.
316.	r.zls.
317.	Hatóságunk a fenti számon eljárást folytat ismeretlen elkövető ellen
318.	Csalás vétség megalapozott gyanúja miatt
319.	Pénzt csalt ki
320.	Büntetőeljárás törvény
321.	A tanúvallomás írásos benyújtása
322.	Elfogult tanú
323.	Titoktartási kötelezettsége áll fenn
324.	Mentességi jog

325.	Megilleti a mentességi jog
326.	Nem kíván élni mentességi jogával
327.	A terhelttel védői minőségben közölte
328.	A vallomást megtagadhatja
329.	A feljelentést elutasítom.
330.	A büntetőügy felderítéséhez hozzájárulva
331.	A büntetőeljárást tevékeny megbánás miatt megszüntették.
332.	Vádemelés elhalasztásának tartama eredményesen telt el.
333.	A kábítószer-élvező gyanúsított
334.	Megelőző-felvilágosító szolgáltatáson vett részt
335.	Büntethetőséget megszüntető egyéb ok miatt
336.	A hatósággal történő együttműködése folytán nem büntethető.
337.	Hamisan vádol
338.	Koholt bizonyítékot hoz a hatóság tudomására
339.	Hamis vád büntetést követi el
340.	A törvény szabadságvesztéssel rendel büntetni.
342.	Az ügy lényeges körülményeire valótlan vallomást tesz
343.	A valót elhallgatja
344.	Hamis tanúzást követ el
345.	A büntetőeljárás alá vont személy felmentése
346.	Mentő körülmény elhallgatása büntetést követi el.
347.	Jogaimra és kötelezettségeimre történt figyelmeztetést megértettem.
348.	Tanúkihallgatásomnak törvényes akadály nincs.
349.	Ön elé tárom a nyomozás során lefoglalt képet.
350.	Személyleírás
351.	A sértett elmondása alapján
352.	Sajtóközleményt szíveskedjen kiadni!
353.	A négy személyt előállították.
354.	Megkeresés
355.	Összefoglaló jelentés
356.	Ügyészségi iktatószám
357.	Elrendelés dátuma
358.	A BTK.§(1) bekezdésébe ütköző és aszerint minősülő garázdaság vétsége
359.	Az elkövetéssel gyanúsított személy
360.	Könnyű testi sértés
361.	Ügyeletes tiszt úr
362.	Kiterjesztett szemlét folytassanak le!

363.	Az elkövetés eszköze
364.	Vipera
365.	Személy elleni erőszak módszerével garázdaság vétségét követte el.
366.	Súlyos testi sértés büntett kísérletének megalapozott gyanúja
367.	Részletes tényállás
368.	Hivatalos feljegyzés
369.	Tenyérnyomat lap
370.	Ujjnyomat lap
371.	Átirat
372.	Reprezentáns irat/generált
373.	Költségjegyzék
374.	Egy példány az ügyiratban kerül elhelyezésre.
375.	Ennek hiányában az ügy nem kerülhet kivezetésre a segédhivatalban.
376.	r.tzls.
378.	Nyomozás elrendelésére került sor.
379.	Dolog elleni erőszakkal nagyobb értékre elkövetett lopás büntettének megalapozott gyanúja
380.	Eltulajdonított tárgyak
381.	Az intézkedések ez idáig eredményre nem vezettek.
382.	A szgk.-t leszemlézte
383.	Az elkövetőre utaló nyomot nem rögzítettek.
384.	Nem állapítható meg az elkövető kiléte.
385.	Kérem, nyilatkozzon arról, hogy tudomása szerint édesapja rendelkezik-e DVD másolására alkalmas eszközzel!
386.	A sértetti tanúkihallgatás során elmondta
387.	Az átadott összegek jogtalan haszonszerzés elkövetési tárgyaivá váltak.
388.	Megállapítást nyert a válaszból
389.	Megkereséssel éltünk.
390.	Megállapítható továbbá az is
391.	Csalás vétség elkövetés megalapozott gyanúja miatt
392.	Csalás miatt lefolytatott bűnügy iratait hatóságunknak küldjék meg jelen bűnügy részévé tétele céljából!
393.	Folytatólagosan elkövetett
394.	Az alábbi gyanúsítást közöltem vele
395.	Nevezett az első kihallgatásán vallomást nem tett.
396.	A sértett fenntartotta a korábban általa elmondottakat.
397.	Igazságügyi szakértőt rendeltünk ki.
398.	A tervezett szembesítésen kívül más nyomozati cselekményt nem tervezek.
399.	A nyomozást 2007. július 31-ig befejezni tervezzük.

400.	Esetleges bizonyítási indítványok befolyásolhatják a nyomozást.
401.	Csalás kísérlet elkövetése valószínűsíthető
402.	Tekintettel a fentiekre
403.	Javaslom nevezett büntetőjogi felelősségre vonását.
404.	Csalás és magánokirat-hamisítás bűncselekmények vonatkozásában
405.	Tétellel való büntetőjogi fenyegetettség
406.	Enyhítő és súlyosbító körülmények ismertetése
407.	Hány rendbeli bűncselekmény elkövetésével lehet gyanúsítani?
408.	Jelentésemet a fentiek végett tettem meg.
409.	A folyamatban lévő bűnügyben előterjesztést teszek a nyomozás meghosszabbítására.
410.	A hatósági eljárás lefolytatásra került.
411.	A tulajdonos nem jelent meg átírás céljából.
412.	Az utánfutó ki lett vonva a forgalomból.
413.	Az előzetes letartóztatás törvényes határideje lejárt.
414.	Az előzetes letartóztatás törvényes feltételei továbbra is fennállnak.
415.	Előterjesztést teszek a gyanúsított előzetes letartóztatásának további három hónappal történő meghosszabbítására.
416.	A fent megjelölt helyen elfogásra került ...i lakos.
417.	Tanúkénti kihallgatása során elmondta,
418.	A fent nevezett lakhelyén tartott házkutatás során önként átadta, és lefoglalásra került az általa megvásárolt személygépkocsi.
419.	Ezek a tárgyak a lefoglalás megszüntetése után a fent nevezett személy részére kiadásra kerültek.
420.	...XY lakhelyén foganatosított házkutatás
421.	Feltehetően bűncselekmény elkövetéséből származnak
422.	Helybenhagyólag került lefoglalásra.
423.	Megállapításra nyert, hogy fent említett tárgy bűncselekmény elkövetéséből származik.
424.	A házkutatás eredményre nem vezetett.
425.	Megalapozottan gyanúsítható
426.	Dolog elleni erőszakkal nagyobb értékre elkövetett lopás büntett megalapozott gyanújának a megállapítására.
427.	A gyanúsított kihallgatása során a fenti bűncselekmények elkövetését tagadta.
428.	A gyanúsítás ténye miatt ellenvetést tett.
429.	Iü. szakértőt rendeltek ki
430.	Hatóságom iü. szakértőt rendelt ki.
431.	Büntetett előítéletű
432.	Orgazdaság büntette és más bűncselekmények miatt kiszabott 1 év börtönbüntetéséből kedvezményel szabadult.
433.	Feltételes szabadon bocsátás hatálya alatt gyanúsítható jelen vagyonelleni bűncselekményekkel.

434.	Szakvélemény
435.	Ellene jelenleg is eljárás van folyamatban.
436.	Figyelemmel XY. lakhelyén fogatosított házkutatás
437.	Megalapozottan feltehető
438.	A gyanúsított szabadlábára kerülése esetén
439.	tanúk befolyásolása
440.	Tárgyi bizonyítási eszköz elrejtése
441.	Tárgyi bizonyítási eszköz megsemmisítése
442.	A bizonyítási eljárás megnehezítése
443.	A bűnisméltés veszélye fennáll
444.	A legszigorúbb kényszerintézkedés fenntartása
445.	Közúti jármű vezetése bódult állapotban vétségének megalapozott gyanúja
446.	Cselekménye bejelentés útján jutott a hatóság tudomására.
447.	Elmeorvos szakértői vizsgálata
448.	Büntethetőséget kizáró ok
449.	Ismételt szakértői vélemény megkérése vált szükségessé.
450.	Nem tudták hitelt érdemlően igazolni.
451.	Hatóságom lefoglalta
452.	Hatóságom iü. gépjárműszakértőt rendelt ki.
453.	Hatóságom indítványukat elutasította.
454.	A gyanúsítás ellen ellenvetéssel élt.
455.	A fenti bűnügy jelen ügyhöz történő egyesítés folyamatban van.
456.	A lefoglalt egyedi azonosításra alkalmas gépjárműtartozékok gyártóval történő beazonosítása végett
457.	A kiértékelés eredményétől függően
458.	További elkövetők beazonosítása
459.	A szakvéleményben foglaltak alapján
460.	Hatóságom bizonyítási indítvány elutasításáról hozott határozata
461.	Elbírálás végett
462.	A sérelmére elkövetett könnyű testi sértés miatt magánindítványt terjeszt elő.
463.	A rendelkező részben foglaltak szerint határoztam.
464.	Magas büntetési tétellel fenyegetett bűncselekmény
465.	Ez önmagában megalapozza a szökés, elrejtőzés veszélyét a gyanúsított vonatkozásában.
466.	Aki a házkutatás, motozás, lefoglalás érdekében tett intézkedést akadályozza, ezek türésére kényszeríthető és rendbírsággal sújtható.
467.	Az elkövető kiléte nem volt megállapítható.
468.	Tárgykörözés elrendelése
469.	A fenti címen fogatosított házkutatás során

470.	A határozat elleni panaszjog lejártaól számított 30 napon belül
471.	Szolgálatom teljesítése során
472.	Az okozott kár meghatározása
473.	A kárértékről nem tudott nyilatkozni
474.	Szabálysértés tényállását felismerve
475.	Az igazoltatás során megállapítást nyert
476.	Számítógépes körözési nyilvántartás
477.	Kiemelt Főelőadó Úr
478.	Az intézkedés alapjául szolgáló esemény
479.	Közbiztonságra veszélyes eszköz nem került elő.
480.	Kezeit hátra helyzetben megbilincseltem
481.	szabadon lett bocsátva
482.	Pontosan megadott személyleírás
483.	Spiratest alkoholszonda
484.	Baleseti helyszínélők
485.	Biztosítam a helyszínt
486.	Jelentem, hogy szolgálatom teljesítése során
487.	Tanúkutatást végeztem
488.	Bü. technikus
489.	Kizárta az idegenkezűséget
490.	Bejelentés érkezett.
491.	Helyszíni szemlebizottság
492.	Gépkocsizó járőrszolgálatom teljesítése során
493.	Az eligazításon elhangzottak alapján
494.	Rendőri intézkedésekre nem került sor.
495.	Érdemi információval szolgáló további személyeket nem találtam.
496.	Szolgálatparancsnok
497.	Fent nevezett személyeket ellenőriztem a körözési rendszerben.
498.	Végrehajtói eljárás iratai
499.	Beszereztük az ügy szempontjából releváns nyomozásmegszüntető határozatot.
500.	A csalás bűncselekmény gyanújára nézve nincs adat.
501.	A rábízás mint kötelező tényállási elem nem állapítható meg.
502.	Az ügyelet utasítására megjelentem
503.	Kiérkezésemkor a helyszínen tartózkodott
504.	A helyszínen végzett tanúkutatás során két személyt hallgattam meg.
505.	Biztosítam a helyszínt a bűnügyi szemlebizottság kiérkezéséig
506.	Szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten érést követő elfogás került

	alkalmazásra.
507.	Jármű- és ruházatátvizsgálást végeztem.
508.	Jelentés elfogás végrehajtásáról
509.	A fiatalkorú előállított törvényes képviselőjének kiértesítése nem történt meg.
510.	A személyes szabadság korlátozásának helye
511.	A biztonsági intézkedés az élet vagy testi épség védelme érdekében került alkalmazásra.
512.	A felvételeket 17: 00 óra magasságában tudja a hatóság rendelkezésére bocsátani.
513.	A személyi szabadságot korlátozó intézkedésről az értesítés RTV. 33. §(1)b,c,d, pontja / a szolgálati szabályzat 36.§(2); alapján megtörtént.
514.	Magát hitelt érdemlően igazolni képtelen személy előállítása került alkalmazásra.
515.	Nevezett a jogaira való figyelmeztetést megértette.
516.	Az igazoltatás során megállapítást nyert
517.	Nevezett szabadon lett bocsátva.
518.	Személyazonossága nincs beazonosítva.
519.	A fényképezést nem tudtam elvégezni.
520.	Vallomás tételét a kihallgatás során megtagadhatja.
521.	A vallomás tételének megtagadása nem érinti az Ön kérdezési, észrevételezési és indítványtételi jogát.
522.	Védő kirendelését kérheti.
523.	Bizonyítási kísérlet
524.	Jogorvoslattal éljen
525.	Priusz
526.	Felfüggesztett büntetés
527.	Próbára bocsátás
528.	Fegyvertartási engedély
529.	Hatósági tanú alkalmazását indítványozom.
530.	Jegyzőkönyv gyanúsított kihallgatásáról
531.	A kihallgatást követően ujj-és tenyérnyomat vételre kerül sor
532.	Önről fényképfelvétel készül a daktoloszkópai és fényképanyilvántartásba.
533.	DNS mintavételre kerül sor DNS elemzés céljára
534.	A nyilvántartásba vétel ellen panasznak helye nincs, annak türésére kötelezett.
535.	A közlést tudomásul veszem.
536.	A szemlebizottság vezetője
537.	Az illetékes vezető
538.	Az elkövető forrnyomon üldözése
539.	Az elkövető elfogására tett intézkedései a szemlét megelőzően
540.	A fentiekről a Főügyeletes tett intézkedést.

541.	A helyszínt biztosító rendőr neve
542.	A helyszínbiztosító járőr jelentette
543.	Az ügyben két fő előállításra került hatóságunkra.
544.	A keletkezett rongálási kár megállapítás alatt
545.	A technikus nyomkutatást végzett.
546.	A jegyzőkönyvet a jelenlévők elolvasás után helyben hagyólag aláírják.
547.	A nyomozó hatóság eljáró tagja felhívja a gyanúsított védő szemlével érintett személy figyelmét.
548.	Hatósági tanúalkalmazását nem indítványozom.
549.	Kérem adataim zárt kezelését.
550.	A behatolás helyéül szolgáló ablak
551.	Az ablak belső párkányán fellelt barna bőr pénztárcát eredetben rögzítette vegyszeres nyomvizsgálatra bocsátás céljából.
552.	Porozásos eljárással (argentonát, gázkorom) nyomkutatást végzett, mely során értékelhető nyom nem vált láthatóvá.
553.	A sértettől vétlen személy ujjlenyomatlapján ujjlenyomatot vett.
554.	A tárgyi bizonyítási eszközök sorszámozása
555.	A tárgyi bizonyítási eszközök minőségi állapota
556.	A tárgyi bizonyítási eszközök esetleges hiányossága
557.	A tárgyi bizonyítási eszközök különös ismertetőjele
558.	A tárgyi bizonyítási eszközök egyedi azonosításra alkalmas jellemzői
559.	Bűnjelcímkével ellátott műanyagzacskó
560.	A bizonyítási eszközök törvény értelmében elkobozhatóak.
561.	A bizonyítási eszközökre vagyonelkobzás rendelhető el.
562.	A gépkocsin külsérelmi nyom nem látható.
563.	A hatósági tanú a nyomozási cselekményre észrevételt tehet.
564.	A nyomozó hatóság elrendeli a szemle gyorsírással, kép-és /vagy hangfelvevővel történő rögzítését.
565.	Helyszínrajz
566.	Helyszínvázlat
567.	A technikus üvegmintát rögzít eredetben.
568.	A hatósági tanú kérelmére az áldozatsegítő támogatások igénybevételéhez az eljáró rendőri szerv igazolást ad ki.
569.	A nyomozó hatóság tagja a hatósági tanú kérdésére közli, hogy az ügyben érdektelen a következők miatt.
570.	A nyomozó hatóság tagja a hatósági tanú kérdésére közli, hogy az ügyben érdekelt a következők miatt.
571.	A helyszíni szemle itt lett megtartva.
572.	A helyszínen rögzített rongálások
573.	A helyszínen rögzített adatok: fénykép, ujj-tenyérintnyom, eszköznyom, szagnyom, járműnyom, lábnyom, különböző anyagmaradványok
574.	A jegyzőkönyv lezárva, a szemle 18 óra 15 perckor befejezve.

575.	Jegyzőkönyv a nyomozás iratainak megismeréséről
576.	Nagyobb értékre, üzletszerűen elkövetett orgazdaság büntettének megalapozott gyanúja miatt ismeretlen tettes ellen folyamatban lévő eljárás
577.	A mai napon tartott iratismertetés során
578.	A nyomozó hatóság eljáró tagja által rendelkezésemre bocsátott nyomozati iratok alapján kétséget kizáróan megállapítható.
579.	Ez a gyanúsítás megalapozatlan volt.
580.	Az eljáró közli, hogy a fenti ügyben a nyomozást elvégezték.
581.	Orgazdasággal történő gyanúsítás
582.	Ezzel szemben tényként megállapítható
583.	A két személy szembesítése során egyikük határozottan állította
584.	A korábbi terhelő vallomását visszavonta.
585.	Az eljárás folytatásától nem lehet eredményt elérni.
586.	Csatlakozom a védőm által elmondottakhoz.
587.	Személyi szabadságomban korlátoztak.
588.	Megalapozatlanul szakítottak el a családomtól.
589.	A sértettel rokoni viszonyban nem állok.
590.	Az áldozatsegítés külön törvényben foglalt lehetőségei
591.	Az eljáró rendőri szerv
592.	Polgári jogi igénye a büntetőeljárás bírósági szakaszában érvényesíthető.
593.	A hamis vád és a hatóság félrevezetésének törvényes következményeire tett figyelmeztetést tudomásul vettem.
594.	A polgári jogi igény érvényesítésére történő kioktatást megértettem.
595.	Rendőri intézkedés alá vonták
596.	Az Ön által közöltekén kívül más jogsértés történt-e az intézkedés során?
597.	Jegyzőkönyv feljelentésről
598.	Határozat tárgykörözés elrendeléséről
599.	Tekintettel a fentiekre a gépkocsi körözésének elrendeléséről határoztam.
600.	Figyelmeztetem, hogy köteles a legjobb tudomása és lelkiismerete szerint az igazat vallani.
601.	Nevezett személyt a fenti napon és időben igazolásra szólítottam fel.
602.	Az állapotlapot a jelentésemhez mellékltem.
603.	Jegyzőkönyv feljelentésről
604.	Jegyzőkönyv szembesítésről
605.	A tanúk csak a szembesítés vezetője által feltett kérdésekre és csak felszólításra válaszolhatnak.
606.	A tanúk egymásnak jelzést nem adhatnak, egymáshoz kérdést vagy nyilatkozatot csak engedéllyel tehetnek.
607.	Felhívom a figyelmét arra, hogy életének, testi épségének vagy személyes szabadságának védelme, valamint annak érdekében, hogy vallomását megfélemlítés nélkül tegye meg, személyi adatainak zárt kezelése elrendelhető, illetőleg személyi védelem biztosítható.

608.	Kérem, nyilatkozzon arra nézve, hogy tanúkihallgatása során a hatóságom által kirendelt tolmácsot elfogadja, és érti-e.
609.	Az eljárás tárgyául szolgáló bűncselekmény következtében kárt szenvedett-e?
610.	Az előzőekben megnevezett vagy egyéb okból nem elfogult-e?

3.

**A rendészeti specifikus kifejezések képzőrendszerének áttekintő
táblázata
a Tau modell alapján**

1.	Őrizetbe vétel (1) elrendelése (2)	III/V>N(1); III/V>N(2)
2.	Parancsnoki (1) vélemény	III/N>Adj(1)
3.	Kivizsgálás	III/V>N
4.	Elfogás (1) végrehajtása (2)	III/V>N (1); III/ V>N(2)
5.	Vélemény (1) elfogás (2) végrehajtásáról (3)	III/V>N(1);III/ N(2);III/V>N(3)
6.	Intézkedő (1) rendőr	I/V>foly. mn-i igenév(1)
7.	Rendőri (1) intézkedés (2)	III/ N>Adj(1) ;III/V>N(2)
8.	Szándékos (1) bűncselekmény	V/N>Adj(1)
9.	Bűncselekmény elkövetése (1)	III/ V>N(1)
10.	Tetten érés	III/ V>N
11.	Tetten érést (1) követő (2) elfogás (3)	III/ V>N(1); I/ V>foly. mn-i igenév(2); III/ V>N(3)
12.	Elfogás (1) alkalmazása (2)	III/V>N(1) ;III/V>N(2)
13.	Személyi (1) szabadság (2)	III/ N>Adj(1); III/A>N(2)
14.	Korlátozó (1) intézkedés (2)	I/V>foly.mn-i igenév(1); III/ V>N(2)
15.	Jogszerű (1) intézkedés (2)	III/N>Adj(1);III/ V>N(2)
16.	Szakszerű (1) intézkedés (2)	III/N>Adj(1);III/V>N(2)
17.	A parancsnok beosztása (2)	III/V>N (2)
18.	Bűnügyi (1) osztály	III/ N>Adj(1)
19.	Átkísérési (1) utasítás	III/ N>Adj(1);III/V>N(2)
20.	Szolgálatirányító	I/V>foly.mn-i igenév>N
21.	Bekezdésbe ütköző (1)	I/V>foly.mn-i igenév(1)
22.	Jelentős értékre elkövetett (1) lopás(2)	V/V>bef.mn-i igenév(1);III/V<N(2)
23.	Megalapozott (1) gyanú	V/V>bef.mn-i igenév(1)
24.	Lopás	III/V>N
25.	Valaki ellen folytatott (1) eljárás (2)	V/ V>bef.mn-i igenév(1); III/V>N(2)
26.	Gyanúsított	V/ V>bef.mn-i igenév>N
27.	Közrendvédelmi (1) Főosztály	III/ N>Adj(1)
28.	A kísérés (1) módja	III/ V>N(1)
29.	Rendes kísérés (1)	III/V>N(1)
30.	Megerősített (1) kísérés (2)	V V>bef.mn-i igenév(1) ; III/ V>N(2)
31.	Kényszerítő (1) eszközök	I/V>foly.mn-igenév(1)
32.	Vezetőpóráz alkalmazása (1)	III/ V>N(1)
33.	Aláírás	III/ V>N
34.	P.H.vizsgálati (1) megrendelőlap	III/N>Adj(1)
35.	Bűnügyi (1) őrizet	III/N>Adj(1)
36.	Születési (1).hely,idő	III/ N>Adj(1)
37.	Rendőrségi (1) fogdában (2) történő (3) elhelyezés (4)	III/N>Adj(1);III/V>N(2); I/V>foly.mn-igenév(3); III/V>N(4)
38.	Rendelvény	III/V>N

39.	Bűnügyi (1) őrizet (2)	III/ N>Adj(1); V>N(2)
40.	Közbiztonsági (1) őrizet (2)	III/ N>Adj(1);V/V>N(2)
41.	Előzetes letartóztatás (1)	III/ V<N(1)
42.	Előzetes letartóztatásban (1) lévő (2) személy	III/ V<N(1);I/ V>foly. mn-igenév
43.	Jogerősen (1) elítélt (2) személy	III/Adj>Adv(1);V/ V>bef.mn-i igenév (2)
44.	Fogdába (1) történő (2) befogadás (3)	III/V>N(1);I/ V>foly. mn-igenév (2);III/V>N
45.	Rendőrségi (1) Fogda (2)	III/ N>Adj (1); III/ V>N(2)
46.	Központi (1) Fogda (2)	III/ N>Adj(1);III/V>N(2)
47.	Fogvatartott	V/ V> bef.mn-i igenév>N
48.	Polgári (1) személy	III/ N>Adj (1)
49.	Fegyveres (1) testület	III/ N>Adj(1)
50.	Fogvatartás (1) alapjául szolgáló (2) magatartás	III/V>N(1);I/V>foly.mn-i igenév(2)
51.	Megalapozott (1) gyanú	V/ V>bef.mn-i igenév(1)
52.	A fogvatartást (1) elrendelő (2) hatóság (3)	III/V>N(1);I/V>foly.mn. igenév(2); III/V>N(3);
53.	Őrizetbe vétel (1) elrendelése (2)	III/V>N(1);III/V>N(2)
54.	Szabadságvesztésre (1) ítélt (2) személy	III/V>N(1);V/V>bef,mn-i igenév(2)
55.	Újabb rendelkezésig (1)	III/V>N(1)
56.	Az ügyész rendelkezésére (1)	III/ V>N(1)
57.	A vádirat benyújtásáig (1)	III/ V>N(1)
58.	A fogvatartott (1) elkülönítendő (2)	V/ V>bef, mn-igenév>N(1);V/V>beálló mn-i igenév(2)
59.	Levelezési (1) jog	III/N>Adj(1)
60.	Látogató (1) fogadási (2) jog	I/V>foly.mn-i igenév(1);III/V>N(2)
61.	Csomagküldemény	V/V>N
62.	Távbeszélő (1) használati (2) joga	I/V>foly.mn-i igenév(1);III/N>Adj(2)
63.	Az ügyész rendelkezése (1)	IV/ V>N(1)
64.	A fogvatartott (1) ügyében eljáró (2) előadó (3) neve	V/ V>bef.mn-i.igenév>N(1);I/V>foly.mn-i igenév(2); I/V>foly.mn-i igenév(3);
65.	A fogvatartás (1) alapját képező (2) ügy	III/V>N(1);I/V>folyamatos mn-i igenév(2)
66.	A nyomozás (1) felügyeletét (2) ellátó (3) ügyész	III/V>N(1);III/V>N(2); I/V>foly.mn-i igenév(3)
67.	A fogvatartottal (1) kapcsolatos (2) intézkedés (2)	V/V>bej,mn-i igenév>N;(1)III/N>Adj(2); III/V>N(3)
68.	Intézkedésre (1) jogosult (2) ügyész	III/ V>N V(1);V>bef.mn-i igenév (2)
69.	Valaki megbízásából (1)	III/V>N(1)
70.	A fogdakönyvbe való (1) befogadás (2)	I/V>foly.mn-i igenév(1)III/V<N(2)
71.	A befogadást (1) végrehajtó (2)	III/V>N(1); I/V>foly.mn-i igenév>N(2)
72.	Őrizetbe vétel (1) elrendelése (2)	III/V>N(1); III/V>N(2)
73.	Ismeretlen tettes (1) ellen indított (2) bűnügyben őrizetbe vesz	III/V>N(1); V/ V>bef.mn-i igenév(2)

74.	Jelentős (1) értékre elkövetett (2) lopás (3) büntetett (4)	V/V>Adj(1);V/ V>bef.mn-i igenév(2); III/V>N(3);III/N>N(4)
75.	Rendőrségi (1) tanácsos (2)	III/N>Adj(1); III/N>N(2)
76.	A fogvatartás (1) helye	III/V>N(1)
77.	Fogdaszolgálati (1) Osztály	III/ N>Adj
78.	A terhelt (1) őrizetbe vételének (2) elrendelése (3)	V/V>bef.mn-i igenév>N(1); III/V>N(2);III/V>N(3)
89.	biztonságba helyezése (1)	III/V>N(1)
80.	A közléstől (1) számított (2) nyolc napon belül	III/V>N(1); V/V>bef.mn-i igenév(2)
81.	A határozatot (1) hozó (2) nyomozó (3) hatóság (4)	III/V>N(1); I/V>foly.mn-i igenév(2); I/V>foly.mn-i igenév(3);III/V>N(4)
82.	A rendelkezésre (1) Álló (2) adatok (3)	III/V>N(1);I/V>foly.mn-i igenév(2);III/v>N(3)
83.	Valaki megalapozottan (1) gyanúsítható (2)	III/V>Adj(1);V/V>Adj(2)
84.	Zárt (1) állapotban leállított (2) személyautó	V/ V>bef.mn-i igenév(1); V/V>bef.mn-i igenév(2)
85.	Megalapozott (1) gyanú megállapítása (2)	V/ V>bef.mn-i igenév(1); III/V>N(2)
86.	Nevezett (1) kétszer volt már büntetve (2)	V/V>bef.mn-i igenév >N; V>V>hat.igenév,
87.	Testi (1) sértés (2)	III/N>Adj(1);III/V<N(2)
88.	Szerzői (1) jogok	III/N>Adj(1)
89.	Szerzői (1) és szomszédos (2) jogok megsértése (3) elkövetése (4) miatt	III/N>Adj(1);III/N>Adj(2);III/V >N(3);III/V<N(4)
90.	Feltételesen (1) szabadlábra bocsátotta	III/N>Adv(1)
91.	Megalapozottan (1) Feltehető (2)	V/ befejezett mn-i igenév>Adv(1);V/V>Adj(2)
92.	A nevezett (1) személy szabadlábon hagyása (2) esetén	V/V>bef.mn-i igenév (1); III/V>N (2)
93.	Szabadságvesztéssel (1) büntetendő (2)	III/V>N(1); V/ V>beálló mn-i igené
94.	Továbbá feltehető (1)	V/V>A(1)
95.	A tanúk befolyásolása (1)	V/V>N(1)
96.	A tanúk megfélemlítése (1)	III/V>N(1)
97.	Az eljárást (1) megnehezíti (2)	III/V>N(1);III/A>V(2)
98.	Az eljárást (1) veszélyezteti (2)	III/ A>V(1); III/A>V(2)
99.	Rendelkező (1) rész	I/V>foly.mn-i igenév(1)
100.	A rendelkezés	III/V>N
101.	A bűncselekmény tárgyi (1) súlya kiemelendő (2)	III/N>Adj(1); V/V>beálló mn-i igenév(2)
102.	Büntetési (1) tétel	III/N>Adj (1)
103.	A bűncselekmény (1) magas büntetési (2) tétellel fenyegetett (3)	III/N>A(1); III/N>Adj;V/V>bef.mn-i igenév(3)
104.	A terhelt (1) nyilatkozata (2)	V/V>bef.mn-i igenév(1); III/V>A(2)

105.	A panasszal összefüggésben (1)	III/V>N(1)
106.	Nyomozó (1) hatóság (2)	I/V>foly. mn-i igenév (1);III/N>N(2)
107.	A terhelt (1) által megjelölt (2) hozzátartozó (3)	V/v>bef.mn-i igenév >N;V/V>bef.mn-i igenév; I/V>foly.mn-i igenév>N(3)
108.	Gyanúsított (1) kihallgatása (2)	V/V>bef.mn-i igenév >N(1);III/V>N(2)
109.	Hivatali (1) helység	III/N>Adj(1)
110.	Az eljárásban (1) résztvevők (2)	III/ V>N(1); I/V>foly.mn-i igenév>N(2)
111.	Ellenvetés	III/V>N
112.	A gyanúsítást (1) megérttettem	III/V>N(1);
113.	Bizonyítékként (1) felhasználható (2)	III/V>N(1); V/V>Adj(2)
114.	A vallomás (1) tételének (2) megtagadása (3)	V>N(1);V/V>N(2); V/V>N(3)
115.	Észrevételezési (1) jog	III/ V>A(1)
116.	Védő kirendelését (2) kérheti	I/V>foly.mn-i igenév>N(1); III/V>N(2)
117.	Bizonyítási (1) kísérlet	III/V>Adj(1)
118.	Meghatalmaz egy védőt (1)	I/V>foly.mn-i igenév>N(1)
119.	Felismerésre (1) bemutatás (2)	III/V>N(1);III/V>N(2)
120.	Ellenőrzés (1) nélküli érintkezés (2)	III/V>N(1); III/V>N(2)
121.	Jogkövetkezmény	III/V>N(1)
122.	Az okozott (1) kár	V/ V>bef.mn-i igenév (1)
123.	A kár megfizetésére (1) kötelezhető (2)	III/V>N(1);V/V>Adj(2)
124.	Felfüggesztett (1) büntetés (2)	V/ V>bef.mn-i igenév(1); III/V>N(2)
125.	Próbaidőre bocsátás (1)	V/V>N(1)
126.	Büntetés-végrehajtási (1) intézetből	III/ V>Adj(1)
127.	Az intézetből történő (1) elbocsátás (2)	I/V>foly.mn-i igenév (1);III/ V>N(2)
128.	Tenyérnyomatvételre (1) kerül sor	; III/ V>N(1)
129.	Fényképnnyilvántartás	III/ V>N
130.	DNS mintavétel	III/V>N
131.	DNS elemzés	III/ V>N
132.	DNS-profilok nyilvántartásában (1) történő (2) nyilvántartás (3) érdekében	III/V>N(1); I/V>foly.mn-i igenév(2); III/V>N(3)
133.	Panasz túrésére (1) kötelezett (2)	III/V>N (1); I/V>foly.mn-i igenév >N(2)
134.	A felvett (1) jegyzőkönyv	V/V>bef.mn-i igenév(1)
135.	Az általam elmondottakat (1) helyesen tartalmazza	V/ V>bef.mn-i igenév>N(1)

136.	Olvasás (1) után helybenhagyólag (2) aláírok	V/V>N(1); V/ V>Adj(2)
137.	A jegyzőkönyv lezárva.	V/ V> hat. igenév
138.	Kerületi (1) kapitányság	III/N>Adj(1)
139.	Járőri (1) alosztály	III/N>Adj(1)
140.	Feljelentés	III/V>N
141.	Szabálysértési (1) ügyben	III/N>Adj(1)
142.	Az elkövető	I/V>foly.mn-i igenév >N
143.	A jegyzőkönyv lezárása (1)	V/V>N(1)
144.	Az általa vezetett (1) gépjármű hatósági (2) jelzése (3)	V/V>bef.mn-i igenév (1);V/N>A(2),V/V>N(3)
145.	A gépjármű üzemeltetése (1)	III/ V>N(1)
146.	Szabálysértési (1) feljelentés (2)	III/N>Adj(1);V/V>N(2)
147.	Ismeretlen személy ellen feljelentést (1) tesz	III/ V>N(1)
148.	Szolgálatom teljesítése (1) során	III/ V>N(1)
149.	Szabálysértés (1) Elkövetése (2) miatt	III/V>N(1);III/V>N(2)
150.	Szabálysértés (1) elkövetése (2)	III/V>N(1); III/ V>N(2)
151.	Rendszeresített (1) Formanyomtatvány (2)	V/V>bef.mn-i igenév (1);III/V>N(2)
152.	A feljelentés (1) ténye	III/V>N(1)
153.	Távozásra (1) szólítottam fel.	III/V>N(1)
154.	Országos nyilvántartás (1)	III/V>N(1)
155.	A gépjármű körözésben (1) nem szerepelt.	III/V>N(1)
156.	Intézkedésnek (1) ellenállt	III/V>N(1)
157.	Testi (1) kényszer	III/N>Adj(1)
158.	Sérülése (1) nem keletkezett	III/V>N(1)
159.	Kerületi (1) ügyész	III/N>Adj(1)
160.	Nyomozati (1) terv	III/N>Adj(1)
161.	Eljárást folytatunk	III/ V>N(1)
162.	Magánokirat-hamisítás (1) Vétsége (2)	III/ V>N(1);V/V>N(2)
163.	A rendelkezésre (1) álló (2) adatok (3)	III/V>N(1)>;I/ V>foly.mn-i igenév(2);III/V<N(3)
164.	A nyomozás (1) során	V/V>N(1)
165.	Igazolás	III/V>N
166.	A feljelentéssel (1) Kapcsolatos (2) iratok	III/V>N(1);V/N>Adj(2)
167.	A másolatok (1) Beszerzésre (2) kerültek	III/V>N(1) ;V/V>N(2)
168.	A cégek megkeresésére (1) került sor	III/V>N(1)
169.	Írásszakértői vélemény (2) elkészítése (3)	III/N>Adj(1);III/ V>N(2);III/V>N(3)

170.	A cégek létezésének (1) bizonyítása (2)	III/ V>N(1); III/ V>N(2)
171.	Ezen foganatosítások (1) időpontja	III/V>N(1)
172.	Gyanúsítottként (1)kerülnek kihallgatásra(2)	V/V>bef.mn-i igenév>N(1); III/V>N(2)
173.	Megállapítható (1) a társtettség viszony	V/V>A(1)
174.	Idézés	III/V>N
175.	Az idézés (1) alapjául szolgáló (2) tanúkihallgatás (3)várható(4) időtartama	III/V>N(1); I/V>folymn-i igenév(2);III/V>N(3);V/V>Adj(4)
176.	Az idézés (1) kézbesítése (2)	III/ V>N(1);III/V>N(2)
177.	Az idézés (1) ellenére	III/V>N(1)
178.	az eljárási (1) cselekmény	III/N>Adj(1)
179.	engedély nélkül távozás (1)	III/ V>N(1)
180.	Eljárási (1) kötelezettségek (2)	III/N>Adj(1);III/V>N(2)
181.	A tanú elővezetése (1) rendelhető (2) el	III/ V>N(1);V/V>A(2)
182.	A szakértő (1) rendbírsággal sújtható.(2)	I/V>foly.mn-i igenév>N(1); V/V>Adj(2)
183.	Jogokról való felvilágosítás (1)	III/V>N(1);
184.	Okmány kiadása (1)	III/V>N(1)
185.	Sikkasztás (1) büntetének megalapozott (2) gyanúja miatt	V/V>N(1); V/V>bef.mn-i igenév(2)
186.	Jelentős (1) értékre (1) elkövetett (2)	III/V>Adj(1);III/V>N(2); V/V>bef.mn-i igenév(3)
187.	Az eljáró (1) hatóság	I/V>foly.mn-i igenév(1)
188.	A költségeket (1) megtérítik.	III/V>N(1)
189.	Meghatalmazott (1) ügyvéd	V/V>bef.mn-i igenév(1)
190.	Felvilágosítás (1) céljából	III/V>N(1)
191.	Feljegyzés	III/V>N
192.	A mai napon előállított (1) XY ügyében	V/V>bef.mn-i igenév(1)
193.	Az eljárás (1) folyamatban volta jogerőssé válását (2) nem lehetett megállapítani.	III/V>N(1); III/V>N(2)
194.	Tekintettel a megállapítottakra (1)	V/V>bef.mn-i igenév>N(1)
195.	Vizsgálati (1) terv	III/N>Adj(1)
196.	Az alapügyhöz egyesítésre (1) került egy másik nyomozás.(2)	III/V>N(1);III/V>N(2)
197.	Az ügyészség (1) fokozott (2) felügyeletet (3) rendelt el.	III/N>N(1);V/ V>bef.mn-i igenév (1);III/V>N(2)
198.	Látleletkérő (1) lap	I/V>folymn-i igenév(1)
199.	Vizsgálat megrendelő (1) lap	I/V>folymn-i igenév(1)
200.	Bűnügyi(1) őrizetben (2) lévő (3) személy	III/N>Adj(1)III/V<N(2);I/V>folymn-i igenév(3)
201.	Bűnügyi (1) őrizet	III/N>Adj(1)
202.	Értesítés	III/V>N
203.	Gyanúsítás (1) ellenvetésének (2) elutasításáról (3)	III/V>N(1);III/V>N(2);III/V>N(3)
204.	Gyanúsítás (1) ellenvetése (2)	III/V>N(1); III/V>N(2)

205.	Az ön ellen folyamatban (1) lévő (2) büntetőeljárás (3) során	III/V>N (1); I/V>foly.mn-i igenév(2); III/V>N (3);
206.	Ellenvetést (1) tenni.	III/V>N(1)
207.	A nyomozóhatóság (1) intézkedése (2)	III/V>N(1); III/V>N(2);
208.	Tárgyi (1) bizonyítási (2) eszköz	III/N>Adj(1);III/N>Adj(2)
209.	A nyomozás (1) további feladata	III/N>N(1)
210.	A gyanúsított (1) védekezésének (2) ellenőrzése (3)	V/V>bef.mn-i igenév>N;III/V>N(2); III/V>N(3);
211.	Átvételi (1) elismervény (2)	III/N>Adj(1); III/V>N(2)
212.	Valami eredetének (1) tisztázása (2) végett	III/V>N(1); V/V>N(2)
213.	Bűnügyi (1) őrizet (2)	III/N>Adj(1);III/V>N(2)
214.	Közbiztonsági (1) őrizet (2)	III/N>Adj(1);III/V>N(2)
215.	Előzetes letartóztatásban (1) lévő (2)	III/V>N(1); I/V>foly.mn-i igenév(2)
216.	Jogerősen (1) elítélt (2) személy	III/N>A(1); V/ V>bef.mn-i igenév(2)
217.	Vizsgálati (1) Főosztály	III/N>Adj(1)
218.	Központi (1) fogdába történő (2) befogadás (3)	III/N>Adj(1); I/V>foly.mn-i igenév(2);III/V>N(3)
219.	A fogvatartás (1) alapjául Szolgáló (1) magatartás	III/N>A(1); I/V>foly.mn-i igenév(2)
220.	Lopás (1) büntett megalapozott (1) gyanúja	III/V>N(1);V/V>bef.mn-i igenév(1)
221.	Jelentős (1) értékre elkövetett (2)	III/V>A(1)III/V>N;V/V>bef.mn-i igenév(2)
222.	A fogvatartott(1) elkülönítendő (2) a bűntársaitól	V/V>bef.mn-i igenév(1);V/V>beálló mn-i igenév(2)
223.	A szabadságvesztésre (1) ítélt (2) személy	III/V>N(1); V/V>bef.mn-i igenév(2);
224.	újabb rendelkezésig (1)	III/V>N(1)
225.	A vezérőrnagy megbízásából (1)	III/V>N(1)
226.	A fogvatartást (1) elrendelő (2) szerv	III/V>N(1); I/V>foly.mn-i igenév(2)
227.	A befogadást (1) a fogdakönyvbe bejegyeztem.	III/V>N(1)
228.	A befogadást (1) végrehajtó (2)	III/V>N(1); I/V>foly.mn-i igenév(2)
229.	Elfogás (1) alkalmazása (2)	III/V>N(1); IV/V>N(2)
230.	Személyi (1) szabadságot (2) korlátozó (3) intézkedés(4)	III/N>Adj(1);III/V>N(2); I/V>foly.mn-i igenév(3) III/V>N(4)
231.	Lopás (1) büntett megalapozott (2) gyanúja miatt	III/V>N(1); V/V>bef.mn-i igenév(2)
232.	Érvényes (1) lakcím	III/N>Adj(1)
232.	A gyanúsítottat (1) kísértesse át a fogdába.	V/V>bef.mn-i igenév>N (1)
233.	Parancsnoki (1) vélemény (2) és kivizsgálás (2) előállítás (3) végrehajtásáról (4)	III/N>Adj(1);III/V>N(2);III/V>N(2);III/V>N(3);III/V>N(4)
234.	Igazoltatás	III/N>A
235.	Az igazoltatott (1) személy átvizsgálása (2)	V/V>bef.mn-i igenév(1); III/V>N(2)

236.	A személy előállítás (1)	III/V>N(1)
237.	A fegyelmi (1) eljárás (2) megindítása(3)	III/N>Adj(1);III/V>N(2);III/V>N(3)
238.	Büntető (1) eljárás (2) megindítását (3) kezdeményezem.	I/V>foly.mn-i igenév (1);III/N>A(2); III/V>N(3)
239.	A tanúk jegyzőkönyvi (1) meghallgatását (2) nem tartottam szükségesnek.	III/N>Adj(1); III/V>N(2);
240.	Hatóságunk a fenti számon eljárást (1) folytat ismeretlen elkövető (2) ellen	III/N>A(1); I/V>foly.mn-i igenév>N(2)
241.	Csalás (1) vétség (2) megalapozott(3) gyanúja miatt	III/V>N (1); III/V>N(2);V/V>bef.mn-i igenév
242.	büntetőeljárás (1) törvény	III/N>Adj(1);
243.	A tanúvallomás írásos (2) benyújtása (3)	III/N>Adj(1); III/N>A(2); III/N>A(2)
244.	Elfogult (1) tanú	V/V>bef.mn-i igenév(1)
245.	Titoktartási (1) kötelezettsége (2) áll fenn	III/N>Adj(1);III/V>N(2)
246.	Mentességi (1) jog	III/N>Adj
247.	A terhelttel közölte	V/V>bef.mn-i igenév>N (1)
248.	A vallomást (1) megtagadhatja	III/ N>A(1)
249.	A feljelentést (1) elutasítani	III/V>N(1)
250.	Büntetőügy felderítéséhez (1) hozzájárulva (2)	III/V>N(1);I/V>hat.igenév(2)
251.	Büntetőügy felderítése (1)	III/V>N(1)
252.	Tevékeny (1) megbánás (2)	I/V>N(1)III/V >N(2)
253.	A vádemelés (1) elhalasztásának (2) tartama (3) eredményesen (3) telt el	III/V>N(1);III/V>N(2);III/V>N(3);III/N>Adv(4)
254.	A kábítószer-élvező gyanúsított	I/V>foly.mn-i igenév(1); V/V>befmn-i igenév>N(2)
255.	Megelőző (1)-felvilágosító (2) szolgáltatáson (3) vett részt	I/V>foly,mn-i igenév(1); I/V>foly,mn-i igenév(2); III/V>N(3)
256.	Büntethetőséget (1) megszüntető (2) egyéb ok miatt	III/V>N(1); I/V>foly.mn-i igenév(2)
257.	A hatósággal (1) történő (2) együttműködése (3) folytán nem büntethető(4)	III/V>N(1); I/V>foly.mn-i igenév(2); III/V>N(3);V/V>A(4)
258.	Koholt (1) bizonyíték (2)	V/V>bef.mn-i igenév (1);III/V>N(2)
259.	A hatóság (1) tudomására (2) hozni.	III/V>N(1); III/V>N(2);
260.	A törvény szabadság veszteséssel (1) rendel büntetni.	III/V>N(1)
261.	A büntetőeljárás (1) alá vont (2) személy felmentése (3)	III/V>N(1); V/V>bef,mn-i igenév(2); III/V>N(3);
262.	Mentő (1) körülmény elhallgatása (2) büntettét (3) követi el.	I/V>foly.mn-i igenév(1); III/V>N(2);III/N>N(3)
263.	Jogaimra és kötelezettségeimre (1) történt (2) figyelmeztetést (3) megértettem.	III/ V>N (1); V/V>bef,mn-i igenév(2); III/ V>N(3)
264.	Tanúkihallgatásomnak (1) törvényes (2) akadálya nincs.	III/V>N(1);III/N>Adj(2)
265.	Ön elé tárom a nyomozás (1) során lefoglalt (2) képet.	III/V>N(1); V/V>bef.mn-i igenév(2)
266.	A sértett (1) elmondása (2) alapján	V/V>bef.mn-i igenév>N(1); III/V>N(2)

267.	Megkeresés	III/V>N
268.	Összefoglaló (1) jelentés (2)	I/V>foly,mn-i igenév (1);III/V>N(2)
269.	Ügyészégi (1) iktatószám (2)	III/N>Adj(1); I/V>foly,mn-i igenév (2)
270.	Elrendelés (1) dátuma	III/N>A(1)
271.	A BTK.§ bekezdésébe(1) ütköző(2) és aszerint minősülő(3) garázdaság (4) vétsége (5)	III/V>N(1); I/V>foly.mn-i igenév(2); I/V>foly.mn-i igenév(3); III/V>N(4); III/V>N(5);
272.	Az elkövetéssel (1) gyanúsított (2) személy	III/V>N(1); V/V>bef.mn-i igenév(2)
273.	Könnyű testi (1) sértés (2)	III/N>Adj(1);III/V>N(2)
274.	Ügyeletes (1) tiszt úr	III/N>Adj(1)
275.	Kiterjesztett (1) szemlét folytassak le	V/V>bef.mn-i igenév (1)
276.	Az elkövetés (1) eszköze	III/V>N(1)
277.	Személy elleni erőszak módszerével garázdaság (1) vétségét (2) követte el.	III/V>N(1); III/V>N(2);
278.	Súlyos testi (1) sértés (2) büntett kísérlete	III/N>Adj(1) III/V>N(2)
279.	Hivatalos (1) feljegyzés (2)	III/N>Adj(1); III/V>N(2)
280.	Ennek hiányában az ügy nem kerülhet kivezetésre (1) a segédhivatalban.	III/V>N(1)
281.	Nyomozás (1) elrendelésére (2) került sor	III/V>N(1); III/V>N(2);V/german passzív
282.	Nagyobb értékre elkövetett (1) lopás (2) büntette	V/V>bef.mn-i igenév(1); III/N>A(2)
283.	Eltulajdonított (2) tárgyak	V/V>bef.mn-i igenév
284.	Az elkövetőre (1) utaló (2) nyomot (3) nem rögzítettek.	I/V>foly.mn-i igenév>N(1); I/V>foly.mn-i igenév(2); III/V>N
285.	Nem állapítható (1) meg az elkövető (2) kiléte	I/V>V>Adj(1); I/V>foly.mn-i igenév>N(2)
286.	A sértetti (1) tanúkihallgatás (2) során elmondta	III/N>A(1); III/N>A(2)
287.	Az átadott (1) összegek jogtalan hasznoszerzés (2) elkövetési (3) tárgyaivá váltak	V/V>bef.mn-i igenév(1) III/N>A(2);III/N>adj(3)
288.	Megkereséssel (1) éltünk	III/N>A(1)
289.	Megállapítható (1) továbbá az is	V/V>Adj(1)
290.	Csalás (1) vétség (2) elkövetés (3) megalapozott (4) gyanúja miatt	V/V>A(1); V/V>A(2); V/V>A(3); V/V>bef,mn-i igenév(4)
291.	Csalás (1) miatt lefolytatott (2) bűnügy iratait hatóságunknak (3) küldjék meg jelen bűnügy részévé tétele (4) céljából	III/V>N(1); V/V>bef,mn-i igenév(2); III/V>N(3); III/V>N(4)
292.	Betörés (1) miatt	III/N>A(1)
293.	Folytatólagosan (1) elkövetett (2)	III/Adj>Adv(2);V/V>bef.mni igenév(2)
294.	Nevezett (1) az első kihallgatásán (2) vallomást (3) nem tett	V/V>bef.mn-i igenév(1); III/V>N(2); III/V>N(3);
295.	A sértett (1) fenntartotta a korábban általa elmondottakat (2)	V/V>bef.mn-i igenév>N(1); V/V>bef.mn-i igenév (2);
296.	Igazságügyi (1) szakértőt	III/N>A(1)

	rendeltünk ki	
297.	A kirendelt (1) szakértő	V/V>bef.mn-i igenév(1)
298.	A tervezett (1) szembesítésen (2) kívül más nyomozati (3) cselekményt nem tervezek	V/V>bef.mn-i igenév(1); III/V>N (2);III/N>Adj(3)
299.	Szembesítés	III/V>N
300.	Nyomozati (1) cselekmény (2)	III/N>Adj(1) ;III/V>N(2)
301.	Bizonyítási (1) indítványok (2)	III/N>Adj(1); III/V>N(2)
302.	Csalás (1) kísérlet elkövetése (2) valószínűsíthető (3)	III/V>N(1);III/N>A(2);V/V>Adj(3)
303.	Csalás (1) kísérlet	III/V>N(1)
304.	Javaslom nevezett (1) büntetőjogi (2) felelősségre (3) vonását (4).	V/V>bef.mn-i igenév>N(1);III/V>N(2); III/V>N(3);
306.	Büntetőjogi (1) fenyegettség (2)	III/N>Adj(1);III/V>N(2)
307..	körülmények ismertetése (1)	III/V>N(1)
308..	Enyhítő (1) és súlyosbító (2) körülmények	I/V>foly.mn-i igenév(1); I/V>foly.mn-i igenév(2);
309.	A folyamatban lévő(1) bűnügyben előterjesztést(2) teszek a nyomozás (3) meghosszabbítására (4).	I/V>foly.mn-i igenév(1); III/V>N(2); III/V>N(3); III/V>N(4)
310.	A folyamatban lévő (1) bűnügy	I/V>foly.mn-i igenév(1)
311.	a nyomozás (1) meghosszabbítására. (2)	III/V<N(1); III/V<N(2)
312.	A hatósági (1) eljárás (2) lefolytatásra (3) került (4).	III/Nä(1); III/V>N(2); III/V>N(3);V/german passzív
313.	A tulajdonos nem jelent meg átírás (1) céljából.	III/V>N(1)
314.	Az utánfutó (1) ki lett vonva (2)a forgalomból.	I/V>foly.mn-i igenév>N(1);V/german passzív
315.	A törvényes határidő lejárt.	V/V>german passzív
316.	Az előzetes letartóztatás (1) törvényes (2) feltételei továbbra is fennállnak.	V/N>Adj(1);III/N>Adj(2)
317.	Előterjesztést(1) teszek a gyanúsított (2) előzetes letartóztatásának (3) további három hónappal történő (4) meghosszabbítására.(5)	V/N>A (1); V/V>bef.mn-i igenév(2); III/V>N(3); I/V>foly.mn-i igenév(4); III/V>N(5)
318.	Az előzetes letartóztatásnak (1) további három hónappal történő (2) meghosszabbítása.(3)	III/V>N(1); I/V>foly,mn-i igenév (2); III/V>N(3);
319.	A fent megjelölt (1) helyen elfogásra került (2) ...i lakos.	V/V>bef.mn-i igenév(1);V/german passzív(2)
320.	Tanúkenti (1) kihallgatása (2) során elmondta,,,	III/N>A(1); III/V>N(2);
321.	Az általa megvásárolt (1) személygépkocsi.	V/V>bef.mn-i igenév(1)
322.	Lefoglalásra (1) került (2)	III/V>N(1); V/passzív(2);
323.	Ezek a tárgyak a lefoglalás (1) megszüntetése (2) után a fent nevezett (3) személy részére kiadásra (4) kerültek.(5)	III/V>N(1); III/V>N(2); I/V>foly,mn-i igenév III/V>N(4); I/V>foly,mn-i igenévpasszív(5)
324.	A lefoglalás (1) megszüntetése (2)	III/V>N(1); III/V>N(2)
325.	...XY...lakhelyén fogatanosított	V/V>bef.mn-i igenév;

	(1)házkutatás(2)	III/V>N(2)
326.	Bűncselekmény elkövetéséből (1) származnak	III/V>N(1)
327.	Feltehetően	III/Adj>Adv
328.	Megállapítást nyert (1), hogy fent említett (2) tárgy bűncselekmény elkövetéséből (3) származik.	V/passzív(1); V/V>bef.mn-i igenév(2); III/V>N(3)
329.	Megalapozottan (1) gyanúsítható (2)	V/ igenév>Adv.(1);V/V>Adj(2)
330.	Bűncselekmények elkövetését (1) tagadta.	V/V>N(1)
331.	A gyanúsított (1) kihallgatása (2) során a fenti bűncselekmények elkövetését (3) tagadta.	V/V>bef.mn-i igenév(1); III/V>N(2); III/V>N(3)
332.	A gyanúsítás (1) ténye miatt ellenvetést (2) tett.	III/V>N(1); III/V>N(2)
333.	Büntetett (1) előéletű (2)	V/V>bef.mn-i igenév(1);III/N>Adj(2)
334.	Kiszabott (1) 1 év börtönbüntetés	V/V>bef.mn-i igenév(1)
335.	Feltételes (1) szabadon 2) bocsátás (3) hatálya alatt gyanúsítható (4)	III/N>Adj(1);III/Adj>Adv(2);III/ V>N(3);V/ V>Adj(4)(
336.	Vagyonelleni (1) bűncselekményekkel	III/N>Adj(1)
337.	Szabadon (1) bocsátás (2)	III/Adj>Adv(1); III/V>N(2)
338.	Ellene jelenleg is eljárás (1) van folyamatban.(2)	III/V>N(1);V/passzív
339.	Figyelemmel XY. lakhelyén foganatosított (1) házkutatásra	V/V>bef.mn-i igenév (1)
340.	feltehető	V/V>Adj
341.	A gyanúsított (1) szabadlábra kerülése (2)	V/V>bef.mn-i igenév (1);III/V<N(2)
342.	tanúk befolyásolása (1)	III/V>N(1)
343.	Elrejtés	III/V>N
344.	Tárgyi (1) bizonyítási (2) eszköz megsemmisítése (3)	III/N>A(1) ; III/N>A(2) III/V>N(3)
345.	A bizonyítás (1) megnehezíthető (2)	III/N>A(1); V/V<Adj(2)
346.	A bizonyítási (1) eljárás (2)	III/N>Adj(1); III/V>N(2);
347.	Közúti (1) jármű vezetése (2) bódult (3) állapotban vétségének (4) megalapozott (5) gyanúja	III/N>Adj(1); III/V>N(2); V/V>bef.mn-i igenév(3); III/V>N(4); V/V>bef,mn-i igenév(5);
348.	Bejelentés (1) útján	III/V>N(1);
349.	A hatóság (1) tudomására (2) jutott	III/V>N(1); III/V>N(2)
350.	Elmeorvos szakértői (1) vizsgálata (2)	III/N>Adj(1);III/V>N(2)
351.	Kizáró (1) ok	I/V>foly.mn-i igenév (1)
352.	Büntethetőség	V/V>N
353.	Szakértői (1) vélemény (2) megkérése (3) vált szükségessé.(4)	III/N>Adj(1); III/V>N(2); III/V>N(3) III/V>N(2)

		V/passzív(4)
354.	Ismételt (1) szakértői (2) vélemény (3)	V/V>bef.mn-i igenév (1);III/N>A(2); III/V>N(3);
355.	Hatóságom indítványukat (1) elutasította	III/V>N(1)
356.	A gyanúsítás (1) ellen ellenvetéssel (2) élt.	III/V>N(1); III/V>N(2);
357.	A fenti (1) bűnügy jelen üggyöz történő (2) egyesítés (3) folyamatban van.	III/Adv>Adj(1)I/V>foly.mn-i igenév(2); III/V>N(3)
358.	A lefoglalt (1) egyedi azonosításra (2) alkalmas (3) gépjárműtartozékok gyártóval (4) történő(5) beazonosítása(6) végett	V/V>bef.mn-i igenév(1); III/V>N (2); III/N>Adj(3); I/V>foly.mn-i igenév(5); III/V>N(6)
359.	A kiértékelés eredményétől függően	IV/V>N; I/V>foly,mn-i igenév; III/V>N
360.	További (1) elkövetők (2) beazonosítása (3)	III/Adv>Adj(1)I/V>foly.mn-i igenév>N(2); III/V>N(3)
361.	A szakvéleményben foglaltak (1) alapján	V/V>bef.mn-i igenév(1)
362.	Hatóságom bizonyítási (1) indítvány (2) elutasításáról (3) hozott (4) határozata (5)	III/N>Adj(1), III/V>N(2); III/V>N(3); V/V>bef.mn-i igenév (4); III/V>N(5);
363.	Bizonyítható	V/V>Adj
364.	Elbírálás (1) végett	III/N>A(1)
365.	A sérelmére elkövetett (1)	V/V>bef.mn-i igenév (1)
366.	könnyű testi (1) sértés (2)	III/N>Adj(1)
367.	A rendelkező (1) részben foglaltak (2) szerint határoztam.	I/V>foly,mn-i igenév(1); V/V>Bef.mn-i igenév(2)
368.	Magas büntetési (1) tétellel fenyegetett (2) bűncselekmény	III/N>Adj(1);V/V>Bef.mn-i igenév
369.	Ez önmagában megalapozza a szökés (1), elrejtőzés (2) veszélyét a gyanúsított (3) vonatkozásában (4).	III/N>A(1); III/N>A(2); V/V>bef,mn-i igenév(3); III/N>A(4);
370.	A gyanúsított (1) vonatkozásában (2).	V/V>bef.mn-i igenév>N (1)III/V>N(2);
371.	Megalapozza a szökés (1) veszélyét.	III/V>N(1);
372.	Aki a házkutatás érdekében tett (1) intézkedést (2) akadályozza, ezek türésére (3) kényszeríthető (4)és rendbírsággal sújtható (5).	III/V>N; III/V>N
373.	Motozás	III/V>N;
374.	Lefoglalás	III/V>N
375.	Az elkövető (1) kiléte nem volt megállapítható (2)	I/V>foly.mn-i igenév>N(1);V/V>Adj(2)
376.	Tárgykörözés (1) elrendelése (2)	III/V>N(1) ; III/V>N (2)
377.	A fenti (1) címen foganatosított (2) házkutatás (3) során	III/Adv>Adj(1);III/V>N(3)
378.	A határozat (1) elleni panaszjog lejártától (2) számított (3) 30 napon belül	III/V>N(1); III/V>N(2); V/V>bef.mn-i igenév(3)
379.	Szolgálatom teljesítése (1) során	III/V>N(1)

380.	Az okozott (1) kár meghatározása (2)	V/V>bef.mn-i igenév (1);III/V>N(2)
381.	Szabálysértés (1) tényállását (2) felismerve (3)	III/V>N(1); III/V>N(2);I/v>hat.igenév
382.	Igazoltatás	III/V>N(1)
383.	Számítógépes (1) körözési (2) nyilvántartás (3)	III/N>A(1); III/N>A(2); III/V>N(3)
384.	Kiemelt (1) Főelőadó Úr	V/V>bef.mn-i igenév(1)
385.	Az intézkedés (1) alapjául szolgáló (2) esemény	III/V>N(1); I/V>foly.mn-i igenév;(2)
386.	Közbiztonságra veszélyes (1) eszköz	III/N>A(1)
387.	szabadon lett bocsátva	V/german psszív
388.	Pontosan (1) megadott (2) személyleírás	III/Adj>Adv(1) V/ V>bef.mn-i igenév(2)
389.	Baleseti (1) helyszínelők (2)	III/N>Adj(1); I/V>foly.mn-i igenév>N(1)
390.	Jelentem, hogy szolgálatom teljesítése (1) során...	III/V>N(1)
391.	Bejelentés (1) érkezett	III/V>N(1)
392.	Helyszíni (1) szemlebizottság	III/N>Adj(1)
393.	Gépkocsizó (1) járőrszolgálat	I/V>foly.mn-i igenév(1)
394.	Az eligazításon elhangzottak (1) alapján	V/V>bef.mn-i igenév(1)
395.	Eligazítás	III/V>N
396.	Rendőri (1) intézkedésekre (2) nem került sor	III/N>A(1);III/V>N(2)
397.	Fent nevezett (1) személyeket ellenőriztem a körözési (2) rendszerben.	V/V>bef.mn-i igenév(1); III/N>A(2)
398.	Körözési (1) rendszer	III/N>A(1)
399.	Végrehajtói (1) eljárás (2) iratai	III/N>A1); III/N>A(2)
400.	Nyomozásmegszüntető (1) határozat (2)	I/V>foly,mn-i igenév (1);III/V>N(2)
401.	Rábízás	III/V>N
402.	A helyszínen végzett (1) tanúkutatás (2) során meghallgattam	III/V>N(1);
403.	a bűnügyi (1) szemlebizottság	III/N>Adj(1)
404.	Szándékos (1) bűncselekmény elkövetésén (2) tetten érést (3) követő (4) elfogás (5)	V/N>A(1); III/V>N(2); III/V>N (3); I/V>foly,mn-i igenév>N(4);III/V>A(5)
405.	Elfogás (1) került alkalmazásra.(2)	
406.	bűncselekmény elkövetésén (1) tetten érés (2)	III/V>N(1); III/V>N(2)
407.	Jármű- és ruházatátvizsgálást (1) végeztem	III/V>N(1)
408.	Jelentés (1) elfogás (2) végrehajtásáról (3)	III/V>N(1); III/V>N(2); III/V>N(3)
409.	A kiértésítés (1) nem történt meg.	III/V>N(1)

410.	A fiatalokú előállított (1)	V/V>bef.mn-i igenév >N(1)
411.	Törvényes (1) képviselő (2)	III/N>A(1); I/V>foly,mn-i igenév>N(2)
412.	A biztonsági (1) intézkedés (2)	III/N>A(1); III/V>N(2);
413.	a hatóság (1) rendelkezésére (2) bocsátani	III/V>N(1); III/V>N(2)
414.	A személyi (1) szabadságot (2) korlátozó (3) intézkedés (4)	III/N>A (1)III/V>N(2);
415.	Szolgálati (1) szabályzat (2)	III/N>Adj(1); III/N>N(2)
416.	A személyi (1) szabadságot (2) korlátozó (3) intézkedés (4)	III/N>Adj(1); III/V>N(2); I/V>foly,mn-i igenév(3); III/V>N(2)
417.	Magát igazolni képtelen személy előállítása (1) került (2) alkalmazásra.(3)	III/V>N(1);V/german passzív(2); III/V>N(1)
418.	Nevezett (1) a jogaira való figyelmeztetést (2) megértette.	V/V>bef.mn-i igenév>N(1) III/V>N; III/V>N
419.	Az igazoltatás (1) során megállapítást (2) nyert.	IV/V>N; I/V>foly.mn-i igenév; III/V>N
420.	Nevezett (1) szabadon (2) lett bocsátva.(3)	V/V>bef.mn-i igenév>N(1) III/A>Adv(2); V/german passzív
421.	Személyazonossága (1) nincs beazonosítva.	III/V>N(1); V/german passzív
422.	A fényképezést (1) nem tudtam elvégezni.	III/V>N(1)
423.	Vallomás (1) tételét (2)a kihallgatás (3) során megtagadhatja.	III/V>N(1); III/V>N(2); III/V>N(3)
424.	a kihallgatás (1) során	III/V>N(1)
425.	A vallomás (1) lejegyzése (2)	III/V>N(1); III/V>N(2)
426.	Kérdezési (1) jog	III/N>A(1)
427.	Észrevételezési (1) jog	III/N>A(1)
428.	Indítványtételi (1) jog	III/N>A(1)
429.	A vallomás (1) tételének (2) megtagadása (3)	III/N>A(1); III/N>A(2); III/N>A(3)
430.	Védő (1) kirendelését (2) kérheti.	I/V>foly.mn-i igenév >N(1); III/V>N(2)
431.	Bizonyítási (1) kísérlet	
432.	Védő (1) kirendelése (2)	I/V>foly.mn-i igenév >N(1); III/V>N(2)
433.	Felismerésre bemutatás	IV/V>N; III/V>N
434.	Felfüggesztett (1) büntetés (2)	V/bef.mn-i igenév(1) III/V>N(2);
435.	Próbára bocsátás (1)	III/V>N(1)
436.	Fegyvertartási (1) engedély (2)	III/N>Adj(1);III/V>N(2)
437.	Hatósági (1) tanú alkalmazása (2)	III/N>Adj(1); III/V>N(2)
438.	Jegyzőkönyv gyanúsított (1) kihallgatásáról (2)	V/V>bef.mn-i igenév(1) III/N>A(2)
439.	A kihallgatást (1) követően (2)	III/V>N; III/Adj>Adv(2)

440.	Daktoloszkópiái (1) nyilvántartás (2).	III/N>Adj(1); III/V>N(2)
441.	DNS mintavételre (1) kerül sor DNS elemzés (2) céljára	III/N>A(1); III/N>A(2)
442.	A szemlebizottság vezetője (1)	I/V>foly.mn-i igenév >N(1)
443.	Az illetékes vezető	IV/N>Adj(1); I/V>foly.mn-i igenév >N(1)
444.	Az elkövető (1) forrónyomon üldözése (2)	I/V>foly.mn-i igenév >N(1); III/V>N(2)
445.	Az elkövető (1) elfogására (2) tett intézkedései (3) a szemlét megelőzően (4)	I/V>foly.mn-i igenév >N(1); III/V>N(2); III/V>N(2); I/V>foly.mni igenév>Adv(4)
446.	A helyszínt biztosító (1) rendőr neve	I/V>foly.mn-i igenév (1)
447.	A helyszínbiztosító (1) járőr jelentette	I/V>foly.mn-i igenév(1)
448.	Az ügyben két fő előállításra (1) került (2) hatóságunkra.	III/V>N(1) V/german passzív
449.	A keletkezett (1) rongálási (2) kármegállapítás (3) alatt.	V/V>bef.mn-i igenév(1); III/N>A(2); III/V>N(3)
450.	Rongálási (1) kármegállapítás (3)	III/N>A(1); III/V>N(2)
451.	A technikus nyomkutatást (1) végzett.	III/V>N(1)
452.	A jegyzőkönyvet a jelenlévők (1) elolvasás (2) után helybenhagyólag (3) aláírják.	I/V>foly.mn-i igenév>N(1); III/V>N(2); V/V>Adj(3)
453.	A nyomozó (1) hatóság (2) eljáró (3) tagja felhívja a gyanúsított(4) védő(5) szemlével érintett(6) személy figyelmét.	I/V>foly.mn-i igenév(1); III/V>N(2); I/V>foly.mn-i igenév(3); V/V>bef.mn-i igenév(4); I/V>foly.mn-i igenév(5); V/V>bef.mn-i igenév(6)
454.	Hatósági (1) tanú alkalmazását (2) nem indítványozom.	III/N>Adj(1); III/V>N(2);
455.	Az adatok (1) zárt (2) kezelése.(3)	III/V>N(1); V/v>bef.mn-i igenév(2); III/V>N(3)
456.	A behatolás (1) helyéül szolgáló (2) ablak	III/V>N(1); I/V>foly,mn-i igenév
457.	Behatolás	III/V>N
458.	Az ablak belső párkányán fellelt (1) barna bőr pénztárcát eredetben (2) rögzítette vegyszeres (3) nyomvizsgálatra (4) bocsátás (4) céljából.	V/V>bef.mn-i igenév(1); III/V>N(2); III/ III/N>Adj(1); III/V>N(4); III/V>N(5)
459.	nyomkutatást (1) végzett, mely során értékelhető (2) nyom nem vált láthatóvá.	III/V>N(1); V/V>Adj(2); V/german passzív
460.	nyomkutatás	III/V>N
461.	Porozásos (1) eljárás (2)	III/N>Adj(1), IIIV>N(2);
462.	A tárgyi (1) bizonyítási (2) eszközök sorszámozása (3)	III/N>A(1); III/N>A(2); III/V>N(3)
463.	A tárgyi (1) bizonyítási (2) eszközök egyedi (3) azonosításra (4) alkalmas (5) jellemzői (6)	III/N>Adj(1); III/N>Adj(2); III/N>Adj(3); IIIIV>N(4); III/N>Adj(5); III/V>N(6)

464.	Egyedi (1) azonosítás (2)	III/N>Adj(1); III/V>N(2)
465.	Bűnjelcímkével ellátott (1) műanyagzacskó	V/V>bef.mn-i igenév(1)
466.	A bizonyítási (1) eszközök törvény értelmében (2) elkobozhatóak.(3)	III/N>Adj(1); III/V>N(2); V/V>Adj(3)
467.	Elkobozható	V/V>Adj
468.	A bizonyítási (1) eszközökre vagyonekobzás (2) rendelhető (3) el.	V/N>Adj(1); III/ V>N(2); V/V>Adj(3)
469.	A hatósági (1) tanú a nyomozási (2) cselekményre (3) észrevételt (4) tehet.	III/N>Adj(1); III/N>Adj(2); III/V>N(3); III/V>N(4);
470.	A nyomozó (1) hatóság (2) elrendeli a szemle gyorsírással, kép-és /vagy hangfelvevővel történő (3) rögzítését.(4)	I/V>foly.mn-i igenév(1);(2); I/V>foly.mn-i igenév(3)III/V>N(4)
471.	Az eljáró(1) rendőri(2) szerv igazolást ad ki	I/V>foly.mn-i igenév(1); III/V>N(2)
472.	Az áldozatsegítő (1) támogatások (2)	I/ V>foly.mn-i igenév(1) III/V>N(2)
473.	Hatósági (1) tanú	III/N>Adj(1),
474.	A nyomozó (1) hatóság (2) tagja a hatósági (3) tanú kérdésére közli, hogy az ügyben érdekelt (4) a következők (5) miatt.	I/V>foly.mn-i igenév(1), III/V>A(2);III/N>Adj(3), V/V>bef.mn-i igenév(4); I/V>foly.mn-i igenév(5)
475.	A helyszíni szemle itt lett megtartva.(1)	V/german passzív
476.	A helyszínen rögzített1 rongálások (2)	V/V>bef.mn-i igenév(1); III/V>N(2)
477.	A helyszínen rögzített (1) adatok (2)	V/V>bef.mn-i igenév(1); III/V>N(2)
478.	Jegyzőkönyv a nyomozás (1) iratainak (2) megismeréséről (3)	III/V>N(1); III/V>N(2); III/V>N(3)
479.	folyamatban lévő (1) eljárás (2)	I/V>foly.mn-i igenév(1); III/V>N(2)
480.	üzletszerűen elkövetett (1) orgazdaság (2) büntette	V/V>bef.mn-igenév (1); III/V>N(2)
481.	A mai napon tartott (1) iratismertetés (2) során	V/V>bef.mn-igenév (1);V/ V>N(2)
482.	A nyomozó (1) hatóság (2) eljáró (3) tagja által rendelkezésemre (4) bocsátott (5) nyomozati (6) iratok(7) alapján kétséget(8) kizáróan(9) megállapítható)10)	I/V>foly.mn-i igenév(1); III/V>N(2); I/V>foly.mn-i igenév(3); III/V>N(4); V/V>bef.mn- igenév(5);III/V>N(7); III/V>N(8); V/V<Adv(9); V/V>Adj(10)
483.	kétséget kizáróan (1) megállapítható (2)	III/N>Adv (1); V/V>Adj(2)
484.	Ez a gyanúsítás (1) megalapozatlan (2) volt.	V/V<Adj(2);III/V>Adj(2)
485.	Az eljáró	I/V>foly.mn-i igenév - N
486.	Orgazdasággal történő (1) gyanúsítás (2)	I/V>foly.mn-i igenév (1);III/ V>N(2)
487.	Ezzel szemben tényként megállapítható (1)	V/V>Adj(1)

488.	Szembesítés	V/V>N
489.	Terhelő (1) vallomás (2)	I/ V>foly.mn-i igenév(1); III/V>N(2)
490.	Az eljárás (1) folytatása (2)	III/V>N(1); III/V>N(2)
491.	Csatlakozom a védőm által elmondottakhoz (1)	V/V>bef.mn-i igenév(1;)
492.	Személyi (1) szabadság	III/N>Adj(1); III/adj>N(2)
493.	Megalapozatlanul	III/V> N>Adv.
494.	A sértettel (1) rokoni (2) viszonyban nem állok.	V/V>bef.mn-i igenév(1); III/ N>Adj(2);
495.	törvényben foglalt (1)	V/V>bef.mn-i igenév(1)
496.	Az eljáró (1) rendőri (2) szerv	I/ V>foly.mn-i igenév(1); III/ N>Adj(2)
497.	Az igény érvényesíthető.	V/V>Adj(1)
498.	Bírósági (1) szakasz	III/ N>Adj(1);
499.	Polgári (1) jogi (2) igény	III/ N>Adj(1); III/ N>Adj(2);
500.	A figyelmeztetést (1) tudomásul vettem.	III/V>N(1)
501.	Törvényes (1) következmény (2)	III/N>Adj(1) III/ V>N(2)
502.	a hatóság (1) félrevezetése	III/ V>N(1); III/ V>N(2)
503.	A polgári (1) jogi (2) igény érvényesítésére (3) történő (4) kioktatást (5) megértettem.	III/N>Adj(1); III/N>A(2); III/ V>N(3); I/V>foly.mn-i igenév(4); III/ V>N(5);
504.	Rendőri (1) intézkedés (2)	III/N>Adj(1); III/V>N(2)
505.	Az Ön által közölteken (1) kívül más jogsértés (2) történt-e az (3) intézkedés során?	V/ V>bef.mn-i igenév(1); III/N>(2); III/N>(3);
506.	Jegyzőkönyv feljelentésről	III/ V>N(1(1))
507.	Határozat (1) tárgykörözés (2) elrendeléséről (3)	III/V>N(1); III/V>N(2); III/V>N(3);
508.	a gépkocsi körözésének (1) elrendelése (2)	III/V>N (1); III/V>N(2)
509.	Előterjesztést (1) teszek	III/V>N(1)

4.
**NooJ program „unknown” kategóriából kiválasztott 392 specifikus
kifejezés három csoportja**

Specifikus rendészeti szakszókincs	Közös szakszókincs	Általános köznyelvi szókincs
agressziója	adásvételi	alkoholszag
ajtóbefeszítés	adatpontatlanság	ajtózár
alapügy	adattartalom	arany ékszerek
áldozatsegítés	adóazonosító	átír
áldozatsegítő	adóigazolvány	beleláltam
alezredes	adószám	benntartják
állapotlap	állapotfelmérés	becsatol
alosztályvezető	alvázsám	bekezdés
átkísérés	anyagmaradvány	beleragasztottam
atrocitás	arccsont	benyújtottak
bántalmazó	asszonytartás	cselekmény
beazonosíttatása	autóbontó	dülöngélt
befolyásoltság	autós rádió	elétárásával
beközlekedett	autóút	elismervény
betörés	azonosító jel	ellenőriztem
biztosít	baltengelyes	ellenőrzés
BM	bankbiztonsági	ellenvetés
bűncselekmény	bankszámlabizonylat	engedély
büntető jogi	befelé nyíló	eredmény
bűnismétlés	benzintank	eredet
bűnjelcímke	betegfelvétel	értesít
bűnjelkamra	bírónö	félelem
bűnjel	bontós	felelősség
bűnjelkezelés	bördzseki	fényképfelvétel
bűnügyi	bőrpénztárca	fellelt
büntett	bőrsérülés	felszólít

büntetve	cégirat	feltétel
bűnüldözési	cégjegyzékszám	feltűnően
célfeladat	cégtár	feltüntetett
cégjogtár	családsegítő	figyelmeztetések
eligazítás	díjhátralék	formanyomtatvány
elkobozható	DNS	folytatólagos
előállítás	droszt	főügyeletes
előállít	duplafalú	helyszín
elővezetés	értékbecslés	hozzátartozó
eltulajdonított	észrevételezési	ideiglenes
eszköznyom	ethylometer	igazolás
feljelentett	ethylalkohol	igazolvány
feltörés	fejsérülés	igénybe venni
fényképnnyilvántartás	fémpénzérme	ígéret
fogdaorvosi	fényviszonyok	indított
fhdgy	feszítési	italfogyasztás
fogdakönyv	foganatosítások	jelentett
fogdaorvos	gépjárműszakértő	közölte
fogdaszolgálati	GPS	ígér
fogva tartott	gyártmány	közöltek lehelet
fojtogat	gyermekjóléti	létrejött
forrányomon	gyermekpszichológiai	leszólít
frszú.	hámsérülés	lemond
ftörm.	hengerzárbetétes	megállapítás
ftzls.	hitelcég	magatartás
gyanúsítás	hitelfelvétel	megalapozott
gyanúsítható	hitelfizetőként	megalapozatlan
gyanúsított	hitelfolyósítás	megállapított
gyanúsítottként	hiteligénylés	meghatalmaztam
helybenhagyólag	hiteligénylő	megjelentem
haszonszerzés	hitelképtelen	megkérdezése

hatóságom	hitelképtelenség	meggondolni
hdgy.	hitelkérelem	megsérül
helyszínbiztosítás	hitelkiváltás	megszólal
helyszínelve	hitelközvetítői	megszűnés
helyszínvázlat	hitelösszeg	megkerült
iratanyag	hitelreferens	motorbaleset
indítványtételi	hitelrészletek	munkakapcsolat
intézkedés	hitelként	nekicsapódik
iratismertetés	hiteltartozás	nyilatkozik
IRM.	hiteltörlesztés	nyúlik
iü.	hitelügyintézés	panasz
járműnyom	híváslista	problémamegoldás
járórszolgálat	hrs.	rábíz
jegyzőkönyv	lktsz	rendrakás
jelentés	információkezelés	részt venni
jelsorozat	járművezetés járatszám	riadalom
kamerarendszer	jövedelemigazolás	rögzítés
kapitányságvezető	kábelköteg	sajátkézzel
kényszerintézkedés	kapukód	szakértő
kesztyűnyom	kárenyhítés	szakvélemény
kesztyűnyom töredék	késpénz	szólít
kiérkezésemkor	kft	tartózkodott
kihallgatás	konfliktuskezelés	tiltott
kirendelés	kölcsönkérelem	tömegtájékoztatás
közrendvédelem	költségjegyzék	tulajdon
közrendvédelmi	követelménytámasztás	
KRESZ	közmegbízatus	
látleletkérő lap	lakcímkártya	
leigazoltat	lízingbeadó	
letiltattuk	lízingbevevő	
megbilincseltem	lízingcég	

meghamisítás	lízingdíj	
megkeresés	lízingdíj tartozás	
megtámadó	lízingelés	
minősülő	lízingszervezők	
nyomozási	lízingszerződések	
nyomkutatás	lízing tartozás	
nyomozásmegszüntető	megállapítottam	
nyomozóhatóság	mellkasi sérülés	
nyomrögzítés	mentő gépkocsi	
nyomvizsgálat	mentő tiszt	
nyrt.	mintatáras	
objektumőr	mintavétel	
okmányiroda	motorházfedél	
okmányszám	motorszám	
ORFK.	motortér	
örgy.	motorvezérlő	
őrm.	műszerfal	
pénzátadás	pattogzódás	
rendőrfőkapitány	raktér	
rendőrijárőr	rendszámtartó sérülés	
rendőrkapitányság	Slusszkulcc	
rendsám	számlaadás	
rendszámnélküli	szakápoló	
rongálódás	számlabizonylat	
segédhivatal	számlakivonat	
sértett	számlanyitás	
spiratest	számlaszám	
Szds.	számlavezetés	
személyazonosító	személyiségzavar	
szemlebizottság	személyismeret	
szigszám	tanksapka	

szolgáltatírányító	teljesítményértékelés	
szolgáltatparancsnok	típushiba	
tanú	toxikus	
tanúüidézés	toxikológus	
tanúkenti	transporter	
tanúkihallgatás	ügyelet	
tanúkutató	üveginta	
tanúvallomás	üvegtörmelék	
tenyéryom	üzemanyagcső	
tárgykörözés	üzemanyagtartály	
tárgyszakértő	vagyonkezelő	
társtettességi	vegyésszakértő	
tenyéryomat	vendégkör	
tenyéryomatlap	villáskulcs	
tenyéryomatvétel	vizeletvétel	
térfigyelő	vízűtő	
törm.	vonalkód	
tulajdonított el,	vonalkód-egyezés	
tzls.		
ujjnyomatlap		
ujjnyomtöredék		
úttest		
útvonalengedély		
ügyeletvezető		
ügyeletes tiszt		
ügynökű		
ügyvédű		
Üisz.		
vádol		
vagyonelleni		
vagyonvédelmi		

vallomás		
vallomástétel		
vizeletminta		
vezetőpóráz		
zárjegy		
VPOP		
zls.		

5.

Kérdőív az 'eLearning a rendészeti szaknyelvben' témakörhöz

Az eLearning-es tanulás röviden annyit jelent, hogy egy bizonyos regisztrációs díj ellenében a nyelvtanuló bekapcsolódik egy **ütemezett nyelvtanulási** folyamatba, melynek során **internetes** kapcsolat segítségével, **egyéni időbeosztás** mellett fel tud készülni egy rendészeti középfokú nyelvvizsgára. A szakmai témákra kidolgozott tananyagot a **részletes módszertani útmutató** segítségével feldolgozza, elküldi tanárának, aki kijavítja, E-mailen a javításokat, magyarázatokat visszaküldi. **A szóbeli kommunikáció videokamera** segítségével, előre egyeztetett konzultációs időpontban történhet. A nyelvvizsga előtt igény szerint megszervezhető egy **intenzív vizsga-előkészítő szakasz** is a szóbeli témák begyakorlására.

1. Tudomása szerint a levelező hallgatók közül a középfokú nyelvvizsga hiánya miatt hányan nem kaptak diplomát a 2005/2006. tanévben?

- a) 50%   b) 25%   c) 60-65%   d) 10%

2. Ismeri a távoktatásos tanulási módszert?

- a) igen   b) nem

3. Hallott már az eLearning-es tanulási módszerről?

- a) igen   b) nem

4. Tudja, mi a különbség a távoktatás és az eLearning között?

- a) igen   b) nem

5. Szívesen használ-e új, korszerű tanulási módszereket?

- a) igen   b) nem

6. Nyelvtanulásához felhasználná-e a számítógép, az internet segítségét?

- a) igen   b) nem

7. Hol van internet hozzáférése?

- a) munkahely   b) otthon

8. Abban az esetben, ha a munkahelyén tud az internethez kapcsolódni, nyelvtanulásra használhatná-e az internetet?

- a) igen   b) nem

9. Ha rendelkezésére állna egy interaktív, nyelvvizsga előkészítő oktatócsomag, mennyi időt töltene nyelvtanulásra a számítógép segítségével?

- a) napi fél óra   b) napi 1 óra   c) napi két óra   d) több

10. Részt vett-e már valamilyen távoktatási programban?

- a) igen   b) nem

11. Van-e jól használható jártassága a számítógépek kezelésében?

- a) igen   b) nem

12. A levelező hallgatóknak az idegen nyelvi középfokú vizsga megszerzése sok esetben erőn felüli feladatot jelent, mert

- a) munkabeosztásuk miatt nem tudnak nyelvórára járni
b) nincsenek megfelelő tananyagok

13. Ön melyik nyelvtanulási formát tartja a legmegfelelőbbnek?

- a) egyénileg , saját módszerrel   b) egyénileg, de irányítottan
c) órarendi keretek között   d) nyelvtanfolyamon

14. Az összevonások alkalmával a szaktárgyi órák után megterhelő volna a nyelvórákon való részvétel.

- a) nagyon egyetért   b) egyetért   c) nem ért egyet   d) nagyon nem

15. Az internetes nyelvtanulás korszerű lehetőségei mellett is szükség van videó kamera, SKYPE telefonos program, a vizsgát megelőző, egy hetes intenzív nyelvtanfolyam segítségével a nyelvtanárral kialakított személyes kapcsolattartásra.

- a) nagyon egyetért   b) egyetért   c) nem ért egyet   d) nagyon nem

16. A nyelvtanár a nyelvtanuló munkáját az interneten is képes segíteni, ellenőrizni.

- a) nagyon egyetért   b) egyetért   c) nem ért egyet   d) nagyon nem

17. Megfelelően kidolgozott oktatócsomag segítségével az internetes tanulás is lehet ugyanolyan hatékony, mint a hagyományos tanóra.

a) nagyon egyetért   b) egyetért   c) nem ért egyet   d) nagyon nem

18. Az internetes nyelvtanulás hatékonyabb lehet, mint a hagyományos nyelvoktatás megfelelő módszertani segítség esetén.

a) nagyon egyetért   b) egyetért   c) nem ért egyet   d) nagyon nem

19. Az internetes nyelvtanulás hatékonyabb lehet, mint a hagyományos nyelvoktatás megfelelő módszertani segítség esetében.

a) nagyon egyetért   b) egyetért   c) nem ért egyet   d) nagyon nem

20. Bár az internetes nyelvtanuláshoz szükséges számítógép, internetes hozzáférés, videó kamera a nyelvtanulónak anyagilag nagy anyagi megterhelést jelent, mégis a sikeres nyelvvizsga érdekében érdemes egy eLearning-es nyelvvizsga előkészítési programban részt venni.

a) nagyon egyetért   b) egyetért   c) nem ért egyet   d) nagyon nem

Egyéb megjegyzései:

Köszönöm együttműködésüket. Tolnai Lászlóné adjunktus
(RTF, Idegennyelvi Intézet)

6.

Celce-Murcia-Dörnyei-Thurell (1995)
Funkcionális-dinamikus kompetencia modell

